

**Generalitat
de Catalunya**

Salut/
Salut Pública

Memòria de la **Secretaria de Salut Pública** 2021

© Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Edició: Secretaria de Salut Pública

Coordinació editorial: Patrícia Gosàlbez i Esteve Saltó

Realització: Verba Volant Comunicació, SL

Fotografies: Secretaria de Salut Pública

Avis legal

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement 4.0 Internacional. La llicència es pot consultar a:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>

Sumari

- 4 Presentació del conseller de Salut
- 5 Introducció de la secretària de Salut Pública

- 6 La salut pública a Catalunya
- 16 La COVID-19 a Catalunya
- 53 Promoció de la salut
- 74 Protecció de la salut
- 90 Seguretat alimentària
- 103 Vigilància i resposta a emergències de salut pública
- 126 Programa de prevenció, control i atenció al virus de la immunodeficiència humana, les infeccions de transmissió sexual i les hepatitis víriques (PCAVIHV)
- 144 Drogues, addiccions comportamentals i salut mental
- 165 Salut laboral
- 174 La salut pública al territori
- 218 Projecció de la salut pública

2021: la força del col·lectiu

La COVID-19 ha provocat la crisi sanitària més important en la qual ens hem vist immersos en els darrers anys. Després que a final de 2020 es pogués disposar d'una primera vacuna contra el coronavirus, el 2021 ha estat l'any en què s'ha iniciat la campanya de vacunació massiva per tal d'assolir el que havia de ser una de les eines més efectives per sortir de la pandèmia, la immunització de la població.

Vacunar primer els col·lectius més vulnerables i la població de més edat va permetre començar a doblegar la corba d'infeccions pel virus de la COVID-19. L'organització de la vacunació per grups d'edat, l'obertura de centres de vacunació massiva i la implicació de la població han estat objectius aconseguits gràcies a la professionalitat i l'esforç titànic dut a terme per tot el sistema sanitari liderat des de la salut pública i el CatSalut, que ha sabut arribar a l'opinió pública amb la divulgació de la informació, de forma senzilla i molt efectiva, i amb el qual s'ha dut a terme un treball en xarxa amb els equips d'atenció primària, que han realitzat la vacunació arreu de Catalunya, i els equips d'atenció hospitalària, que han vacunat també professionals i persones amb condicions de risc greu, al mateix temps que des de tots els nivells han estat atenent durant tota la pandèmia els i les pacients que finalment arribaven als centres sanitaris.

El gran desplegament que ha suposat apropar la vacuna contra la COVID-19 a tota la població, amb 550 centres d'atenció primària i hospitals, més de 50 punts de vacunació intermedis i cinc grans espais repartits per tot Catalunya, ha estat possible gràcies a la implicació del personal assistencial i la complicitat de la ciutadania davant una campanya de vacunació que ha posat a l'abast de tothom la solució que des de la salut pública s'havia marcat com l'eina més efectiva per superar la pandèmia.

La pedagogia en la promoció i prevenció de la salut duta a terme des de Salut Pública ha estat clau en la lluita contra la COVID-19 i ha fet possible que Catalunya hagi assolit i sobrepassat el llindar del 70% de la població vacunada recomanat per l'OMS per fer front a la pandèmia. Els i les professionals de la salut pública han sabut posicionar-se per liderar un camp que malauradament ens mantindrà ben alerta en el futur, l'exposició a infeccions que, com la COVID-19, podran esdevenir una pandèmia, i que els equips de salut pública encararan, com ho han estat fent fins ara, amb solvència i professionalitat, amb les eines de l'evidència científica i la pràctica de la salut comunitària.

Manel Balcells i Díaz

Conseller de Salut

El pes de l'evidència

El repte del 2021 ha estat aconseguir posar a l'abast de la població, en un temps rècord, les vacunes que el gener del mateix any eren l'evidència més ben fonamentada que teníem per superar la pandèmia amb el mínim risc i temps possibles. El 2020 havia estat un any de tancaments, de neguits, angoixes i dubtes. El 2021 arribava amb una eina contrastada, científicament i clínicament, però tenir-la només era el principi. S'havia d'aplicar. I ho vam fer amb un desplegament sense precedents, amb l'esforç incansable dels professionals sanitaris –des de la salut pública a tot el sistema assistencial– i una confiança massiva de la població.

Vacunar-nos, però, no ho ha estat tot. Des de Salut Pública hem estat molt pendents de les noves variants del SARS-CoV-2. I hem seguit apostant per les mesures no farmacològiques per combatre la COVID-19: la primera, el rentat de mans, però també la distància física quan calia –ho hem hagut de recordar diverses vegades al 2021, quan les variants delta i òmicron van tornar a fer saltar les alarmes del sistema sanitari– i sense oblidar la ventilació i la mascareta, encara avui importants en interiors per reduir la transmissió, sobretot en entorns amb població vulnerable o amb múltiples persones. L'any 2021 s'ha treballat de forma continuada intersectorialment amb altres departaments, els ens locals, els sectors, les entitats i el sistema sanitari per reobrir progressivament les activitats i normalitzar-les el més racionalment possible. Vull destacar aquí el treball fet des de la vigilància i els equips de salut pública en residències, en les escoles i també les campanyes agràries en diferents punts de Catalunya.

L'impacte de la COVID-19 ha deixat una marca inesborrable en tota la població i ha generat mobilitzacions de solidaritat en tots els àmbits. Una de les que ens agrada destacar són les campanyes “Gràcies des de...”, en què pagesos i pageses de tot el territori van repartir 47 tones de fruites i verdures de temporada a residències de persones grans de tot el país. Molt més que un gest, una declaració d'intencions del camp català cap a un dels sectors més vulnerables. Aquestes iniciatives es van emmarcar dins l'Any Internacional de la Fruita i les Verdures, un eix al voltant del qual l'ASPCAT va desplegar un conjunt d'accions de sensibilització que venen del passat i tindran continuïtat més enllà del 2021. I també mostren de nou la importància del treball intersectorial i de la implicació de la societat en la promoció de la salut i en tota la salut pública.

El 2021 ha estat també l'any de l'aprovació del Pla enfront el VIH 2021-2030 per reduir la incidència de les infeccions i combatre l'estigma. Un pla consensuat i capdavanter que ha de continuar contribuint de forma decisiva a la prevenció i control d'aquesta infecció.

Durant aquest any s'han continuat fent múltiples activitats en tots els camps de la salut pública: s'ha mantingut l'activitat de vigilància, de protecció, de promoció, de prevenció i control de les addiccions, etc.; tota aquesta activitat de base que fa que la vida de les persones que vivim a Catalunya sigui més segura i saludable. Moltes gràcies a tots els i les professionals que ho fan possible amb el seu treball de cada dia.

Carmen Cabezas Peña
Secretària de Salut Pública

La salut pública a Catalunya

La salut pública es defineix com el conjunt organitzat d'actuacions dels poders públics i de la societat, mitjançant la mobilització de recursos humans i materials, per protegir i promoure la salut de les persones, prevenir la malaltia i tenir cura de la vigilància de la salut pública.

Recuperació de l'Agència de Salut Pública de Catalunya

El Parlament de Catalunya va aprovar per unanimitat, el 10 de juny de 2019, el [projecte de llei de creació de l'Agència de Salut Pública de Catalunya](#). D'aquesta manera es va tancar el procés que el Govern havia reactivat l'any anterior, després que quedés aturat amb l'aplicació de l'article 155. S'aconsegueix així regenerar l'esperit i les funcions inicials amb què va néixer el 2009 l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT), que són primordialment implicar tots els departaments del Govern i els ens locals en la protecció i la promoció de la salut, la prevenció de la malaltia i la vigilància de la salut pública. Es recupera l'Agència dotant-la de nou de personalitat jurídica pròpia, com a organisme autònom administratiu, per respondre amb més eficàcia, agilitat i flexibilitat als reptes actuals i de futur de la salut pública.

L'aprovació per part del Parlament respecta la voluntat del Govern que l'ASPCAT funcioni vetllant per la integració expressa i operativa de la perspectiva de gènere, de l'equitat i de l'abordatge transversal dels determinants de la salut, en especial pel que fa al disseny, implantació i avaluació del Pla interdepartamental i intersectorial de salut pública. Els òrgans de govern de l'Agència seran el Consell Rector –màxim òrgan de govern i encarregat de fixar les directrius generals d'actuació– i la Direcció –encarregada d'executar els acords que adopta el Consell Rector–. A més, l'Agència guanya elements de descentralització territorial amb la creació dels serveis regionals.

En línia amb aquests objectius, des de 2017 s'impulsa un [desplegament estratègic intern](#) mitjançant l'experiència de la intel·ligència col·lectiva (IC) com a eina creativa i de cohesió que permet identificar, prioritzar i construir participativament al voltant dels principals reptes de transformació de la nova agència. A partir del que es va decidir i treballar en una primera jornada celebrada l'any 2018 ([L'Agència 3.0: fem possible el canvi](#)), durant tot l'any 2019 es van desplegar diferents propostes per part dels grups

d'IC que es van presentar en la jornada conjunta ([L'Agència 3.0](#), [Compartim Iniciatives](#)), centrada també a reconèixer i donar visibilitat –mitjançant la creació del [premi ASPCAT_IN19](#)– a la innovació generada dins l'Agència de Salut Pública de Catalunya pels seus propis professionals.

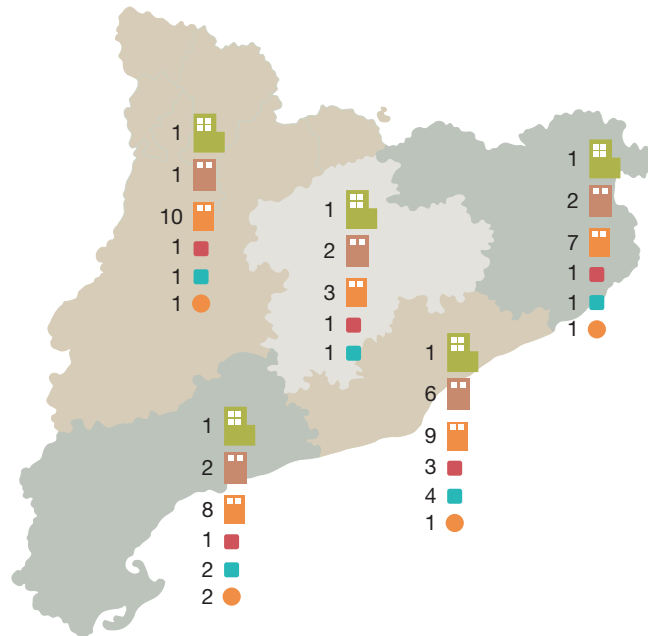
Amb l'arribada de la pandèmia de la COVID-19, el desplegament operatiu dels projectes prioritaris escollits va quedar aturat el gener de 2020, així com el treball dels cinc grups executius que s'havien format amb professionals voluntaris, experts i membres del Consell de Direcció.

La formació interna es va reorientar per donar resposta als reptes organitzatius i personals que plantejava l'escenari pandèmic, aprofitant l'avenç tecnològic derivat de la introducció de plataformes que permeten la formació a distància. Al llarg de l'any 2021 s'han desenvolupat activitats formatives orientades també a posar l'èmfasi en el valor afegit de les actuacions que han realitzat les diverses unitats i serveis de l'ASPCAT en àmbits com el control epidemiològic, la vacunació, la protecció de poblacions vulnerables (per exemple, residències de gent gran) o els programes intersectorials adreçats a grups específics, com temporers de la fruita o responsables del lleure infantojuvenil. En el darrer trimestre de l'any, aquest desenvolupament s'ha concretat en la reactivació del cicle dels Dijous de Salut Pública en format híbrid.

Recursos de salut pública al territori

- **5** Sub-direccions Regionals
- **13** Serveis de Salut Pública al territori (SSP)
- **37** Equips Territorials de Salut Pública (ETSP) / seus
- **7** Serveis de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública (SVERESP)
- **9** Unitats de Salut Laboral (USL)
- **5** Laboratoris de Salut Pública (LSP)

Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre

Sub-direcció Regional

Avinguda de Maria Cristina, 54
Tarragona
aps.tar@gencat.cat
977 22 41 51

SSP Camp de Tarragona

- **ETSP Baix Camp - Priorat**
Ample, 13
Reus
salutpublica.baixcampriorat@gencat.cat
- **ETSP Baix Penedès**
Avinguda del Vilarenc, 8
Calafell
salutpublica.baixpenedes@gencat.cat
- **ETSP Alt Camp - Conca de Barberà**
Daroca, 1
Montblanc
salutpublica.altcampconca@gencat.cat
- **ETSP Tarragonès**
Avinguda de Maria Cristina, 54
Tarragona
salutpublica.tarragones@gencat.cat

SSP Terres de l'Ebre

- **ETSP Baix Ebre**
Pare Alberca, 1
Roquetes
- **ETSP Montsià**
Avinguda de Catalunya, 78
Amposta
- **ETSP Ribera d'Ebre**
Bonaire, 34
Mora d'Ebre
- **ETSP Terra Alta**
Bassa d'en Gaire, 1
Gandesa

Servei de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre

Avinguda de Maria Cristina, 54
Tarragona
epidemiologia.tarragona@gencat.cat
977 22 41 51

Plaça de Gerard Vergés, 1
Tortosa
epidemiologia.ebre@gencat.cat
977 49 55 12

Unitat de Salut Laboral Camp de Tarragona

Avinguda de Maria Cristina, 54
Tarragona
usl.reus@gencat.cat
usl.tarragona@gencat.cat
977 22 41 51

Unitat de Salut Laboral Terres de l'Ebre

Plaça de Gerard Vergés, 1
Tortosa
usl.ebre@gencat.cat
667 118 137

Laboratori de Salut Pública Tarragona

Avinguda de Maria Cristina, 54
Tarragona
laspcat.tarragona@gencat.cat
977 22 41 51

Laboratori de Salut Pública Tortosa

Avinguda de Santa Teresa, 2
Tortosa
laspcat.tortosa@gencat.cat
977 50 36 10

Lleida i Alt Pirineu i Aran

Sub-direcció Regional

Av. de l'Alcalde Rovira Roure, 2
Lleida
secretaria.srll.salut@gencat.cat
973 70 16 09

SSP Lleida i Alt Pirineu i Aran

• ETSP Segrià

Rambla Ferran, 1, 1r 1a
Lleida
eps.segria@gencat.cat
675 78 64 77

• ETSP Alt Urgell i Cerdanya

Bisbe Guitart, 37, 2n
La Seu d'Urgell
eps.alturgell@gencat.cat
973 35 04 70 ext.1242

• ETSP Alta Ribagorça

Canaletes, s/n
El Pont de Suert
eps.pallarsjussa@gencat.cat
675 75 65 46

• ETSP Garrigues

Avinguda del Raval del Carme, 147
Les Borges Blanques
eps.garrigues@gencat.cat
675 78 21 06

• ETSP Noguera

Àngel Guimerà, 22
Balaguer
eps.noguera@gencat.cat
675 78 66 87

• ETSP Pallars Jussà

Plaça Capdevila, 22
Trepç
eps.pallarsjussa@gencat.cat
973 65 46 17

• ETSP Pallars Sobirà

Partida Cabanera, 1
Sort
eps.pallarsjussa@gencat.cat
675 78 65 46

• ETSP Pla d'Urgell

Carretera de Miralcamp, s/n
Mollerussa
eps.pladurgell@gencat.cat
675 78 65 04

• ETSP Segarra

Avinguda Duran i Santpere, 45
Cervera
eps.segarra@gencat.cat
675 78 66 75

• ETSP Urgell

Prat, 12
Tàrrega
eps.urgell@gencat.cat
675 78 66 87

Servei de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública Lleida i Alt Pirineu i Aran

Av. de l'Alcalde Rovira Roure, 2
Lleida
epidemiologia.lleida@gencat.cat
973 70 16 34

Unitat de Salut Laboral Lleida i Alt Pirineu i Aran

Av. de l'Alcalde Rovira Roure, 2
Lleida
usl.lleida@gencat.cat
973 23 67 98

Laboratori de Salut Pública Lleida

Av. de l'Alcalde Rovira Roure, 2
Lleida
laboratori.lleida@gencat.cat
973 70 16 37

Catalunya Central

Sub-direcció Regional

Muralla de Sant Francesc, 49, 4t
Manresa
sub-direccio.cc@gencat.cat
93 872 67 44

SSP Osona

• ETSP Berguedà-Solsonès

Carretera de Ribes, s/n, 5è
(Hospital de Berga)
Berga
salutpublica.sbb.cc@gencat.cat

• ETSP Anoia

Avinguda de Pau Casals, 21
Igualada
salutpublica.anoia.cc@gencat.cat
93 882 94 63

SSP Solsonès, Bages, Berguedà i Anoia

• ETSP Bages i Moianès

Doctor Soler i March, 6, 5è
Manresa
salutpublica.sbb.cc@gencat.cat

Servei de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública Catalunya Central

Muralla de Sant Francesc, 49
Manresa
uvercc@gencat.cat
93 875 33 81

Unitat de Salut Laboral Catalunya Central

Flor de Lis, 33
Manresa
usl.catalunyacentral@gencat.cat
93 873 25 50

Girona

Sub-direcció Regional

Plaça de Pompeu Fabra, 1
Girona
aps.girona@gencat.cat
872 97 50 00

SSP Girona Nord

• ETSP Alt Empordà

Clerch i Nicolau, 5
Figueres
aps.altempordà@gencat.cat
972 94 37 02

• ETSP Baix Empordà 1

Hospital, s/n
Sant Feliu de Guíxols
aps.baixempordà@gencat.cat
972 94 23 21

• ETSP Baix Empordà 2

Aigüeta, 17
La Bisbal d'Empordà
aps.baixempordà@gencat.cat
972 94 23 21

• ETSP Ripollès

Progrés, 22
Ripoll
aps.ripolles@gencat.cat
972 70 32 11

SSP Girona Sud

- ETSP Gironès i Pla de l'Estany 1
Sol, 15
Girona
aps.girones@gencat.cat
972 94 14 34

- ETSP Gironès i Pla de l'Estany 2
Catalunya, 48
Banyoles
aps.plaestany@gencat.cat
972 94 23 05

- ETSP Selva i Alt Maresme 1
Bruc, 23
Riudellots de la Selva
aps.selva@gencat.cat
972 94 23 20

- ETSP Selva i Alt Maresme 2
Salvador Genís i Bech, 9
Pineda de Mar
aspcat.altmaresme@gencat.cat
972 94 23 20

Servei de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública Girona

Plaça de Pompeu Fabra, 1
Girona
epidemiologia.girona@gencat.cat
872 97 56 66

Unitat de Salut Laboral Girona

Maluquer Salvador, 11
Girona
usl.girona@gencat.cat
972 94 14 01

Laboratori de Salut Pública Girona

Sol, 15
Girona
laboratori.apsgirona.salut@gencat.cat
972 94 14 34

Barcelona

Sub-direcció Regional

Roc Boronat, 95
Barcelona
secretaria.srb.salut@gencat.cat
93 551 39 00 (ext. 3710)

SSP Alt Penedès i Garraf

- ETSP Alt Penedès
Avinguda de la Peregrina, 70
Vilafranca del Penedès
aspc.altpenedes@gencat.cat
93 826 70 50

- ETSP Garraf

Plaça de Beatriu de Claramunt, 7
Vilanova i la Geltrú
aspc.garraf@gencat.cat
93 816 04 20

SSP Baix Llobregat Centre Litoral, l'Hospitalet de Llobregat i Baix Llobregat Nord

- ETSP Baix Llobregat Centre-Fonsanta i Nord
Frederica Montseny, 23-25
Sant Feliu de Llobregat
aspc.bllobregat@gencat.cat
93 624 62 00

- ETSP Baix Llobregat Litoral i l'Hospitalet de Llobregat
Ronda de Can Rabadà, 2
Castelldefels
aspc.castelldefels@gencat.cat
93 551 63 50

SSP Barcelonès Nord i Maresme

- ETSP Maresme
Arnau de Palau, 19
Mataró
aspc.bcnmaresme@gencat.cat
93 756 23 87

- ETSP Barcelonès Nord
Torrassa, 25-29, local 1
Sant Adrià de Besòs
aspc.bcnmaresme@gencat.cat
93 463 96 97

SSP Vallès Occidental Est

- ETSP Vallès Occidental Est
Sant Pau, 32
Sabadell
aspc.vocest@gencat.cat
93 748 12 15

SSP Vallès Occidental Oest

- ETSP Vallès Occidental Oest
Avinguda de Vallvidrera, 38
Sant Cugat del Vallès
aspc.voccidental@gencat.cat
93 624 64 34

SSP Vallès Oriental

- ETSP Vallès Oriental
Enric Prat de la Riba, 84
Granollers
aspc.voriental@gencat.cat
93 870 67 55

Servei de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública Barcelona Sud

Feixa Llarga, s/n
(Hospital Universitari de Bellvitge, edifici antiga escola d'infermeria)
L'Hospitalet de Llobregat
barcelonasud@gencat.cat
93 260 75 00

Servei de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública Barcelonès Nord i Maresme

Roc Boronat, 81-95
Barcelona
uve.bnm@gencat.cat
93 551 37 27

Servei de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública Vallès Occidental i Oriental

Avinguda de Vallvidrera, 38
Sant Cugat del Vallès
epi.valles@gencat.cat
93 624 64 32

Unitat de Salut Laboral Barcelonès Nord i Maresme

Sant Anastasi, 75
Badalona
usl.bnordimaresme@gencat.cat
93 464 84 64

Unitat de Salut Laboral Barcelona

Plaça de Lesseps, 1
Barcelona
usl.barcelona@gencat.cat
93 238 45 65

Unitat de Salut Laboral Costa de Ponent

Rosell, 4-6
L'Hospitalet de Llobregat
usl.costaponent@gencat.cat
93 332 46 93

Unitat de Salut Laboral Vallès

Ronda dels Pinetons, 8
Mollet del Vallès
usl.valles@gencat.cat
93 563 61 00/30

Laboratori de Salut Pública de l'ASPB

Avinguda de les Drassanes, 13
Barcelona

Recursos econòmics

Capítol 2. Despeses corrents de béns i serveis

Tipus de despesa	Pressupost 2020	Pressupost 2021
Art 20. Lloguers i cànon	1.427.940,82	1.427.940,82
Art 21. Conservació i reparació	422.044,12	422.044,12
Art 22. Material, subministrament i altres	17.915.050,91	17.915.050,91
Art 23. Indemnitzacions per raó del servei	191.087,30	191.087,30
Art 24. Despeses de publicacions	343.111,21	343.111,21
Art 25. Prestació de serveis amb mitjans aliens	–	–
Total despesa capítol 2	20.299.234,36	20.299.234,36

Capítol 4. Transferències corrents i subvencions

Tipus de despesa	Pressupost 2020	Pressupost 2021
Art 44. A altres entitats del sector públic	9.962.661,74	9.962.661,74
Art 46. A ens i corporacions locals	878.736,00	878.736,00
Art 48. Vacunacions sistemàtiques	62.954.069,20	62.954.069,20
Total despesa capítol 4	73.795.466,94	73.795.466,94

Capítol 6. Inversions reals

Tipus de despesa	Pressupost 2020	Pressupost 2021
Inversions en instal·lacions, utilitatge i material	126.468,73	126.468,73
Total despesa capítol 6	126.468,73	126.468,73

Capítol 7. Transferències de capital

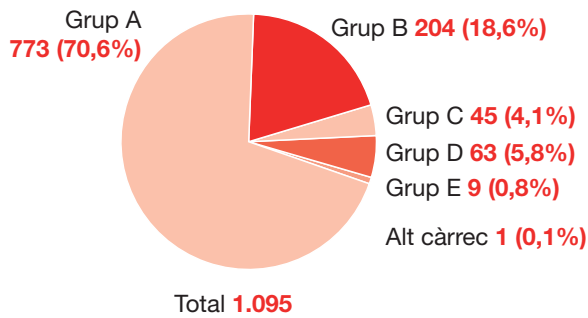
Tipus de despesa	Pressupost 2020	Pressupost 2021
Art 76. A ens i corporacions locals	51.264,00	51.264,00
Total despesa capítol 7	51.264,00	51.264,00

	Pressupost 2020	Pressupost 2021
Total despeses*	94.272.434,03	94.272.434,03

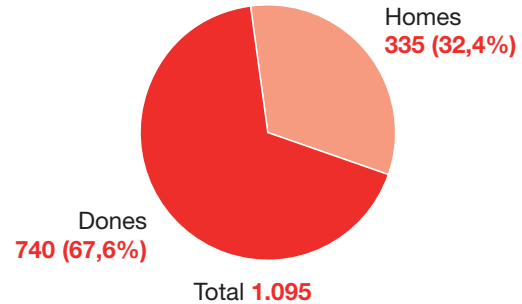
* Només inclou el total de despeses dels capítols 2, 4, 6 i 7.

Recursos humans

Professionals per categoria, 2021

Professionals per sexe, 2021

Dades el 31 de desembre de 2021.

Professionals per cossos, 2021

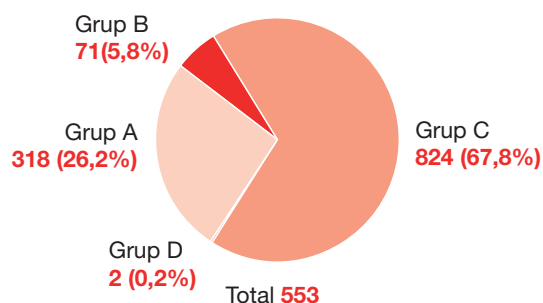
Titulats superiors de salut pública (metges, farmacèutics, biòlegs, químics i veterinaris)	206
Biòlegs	10
Psicòlegs	8
Químics	4
Veterinaris	393
Diplomats en salut pública (infermers/eres)	46
Administració general (titulats superiors, gestió, administratius i auxiliars)	130
Tècnics especialistes (analistes de laboratori, auxiliars de laboratori)	15
Altres	14
Total	826

Professionals d'assistència pública domiciliària, 2021

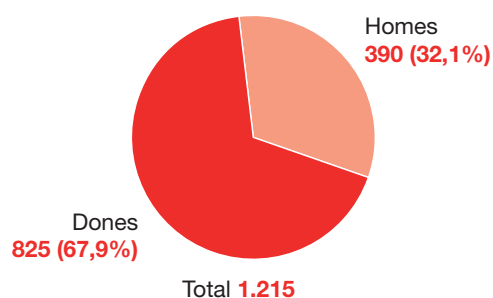
Metges	97
Practicants	86
Llevadores	60
Farmacèutics	26
Total	269

Recursos humans dels programes COVID-19

Professionals per categoria, 2021

Professionals per sexe, 2021

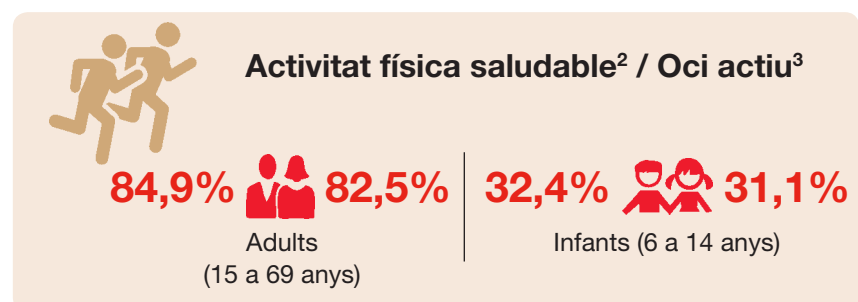
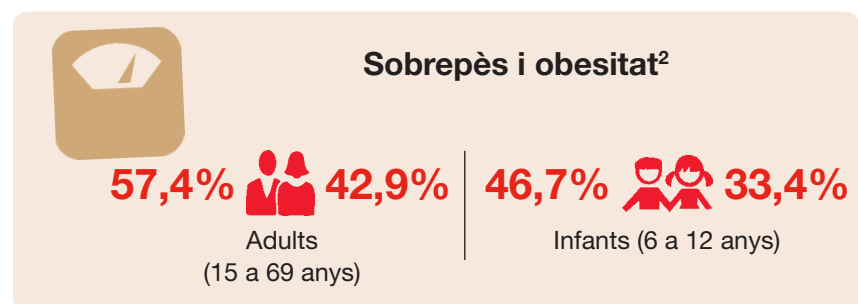
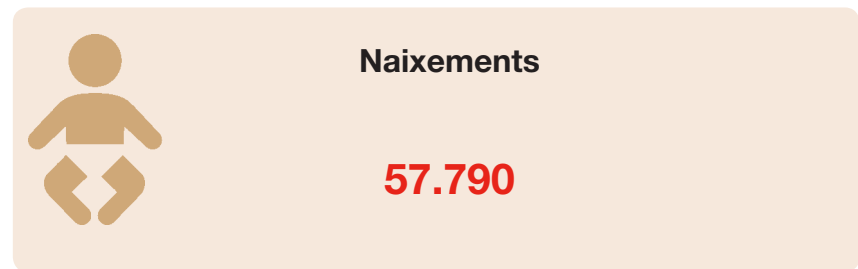

Dades el 31 de desembre de 2021.

Professionals per cossos, 2021

Categoria	Nombre	Percentatge
Titulats superiors en salut pública	164	13,50%
Programa de salut pública Estudis epidemiològics COVID-19	33	
Programa de salut pública Enfortiment del SUVEC	7	
Programa de salut pública per al control de la infecció i la supervisió de mesures preventives COVID-19	68	
Programa de salut pública Enquesta de casos COVID-19	56	
Titulats superiors d'administració general	156	12,84%
Programa de salut pública Estudis epidemiològics COVID-19	15	
Programa de salut pública Enquesta de casos COVID-19	25	
Programa de salut pública Tramitació i gestió d'expedients sancionadors per COVID-19	115	
Programa de salut pública Mesures extremes per COVID-19 en l'àmbit de la prevenció	1	
Diplomats en salut pública	71	5,84%
Programa de salut pública Estudis epidemiològics COVID-19	48	
Programa de salut pública Enfortiment del SUVEC	23	
Administratius d'administració general	824	67,82%
Programa de salut pública Estudis epidemiològics COVID-19	2	
Programa de salut pública per al control de la infecció i la supervisió de mesures preventives COVID-19	25	
Programa de salut pública Enquesta de casos COVID-19	654	
Programa de salut pública Tramitació i gestió d'expedients sancionadors per COVID-19	143	
Total	1.215	

Indicadors de salut pública, 2021

1 Resum de l'anàlisi de la mortalitat a Catalunya 2020. Departament de Salut, 2022.

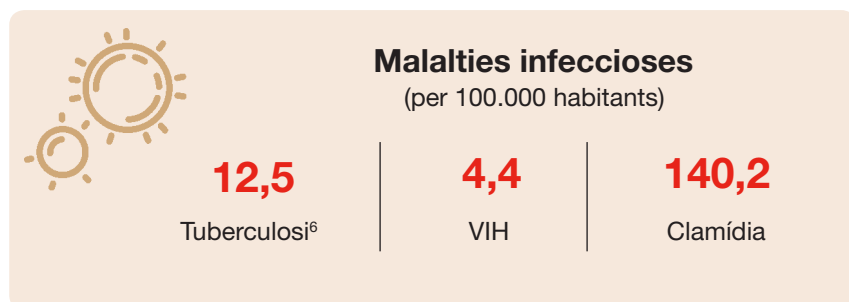
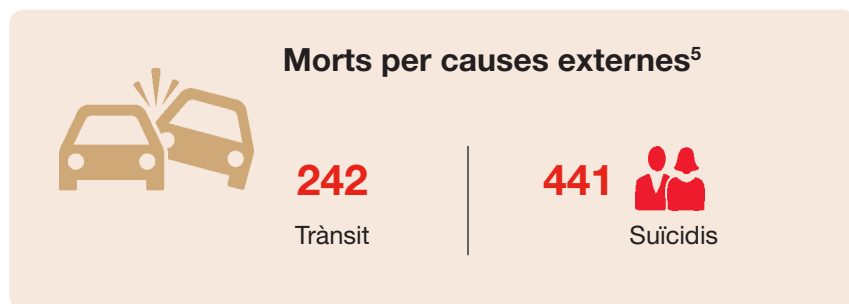
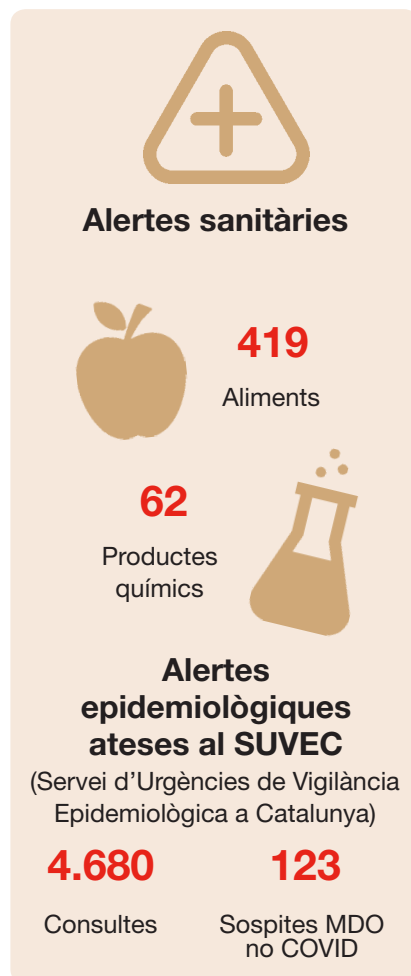
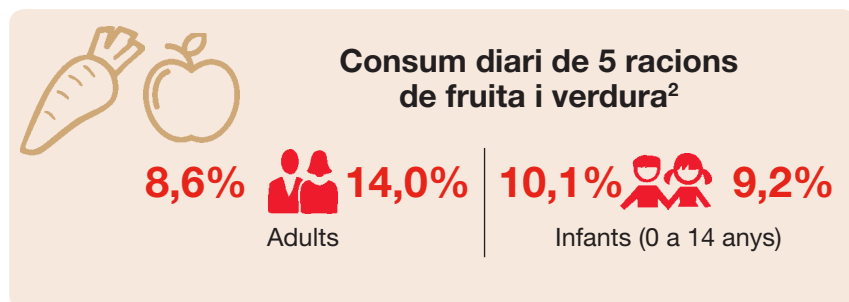
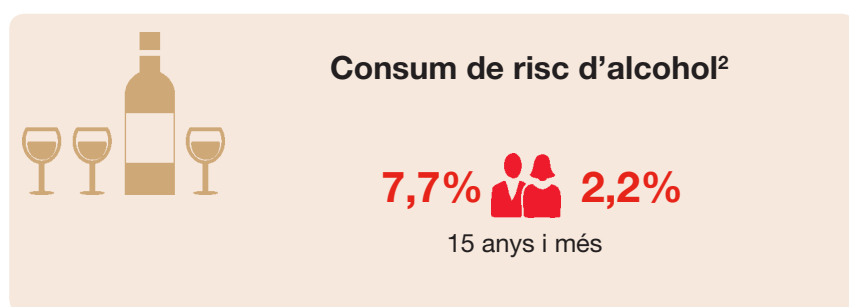
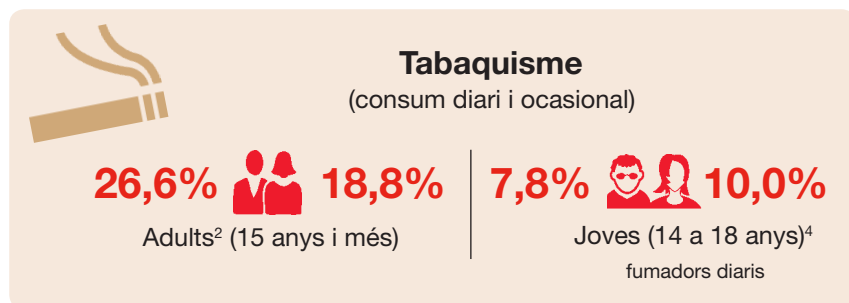
2 Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA) 2021.

3 Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA) 2020-2021.

4 Enquesta sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari a Espanya (ESTUDES) 2019.

5 Anàlisi de la mortalitat a Catalunya 2020 (suïcidis) i Anuari estadístic d'accidents de trànsit a Catalunya 2020 (trànsit). Aquestes dades es refereixen a 2020.

6 Dades preliminars.

2

La COVID-19 a Catalunya

La COVID-19 a Catalunya

El present capítol recull les aportacions d'algunes de les persones que han participat, durant l'any 2021, en la gestió de la pandèmia: Jacobo Mendioroz, Mercè Herrero i Agathe León, de la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública; Montse Martínez, del Servei de Medicina Preventiva de la Sub-direcció General de Promoció de la Salut, i Carmen Cabezas, secretària de Salut Pública; Ester Ibáñez, de la Sub-direcció Regional a la Catalunya Central, i Xavier Llebaria, director de l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

[Cliqueu aquí per veure la cronologia sencera.](#)

4 de gener

El PROCICAT aprova noves mesures per contenir l'epidèmia de COVID-19 a Catalunya.

7 de gener

Un de cada quatre residents a Catalunya ha rebut la primera dosi de la vacuna contra la COVID-19.

8 de gener

Els departaments d'Educació i Salut duen a terme cribratges als professionals educatius.

LA VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA EN LA LLUITA CONTRA LA PANDÈMIA

Evolució del SARS-CoV-2 a Catalunya durant l'any 2021

L'any 2020 va destacar per ser l'any de la **prevacunació** enfront del SARS-CoV-2 a Catalunya. La vacunació va començar el 27 de desembre i, mentre el nombre de dosis disponibles va ser limitat, es van prioritzar els diferents grups de població en funció de la vulnerabilitat i el grau d'exposició; posteriorment, va continuar per grups d'edat. També durant aquell any, tal com recull la [Memòria de Salut Pública 2020](#), es van produir tres grans increments en la incidència de la malaltia, popularment anomenats *onades*. La primera onada va tenir lloc durant el mes de març; la segona, a l'octubre, i la tercera, al desembre del 2020.

L'any 2021 s'ha caracteritzat per la resposta vacunal de la població i per l'inici de la seqüenciació del SARS-CoV-2, que ha permès identificar la circulació de diferents variants del virus.

L'any 2021, que va començar en plena **tercera onada**, s'ha caracteritzat per la **resposta vacunal** de la població i per l'inici de la **seqüenciació del SARS-CoV-2**, que ha permès identificar a Catalunya la circulació de diferents variants del virus amb diverses mutacions, algunes a determinades regions de la proteïna S que podien augmentar la seva capacitat de circulació i infecció i, potencialment, disminuir l'efectivitat de les vacunes disponibles. Aquestes variants van coincidir en gran mesura amb els pics epidèmics evidenciats a la **quarta onada** durant la Setmana Santa, menys dura que les anteriors gràcies a les restriccions i al bon ritme de vacunació. El 9 de maig es va aixecar l'estat d'alarma a l'Estat espanyol, i amb ell, el toc de queda nocturn.

A principi de juliol –i fins a final de novembre– la **cinquena onada** es va estendre per Catalunya, majoritàriament amb la nova variant delta. Amb gairebé el 75% de la població vacunada, va afectar sobretot les persones joves i les no vacunades. Amb aquesta onada de transmissió comunitària es va modificar el protocol d'actuació de casos i contactes segons el **Pla Delta de mesures organitzatives d'adaptació de l'atenció sanitària i de salut pública**, que va deixar una ocupació dels llits convencionals i de llits de cures intensives elevada, i va provocar la desprogramació de les activitats hospitalàries no urgents i una demora de l'activitat assistencial ordinària a l'atenció primària. Paral·lelament, la Xarxa de Vigilància Epidemiològica feia seguiment únicament a casos seleccionats i no es feien proves o seguiment sistemàtic a contactes estrets.

11 de gener

Salut insisteix en la necessitat de teletreballar per evitar els contagis de COVID-19.

13 de gener

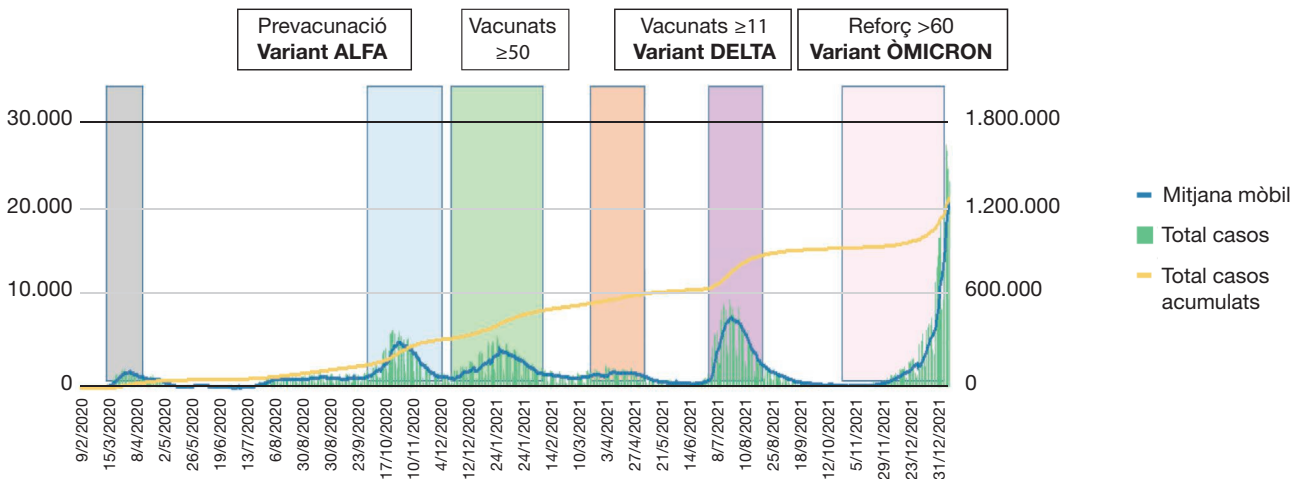
Ja s'han vacunat 91.335 persones i s'anuncia que el 18 de gener es començarà a administrar la segona dosi de la vacuna als grups prioritzats.

15 de gener

Les residències de Catalunya faran cribratges a totes les persones que visitin residents.

La **variant òmicron** del SARS-CoV-2, amb circulació comunitària a Catalunya des de **desembre del 2021 (sisena onada epidèmica)**, va ocasionar de nou l'adopció d'una **estratègia de mitigació**. Aquesta onada, més contagiosa que la variant delta, va presentar característiques diferents a les variants anteriors: una pressió molt alta sobre els sistemes d'atenció primària, 061 Salut Respon i salut pública que va generar noves restriccions de mobilitat, com el tancament de l'oci nocturn i el toc de queda d'1 a 6 de la matinada, però amb una **gravetat reduïda**, i una ocupació hospitalària i de llits d'UCI molt inferior a l'esperada comparat amb onades anteriors, entre altres coses a causa dels **alts nivells d'immunitat a la població**, tant per les altes cobertures de vacunació o com per haver patit la infecció.

Cronologia del SARS-CoV-2 durant els anys 2020 i 2021

Continuació del desplegament de l'estratègia de testatge, traçat, aïllament i suport (TTAS) a Catalunya

L'estratègia de **testatge, traçat, aïllament i suport** es descriu a la [Memòria de Salut Pública 2020](#), fent èmfasi en el circuit de traçat, els diferents recursos professionals, les eines informàtiques i els equipaments de suport a l'aïllament. **El 2021** es va incorporar la figura dels **enquestadors de contactes** al TTAS i és per això que enguany es destaca aquesta figura a la memòria, encara que cal subratllar que l'estratègia TTAS va comptar, a més dels enquestadors de contactes, amb els enquestadors de casos i els altres recursos i infraestructures ja descrites prèviament.

18 de gener
La primera persona vacunada contra la COVID-19 a Catalunya rep la segona dosi.

20 de gener
Als 12 dies d'haver rebut la vacuna la probabilitat de tenir la malaltia es redueix sis vegades.

21 de gener
Elevada pressió assistencial, amb més de mil pacients a les UCI.

1 de febrer
S'incorporen 55 nous gestors de casos estrets a la Catalunya Central.

716 **enquestadors de contactes** es van incorporar a Salut Pública al gener, en substitució dels gestors de contactes del Servei d'Emergències Mèdiques. Es va proposar aleshores un canvi de model de **seguiment de contactes**, aprofitant l'experiència prèvia acumulada, i es va construir un model **homogeni i integrat al territori** dins de la **Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC)** amb una sèrie de **tasques de suport addicionals al seguiment de contactes propi**. Els enquestadors tenien l'encàrrec de, mitjançant un **seguiment telefònic** protocol·litzat de les persones identificades com a contactes estrets de casos confirmats d'infecció per SARS-CoV-2, vetllar per l'aplicació a tot Catalunya de les mesures de protecció, com quarantena voluntària, rentat de mans o ús de mascaretes, així com determinar els possibles orígens dels contagis, detectar el desenvolupament de símptomes i donar indicacions de consulta a altres professionals en cas de detecció de situacions de risc per a la salut pròpia i de l'entorn. El seguiment telefònic que van realitzar, d'acord amb el protocol de salut pública vigent en aquell moment, era a **dia 0, dia 7 i dia 10 de la quarantena**.

L'any 2021 s'ha incorporat a l'estratègia TTAS la figura dels enquestadors de contactes.

A banda de les trucades de seguiment, i com a funcions de **suport addicional** (la lletra "S" de les sigles TTAS), durant la trucada inicial (dia 0) a la persona que havia tingut exposició al virus del SARS-CoV2, els enquestadors de contactes –seguint el protocol de contacte delegat– li demanaven si tenia alguna **prova diagnòstica** feta fora del sistema de salut o pendent de resultat. A més, podien veure si dins del sistema TAGACOVID constava alguna sol·licitud feta de prova diagnòstica i, en cas que calgués, la gestionaven a través de l'ECAP administratiu per programar la prova en l'agenda del CAP de la persona afectada, en la data i hora escollida per aquesta.

Es repetia el mateix procediment en el cas de la programació de les **baixes laborals**. En cas de necessitar tramitar-la, l'enquestador de contactes ofería la possibilitat al contacte estret de fer-ho durant l'enquesta, emplenant els camps corresponents a la data d'inici de la baixa laboral, el nom de l'empresa i l'adreça de correu electrònic del contacte estret. D'aquesta manera, la baixa era tramitada, ja que el programa estava en comunicació telemàtica amb l'**Institut Català d'Avaluacions Mèdiques (ICAM)**.

D'altra banda, durant la pandèmia els serveis socials i el CatSalut van posar a disposició de la ciutadania una sèrie d'**equipaments (Ús d'allotjaments per donar resposta a la crisi social i sanitària derivada del coronavirus SARS-CoV-2)** en els diferents territoris per poder fer aïllament o quarantena en condicions òptimes, de manera que si els enquestadors de

12 de febrer

Pla d'acció coordinat de la UE per fer front a les pràctiques il·legals en la comercialització d'aliments relacionats amb la COVID-19.

1 de març

Convenis de cooperació amb 37 ajuntaments i tres consells comarcals del Pirineu per fer front a la pandèmia.

4 de març

S'amplia l'horari d'obertura dels bars i restaurants fins a les 5 de la tarda.

En el seguiment de casos s'han incorporat dues preguntes sobre ansietat i depressió per poder valorar la situació emocional de la persona i, en cas necessari, oferir-li la possibilitat de derivació a un psicòleg del 061.

contactes identificaven, mitjançant un breu qüestionari a persones amb **vulnerabilitat social**, que no tenien capacitat per fer l'aïllament a casa seva en condicions o cobrir les necessitats bàsiques durant l'aïllament, podien derivar-los a aquests espais, sempre que es complissin els requeriments establerts.

Si el contacte estret havia **desenvolupat símptomes** específics, li programaven **una visita al seu EAP** per tal de ser valorat per un professional assistencial. Si manifestava **símptomes clínics protocol·litzats com a greus**, es **comunicava al 061 Sanitat Respon** per tal de fer una primera valoració al més aviat possible.

Al mateix temps es feia una valoració de la **situació emocional** realitzant dues preguntes sobre ansietat i depressió, i en cas que el contacte estret hagués respost valorant amb 4 o 5 (en una escala de 5) qualsevol de les dues preguntes se'l derivava, si hi estava d'acord, a una posterior trucada amb un psicòleg del 061.

Si es detectava una barrera idiomàtica durant la trucada, podien sol·licitar un **servei de traducció** al 061.

Monitorització de l'activitat de testatge, traçat, aïllament i suport durant l'any 2021

Per avaluar l'estratègia de testatge, traçat, aïllament i suport dissenyat amb la missió de prevenir i controlar la transmissió del SARS-CoV-2 es van definir els indicadors següents, amb les fites a assolir segons els estàndards internacionals disponibles:

Indicadors de personal

La taula de la pàgina següent recull l'evolució del nombre d'enquestadors de casos i de contactes disponibles per realitzar les enquestes a la ciutadania per a cada període de dos mesos i per a cada Servei de Vigilància Epidemiològica, des de l'inici del programa fins al final del 2021.

4 de març

Salut actualitza el protocol d'actuació a les residències, recuperant activitats i flexibilitzant més les visites i sortides.

9 de març

La incidència a les residències ja tendeix a zero.

10 de març

La COVID-19 agreuja la repressió política i les vulneracions de drets al món, segons sis informes elaborats per persones expertes en l'àmbit dels drets humans.

Evolució del nombre d'enquestadors de casos i contactes

Enquestadors de casos	Nov 2020 Gen 2021	Gen 2021 Mar 2021	Mar 2021 Mai 2021	Mai 2021 Jul 2021	Jul 2021 Set 2021	Set 2021 Nov 2021	Nov 2021 Gen 2022
Barcelona Sud	87	87	87	77	87	67	78
Barcelona Nord	57	57	57	49	57	32	37
Barcelona Vallès	52	52	52	46	52	67	76
Catalunya Central	32	32	32	28	32	26	30
Girona	45	45	45	41	45	42	49
Lleida i Alt Pirineu i Aran	40	40	40	35	40	21	25
Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre	27	27	27	24	27	38	45
Total	340	340	340	300	340	293	340

Enquestadors de contactes

Barcelona Ciutat	180	180	155	153	118	153
Barcelona Sud	138	138	120	129	101	129
Barcelona Nord	90	90	78	61	48	61
Barcelona Vallès	82	82	71	127	98	127
Catalunya Central	51	51	44	50	39	50
Girona	71	71	61	81	64	81
Lleida i Alt Pirineu i Aran	63	63	55	41	32	41
Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre	41	41	36	74	58	74

Indicadors d'activitat

Des de l'inici de la pandèmia es van implementar **indicadors d'activitat dels enquestadors de contactes** que permetien fer una avaluació diària de la **volumetria de les trucades** realitzades per data, de les trucades assignades, pendents i realitzades pel Servei de Vigilància Epidemiològica, del nombre de proves programades, de baixes laborals i del nombre de trucades realitzades per categories de l'estat de la trucada i derivacions a treball social i al 061 per gravetat clínica.

Tanmateix, cal comentar que en el col·lectiu de "casos", com a persones ja diagnosticades amb una malaltia en seguiment sanitari, els gestors de casos no tenien les tasques addicionals abans esmentades i només es van desenvolupar **indicadors de les trucades realitzades**.

12 de març
Immobilització preventiva a Catalunya d'un lot de la vacuna d'AstraZeneca enfront la COVID-19.

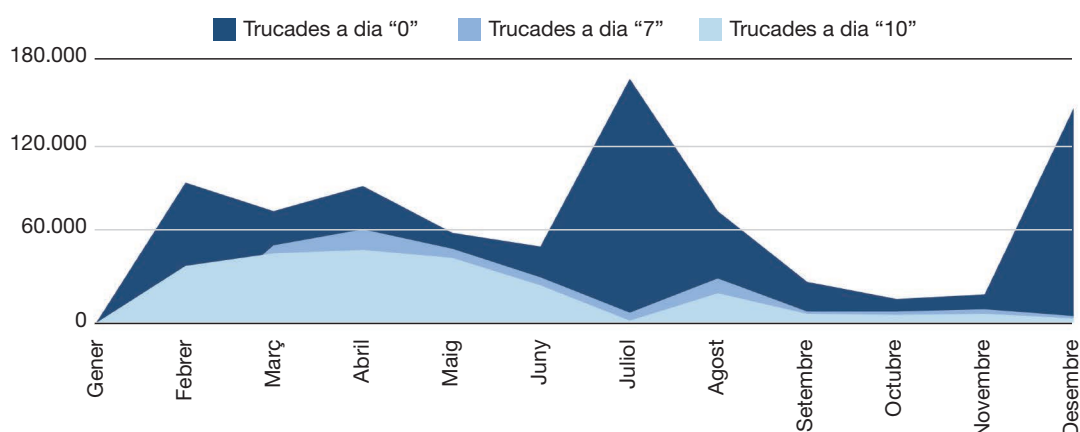
15 de març
Salut suspèn preventivament la vacunació amb AstraZeneca fins que l'Agència Europea del Medicament faci un informe al respecte.

15 de març
Es compleix un any del tancament de la Conca d'Òdena.

15 de març
El PROCICAT aprova permetre la mobilitat comarcal a les bombolles de convivència.

El gràfic següent representa la volumetria de trucades realitzades als **2.195.304 contactes estrets (CE) de l'any 2021**. Durant el mes de gener, amb 287.875 CE, no van haver-hi dades de volumetries. Durant la resta de l'any es van efectuar **1.344.414 trucades** (al **70% dels CE** amb dades de volumetria).

Volumetria de trucades realitzades els dies 0, 7 i 10, 2021

	Total	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
Trucades a dia "0"	829.447	0	95.585	76.171	93.063	61.558	52.276	165.694	75.759	27.776	16.290	19.332	145.943
Trucades a dia "7"	267.076	0	1.767	53.078	63.297	50.503	30.902	7.378	30.382	7.766	8.129	9.426	4.448
Trucades a dia "10"	247.891	0	38.522	47.012	49.406	44.124	25.519	1.298	20.281	6.095	5.850	6.299	3.485

Cal destacar que el nombre de trucades a dia 7 i a dia 10 de la quarantena ha estat inferior a les trucades a dia 0, ja que en els pics epidèmics amb transmissió comunitària i un nombre de contactes a enquestar per sobre de la capacitat laboral màxima del personal es va prioritzar la realització de l'enquesta inicial.

Suport per a la tramitació de les baixes laborals

L'any 2021 s'han tramitat **41.024 baixes** a través del TTAS, que representa el **12,6% del total de baixes tramitades** (326.394 en total). El gràfic de la pàgina següent mostra l'evolució dels valors absoluts.

17 de març

Salut presenta una guia clínica pionera per a atendre les persones que presenten símptomes persistents de COVID-19.

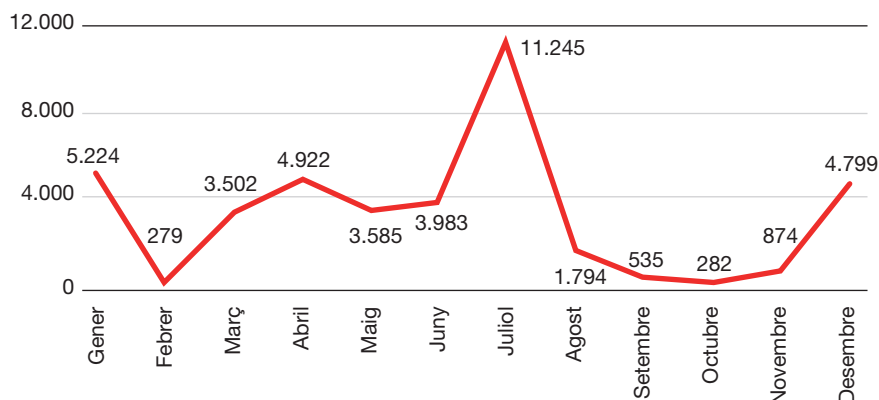
22 de març

Presentat l'estudi "Efectes de la COVID-19 i el confinament en gent gran de risc".

23 de març

La pandèmia planteja reptes en el monitoratge, control i seguiment dels casos de tuberculosi (TB).

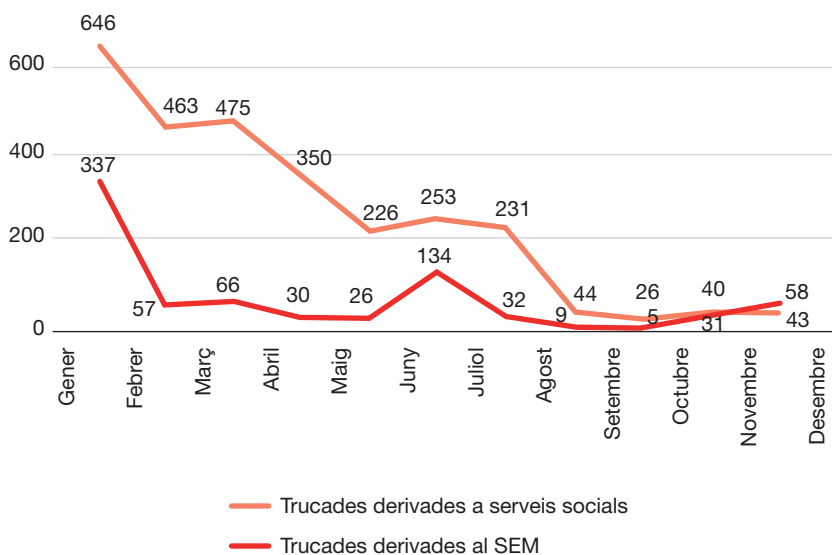
Baixes gestionades per enquestadors de contactes, 2021

Suport en gravetat clínica i social

El gràfic següent recull l'evolució de les derivacions al **Servei d'Emergències Mèdiques (SEM)** i als serveis socials realitzades pels enquestadors de contactes durant l'any 2021. El **nombre total** de derivacions per gravetat clínica al SEM **ha estat de 785** (el **0,04%** del total de contactes durant aquest període) i de **2.797** en el cas dels serveis socials (**0,15%** del total).

Derivacions realitzades per part d'enquestadors de contactes, 2021

23 de març
El sistema de salut a Catalunya, a punt per a vacunar el 70% de la població en el mínim temps possible.

24 de març
Es reprèn a Catalunya la vacunació contra la COVID-19 amb AstraZeneca.

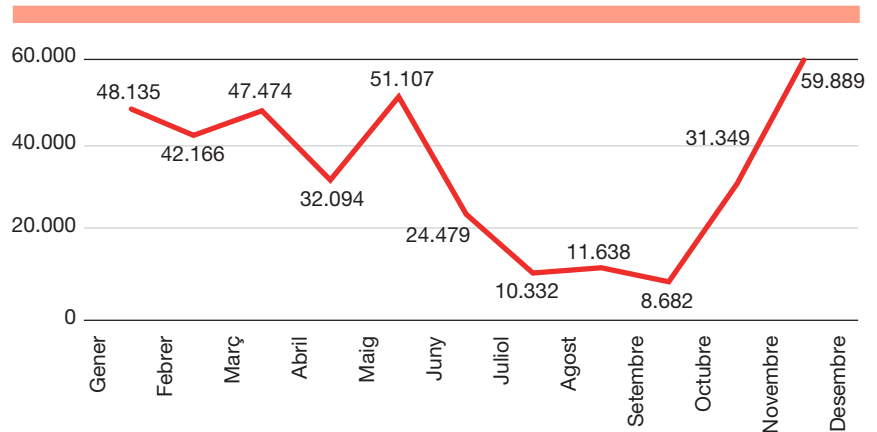
26 de març
Prorroguen les mesures actuals contra la COVID-19 fins passat Setmana Santa.

Cal tenir present que el descens de derivacions que s'observa els primers mesos del 2021 en el gràfic de la pàgina anterior, a part de l'impacte de la corba d'aprenentatge inicial, reflecteix principalment el canvi de definició de situació clínica greu per les derivacions a 061. Respecte a les derivacions socials amb suport a l'aïllament, des del setembre del 2021, s'observa estabilitat en un percentatge petit, però de gran importància per a la ciutadania.

Suport per a la petició de proves diagnòstiques

Al gràfic següent es pot veure l'evolució de les **176.051 proves** programades pels enquestadors durant el 2021 (demanades al **9,2% dels contactes** durant el mateix període).

Evolució de les proves diagnòstiques programades, 2021

Suport psicològic

Durant tot l'any 2021 s'han derivat a la **Taula d'Atenció Psicològica del SEM 1.710 assistències psicològiques** per a contactes estrets (que representa el 0,09% dels contactes del mateix període). En un 45% del casos, per dificultats adaptatives laborals o econòmiques; el 30%, relacionades amb preocupació pel propi contagi i/o pel dels éssers estimats; l'11%, per preocupació o patiment per patologia prèvia (mèdica o psicològica); el 8%, per problemàtica relacional amb convivents i/o altres familiars, i en el 6% restant, per demanda d'informació.

14 d'abril

La vacunació a Catalunya redueix un 96% el risc de morir per coronavirus a les residències.

19 d'abril

Salut impulsa el programa de cribratges al Baix Segre durant la campanya de la fruita.

24 d'abril

Salut accelera la vacunació del grup d'edat de 70-79.

Indicadors de casos, brots i contactes estrets

A la XVEC, amb la informació recollida de les enquestes epidemiològiques del TTAS, s'han desenvolupat **indicadors de casos/brots i de contactes SARS-CoV-2** que reflecteixen el grau d'assoliment de fites epidemiològiques i que es publiquen setmanalment a Canal Salut, a la pàgina de l'ASPC.

Cal destacar que la **capacitat de trucar a casos i contactes** per part del servei TTAS, de la mateixa manera que ha passat amb altres actors del sistema sanitari, s'ha vist clarament condicionada per la **intensitat de les onades epidèmiques**.

Durant l'**any 2021** s'han notificat **758.803 casos totals** dels quals, independentment del període d'onada epidèmica o de fase de mitigació (durant la qual només s'enquestaven casos vulnerables, d'acord amb el Protocol d'actuació de Salut Pública), **468.250 (un 70%) van ser telefonats pels enquestadors de casos i se'n van identificar els contactes**.

A la taula següent s'observa el nombre d'enquestes realitzades als casos durant les diferents onades, des de l'inici de la pandèmia fins al final del 2021.

Enquestes realitzades als casos durant les diferents onades, des de l'inici de la pandèmia fins al final de 2021

	Casos confirmats	Enquesta feta	Setmanes	Mitjana enquestes diàries	Enquestes realitzades
Primera onada (SE 11/2020-19/2020)	52.249	49.851	9	791	95,4%
Segona onada (SE 40/2020-50/2020)	184.762	66.622	11	865	36,1%
Tercera onada (SE 51/2020-10/2021)	192.171	146.034	12	1.739	76,0%
Quarta onada (SE 11/2021-22/2021)	100.096	93.435	12	1.112	93,3%
Cinquena onada (SE 24/2021-36/2021)	260.719	159.811	13	1.756	61,3%
Pla Delta ((SE 28/2021-35/2021)	211.499	128.133	8	2.288	60,6%
Edat igual o superior a 75 anys	8.847	7.449	8	133	84,2%
Sisena onada (SE 44/2021-52/2021)	210.563	67.516	9	1.072	32,1%
Fase mitigació òmicron (SE 51/2021-52/2021)	137.777	23.689	2	1.692	17,2%
Edat igual o superior a 75 anys	23.491	9.890	2	706	42,1%

Quant als **indicadors de contactes estrets**, s'han identificat **2.195.304 contactes estrets** i s'ha **trucat globalment al 85,43% dels CE susceptibles de rebre seguiment pel TTAS**.

26 d'abril

Prova pilot a Fira de Barcelona com a punt de vacunació poblacional, amb capacitat per administrar fins a 120.000 vacunes a la setmana.

27 d'abril

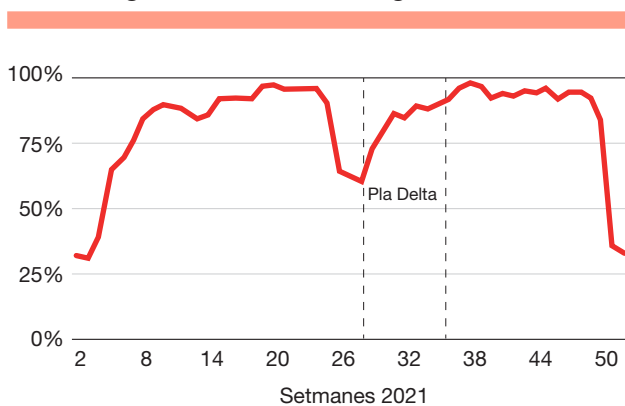
Es posa en marxa un projecte pioner de control del SARS-CoV-2 en aigües residuals.

28 d'abril

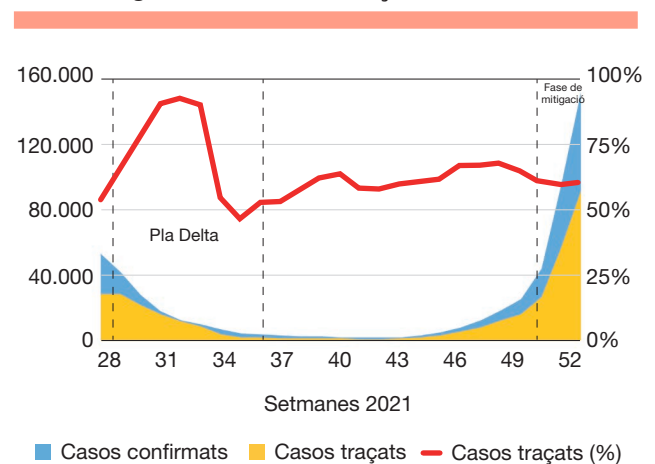
Prop de 2,2 milions de catalans ja tenen algun tipus de protecció per vacuna o per haver passat la malaltia.

Als gràfics següents s'observen alguns dels indicadors clau del **rastreig de contactes estrets**: percentatge de contactes en seguiment (que registra davallades a final de juliol, amb l'inici de la cinquena onada i la manca de seguiment sistemàtic als contactes del Pla delta, i al desembre, amb la mitigació d'òmicron); percentatge de casos amb traçat (casos que eren contacte abans d'esdevenir cas); taxa d'atac secundària (percentatge de contactes que esdevenen cas, que es manté i augmenta lleugerament durant fases de mitigació, amb les variants delta i òmicron), i percentatge de casos informats amb cens de contactes.

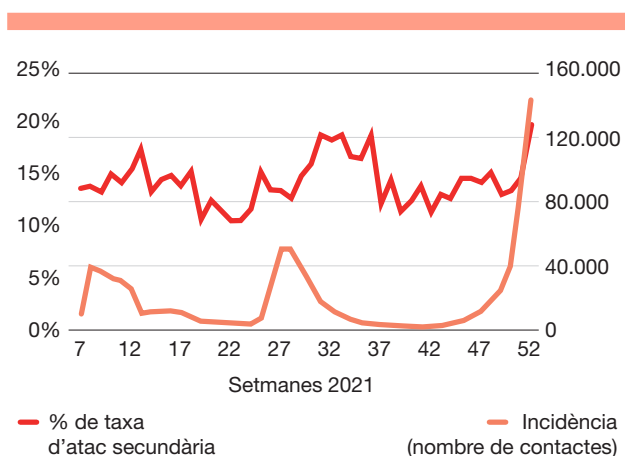
Percentatge de contactes en seguiment

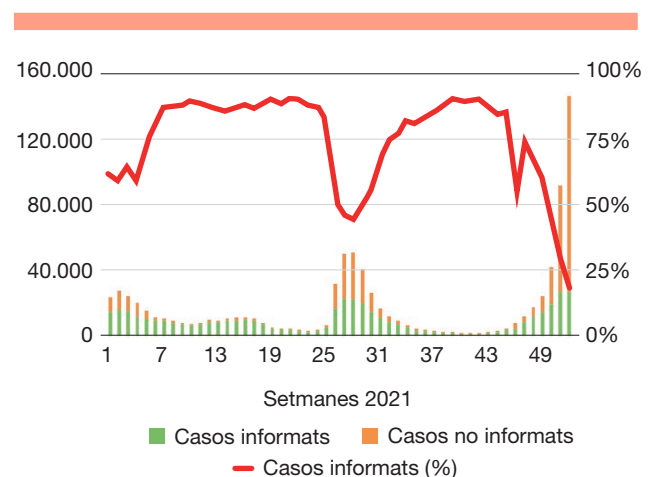
Percentatge de casos amb traçat

Taxa d'atac secundària

Percentatge de casos informats amb cens de contactes

4 de maig

Per tal d'accelerar la vacunació i arribar als cinc milions de persones protegides el 15 de juliol, Salut proposa endarrerir la segona dosi.

5 de maig

Inici de cribratges seriatos amb PCR d'automostra a Lleida.

9 de maig

Un 82% de les persones de 60 o menys anys ja han iniciat la vacunació.

11 de maig

Primer pas per al retorn dels creuers a Catalunya a l'estiu.

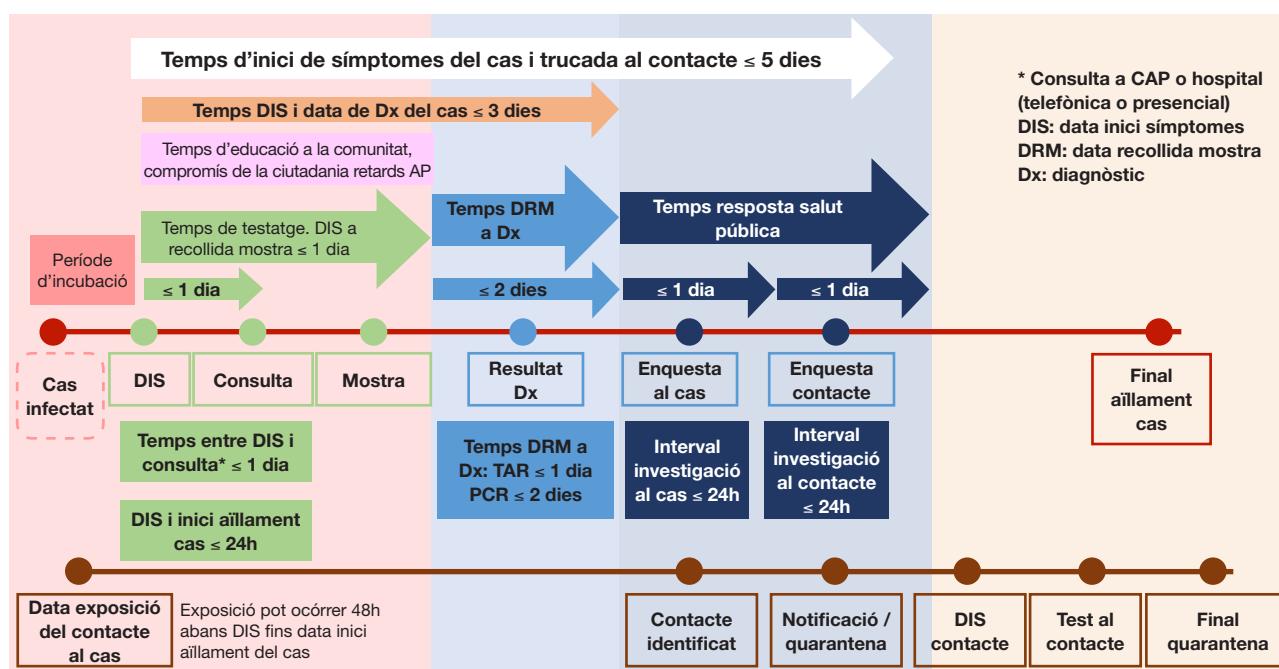
En determinar aquests indicadors, s’han anat dirigint els esforços a on era més necessari, així com desenvolupant el sistema informàtic TAGACOVID, per facilitar la recollida de la informació als enquestadors durant la trucada.

Aquests indicadors han permès, entre altres, la **comparativa amb altres països i altres comunitats autònomes** de l’Estat espanyol.

Indicadors de procés

S’han desenvolupat indicadors de procés que quantifiquen l’interval entre dos passos clau en les diferents actuacions que tenen lloc en la gestió de casos i contactes (figura adjunta).

Indicadors de procés de la COVID-19

Un dels indicadors més importants és el “temps d’oportunitat de tallar cadenes de transmissió” que inclouria l’interval de “*temps entre inici de símptomes del cas i trucada al contacte estret*”, aquest indicador hauria de ser igual o inferior a 5 dies. En el període de febrer a març de 2021, al 75% dels contactes estrets se’ls va realitzar l’enquesta en un període igual o inferior a 5 dies; al 19%, entre 6 i 10 dies, i al 5%, en més de 10 dies.

12 de maig
El PROCICAT aprova el pla per a la represa de les activitats recreatives musicals de l’oci nocturn.

18 de maig
Cribratges per iniciar la campanya de la fruita dolça amb garanties.

19 de maig
Salut comença a vacunar a Lleida els professionals del sector agrari.

S'ha desenvolupat un sistema de baremació de la qualitat del servei que ha permès obtenir una valoració individualitzada de tot el personal amb criteris avaluables del seu rendiment.

Indicadors de qualitat del servei

El mes de maig del 2021 es va desenvolupar un sistema d'**avaluació i baremació** de la **qualitat de l'atenció realitzada** pels enquestadors de casos i contactes, mesurada a través de volumetries de trucades, enquestes a la ciutadania, enquestes entre parells i amb els seus responsables. Aquest sistema ha permès, atesa la singularitat contractual del personal enquestador i referent, poder obtenir una valoració individualitzada de tot el personal amb criteris avaluables del seu rendiment, per tal de discernir en períodes de desescalada d'efectius. Es van valorar capacitats, l'aptitud i l'actitud envers la feina encomanada i la resta de l'equip, proactivitat, motivació, voluntat d'aprenentatge, puntualitat i respecte envers els companys. Per part de la ciutadania, es van formular dues preguntes sobre el **tracte rebut per part de l'enquestador** (pregunta 1) i la **utilitat de la informació rebuda** (pregunta 2).

La valoració mitjana de la ciutadania a la pregunta 1 va ser de **9,43 punts sobre 10**, i a la pregunta 2 va ser de **9,56 punts sobre 10**.

Impacte en la transmissibilitat del SARS-CoV-2

Amb l'**estratègia de testatge, traçat, aïllament i suport**, globalment, tenint en compte la pressió de les diferents onades epidèmiques i les subsegüents estratègies de mitigació amb limitació de rastreig a entorns vulnerables, durant l'any 2021 hi ha hagut un total de **468.250 casos que podrien haver estat en aïllament** durant la seva positivització, d'un total de 758.803 casos confirmats (cosa que representa un **70% dels casos**), i **que no haurien difós la malaltia amb la qual cosa s'hauria evitat l'exposició a 1.638.875 contactes** (utilitzant la mitjana de 3,5 contactes per cas general). D'altra banda, s'ha fet **seguiment al 85,43% dels contactes estrets** susceptibles de fer seguiment pel TTAS que, estant en **quarantena** i amb el suport per a la realització de **proves diagnòstiques i atenció sanitària, han contribuït a la disminució de la transmissibilitat de la malaltia**.

19 de maig

Obre el nou punt de vacunació Sala Berlín - Camp Nou FC Barcelona.

25 de maig

S'inicia la vacunació amb segones dosis dels col·lectius essencials.

26 de maig

Josep Maria Argimon i Pallàs, nou conseller de Salut.

Conclusions generals

L'estratègia de **testatge, traçat, aïllament i suport del SARS-CoV-2** ha estat possible per un esforç conjunt de diferents agents involucrats (departament de recursos humans, d'organització i servei, atenció primària, centres sanitaris, 061 Sanitat Respon, ICAM, sistemes d'informació, escoles i vigilància epidemiològica).

A causa de les característiques del SARS-CoV-2, el servei de **testatge, traçat, aïllament i suport** de casos i de contactes –juntament amb altres mesures de Salut Pública– ha estat important per frenar la transmissió comunitària descontrolada del virus. Els seus resultats són influenciables per la intensitat de la pressió epidèmica i, en gran mesura, per indicadors de procés vinculats al temps de realització de proves diagnòstiques i d'aïllament o quarantenes.

Juntament amb les eines informàtiques que li han donat suport, ha facilitat l'ajut a la ciutadania en diferents àmbits.

Una constant formació, monitorització i establiment d'indicadors de rendiment són essencials per avaluar les estratègies de TTAS i implementar àrees de millora per al benefici de la ciutadania.

Jacobo Mendioroz

Mercè Herrero

Agathe León

Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública

2 de juny

Carmen Cabezas, primera secretària de Salut Pública.

2 de juny

Salut inicia la vacunació per a les persones nascudes entre el 1972 i el 1976.

2 de juny

El Govern aprova noves millores en les mesures de contenció de la COVID-19.

8 de juny

Catalunya ja està en disposició d'emetre el certificat COVID digital.

LA VACUNACIÓ CONTRA LA COVID-19 A CATALUNYA

El 27 de desembre de 2020 es van rebre les primeres vacunes i es va iniciar la vacunació a les persones grans que viuen en residències.

En data 31 de desembre de 2021, a Espanya, més de 37,8 milions de persones han rebut la pauta completa de primovacunació i més de 13,7 milions han rebut una dosi de record. A Catalunya, més de **5,9 milions han rebut la pauta completa** de primovacunació i gairebé **2 milions de persones, una dosi de record.**

El dia 27 de desembre de 2020 es van rebre i administrar les primeres vacunes contra la COVID-19 a Catalunya, 10 mesos després de la notificació, el dia 25 de febrer de 2020, del primer cas d'infecció per SARS-CoV-2 al nostre territori. La primera persona a rebre la vacuna a Catalunya va ser la senyora Josefa Pérez, a la residència Feixa Llarga de l'Hospitalet de Llobregat, i durant tot **el 2021 s'han administrat a Catalunya més de 13,7 milions de vacunes contra la COVID-19.**

La vacunació massiva contra la COVID ha representat un repte sanitari, logístic, informàtic i de recursos, ja que s'ha hagut d'adaptar a l'aparició contínua de noves variants del virus.

La vacunació contra la COVID ha representat un repte sanitari, logístic, informàtic i de recursos, ja que ha estat la vacunació massiva més important duta a terme fins a la data globalment i ha anat adaptant-se constantment a l'evidència disponible sobre la seva eficàcia i a la situació epidemiològica, molt canviant, amb l'aparició contínua de noves variants del virus.

Les investigacions per aconseguir una vacuna eficaç contra el virus SARS-CoV-2 es van iniciar el 10 de gener de 2020, quan se'n va publicar el genoma i es van fer avenços sense precedents per aconseguir les primeres vacunes.

Cal tenir en compte que el procés per a disposar de vacunes contra malalties o infeccions és, habitualment, d'entre 10 i 15 anys. Tot i això, **gràcies a un finançament públic i privat sense precedents, a la simplificació i acceleració dels procediments establerts** per aconseguir ajudes de suport a la recerca i també de les fases d'estudi de les vacunes pels organismes reguladors, a la **col·laboració a escala internacional** de diferents entitats, organitzacions, de la indústria i les universitats, i a la publicació sense cost i en fase de *preprint* dels estudis elaborats, entre altres factors, **es va poder disposar de les primeres vacunes contra la COVID-19 en aproximadament 10 mesos.**

La investigació per a trobar noves vacunes amb noves tecnologies, més eficaces i adaptades a les noves variants que van sorgint del virus no s'ha aturat. Fins a la data, però, les principals vacunes utilitzades han estat les

10 de juny

Salut obre ja la vacunació de la COVID-19 a persones nascudes entre 1977 i 1981.

11 de juny

S'inicia la vacunació de segones dosis a persones de 60 a 69 anys que van rebre la primera dosi d'AstraZeneca.

11 de juny

Salut i Interior proposen obrir l'oci nocturn amb restriccions a partir del 21 de juny.

17 de juny

Salut obre la franja de vacunació de 35 a 39 anys.

vacunes basades en ARNm, una tecnologia innovadora que ha permès disposar de milers de milions de dosis de vacunes en un temps rècord.

Els governs, organitzacions i laboratoris fabricants han treballat conjuntament per tal disposar al més aviat possible de les vacunes. **Tot i el temps rècord per aconseguir-ho, es van realitzar tots els processos i fases establerts per les diferents agències reguladores** per a la seva aprovació. A Europa, l'Agència Europea del Medicament (EMA) ha estat l'encarregada d'aprovar les diferents vacunes i autoritzar-ne la distribució i administració.

A escala global, l'accessibilitat i disponibilitat de vacunes ha estat molt desigual. A Europa, per tal de garantir-ne la disponibilitat per a tots els països que conformen la UE, la Comissió Europea n'ha coordinat l'adquisició mitjançant negociació centralitzada amb acords anticipats amb els diferents laboratoris fabricants. A Espanya s'han signat acords amb diferents laboratoris per un total de 287,7 milions de dosis de vacunes i el Ministeri de Sanitat ha estat l'encarregat d'adquirir les dosis adjudicades de manera centralitzada per tal de distribuir-les posteriorment a les comunitats autònomes.

L'administració de les primeres vacunes es va prioritzar a les persones més vulnerables, amb més risc de complicacions i mort i es va dur a terme en diferents residències de gent gran arreu del territori, seguint l'estratègia de vacunació aprovada per a tot l'Estat.

L'administració de les primeres vacunes es va prioritzar a les persones més vulnerables, amb més risc de complicacions i mort i es va dur a terme en diferents residències de gent gran arreu del territori, seguint l'estratègia de vacunació aprovada per a tot l'Estat.

A Catalunya, la campanya de vacunació ha estat coordinada des de la Secretaria de Salut Pública i el seu èxit ha estat gràcies a la col·laboració de tot el sistema sanitari, així com d'entitats socials, cossos de seguretat, Administració local, empreses i de tota la societat.

Estratègia de vacunació

L'estratègia de vacunació es va establir en el marc del grup de treball tècnic de la **Ponència i Registre de Vacunacions de la Comissió de Salut Pública** i va ser aprovat per la Comissió de Salut Pública. El primer document, datat el 2 de desembre de 2020, quan encara no hi havia cap vacuna aprovada contra la COVID-19, va establir com a objectiu general: reduir la morbiditat i la mortalitat per COVID-19 mitjançant la vacunació, en un context de disponibilitat d'una quantitat de vacunes inferior a la demanda.

21 de juny

Es reobre l'oci nocturn.

28 de juny

Salut fa 5.000 trucades el cap de setmana per seguir els prop de 250 casos positius i 1.200 contactes estrets derivats dels brots originats en viatges de final de curs.

30 de juny

S'obre la convocatòria de vacunació a joves d'entre 16 i 29 anys.

Desembre 2020	Febrer 2021	Juny 2021
Etapa 0 Desenvolupament, autorització i avaluació	Etapa 1 Primeres dosis disponibles	Etapa 2 Més dosis disponibles
	Etapa 3 Vacuna àmpliament disponible	
	<p>Grups prioritaris</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Residents i personal en centres de persones grans i d'atenció a grans dependents ■ Personal sanitari i sociosanitari de primera línia ■ Altre personal sanitari i sociosanitari ■ Grans dependents no institucionalitzats 	<p>Altres grups prioritaris</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Majors de 80 anys ■ Persones entre 70 i 79 anys i persones amb condicions de risc molt alt ■ Persones entre 60 i 65 anys ■ Persones entre 66 i 69 anys ■ Altre personal sanitari i sociosanitari ■ Treballadors amb una funció social essencial ■ Persones entre 50 i 59 anys
		<p>Resta de grups prioritaris</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Persones entre 40 i 49 anys ■ Persones entre 30 i 39 anys ■ Persones entre 20 i 29 anys ■ Persones entre 12 i 19 anys ■ Persones entre 5 i 11 anys

A causa de la disponibilitat limitada de dosis, especialment durant els primers mesos de vacunació, es va establir l'ordre de prioritització segons la vulnerabilitat i exposició a la infecció, i seguint els principis d'igualtat, dignitat dels drets, necessitat, benefici social i reciprocitat.

S'han anat elaborant actualitzacions a mesura que ha anat avançant la campanya de vacunació. En el primer document de l'estratègia es van establir els criteris de prioritització de les vacunes, així com el marc ètic per a la prioritització de les dosis disponibles. **Fins al mes de desembre de 2021 s'han publicat 10 actualitzacions del document**, on s'han anat incorporant les vacunes disponibles, així com les noves recomanacions davant de l'evidència científica disponible.

A causa de la disponibilitat limitada de dosis, especialment durant els primers mesos de vacunació, es va establir l'ordre de prioritització en l'estratègia de vacunació per als diferents grups en base a la vulnerabilitat i exposició a la infecció i es van plantejar diferents etapes. Aquesta prioritització està basada en un marc ètic, que considera els principis d'igualtat, dignitat dels drets, necessitat, equitat, protecció a la discapacitat i a la persona menor d'edat, benefici social i reciprocitat. Addicionalment, també es van tenir en compte criteris de participació, transparència i rendiment de comptes.

Entre les actualitzacions, es va incloure la recomanació d'administració d'una dosi de record a totes les persones majors de 18 anys a partir del mes de setembre de 2021, iniciant-la en les persones més vulnerables.

3 de juliol

Catalunya arriba als tres milions de persones amb la pauta completa de vacunació.

4 de juliol

Gairebé 1,4 milions de certificats COVID UE descarregats a Catalunya.

5 de juliol

Rècord de vacunació a Catalunya: 723.369 vacunes en una setmana.

Tot i que el marc i estratègia de vacunació contra la COVID-19 s'ha consensuat mitjançant acord del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut i és d'obligat compliment a nivell estatal ja que hi ha una Declaració d'Accions Coordinades (DAC), l'operativa de la vacunació l'han dut a terme les diferents comunitats autònomes. Aquestes han estat les encarregades d'adaptar els seus recursos per tal de dur a terme la vacunació segons els criteris i objectius establerts.

La vacunació ha estat una part més en l'estratègia de prevenció i control de la pandèmia per COVID-19, però ha estat una part fonamental per tal de frenar-ne l'avenç i aconseguir mitigar-ne l'impacte. Per aquest motiu, la vacunació contra la COVID es va preveure per a tota la població a partir dels 12 anys (segons indicació de les vacunes disponibles) i posteriorment es va anar ampliant segons les vacunes disponibles.

La vacunació ha estat una part fonamental per tal de frenar l'avenç de la pandèmia i aconseguir mitigar-ne l'impacte.

Reptes a Catalunya per a la vacunació

La vacunació a Catalunya ha comportat diferents reptes sense precedents. El primer va ser garantir l'accessibilitat a la vacunació de tota la població objecte, amb la màxima qualitat, seguretat i rapidesa. El segon, programar una vacunació de forma adient, tenint en compte la incertesa sobre el nombre de dosis que estarien disponibles i la dificultat per disposar del calendari d'arribada amb una anticipació adequada. Un altre repte es lligava a la novetat dels tipus de vacunes utilitzades i la generació de coneixement sobre les condicions de transport i utilització al mateix temps que avançava la campanya, cosa que condicionava la necessitat de fer seminaris de formació en línia molt freqüents i disposar de documents contínuament actualitzats. Un aspecte també important a considerar va ser la necessitat d'administrar una quantitat de dosis de vacunes sense precedents amb molta rapidesa, a poblacions diverses i en edats en què no és habitual vacunar-se.

Per a poder realitzar la vacunació garantint la qualitat, equitat i accessibilitat, els principals punts d'actuació han estat:

- **Logística i emmagatzematge de vacunes.** Les vacunes disponibles fins a la data es conserven entre 2°C i 8°C i són en presentació monodosis. Les vacunes contra la COVID-19 disponibles tenen requisits de conservació diferents en funció de cada preparat, i s'han d'emmagatzemar entre -60°C i -90°C, -15 i -25°C o entre 2°C i 8°C, i addicionalment són en presentació multidosis.

6 de juliol

Es recomana la mascareta en tot moment, també a l'aire lliure.

7 de juliol

Arrenca l'estratègia de vacunació contra la COVID-19 amb vehicles mòbils.

8 de juliol

Salut actualitza el protocol d'atenció sanitària a la fase actual de transmissió comunitària amb el Pla Delta.

Aquesta variabilitat i diferència entre els requisits de conservació va obligar a adaptar les instal·lacions disponibles i a adaptar tots els sistemes de distribució als diferents centres, així com a adquirir tot el material necessari per a l'administració de les vacunes (material fungible sanitari per administrar-les, material de suport en cas d'emergència, material fungible no sanitari, etc.).

D'altra banda, tenint en compte els requisits de conservació de les vacunes i els períodes de validesa de les mateixes, es van haver d'adaptar tots els sistemes de distribució per a garantir una gestió eficaç i minimitzar els estocs en els centres sanitaris. Això va obligar a augmentar de manera significativa els recursos necessaris per al transport de vacunes.

- **Sistemes d'informació.** Es va crear el Registre de vacunació contra la COVID-19 a nivell estatal (REGVACU), que s'actualitza diàriament i en el qual s'informa del motiu de vacunació, a més de tota la informació relativa a les dades personals i de la vacuna administrada. Això va obligar a adaptar els sistemes d'informació disponibles.

A més a més, es van haver d'adaptar els sistemes de registre disponibles, garantint la informació necessària a la Història clínica compartida de Catalunya (HC3) i es va crear un sistema específic de registre per als centres de vacunació poblacional.

Tot això va permetre disposar d'informació sobre les cobertures de vacunació per als diferents grups a vacunar. Tota la informació sobre la campanya de vacunació ha estat accessible als professionals i a la ciutadania de manera transparent, per tal de garantir-los la informació i establir diferents estratègies adaptades segons necessitat.

- **Recursos humans.** La disponibilitat de professionals sanitaris per a dur a terme la vacunació, en un moment de màxima activitat en tot el sistema sanitari també va suposar un repte. Per a poder assumir la vacunació, els professionals sanitaris (principalment infermers i infermeres d'atenció primària) vacunaven en jornades complementàries al seu horari habitual.
- **Formació.** Davant els requisits específics de conservació, manipulació i administració de les vacunes contra la COVID-19, així com el seu registre, la formació dels professionals va esdevenir un element fonamental per tal de garantir la qualitat en l'administració de la vacunació. Durant el 2021 s'han realitzat múltiples seminaris de formació en línia, amb un seguiment massiu dels professionals, per anar informant i formant sobre els canvis en la vacunació.

Tota la informació sobre la campanya de vacunació ha estat accessible als professionals i a la ciutadania de manera transparent, per tal de garantir-los la informació i establir diferents estratègies adaptades segons necessitat.

12 de juliol

El Govern tanca totes les activitats a partir de les 00.30 h i limita les reunions a un màxim de 10 persones per frenar la pandèmia.

14 de juliol

Catalunya arriba als vuit milions de vacunes administrades contra la COVID-19.

14 de juliol

En marxa el cribatge als professionals i participants del lleure educatiu infantojuvenil d'estiu.

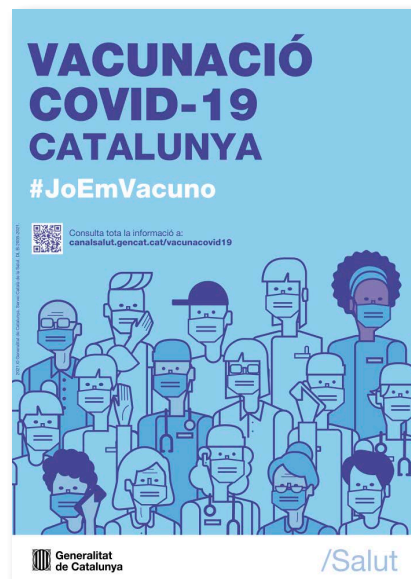
14 de juliol

Confinament nocturn de 158 municipis davant la situació "extremadament fràgil" a causa de la pandèmia.

- **Capacitat del sistema sanitari.** Habitualment, les vacunes s'administren en els centres d'atenció primària, consultes de pediatria o centres hospitalaris. Amb la necessitat d'administrar una gran quantitat de vacunes en el menor temps possible i segons uns criteris de prioritització establerts, es van haver d'adaptar les respostes a la vacunació a les fases i les poblacions a vacunar.

En una primera fase, en què la prioritat eren les residències, es van crear equips de vacunació que es van desplaçar per tot el territori per vacunar *in situ* en els centres residencials. El personal sanitari i sociosanitari es va vacunar principalment en centres sanitaris. Les persones grans, en el seu centre d'atenció primària. Les persones amb condicions de risc greu per les complicacions de la COVID-19 (grup 7 de l'estratègia), en els hospitals en què eren controlades per la seva patologia. Quan la vacunació es va obrir a serveis essencials i a persones més joves, va ser necessari obrir altres espais externs als centres sanitaris per a la vacunació. El punt de vacunació poblacional més gran de Catalunya es va habilitar a Barcelona, a la Fira, on han treballat més de 850 professionals i on s'han administrat més d'un milió de dosis de vacunes. **A cada regió sanitària hi ha hagut almenys un punt de vacunació poblacional** de suport a la vacunació, que durant 2021 ha permès garantir la vacunació tots els dies de l'any amb independència que fossin festius o no.

- **Garantir l'accessibilitat a la vacunació de totes les persones a Catalunya.** Per tal de garantir que tota la ciutadania de Catalunya tingués accés a la vacunació, s'han adaptat diferents estratègies de captació segons el context, edat, condicions i característiques de les persones i col·lectius, implicant les diferents comunitats. Aquestes estratègies s'han pogut dur a terme gràcies a la coordinació entre totes les organitzacions sanitàries, diferents departaments de la Generalitat i altres organitzacions, tant a nivell global de Catalunya com a nivell comunitari, amb un protagonisme molt important de l'atenció primària i dels equips de vacunació.
- **Comunicació a la població.** Tenint en compte les adaptacions a l'estratègia de vacunació, així com l'evolució de la pandèmia, les estratègies de comunicació a la població han esdevingut essencials per garantir la informació fiable i transparent a la ciutadania. S'han elaborat diverses campanyes i materials informatius tant per a mitjans de comunicació i xarxes socials com per col·locar en els diferents punts de vacunació i distribuir a la ciutadania. S'han realitzat, a més, rodes de premsa setmanals per informar de l'evolució de la campanya i de les avaluacions de l'efectivitat realitzades.

16 de juliol

781 monitores i monitors de lleure educatiu participen als cribratges impulsats per Drets Socials i Salut.

17 de juliol

S'incrementa la protecció a les residències amb una intensificació de l'actual protocol.

19 de juliol

Primer cap de setmana d'aplicació del confinament nocturn.

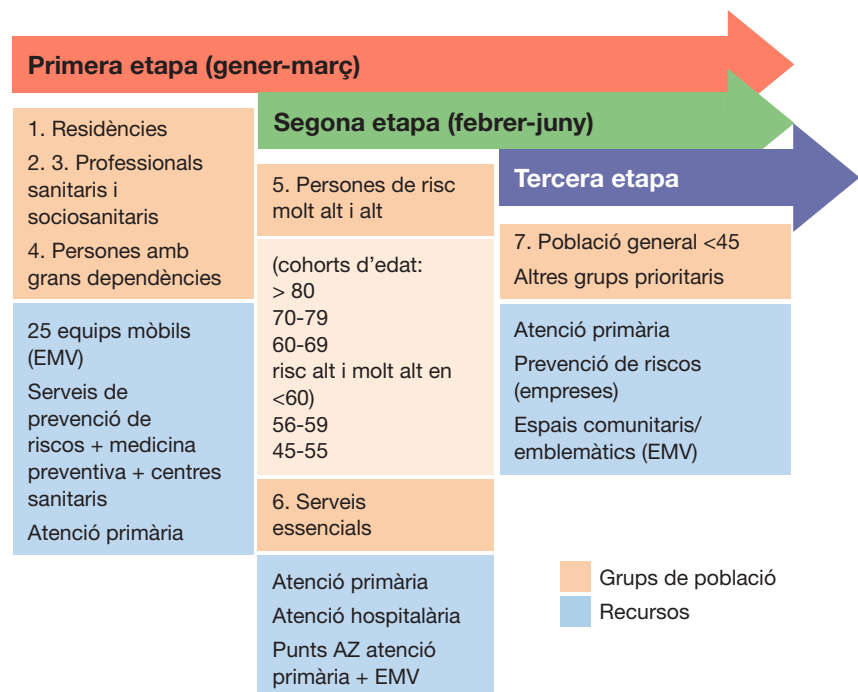

Operativa de la vacunació a Catalunya

A Catalunya, els objectius de la vacunació inicialment han estat:

- Contribuir a abaixar la morbiditat i mortalitat de la població més vulnerable.
- Contribuir a disminuir la càrrega del sistema assistencial.
- Contribuir a assolir una immunitat poblacional a partir de cobertures vacunals del 70% o més.
- Aconseguir cobertures vacunals en residències de persones grans del 80% o més.
- Aconseguir cobertures vacunals en professionals de la salut del 80% o més.
- Aconseguir cobertures vacunals en persones amb condicions de risc del 80% o més.

Per assolir aquests objectius, l'operativa de vacunació s'ha desenvolupat en diferents etapes en base a les establertes en l'estratègia de vacunació a nivell estatal i s'han adequat els recursos segons els diferents grups a vacunar.

21 de juliol

Crida a reduir la interacció social per frenar els contagis de la variant delta.

22 de juliol

El Govern anuncia mesures de prevenció de la COVID-19 per a tot l'estiu davant la situació de la pandèmia.

23 de juliol

En marxa la vacunació a Catalunya dels catalans residents a l'exterior.

Etapa 1. Vacunació de residents i personal sanitari i sociosanitari en residències de persones grans i de persones amb discapacitat, personal sanitari i de primera línia, altre personal sanitari i sociosanitari i persones amb discapacitat que requereixen mesures intenses de suport.

Per a poder vacunar les persones prioritzades, especialment a les més de 1.400 residències existents a Catalunya, es van crear un total de **25 equips mòbils de vacunació des del territori** que es van coordinar operativament des de la Secretaria de Salut Pública, el CatSalut i les diferents entitats proveïdores del SISCAT (una seu tenia dos equips i dues seus tenien mig equip).

Aquests equips, que es van adaptar a la singularitat de cada territori, estaven coordinats per dos infermers o infermeres i formats per personal infermer (10 per torn) i personal auxiliar administratiu. Es van equipar amb tot el material necessari per a poder desplaçar-se pel territori i dur a terme la vacunació.

Davant la necessitat de professionals per a formar part dels equips mòbils (especialment personal d'infermeria) i mantenir al mateix temps l'activitat assistencial del sistema es va fer una crida de professionals, a través dels respectius col·legis i canals, coordinada per la Direcció General de Professionals Sanitaris. Aquesta crida va tenir una adherència excepcional i milers de professionals van presentar-se per formar part dels equips i vacunar en horaris i torns complementaris a la seva jornada de treball habitual.

D'altra banda, la vacunació dels professionals sanitaris es va coordinar des dels serveis de Prevenció de Riscos Laborals i serveis de Medicina Preventiva.

La vacunació de les persones amb grans dependències es va realitzar des dels equips d'atenció primària.

Etapa 2. Persones de risc molt alt i alt, tant per a grups d'edat progressius –de major a menor– fins als 60 anys com per a persones amb condicions de risc alt i molt alt per patir complicacions.

Al mateix temps, la disponibilitat d'una vacuna que en aquell moment només es recomanava en persones joves va fer que s'obris molt ràpidament la vacunació a persones que treballaven en serveis essencials.

Milers de professionals han participat en els equips mòbils de vacunació en horaris i torns complementaris a la seva jornada de treball habitual.

23 de juliol

Intensificació de mesures de protecció davant la COVID-19 als centres de dia.

26 de juliol

Detectats dos brots de COVID-19 a Brians 1.

26 de juliol

S'habilita una web per verificar si s'és contacte estret d'un positiu de COVID-19.

28 de juliol

S'arriba al pic de contagis de la cinquena onada.

Després es van ampliar els grups per vacunar per edat fins als 45 anys.

Aquesta etapa va estar marcada per la necessitat de vacunar en el menor temps possible, segons disponibilitat de vacunes, al major nombre de persones.

Durant la segona etapa es van mantenir els equips mòbils i es va iniciar la vacunació als centres d'atenció primària per a les persones d'edat més avançada. Posteriorment es van crear punts de vacunació poblacional amb gran capacitat per tot el territori per tal de garantir l'accessibilitat a la vacunació i accelerar-la a mesura que van anar arribant més vacunes. Els ajuntaments i els ens locals en general van cedir en moltes ocasions els espais que van servir per ubicar-hi punts de vacunació.

Etapa 3. Vacunació de la població general menor de 45 anys.

En aquesta tercera etapa es van reforçar els espais de vacunació poblacional fins a disposar de més de 100 espais habilitats, que es van adaptar per a poder vacunar també la població infantil, sempre garantint totes les mesures de seguretat per a les persones usuàries.

Durant aquestes etapes de vacunació més massiva es van utilitzar grans autobusos cedits per SEAT i el Banc de Sang i Teixits per apropar la vacunació a punts de difícil accés o amb una necessitat d'incrementar la vacunació. També es va realitzar vacunació comunitària en diferents espais públics, col·laborant amb líders comunitaris i religiosos i entitats de caire social com Creu Roja, Arrels, etc.

Aquesta tercera etapa es va haver de readaptar davant la necessitat d'administrar una dosi de reforç a totes les persones majors de 18 anys. Aquesta primera dosi de reforç es va iniciar el 17 de desembre de 2021 amb la vacunació de les persones més vulnerables (persones que viuen en residències de gent gran o amb discapacitat).

Logística i emmagatzematge de vacunes

A Catalunya s'administren habitualment uns 3,2 milions de dosis de vacunes i durant el 2021, addicionalment, s'han administrat més de 13,7 milions de dosis de vacunes contra la COVID-19.

29 de juliol

Es limita a 3.000 persones l'aforament en els grans esdeveniments.

31 de juliol

Catalunya arriba als nou milions de vacunes administrades.

2 d'agost

S'allarguen 14 dies més les mesures de protecció dels centres residencials.

3 d'agost

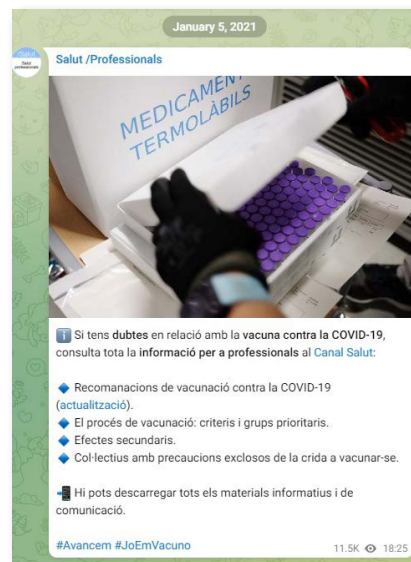
Salut reprèn les proves als contactes estrets d'un positiu COVID-19.

Per a la gestió i distribució de vacunes a Catalunya es disposa de diferents serveis de seguiment i gestió de la vacunació (SEGIV) al territori, que depenen de Salut Pública o de diverses entitats proveïdores i són coordinats des de la Sub-direcció General de Promoció de la Salut. Tot i això, a causa dels requisits de conservació de les vacunes contra la COVID-19, l'emmagatzematge i distribució d'aquestes es va haver de centralitzar (i s'ha fet principalment des de Logaritme, Serveis Logístics, AIE).

D'altra banda, es van haver d'adaptar els sistemes per al transport de vacunes per adequar-los als requisits per a les vacunes contra la COVID-19. Per aquest motiu, es va implantar un sistema de distribució amb contenidors isotèrmics reutilitzables, que va permetre reduir al màxim els residus generats pel material de condicionament, garantir la qualitat en tot moment de les vacunes durant el seu transport i fer una gestió eficaç del transport en no necessitar transport refrigerat.

Vacunes administrades (acumulada actualitzada a 1 de gener de 2022)

Dosi 1	6.313.786
Dosi 2	5.470.424
Dosi 3	1.948.015
Total	13.732.225
Oxford-AstraZeneca	1.631.614
BioNTech-Pfizer	8.564.844
Moderna	3.186.983
Johnson&Johnson	348.784

Formació i comunicació a professionals

Les recomanacions de vacunació s'han anat adaptant des de l'inici de la vacunació a mesura que es disposava de més vacunes i de nova evidència científica.

Cal tenir en compte també que la campanya de vacunació contra la COVID-19 ha estat la campanya més gran de vacunació duta a terme fins a la data. D'altra banda, les vacunes utilitzades tenen característiques de conservació, manipulació i administració diferenciades. Per aquest motiu i

La campanya de vacunació contra la COVID-19 ha estat la campanya més gran de vacunació duta a terme fins a la data.

4 d'agost

La campanya de vacunació a Catalunya ha evitat prop de 3.000 morts i 64.450 nous contagis que s'haurien traduït en més de 27.000 ingressos en UCI.

5 d'agost

Les embarassades no vacunades tenen un risc 23 vegades més alt d'acabar ingressades per COVID-19.

6 d'agost

En cinc dies més de 2.000 persones s'han fet un test d'antígens ràpid supervisat pel personal de farmàcia.

per tal de garantir la seguretat de la ciutadania en l'aplicació de les vacunes per part dels professionals sanitaris, principalment personal d'infermeria, s'ha fet un important esforç informatiu i formatiu. Davant les restriccions per garantir el distanciament social i la necessitat de formar els professionals amb la màxima rapidesa i eficàcia, durant l'any 2021 (partint dels darrers dies del 2020) es van impartir 18 seminaris web de formació sobre vacunació contra la COVID-19 a dos col·lectius clau en l'estratègia de vacunació. La mitjana d'assistència als webinaris va ser de 460 persones. En aquestes formacions, es va comptar amb la col·laboració de diferents professionals de l'àmbit assistencial amb expertesa en registre de vacunes i reaccions al·lèrgiques per tal de complementar les formacions. Addicionalment, es van realitzar formacions en línia periòdiques per actualitzar la informació i recomanacions de vacunació.

Formació vacunes COVID-19

Tema	Durada (min)	Assistents	Col·lectiu	Edicions	Data
Formació d'equips mòbils de vacunació contra la COVID-19 a Catalunya - rol infermeria	345	1.000	Infermeres i infermers	3	23/12/20
Formació d'equips mòbils de vacunació contra la COVID-19 a Catalunya - rol administratiu	102	500	Personal administratiu	1	23/12/20
Formació d'equips mòbils de vacunació contra la COVID-19 a Catalunya	361	1.648	Infermeres i infermers	2	28/12/20
Rol administratiu a la campanya de vacunació COVID-19	112	330	Personal administratiu	1	29/12/20
Registre ECAP de vacunació contra la COVID-19 a Catalunya	471	2.028	Infermeres i infermers	2	04/01/21
Campanya de vacunació COVID-19 a residències	203	845	Personal administratiu	1	04/01/21
Formació d'equips mòbils de vacunació contra la COVID-19 a Catalunya	234	930	Infermeres i infermers	1	05/01/21
Formació d'equips mòbils de vacunació contra la COVID-19 a Catalunya	305	1.779	Infermeres i infermers	2	11/01/21
Registre ECAP de vacunació contra la COVID-19 a Catalunya	184	251	Infermeres i infermers	1	14/01/21
Preparació i dosificació de la vacuna contra la COVID-19	222	710	Infermeres i infermers	1	19/01/21
Actualització de la vacuna AstraZeneca	110	607	Infermeres i infermers	1	08/02/21
Estratègia COVID-19 - manipulació i administració de la vacuna contra la COVID-19 i registre ECAP	167	539	Infermeres i infermers	1	10/03/21
Sistema PROSP per a la gestió de vacunes COVID als punts de vacunació	128	246	Infermeres i infermers	1	26/05/21
Total	2.136			18	

10 d'agost

Salut impulsa la vacunació sense cita prèvia.

12 d'agost

Salut vacunarà els menors de 65 anys dos mesos després d'haver passat la COVID-19.

13 d'agost

Augmenta un 85% la vacunació en les dones embarassades a Catalunya.

Estratègies de captació

Garantir la vacunació a tota la ciutadania ha estat un dels objectius principals de la vacunació. Per aquest motiu ha estat essencial disposar d'informació sobre les cobertures de vacunació per als diferents col·lectius, els motius de vacunació i de no vacunació i l'evolució de la pandèmia.

Cal tenir en compte que les cobertures vacunals òptimes, incloent-hi les cobertures de vacunació contra la COVID-19, es poden veure influenciades per diversos factors que determinen els diferents graus d'acceptació, que van del rebuig total a l'acceptació passant per l'endarreriment o els dubtes davant l'administració d'algunes de les dosis. Aquests factors estan descrits ja a la literatura, però tenint en compte la singularitat d'aquesta vacunació s'ha hagut d'aprofundir en els mateixos per tal de realitzar estratègies de captació adaptades mitjançant enquestes, anàlisi de dades i coordinació amb els diferents col·lectius i líders comunitaris.

En general, l'acceptació a la vacunació ha estat de les més elevades a nivell global i s'han assolit cobertures altes, especialment en els col·lectius de persones que viuen en residències i en persones d'edat més avançada. Tot i això, les cobertures assolides en població més jove han estat inferiors.

S'han dut a terme diferents estratègies, tant a nivell central –coordinades des de la Secretaria de Salut Pública, altres unitats del Departament de Salut (Direcció General d'Estratègia i Comunicació), el CatSalut i altres departaments (Direcció General de Migracions)– com a nivell territorial –coordinades pels serveis territorials de Salut Pública, del CatSalut, diferents organitzacions, empreses i altres organitzacions–.

Les principals estratègies han estat:

- **Població general:** campanyes de comunicació per a informar de l'obertura de nous grups poblacionals, informació dels punts de vacunació i de gestió de la citació, així com tota la informació relativa a la importància de la vacunació i els dubtes generats sobre les vacunes.

Per a garantir la informació es van crear campanyes a mitjans de comunicació i es van habilitar espais específics a les pàgines web del Departament de Salut amb tot el material.

- **Població jove:** adaptació dels missatges i estratègia comunicativa (utilització de xarxes socials, missatges de personatges mediàtics i altres

L'acceptació a la vacunació ha estat de les més elevades a nivell global i s'han assolit cobertures altes.

17 d'agost

S'autoritzen les sortides curtes de les residències.

18 d'agost

Salut impulsa la campanya Vacuna't ARA.

21 d'agost

Catalunya arriba als 10 milions de vacunes administrades.

canals), així com creació de punts sense cita, enviament d'SMS, accions comunitàries en centres de treball i vacunació en universitats.

- **Dones embarassades:** davant l'observació de dificultats per a l'acceptació de la vacunació en dones embarassades, es va treballar amb diferents societats científiques per facilitar la informació als professionals, així com estratègies facilitadores per a la vacunació com captació oportunista en les visites de seguiment durant l'embaràs i establiment de prioritat en els centres sanitaris i de vacunació. També es va elaborar material específic.
- **Col·lectius amb dificultats en l'accés al sistema sanitari:** es van establir estratègies de vacunació específiques per a persones amb dificultat per accedir al sistema sanitari per barreres idiomàtiques, creences o altres motius. En aquest sentit, es va treballar conjuntament per a facilitar l'accés a la vacunació i a informació contrastada des de diferents àmbits, sobretot des del vessant comunitari, mitjançant la coordinació de tots els serveis assistencials, de salut pública i del CatSalut, ajuntaments, entitats del tercer sector i el paper essencial de líders comunitaris i mediadors culturals.

Per tal d'augmentar la cobertura vacunal s'han dut a terme estratègies de captació adaptades a la realitat de cada col·lectiu.

Les principals estratègies van ser:

- Punts d'informació i ajuda per a la gestió de cites en àrees amb baixes cobertures de vacunació on es van detectar possibles barreres idiomàtiques.
- Vacunació de persones sense sostre mitjançant estratègies comunitàries de captació activa.
- Accions comunitàries per a informar i vacunar en coordinació amb líders comunitaris, associacions i mediadors culturals, atenció primària, ajuntaments i entitats territorials del Departament de Salut.
- Elaboració de missatges a partir dels dubtes o pors detectats vers la vacunació adaptats als canals de comunicació de certs col·lectius, com àudios per WhatsApp en diferents idiomes.
- Punts mòbils de vacunació ubicats en àrees amb baixes cobertures.
- Vacunació en entorn laboral en empreses de sectors amb alts percentatges de població migrant o amb un alt nombre de treballadors.
- Coordinació amb entitats, organismes i ONG per a detectar barreres i dificultats, i plantejar estratègies comunes.
- Jornades de vacunació en centres religiosos, amb la col·laboració dels líders comunitaris.

24 d'agost

Pròrroga de les mesures de contenció de la COVID-19, a excepció del confinament nocturn.

30 d'agost

El nou curs escolar s'inicia amb tots els centres oberts, el 100% de presencialitat i la mascareta a les aules.

1 de setembre

Un milió de trucades i milers d'SMS per augmentar la vacunació.

8 de setembre

El 73,44% de la població a Catalunya ja està immunitzada contra la COVID-19.

Avaluació i monitoratge de la vacunació

Per tal de poder monitorar l'avenç en la vacunació, les dosis de vacunes disponibles i la seva gestió, l'evolució de les cobertures vacunals i l'eficàcia de la vacunació ha estat essencial disposar de sistemes d'informació adaptats i que garantissin en tot moment l'accés a la informació.

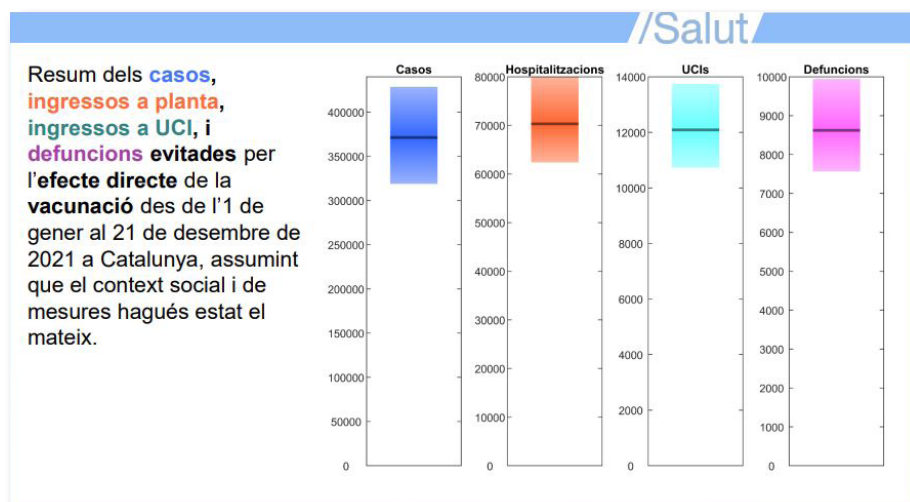
En aquest sentit, s'ha col·laborat amb els referents TIC del Departament de Salut i del CatSalut, amb el Sistema d'Informació dels Serveis d'Atenció Primària (SISAP) i també amb grups acadèmics per a disposar de sistemes de registre adaptats i informació actualitzada en tot moment que permetessin avaluar les cobertures de vacunació i l'efectivitat en condicions reals de les vacunes. Fruit d'aquesta col·laboració, s'han elaborat diverses publicacions.

D'altra banda, amb l'objectiu de garantir la transparència, les dades de cobertures de vacunació han estat disponibles mitjançant el web <https://dadescovid.cat> i han estat disponibles com a dades obertes per tal que grups independents poguessin realitzar anàlisis complementàries.

Les dades de cobertures de vacunació han estat disponibles per tal que grups independents poguessin realitzar anàlisis complementàries.

Efectivitat del primer any de vacunació

Les vacunes han evitat durant aquest any entre 310.000 i 410.000 nous casos de COVID-19, segons càlculs del BIOCOSM. La vacunació també ha evitat **entre 62.000 i 79.000 ingressos hospitalaris i entre 10.500 i 13.500 ingressos a l'UCI**, i es calcula que han evitat **entre 7.500 i 10.000 morts**.

14 de setembre

El Govern aprova la modificació del Decret llei de mesures extraordinàries de caràcter social en centres educatius per incorporar les dades de vacunació.

15 de setembre

La vacunació ha evitat fins a gairebé 10.000 morts a Catalunya durant el que portem d'any.

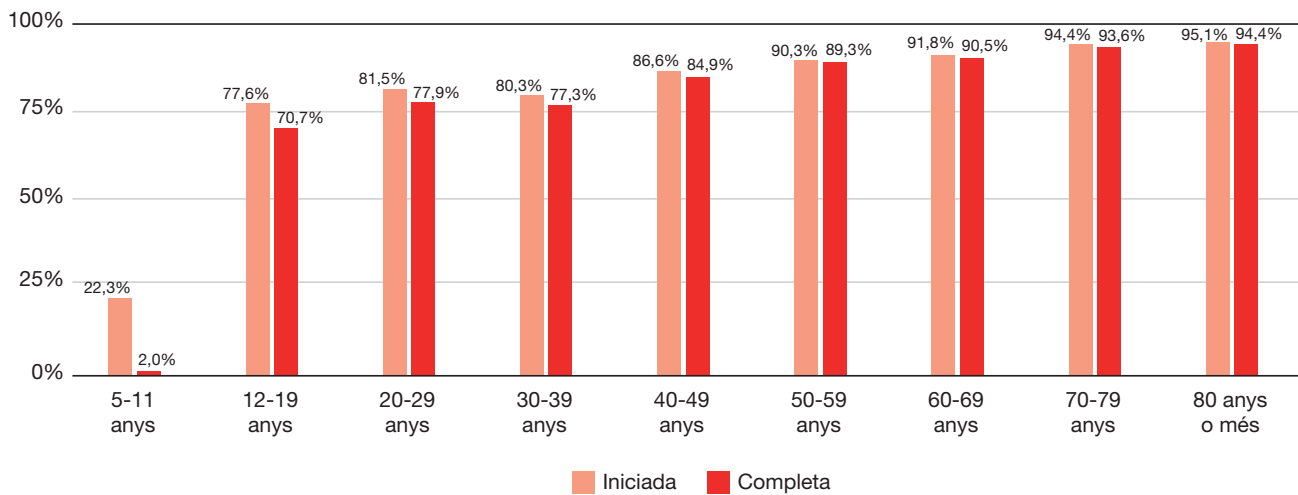
16 de setembre

El PROCICAT prorroga les mesures de contenció per a la COVID-19.

Primovacunació (dosi de record 1 de gener de 2022)

Pauta de primovacunació per grups d'edat a Catalunya, 1 de gener de 2022

Montse Martínez

Servei de Medicina Preventiva
Sub-direcció General de Promoció de la Salut

Carmen Cabezas

Secretària de Salut Pública

16 de setembre

Dosi addicional de la vacuna contra la COVID-19 a les residències.

22 de setembre

Finalitza la primera fase de vacunació a Catalunya amb 11 milions de dosis administrades.

28 de setembre

Salut constitueix el Comitè Científic Assessor de la COVID-19 per a l'abordatge de control de la pandèmia.

PROGRAMA DE SUPERVISIÓ DE LES MESURES PREVENTIVES I DE CONTROL ENFRONT DE LA COVID-19 EN CENTRES RESIDENCIALS

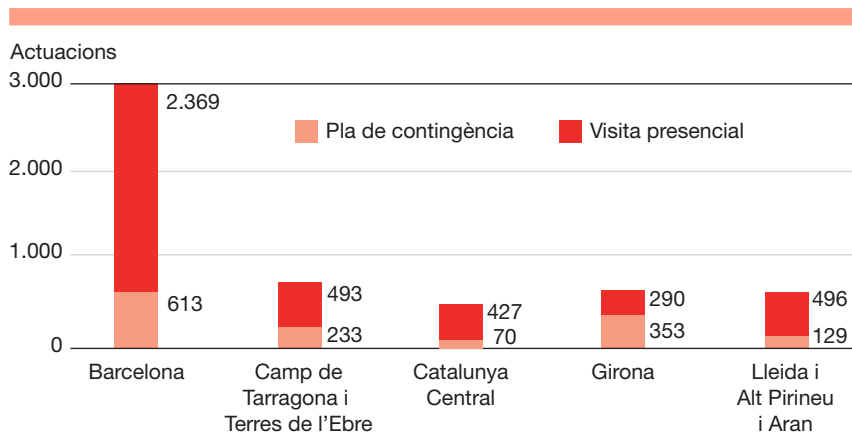
Dins del marc del Programa de Salut Pública per al control de la infecció i la supervisió de mesures preventives en centres residencials, amb motiu de l'emergència sanitària provocada per la COVID-19, s'han dut a terme actuacions als centres de gent gran, discapacitats i salut mental, entre altres accions.

Principals actuacions

Les actuacions realitzades als centres residencials han estat principalment l'**avaluació de plans de contingència** i la **realització de visites presencials**, totes dues amb l'objectiu de supervisar les mesures preventives i de control de la infecció davant la COVID-19 als centres residencials, per tal de minimitzar el risc de transmissió del virus SARS-CoV-2 en persones residents i professionals, així com poder donar una resposta ràpida i eficaç en cas de produir-se un brot.

Tal i com s'observa en el gràfic següent, durant l'any 2021 s'han dut a terme 5.473 actuacions, de les quals 1.398 han estat de revisió de plans de contingència i 4.075, visites presencials.

Actuacions per unitat territorial, 2021

4 d'octubre
Èxit de la campanya de la fruita de Lleida en context de pandèmia.

8 d'octubre
Reobre el sector de l'oci nocturn.

21 d'octubre
S'actualitzen els protocols COVID de les residències per recuperar la normalitat en la convivència i de les activitats.

25 d'octubre
La vacunació de la grip arrenca de forma simultània amb la dosi de reforç de la COVID-19 a la població general.

Plans de contingència

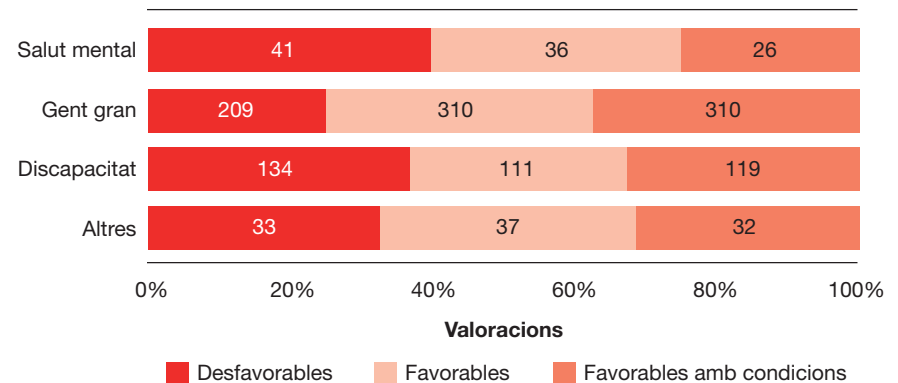
Els plans de contingència han valorat aspectes com els protocols de neteja i desinfecció o la possibilitat de fer aïllaments i circuits segurs, entre altres.

Els plans de contingència (PC) revisats corresponen a centres de gent gran, centres de salut mental, discapacitats i altres (centres residencials d'acció educativa, convents religiosos, centres de dia, pisos d'acollida, centres de drogodependència, etc.). Els aspectes que s'han valorat són: les mesures higièniques generals, els protocols de neteja i desinfecció, la sectorització d'espais i la possibilitat de fer aïllament i circuits segurs i, conjuntament amb el Departament de Drets Socials, el pla de formació i la disposició de personal; en concret, que hi hagués un responsable higienicosanitari. En alguns equips també s'ha valorat, conjuntament amb atenció primària, l'apartat relatiu a la classificació dels residents d'acord amb el risc epidemiològic de COVID-19.

Tal com es mostra en el gràfic següent, dels 1.398 plans revisats, el 35,3% han resultat favorables (F); el 29,8%, desfavorables (D), i el 34,8%, favorables amb condicions (FC).

Valoració dels plans de contingència segons el tipus de centre, 2021

Tipus de centre

26 d'octubre
L'aplicació STOP COVID19 CAT es desactiva després de més d'1.600.000 descàrregues.

3 de novembre
El PROCICAT prorroga dues setmanes més les mesures de contenció de la COVID-19.

9 de novembre
El comitè científic assessor de la COVID-19, a favor de treure les mascaretes als espais escolars exteriors.

10 de novembre
La campanya "Gràcies des de..." reparteix un total de 47 tones de fruita i verdura fresca i de temporada a les residències de gent gran.

Visites presencials

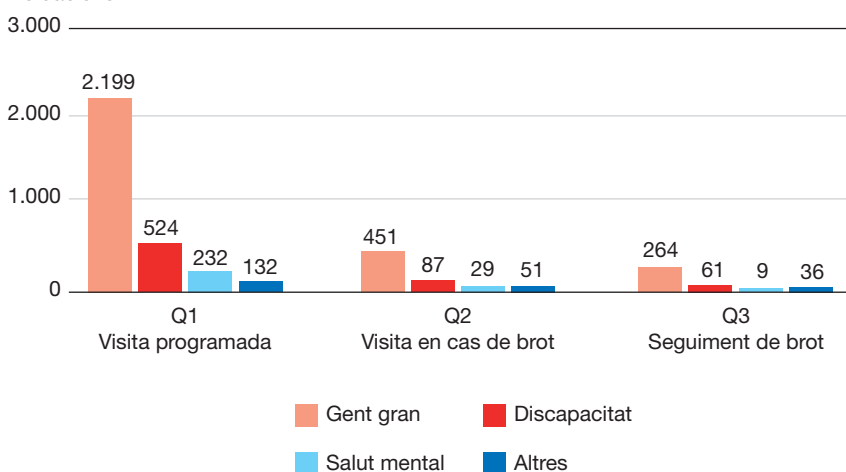
Per realitzar les visites presencials s'han elaborat tres qüestionaris, cadascun dels quals s'ha fet servir en una situació determinada:

- Qüestionari 1 (Q1): per a visites programades.
- Qüestionari 2 (Q2): per a visites en cas de brot.
- Qüestionari 3 (Q3): per a seguiment de brot.

El gràfic següent mostra que durant el 2021 s'han dut a terme un total de **4.075 visites presencials**. D'aquestes, un 75,8% han estat visites programades, mentre que un 15,2% correspon a visites en cas de brot i un 9,1%, a visites de seguiment de brot. Un 71,5% de les visites s'han fet en centres residencials de gent gran; un 16,5%, en centres de discapacitats, un 6,6%, en centres de salut mental i, finalment, un 5,4%, en altres tipus de centres.

Tipus de visita realitzada segons tipus de centre, 2021

Actuacions

15 de novembre

Salut inicia la vacunació de la dosi de record dels vacunats amb de Janssen als centres d'atenció primària.

15 de novembre

Finalitza la campanya agrària de Girona sense brots de COVID i amb més de 350 vacunes de Janssen administrades.

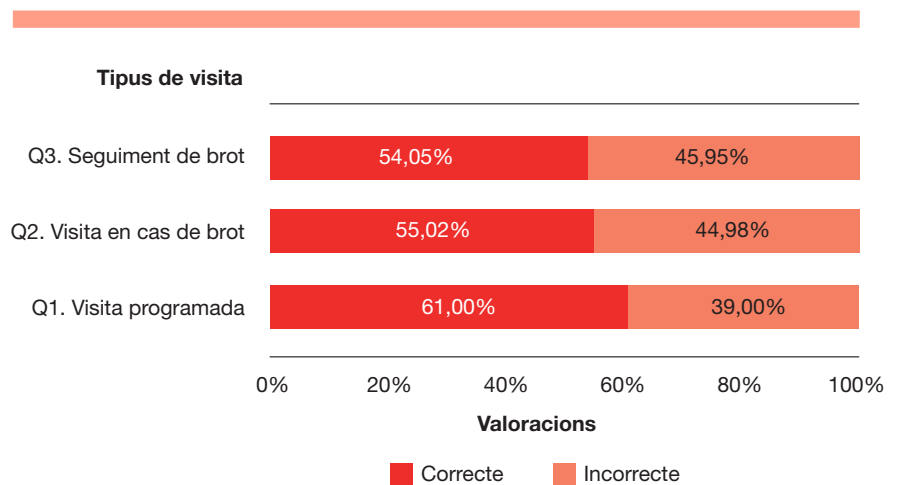
17 de novembre

El PROCICAT prorroga dues setmanes més les mesures de contenció de la COVID-19.

El nombre de visites presencials valorades correctament ha incrementat respecte de l'any 2020.

Pel que fa a la valoració, del total de visites realitzades, el 59,5% ha obtingut una valoració correcta i el 40,5% s'han valorat incorrectament. S'observa que en tots els casos el nombre de visites valorades correctament ha incrementat respecte de l'any 2020: concretament han estat valorades correctament el 61% de les visites programades l'any 2021 (només el 24,4% eren correctes l'any 2020), el 55% de les visites per brot (davant de les 18,13% del 2020) i un 54,4% de les visites de seguiment de brot (davant del 47,17% del 2020).

Valoració global segons el tipus de visita, 2021

Ester Ibáñez

Sub-direcció Regional a la Catalunya Central

24 de novembre

Salut demana limitar les interaccions arran de l'augment de casos de la COVID-19 i de la proximitat del pont de desembre i les festes de Nadal.

24 de novembre

La vacunació combinada amb AstraZeneca i Pfizer protegeix un 40% més que la immunització amb dues dosis d'AstraZeneca.

26 de novembre

Ampliació del certificat COVID als interiors de restaurants, gimnasos i residències.

L'ANY DE L'ESPERANÇA I LA FATIGA PANDÈMICA

La gestió de la COVID l'any 2021 ha estat ben diferent conceptualment i operativament respecte de l'any 2020. El fet més impactant de poder immunitzar tota la població amb les vacunes disponibles ha estat la fita que ha fet variar, indiscutiblement, l'evolució de la pandèmia a escala mundial. Alhora, ha estat el gran repte: per primera vegada havíem de vacunar pràcticament el 100% de la població; repte logístic, repte de gestió, repte comunicatiu per aconseguir el punt d'inflexió necessari en el control de la COVID-19. I el repte es va assolir amb un èxit indubtable!

Però progressivament, conforme s'avançava en la immunització dels diversos grups poblacionals, vulnerables i etaris, calia continuar gestionant el control de la transmissió comunitària del SARS-CoV-2 amb mesures comunitàries restrictives i limitatives, algunes d'elles de drets fonamentals, per evitar al màxim la transmissió en l'àmbit comunitari del virus, i també desescalant aquestes mesures, en funció de l'anàlisi del risc de l'evolució de la pandèmia.

Tres variants del SARS-CoV-2 han dominat l'any 2021: la variant alfa, fins al mes de maig; la variant delta, des del juny fins a l'octubre, i la variant òmicron, a partir del novembre. Important i brillant ha estat la tasca de seqüenciació de la xarxa de laboratoris clínics, que han facilitat la informació necessària per a la presa de decisions en l'àmbit de l'autoritat sanitària i la decisió política.

En relació amb la gestió del risc, paga la pena destacar alguns trets remarcables.

Al principi del 2021 es desplegaven dos programes nous aprovats per acord de Govern a final de l'any 2020: l'anomenat Programa 5 (P5), per a la tramitació i gestió dels expedients sancionadors en matèria de salut pública relativa a les mesures de prevenció i contenció, i el Programa 6 (P6) per a la realització de les enquestes per al seguiment dels contactes dels casos amb COVID-19. El P5 va suposar la contractació d'aproximadament 298 persones i el P6, de 781 persones. Convé destacar la immensa tasca que va suposar el procés de selecció, la formació, la ubicació de tots els efectius, la dotació de les eines de treball, l'elaboració de protocols i procediments de treball, la informatització de tot el procés i la gestió directiva

Poder immunitzar tota la població amb les vacunes disponibles ha estat la fita que ha fet variar l'evolució de la pandèmia.

La tasca de seqüenciació, duta a terme per la xarxa de laboratoris clínics, ha permès disposar de la informació necessària per a la presa de decisions.

1 de desembre

Salut obre la vacunació de les dosis de record per a les persones de 65 a 69 anys.

2 de desembre

S'habilita el portal Vacunacovid per demanar cita i descarregar-se el certificat de vacunació.

7 de desembre

El Govern prorroga les mesures per a la contenció de la COVID-19 a Catalunya.

12 de desembre

Salut reprèn l'estratègia de vacunació a punts mòbils amb dos vehicles 'motor homes'.

de tot el personal incorporat. Tota aquesta immensa tasca es va desplegar en un temps rècord i a final del mateix gener ja teníem la majoria del programa 6 operatiu.

El 14 de febrer es van celebrar eleccions al Parlament de Catalunya i, en col·laboració amb el Departament d'Acció Exterior, Relacions Institucionals i Transparència, es van elaborar sis protocols (actes de campanya, adequació dels col·legis electorals, comunicació institucional i diferents modalitats de vot, creació del dispositiu eleccions COVID, taula partits i eleccions i COVID-19). Atesa la gran quantitat d'incerteses que generava la celebració de les eleccions, es va dissenyar un dispositiu de sistema de resposta ràpida davant les consultes dels ajuntaments relacionades amb els centres electorals i la COVID-19.

Del 28 de juny a l'1 de juliol es va celebrar per primera vegada en pandèmia el Mobile World Congress, a la Fira de Barcelona. Per donar el màxim nivell de seguretat, vigilància i control epidemiològic de possibles casos i brots generats al congrés, es va dissenyar un full de ruta de treball i diversos protocols, amb mesos d'antelació, gràcies a la constitució d'un grup de treball coordinat per l'Agència de Salut Pública de Catalunya i format per la Fira de Barcelona, GSMA (empresa organitzadora), l'Agència de Salut Pública de Barcelona, la Sub-direcció Regional a Barcelona de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, el SEM i la Regió Sanitària Barcelona (àmbit metropolità Sud i Barcelona ciutat) del Servei Català de la Salut. Aquest congrés va ser una referència a escala internacional per l'alt grau de seguretat sanitària assolit en temps d'elevada circulació del virus i el treball fet va servir de guia per a la realització d'altres congressos arreu del món.

L'estat d'alarma decretat pel Govern de l'Estat va finalitzar el 9 de maig de 2021 (recordem que era vigent des del 25 d'octubre de 2020). Va ser a partir del 9 de maig que totes les resolucions aprovades i publicades pel Govern de la Generalitat –en aquelles mesures que podien afectar a restriccions de drets fonamentals, adoptades per raons de salut pública– havien de passar per la ratificació judicial de la Sala Contenciosa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC). Aquesta ratificació, seguint doctrina del Tribunal Constitucional, examinava si les mesures proposades restrictives de drets fonamentals s'ajustaven a dret sempre que poguessin resistir el triple judici de la proporcionalitat: primer, que la mesura sigui apta per al fi proposat (judici d'idoneïtat); segon, que sigui necessària, en el sentit que no existeixi una altra mesura més moderada per a la conse-

La tasca duta a terme va fer del Mobile World Congress una referència a escala internacional, per l'alt grau de seguretat sanitària assolit en temps d'elevada circulació del virus, i va servir de guia per a la realització d'altres congressos arreu del món.

13 de desembre

Salut posa en marxa noves mesures assistencials per a mitigar el creixement de la COVID-19.

15 de desembre

Salut inicia la vacunació contra la COVID-19 dels infants d'entre 5 i 11 anys.

16 de desembre

S'adapten els protocols COVID de les residències a la variant òmicron.

20 de desembre

S'obre la vacunació de record a les persones vacunades amb AstraZeneca.

cució del propòsit amb la mateixa eficàcia (judici de la necessitat), i tercer, que sigui ponderada o equilibrada, per derivar-se d'ella més beneficis per a l'interès general que perjudicis sobre altres béns o valors en conflicte (judici de la proporcionalitat en sentit estricte). Voldria destacar que durant el 2021 s'han aprovat 44 resolucions amb mesures en matèria de salut pública per a la contenció del brot epidèmic de la COVID-19 a Catalunya; aquesta xifra ens porta a una resolució cada 8,3 dies. Els treballs previs a les resolucions van ser intensos; calia analitzar l'evolució de la situació epidemiològica i assistencial, fer un exercici d'anàlisi del risc, analitzar l'estat d'immunització i cobertures vacunals dels diferents grups poblacionals, i estudiar les característiques de les variants majoritàries en circulació i les projeccions sobre la tendència d'evolució dels indicadors epidemiològics i assistencials per, amb el conjunt de la informació, formular propostes de canvis, pròrrogues o noves mesures per gestionar el risc de la pandèmia. Calia treballar en la proposta de mesures per tal que el Comitè de Direcció del PROCICAT les aprovés, i alhora, passés per la ratificació o autorització del TSJC, abans que es publicués al DOGC. El Decret llei 27/2020, de 13 de juliol, que va modificar la Llei 18/2009, de salut pública, va establir que prèviament a l'adopció de les mesures esmentades mitjançant resolució calia l'emissió d'un informe de la Direcció de l'Agència de Salut Pública per tal d'acreditar la situació de risc de contagi, la situació de control de la pandèmia, la suficiència de les mesures i la proposta de les mesures a adoptar. Darrere cada informe, que s'havia de fer cada 8,3 dies!, amb un elevadíssim grau d'exhaustivitat, hi va haver la implicació i l'esforç de nombrosos professionals del Servei Català de la Salut, de la mateixa Agència de Salut Pública de Catalunya, especialment de la Subdirecció de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública, de l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitària, del gabinet de la Secretaria General i de l'Assessoria Jurídica del Departament de Salut, entre d'altres. Des d'aquestes línies vull destacar la resposta compromesa i professional donada i agrair l'esforç, l'actitud i la voluntat de servei públic demostrada pels professionals que van complir, per la banda alta, amb la seva peça del puzzle del procés de publicació de les resolucions al DOGC.

Col·laborativament amb la Sub-direcció General de Coordinació i Gestió d'Emergències de la Direcció General de Protecció Civil s'han treballat 26 plans sectorials –alguns de nous, d'altres, actualitzacions–; cal destacar, per l'impacte, el de l'oci nocturn, de centres educatius, d'activitats educatives fora de l'horari lectiu, universitats, cultura popular, creuers, de l'esport i activitats esportives per a menors, etc.

Durant el 2021 s'han aprovat 44 resolucions amb mesures en matèria de salut pública per a la contenció de la COVID-19, que han comportat una tasca de preparació ingent.

21 de desembre

El Govern amplia les mesures per a la contenció de la COVID-19 a Catalunya.

21 de desembre

Salut obre la vacunació de la dosi de record per a la franja de 55 a 59 anys (el dia 22 de desembre, per a la franja de 50 a 54 anys).

23 de desembre

Es detecta la variant òmicron del coronavirus en mostres d'aigües residuals.

L'assessorament tècnic del Comitè Científic Assessor de la COVID-19 ha permès disposar d'informes amb recomanacions i propostes sobre l'abordatge dels problemes segons el moment de la pandèmia.

El 29 de setembre es va crear el Comitè Científic Assessor de la COVID-19. El seu assessorament tècnic, d'acord amb el coneixement científic, ha proveït de diversos informes amb recomanacions i propostes sobre l'abordatge dels problemes que ha anat plantejant la pandèmia. Cal destacar l'informe sobre la *Proposta per considerar l'ús del certificat COVID en altres àmbits de Catalunya* i el de *Preparació i resposta davant la variant òmicron del coronavirus SARS-CoV-2*. Aquests informes han servit per prendre decisions, en matèria de salut pública, de cara al control de les onades epidèmiques i han facilitat l'argumentari per a la seva justificació.

Així doncs, i sense cap ànim reduccionista ni simplificador, dos trets destacables han modulats la resposta enfront de la pandèmia durant el 2021: la immunització de gran part de la població per les vacunes i la fatiga pandèmica com una reacció d'esgotament davant l'adversitat mantinguda i no resolta de control de la pandèmia i que podia provocar la no acceptació de les recomanacions o restriccions i el desinterès informatiu, amb la consegüent pèrdua de percepció del risc. El resultat final, en ambdós casos, el podem considerar força satisfactori.

Xavier Llebaria

Director de l'Agència de Salut Pública de Catalunya

24 de desembre

S'actualitzen les mesures de protecció als centres de gent gran i discapacitats davant la incidència de la COVID-19.

27 de desembre

Es compleix un any de l'inici de la campanya de vacunació contra la COVID-19.

29 de desembre

Salut obre la vacunació de la dosi de record per a les persones d'entre 40 i 49 anys.

29 de desembre

L'efecte directe de les vacunes hauria evitat a Catalunya entre 7.500 i 10.000 defuncions; entre 10.500 i 13.500 ingressos a l'UCI, i entre 62.000 i 79.000 ingressos a planta.

Promoció de la salut

Impuls del Pla integral per a la promoció de la salut a través de l'activitat física i l'alimentació saludable (PAAS) en col·laboració amb tots els sectors implicats

Durant l'any 2021, el **Programa Amed** (identificació i acreditació d'establiments de restauració promotors d'alimentació mediterrània) ha seguit orientat a la visualització i difusió d'accions solidàries i de notícies d'interès per al sector. Globalment, Amed ha acreditat 752 establiments amb capacitat per a 114.906 comensals de 169 municipis de Catalunya. A causa de les restriccions vinculades a la pandèmia, durant el 2021 només s'han acreditat vuit nous establiments, se n'han acreditat tres més per canvis de concessió i hi ha hagut 33 seguiments, tots amb reacreditacions favorables.

S'han enviat 15 *AmedNews* amb informació d'interès per al sector de la restauració que han arribat a més de 1.200 adreces electròniques, amb un total de 61 *AmedNews* des que es va començar la iniciativa, el desembre del 2012. La novetat de les *AmedNews* del 2021 ha estat la difusió de les accions, materials i activitats realitzades a Catalunya amb motiu de l'Any Internacional de les Fruïtes i les Verdures.

El **Programa Aquí Sí Fruïta i Salut** es nodreix, bàsicament, de les sol·licituds d'adhesió d'establiments acreditats Amed o bé de les sol·licituds tramitades pels agents promotors de la salut de l'ASPCAT. Durant el 2021 es mantenen les dades globals de 227 establiments adherits.

En el marc del **PRoME** (Programa de Revisió de Menús Escolars), s'han dut a terme 341 revisions de programacions de menús escolars de l'àpat de migdia, servit a 45.878 escolars. També s'ha avaluat el grau d'aplicació dels suggeriments fets a l'informe inicial, a través de 161 informes de seguiment. Algunes de les dades principals de compliment de les recomanacions de l'any 2021 són: el 94,5% dels centres avaluats han complert amb la freqüència recomanada de fruita fresca (4-5 vegades/setmana), el 93,7%, amb la de llegums i el 97,5%, amb la d'hortalisses. La presència d'aliments frescos (hortalisses i/o fruites) també és molt alta (99,1% dels menús revisats), així com la utilització d'oli d'oliva verge per amanir (48,8%).

Durant l'any 2021 s'han dut a terme dues edicions del curs en línia **Consell alimentari en la infància i l'adolescència**, amb la inscripció de 737 professionals. Aquest curs forma part de l'oferta formativa del PAAS i té com a objectius actualitzar els coneixements sobre nutrició i alimentació

infantil a partir de l'evidència científica més actual, oferir noves eines i aprofundir en alguns temes d'especial interès per als professionals de l'atenció primària de salut. Disposa de l'acreditació del Consell Català de la Formació Continuada de les Professions Sanitàries per a professions sanitàries reconegudes per la LOPS, amb 5,8 crèdits i una durada aproximada de 40 hores.

El projecte **SumaSalut** és una integració de programes de prevenció i promoció de la salut, després de més de 20 anys d'experiència de programes exitosos i capdavanters que aborden temes amb relació als principals factors de risc de malaltia i mortalitat en AP –com són el programa AFS, Programa Atenció Primària Sense Fum i Beveu Menys– i seguint la línia de les noves estratègies que es plantegen en aquest moment, es va iniciar una proposta d'integració d'aquestes tres programes en una iniciativa anomenada SumaSalut. Durant el 2020 es va dissenyar un model d'implementació d'aquesta integració i al 2021 es va iniciar la proposta de treball integrat per compartir elements comuns. L'objectiu que ens plantegem és que, paulatinament, els referents dels diferents programes esdevinguin referents de prevenció i promoció de la salut amb un perfil més transversal i establint una comissió on treballar aquests temes de forma col·laborativa.

Durant el 2021 s'ha creat la pàgina SumaSalut dins del web de l'ASPCAT, a més d'una plataforma formativa conjunta i homogènia, s'han unificat els mails informatius/actualitzacions periòdics, s'han organitzat els dies mundials de manera coordinada i amb un lema comú i s'han dut a terme la primera Jornada SumaSalut en format webinar.

El **Pla d'activitat física saludable (PAFS)** està implantat en tots els centres de salut de Catalunya i disposa de més de 740 professionals de salut que constitueixen la xarxa de referents d'activitat física. Durant l'any 2021, el 28,6% dels usuaris atesos a l'atenció primària insuficientment actius i amb algun factor de risc cardiovascular han rebut un consell d'activitat física PAFS (15-69 anys). El pla disposa de 920 rutes saludables a Catalunya en un total de 300 municipis. La web d'activitat física saludable i el canal salut d'activitat física han rebut 13.729 visites.

Durant el 2021 no ha estat possible impartir formació presencial. Malgrat això, s'ha mantingut l'oferta amb dues edicions del curs en línia **Activitat Física i Salut. Intervenció a l'Atenció Primària**, de 23 hores, acreditat i gratuït, basat en els cursos d'intervenció en tabaquisme de l'ASPCAT i que utilitza el joc de simulació. S'hi han inscrit un total de 991 professionals. Des de l'any 2021 la Universitat de Girona ofereix la formació en línia als alumnes d'infermeria per crèdits universitaris.

El **Dia Mundial de l'Activitat Física** no es va poder celebrar amb activitats comunitàries a causa de la pandèmia de COVID-19. Però conjuntament amb la Secretaria General de l'Esport es va proposar accions individuals –o en grup bombolla– per realitzar la campanya “Cada pas compte”. En el marc del projecte SumaSalut, i adreçat a l'atenció primària, es van preveure accions amb el lema “Activitat Física, la teva altra vacuna”. Els diferents materials es poden consultar [aquí](#).

Promoció de la salut

S'ha col·laborat en la revisió i elaboració de diferents materials en línia de promoció de l'activitat física, adreçats a diferents col·lectius de la població.

L'any 2021 s'ha adaptat el projecte *The Daily Mile* a Catalunya: 15 minuts en moviment – la milla diària. Té per objectiu que l'alumnat corri o camini de pressa durant quinze minuts al dia a l'aire lliure durant l'horari escolar en el moment escollit per l'escola. És una activitat física que promou alhora l'estat de forma, el benestar social, emocional i mental. Té un impacte positiu en el comportament i nivells de concentració dels infants, i això repercuteix en els seus resultats acadèmics. Es preveu incorporar el projecte a les escoles l'any 2022.

D'altra banda, s'ha treballat en la direcció, coordinació i elaboració de continguts per a l'actualització de la *Guia de prescripció d'exercici físic per a la salut* juntament amb la Secretaria General d'Esports.

Així mateix, amb el Col·legi de Fisioterapeutes de Catalunya, s'ha dissenyat i implementat el projecte Aquafit de promoció d'exercici físic al medi aquàtic en persones amb gran discapacitat.

Amb relació al foment de l'**Envel·liment saludable**, s'ha participat en el grup de treball del Ministeri de Sanitat per a l'actualització del *Document de recomanacions per a la fragilitat i prevenció de caigudes*.

S'ha coordinat i elaborat el material docent del Programa de formació per als professionals dels centres residencials de persones grans, en el àmbits de la fragilitat i el suport emocional, i s'ha iniciat la formació de formadors.

S'ha actualitzat la pàgina web i s'ha fet difusió dels dies mundials. S'ha col·laborat amb entitats com FIRAGRAN.

Pel que fa a la **promoció de l'ús d'escales** a l'àmbit laboral, durant el 2021 s'han seguit distribuïnt els nous missatges als centres que ho han sol·licitat.

S'han registrat 8.539 visualitzacions, a través del Canal Salut, de la pàgina web **Empresa Promotora de Salut** i les més visualitzades han estat les que fan referència al benestar emocional i a l'activitat física. S'ha lliurat un nou diploma d'adhesió al projecte Empresa Promotora de Salut.

La **XIV Jornada PAAS Carles Vallbona** es va celebrar de forma virtual i va consistir a reunir quatre grups d'experts per treballar quatre grans temes relacionats amb el PAAS. La conferència inaugural va anar a càrrec de Montserrat Celdran, psicogerontòloga de la Universitat de Barcelona, i va tractar sobre l'edatisme. L'edatisme o discriminació per edat es manifesta en diferents àmbits i situacions en forma d'estereotips (com pensem), prejudicis (com sentim) i discriminació (com actuem). L'edatisme interactua i magnifica altres formes de discriminació, per exemple les relacionades amb el sexe, la raça o la discapacitat i afecta la qualitat de vida de les persones que el pateixen. Per lluitar contra l'edatisme, l'OMS proposa tres pilars: intervencions legislatives, educatives i intergeneracionals.

Seguidament es van reunir els grups de treball amb l'objectiu de prioritzar accions de promoció de la salut per al període 2022-2023 sobre els quatre temes següents:

- Promoció de l'envelliment saludable.
- Recomanacions per a l'alimentació en la primera infància (de 0 a 3 anys).
- Promoció de l'activitat física com a eina de benestar en l'adolescència.
- PAAS i COVID-19: els reptes de la promoció en la nova situació.

El **Programa de prevenció de càries** ha distribuït 60.000 kits d'higiene bucodental (estoig amb raspall i pasta de dents fluorada) per a infants de 1r de primària en 1.459 escoles. Així mateix, ha repartit 25.000 tubs de pasta de dents d'alta concentració de fluor en 129 centres i tallers de persones amb discapacitat que atenen 8.359 usuaris.

Pel que fa al manteniment de la pàgina **Vida saludable** a Facebook, tots els dies laborables de l'any s'hi ha inclòs un post amb consells de promoció de la salut. (Vegeu dades estadístiques a l'últim apartat de la memòria, Projecció de la salut pública.)

Impuls a la salut comunitària

Durant el 2021 s'ha mantingut el suport a processos comunitaris, en el marc de COMSalut i Salut als Barris a Barcelona, Nova Lloreda Montigalà (Badalona), Castellar del Vallès, Can Bou (Castelldefels), Cervera, la Roca del Vallès, Reus IV, Pineda de Mar, Salt, Sallent, Premià de Mar, Sabadell Sud, Vilanova i la Geltrú, Vilanova del Camí i Palau-Solità i Plegamans. També s'han portat a terme processos comunitaris a la Mina (Sant Adrià de Besòs), Banyoles i la comarca del Ripollès. En cada territori es dona suport per a la creació del grup motor, la identificació d'actius en salut, la prioritjació de l'àrea on cal intervenir, la identificació d'intervencions i el seguiment i avaluació.

Es manté actualitzada la pàgina Salut comunitària i COVID-19, que ofereix recursos d'interès relacionats amb la salut comunitària en el context de la pandèmia i que ha rebut unes 2.000 visites.

Amb l'objectiu de registrar les xarxes de suport emergents durant la pandèmia, es va fer un estudi que va identificar un total de 93 xarxes comunitàries en 56 municipis (més de la meitat de Barcelona ciutat). Del total de xarxes identificades, un 70% eren iniciatives creades per donar resposta a problemàtiques derivades de la pandèmia, com la manca d'aliments, la solitud i els problemes de salut mental. Pel que fa al lideratge, prop del 60% eren liderades per la comunitat i un 27% per entitats locals com ajuntaments, serveis socials i centres de salut. Durant el 2021 l'estudi s'ha publicat a la revista *Comunidad*.

Durant el 2021 s'ha publicat i presentat l'actualització de la pàgina dels [Indicadors bàsics de Salut Comunitària](#), per a la segona edició. Aquesta pàgina facilita dades de les ABS referents a 38 indicadors, seguint el mo-

Promoció de la salut

del de determinants socials de la salut i la salutogènesi, estratificats per edat i sexe. L'any 2021 ha rebut 16.962 visites.

Pel que fa a formació, s'han celebrat tres edicions del curs Salut Comunitària, finançat per l'ASPCAT i elaborat conjuntament amb la Societat Catalana de Medicina de Família i Comunitària (CAMFIC) i l'Associació d'Infermeria Familiar i Comunitària de Catalunya (AIFICC). És un curs en línia que s'adreça a professionals de la salut i de la salut pública de Catalunya, i que també cursen tots els residents de Medicina i d'Infermeria Familiar i Comunitària. Està acreditat amb 40 hores i es basa en el model de salut comunitària dels plans de desenvolupament comunitari (PDC) i de l'atenció primària orientada a la comunitat (APOC). 1.408 professionals s'han inscrit a les tres edicions del curs durant el 2021 i el 46,2% l'ha aprovat amb un elevat grau de satisfacció.

D'altra banda, es manté el [kit formatiu](#) per a la formació dels equips d'atenció primària en salut comunitària, amb un PowerPoint i una guia del formador accessible a la web. La formació que fan els professionals atorga 0,2 crèdits.

S'han mantingut actualitzats els espais sobre [salut comunitària](#) a la web de l'ASPCAT, així com al blog [COMSalut](#). A més, es manté la col·laboració i suport a la [Xarxa AUPA](#) de centres d'atenció primària i equips de salut pública que impulsen la salut comunitària.

Aquí sí. Actius i salut pretén fer visibles i posar en comú totes aquelles activitats que les persones o entitats identifiquen com a generadores de benestar i salut dins de la comunitat. Mitjançant el [Mapa d'Actius de Catalunya](#), web d'accés lliure, es pot fer una cerca de tots els actius comunitaris que es troben al territori, així com introduir-ne –tant recursos (infraestructures, associacions, entitats...) com activitats (cursos, programes...)– si compleixen una sèrie de requisits.

Els prescriptors d'aquests actius són bàsicament professionals de l'àmbit de la salut comunitària, així com els agents socials de l'Administració local. En concret, els centres d'atenció primària han fet durant el 2021 més de 3.000 consultes en el context de la prescripció social.

A final del 2021 hi ha al mapa un total de 5.400 actius, entre recursos i activitats, distribuïts en 636 poblacions de Catalunya, la qual cosa representa més del 65% dels municipis catalans.

Al llarg del 2021 s'hi han introduït més de 1.800 activitats, així com 337 recursos, entre els quals destaquen 170 agrupacions sardanistes. El cercador d'actius ha rebut més de 16.000 visites.

Salut i Natura

S'ha posat en marxa la Taula de Salut i Natura, de la qual formen part membres de l'ASPCAT i que té com a principal objectiu, dins del seu Pla d'acció, impulsar el binomi salut-natura. Així doncs, pretén donar visibilitat i projecció a totes aquelles iniciatives que treballin en la interdependència entre la salut de la societat i de la natura al territori.

S'ha creat la pàgina web de la [Taula Salut i Natura](#) on es veurà reflectit tot el treball que es fa al territori sobre aquesta qüestió.

La Taula ha col·laborat durant el 2021 amb la Universitat de Girona, dins el Cicle Internacional Salut i Natura, en què molts dels seus membres han participat com a moderadors o ponents.

Immigració

El sistema de salut ha continuat oferint serveis de mediació intercultural a tres àmbits territorials: Barcelona ciutat, Àmbit Metropolità Nord i Àmbit Metropolità Sud.

La major part de persones estrangeres a Catalunya provenen del Marroc, que quasi representa un 20% de la totalitat de la població estrangera al territori. L'any 2021 ha augmentat la població de Romania i del Pakistan respecte del 2020.

Les temàtiques de treball en què s'acostumen a centrar els professionals de la mediació intercultural són les següents: situació de regularització, nucli social i familiar, accés al sistema sanitari, religió, cultura i educació, i alimentació.

Cal destacar que en els darrers anys la figura del mediador ha evolucionat cap a una figura de professionalitat més ampla, que intervé de forma proactiva en la recerca de necessitats i en la promoció i educació de la salut.

Amb l'anàlisi de les dades que s'han extret a partir de l'aplicació RAMI, aquest any 2021 hi ha hagut un augment en el registre de les mateixes; concretament se n'han comptabilitzat 9.077. Probablement aquest augment en el registre sigui conseqüència de la major estabilitat en termes de pandèmia i en la insistència per part del coordinador sobre la importància del registre a tot l'equip de mediadors interculturals.

El servei es presta en onze llengües: català, anglès, castellà, francès, urdú, panjabi, caixmiri, xinès, quítxua, àrab i hindi. Els mediadors de parla urdú i panjabi (pakistanesos) són els més demandats, seguits pels mediadors àrabs i, en tercer lloc, els xinesos. Hi ha 29 centres sanitaris coberts pels serveis de mediació intercultural a la Regió Sanitària de Barcelona. Durant l'any 2021, els centres amb més mediacions han estat: ASSIR Santa Coloma de Gramenet, Hospital Clínic de Barcelona, EAP Badalona 5 - Sant Roc i EAP Barcelona 1E - Raval Nord-Dr. Sayé.

En l'àmbit de la immigració s'ha continuat la tasca de formació dels professionals sociosanitaris en l'abordatge de la mutilació genital femenina (MGF). Durant el 2021 s'han format 1.138 professionals d'àmbits diversos: infermeria, medicina familiar i comunitària, obstetrícia i ginecologia, pediatria, psicologia, fisioteràpia, treball social, treball ocupacional i cirurgia pediàtrica.

Poble gitano

El Pla integral del poble gitano (PIPG) a Catalunya, prorrogat des del 2020, pretén millorar els aspectes que ens han de permetre assolir millors resultats quant a la participació, l'eficiència i l'impacte social de les polítiques del govern. Des de Salut donem resposta a les demandes que marca el PIPG del Govern de Catalunya, a través de tres entitats que ens donen suport: Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya (FAGIC), Fundació Secretariado Gitano (FSG) i Agrupació d'Entitats Gitanes dels Països Catalans (AGIPCAT). Amb aquestes entitats treballem per millorar la salut del poble gitano i durant el 2021 hem realitzat tasques de promoció de la salut en diferents àmbits: salut bucodental i/o oftalmològica, seguiment de tractaments ginecològics, tallers de promoció de la salut en joves (treball específic en foment de l'activitat física, l'alimentació saludable, estils de vida actiu, salut sexual i reproductiva i salut mental), facilitar l'accés al sistema públic de salut mitjançant l'obtenció de la targeta sanitària individual, activitats de sensibilització i campanyes de comunicació i promoció dels valors i la cultura gitana adreçats a professionals de la salut, accions d'acompanyament-mediació intercultural, webinars informatius sobre temes de salut rellevants, etc. També durant l'any 2021 i per millorar el coneixement sobre la COVID-19, s'ha treballat amb aquestes entitats l'elaboració de vídeos i infografies informatives.

Col·laboració amb la Xarxa Catalana d'Hospitals i Centres Promotors de la Salut

La Xarxa Catalana d'Hospitals i Centres Promotors de la Salut, que inclou més de 30 hospitals i centres de salut de Catalunya, treballa per millorar el coneixement de les persones sobre la seva salut, millorar la comunicació entre els professionals de la salut i els pacients i aconseguir un entorn laboral més saludable incorporant les iniciatives promogudes des de la Sub-direcció General de Promoció de la Salut.

Durant el 2021 la Xarxa ha continuat desplegant la [Campanya "Fes sempre tres preguntes al professional de la salut"](#), una eina que ajuda a definir el procés de comunicació durant la consulta.

Col·laboració amb la Xarxa Catalana d'Universitats Saludables

En el transcurs del 2021 la Xarxa ha continuat participant en la Comissió Tècnica Transversal del PINSAP sobre la Integració de la Salut en els Plans i Currículums Universitaris, així com en la Setmana sense Fum, la Setmana Saludable i les activitats que s'emmarquen en la Marató de TV3, i s'ha signat el conveni pluriennal per a l'atorgament de premis als millors treballs de final de grau i de final de màster relacionats amb la promoció de la salut i la sostenibilitat.

D'altra banda, s'ha celebrat la V Jornada Biennal de la Xarxa USCAT a l'aula magna de la Universitat de Barcelona, en què es van fer visibles els valors de la sostenibilitat emmarcant les comunicacions en els ODS corresponents.

A més, s'ha posat èmfasi en el tema de benestar emocional i salut mental de la comunitat universitària explorant estratègies per fer-hi front.

Intervencions en persones o col·lectius en situació de vulnerabilitat

Àmbit d'urbanisme i habitatge

- Seguiment de la incorporació de la visió de salut en la valoració d'ajuts a l'habitatge en situacions d'emergència econòmica i social, altres casos amb necessitat especial i inclusió de les persones amb problemes de salut crònics (pacient crònic i pacient crònic complex) entre les prioritàries a l'hora de concedir ajuts de l'habitatge.
- Seguiment d'una estratègia per a la detecció de persones en situació de vulnerabilitat energètica des de l'àmbit comunitari i sanitari.
- Manteniment en la difusió del contingut en el Canal Salut sobre sentir-se bé a casa: "Formes fàcils d'afrontar el fred, utilitzant mesures d'estalvi energètic que millorin el benestar i la salut", incorporant elements de promoció i prevenció de la salut, així com de suport i d'ajuts. Difusió de pòsters per als diferents dispositius assistencials.
- Incentivació per donar a conèixer entre el personal sanitari, en els supòsits de pobresa energètica, les mesures de protecció que s'apliquen a les llars on viu alguna persona afectada per dependència energètica, com és el cas de les persones que per sobreviure necessiten màquines assistides, com a mandat de la Llei 24/2015, de mesures urgents per a afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica.

Adreçades als infants i adolescents en situació de vulnerabilitat

- Participació en la Taula d'atenció integral dels menors estrangers sense referents familiars (MENA), liderada pel Departament de Treball, Afers

Socials i Famílies i integrada per diversos departaments de la Generalitat, administracions locals, sectors implicats, entitats i ONG.

- Coordinació de la comissió de seguiment de la determinació de l'edat òssia dels menors estrangers sense referents familiars, amb la participació de la Unitat Central de Menors del Cos de Mossos d'Esquadra i el Departament de Treball, Benestar Social i Famílies.
- Implementació del Pla d'emergència dels dispositius d'atenció comunitària i sanitària per a la integració dels menors estrangers sense referents familiars (MENA).
- Desplegament del Protocol d'Actuació Davant del Maltractament en la Infància i l'Adolescència en l'Àmbit de la Salut a Catalunya i implementació del model d'atenció amb la creació dels Equips Funcionals d'Experts en Abús Sexual i Maltractament Greu.
- Implementació del programa de formació en línia per a professionals de la salut en la implementació del Protocol d'Actuació Davant del Maltractament en la Infància i l'Adolescència en l'Àmbit de la Salut a Catalunya.
- Publicació de l'*Informe sobre Avaluació d'Intervencions Psicològiques en l'Àmbit de la Violència Sexual i Física en la Infància i l'Adolescència*, conjuntament amb l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya.
- Tancament d'un manual de bones pràctiques per a la millora de les estratègies en relació amb l'aspecte afectivosexual adreçades a joves i monitors dels centres residencials d'acció educativa (CRAE), amb la col·laboració de la DGAIA i d'entitats no governamentals especialitzades que treballen per millorar les condicions de vida i la salut d'aquesta població, per tal de portar a terme els compromisos interdepartamentals adquirits des de l'Agència de Salut Pública de Catalunya.
- Col·laboració en la implementació del programa d'educació per a la salut als centres de justícia juvenil en l'àmbit de l'educació afectiva i sexual, duta a terme per organitzacions no governamentals especialitzades, que treballen per millorar les condicions de vida i salut d'aquesta població.

Espais de debat sobre temes de promoció de la salut relacionats amb el PINSAP

Les *Sessions Margarita Coll*, de debat sobre temes relacionats amb el PINSAP i gestionades a través del Servei de Formació del Departament de Salut, han continuat prioritant temàtiques relacionades amb la pandèmia del coronavirus SARS-CoV-2 (bàsicament sobre com s'ha gestionat la pandèmia) a través de plataformes en línia, amb una assistència de més de 100 persones per sessió, tot i que també hi han incorporat altres temàtiques de caire interdepartamental.

Prevenció i control del tabaquisme

D'acord amb els resultats de l'Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA) corresponents a l'any 2021, la prevalença del consum de tabac (diari i ocasional) en la població de 15 anys i més és del 22,6% (26,6% els homes i 18,8% les dones). Les persones més joves són les que tenen el percentatge de consum de tabac superior (26,6% de 15 a 44 anys) i la prevalença del tabaquisme disminueix a mesura que augmenta el grup d'edat.

Els darrers resultats de l'ESCA mostren també que un 6,6% de les persones que no fumen estan exposades al fum ambiental del tabac a la llar –un percentatge que ha anat disminuint progressivament des de 2006– i que l'exposició és més freqüent entre les dones (7,3%) que entre els homes (5,8%). Les persones de classes socials menys afavorides són les que tenen el percentatge més alt d'exposició al fum ambiental del tabac a la llar.

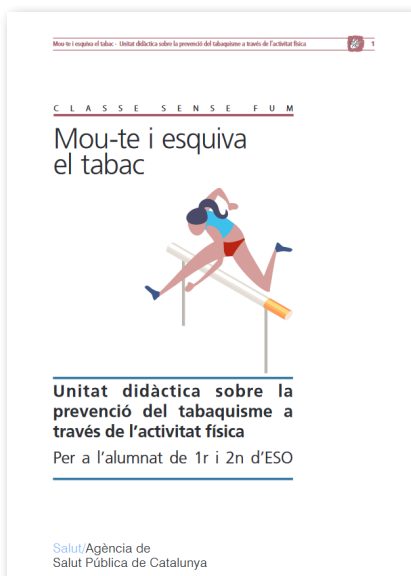
La prevenció i el control del tabaquisme continuen sent una de les línies d'actuació destacades de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, que es desenvolupa amb la col·laboració del Consell Assessor sobre Tabaquisme, el Programa d'Atenció Primària sense Fum, la Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum i el suport d'altres administracions públiques i organitzacions socials i professionals.

Un total de 26.111 professionals sanitaris han completat fins al final de 2021 algun dels cursos de formació continuada sobre tabac, en el marc dels programes Infància Sense Fum i Atenció Primària Sense Fum. La Xarxa d'Hospitals Sense Fum ha proporcionat formació sobre tabaquisme a un total de 8.374 professionals entre 2006 i 2021.

Des de 2006 s'han posat gratuïtament a disposició dels professionals de les xarxes d'atenció primària i d'Hospitals sense Fum un total de 17.844 tractaments destinats a grups de pacients que necessiten una intervenció prioritària: professionals amb un paper exemplar (docents), persones que resideixen en barris desfavorits, dones embarassades, persones amb malalties cròniques (com ara trastorns mentals), etc.

Un total de 3.016 alumnes d'Educació Secundària Obligatòria han participat en el Programa Classe sense Fum durant el curs 2020-2021. S'ha presentat una nova unitat didàctica, **Mou-te i esquiva el Tabac**, centrada en l'activitat física com a alternativa saludable al consum de tabac.

Gràcies a la inclusió del tractament farmacològic de cessació tabàquica, la cartera de prestacions farmacèutiques del Sistema Nacional de Salut, les farmàcies catalanes han dispensat un total de 41.776 envasos de les especialitats finançades, d'acord amb les dades enregistrades pel CatSalut. Malauradament, però, el tractament farmacològic de cessació es va veure fortament frenat a partir del mes de juliol per la retirada del mercat de la vareniclina.

Prevençió i control del tabaquisme

	2018	2019	2020	2021
Tabaquisme (diari i ocasional) en majors de 15 anys	25,6%	23,9%	24,6%	22,6
Tabaquisme diari entre 14 i 18 anys (ESTUDES)		- 11,7% (enquesta biennial)	- (enquesta biennial)	8,9
Abstinents el darrer any	49.469	40.432	26.444	38.778

Prevençió i control de lesions

Les lesions continuen sent una causa destacada de mortalitat prematura i discapacitat, que es veu accentuada per la interrupció de la tendència descendent de la mortalitat per lesions de trànsit registrada entre els anys 2000 i 2013. La progressiva eliminació de les restriccions de la mobilitat que van seguir la declaració de l'estat d'alarma per fer front a la pandèmia de COVID-19, l'any 2020, ha anat seguida d'un notable increment de la mobilitat en vehicles privats a motor i d'un creixement significatiu de la mortalitat per lesions de trànsit.

Amb les darreres dades del Registre de Mortalitat disponibles, corresponents a l'any 2020, totes les causes externes van ocasionar 2.923 defuncions a Catalunya. De les lesions no intencionades, les caigudes i les col·lisions de vehicles de motor van ser els principals mecanismes responsables d'aquesta elevada mortalitat, amb un total de 410 i 186 defuncions de residents a Catalunya notificades al registre, respectivament. Entre els infants, adolescents i persones d'edat avançada, les lesions no intencionades són responsables d'una part molt significativa de la mortalitat evitable.

Els programes i les principals actuacions en l'àmbit de la prevençió i el control de les lesions s'han centrat en:

- El desenvolupament de programes d'educació per a la salut i l'educació viària a l'escola, la difusió de consells de promoció de la seguretat als serveis sanitaris i el suport a les associacions d'afectats i víctimes, en el marc del Pla català de seguretat viària, que coordina el Departament d'Interior.
- La promoció de la mobilitat saludable, a través de la participació en la Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura (coordinada pel Departament de la Vicepresidència i de Polítiques Digitals i Territori).
- La difusió de consells per a la prevençió de cremades i lesions per manipulació d'articles de pirotècnia.
- La difusió de consells per a la prevençió d'ofegaments per submersió.

Prevençió i control de lesions

	2018	2019	2020	2021
Morts per trànsit	326	304	200	242

Prevenició de malalties transmissibles mitjançant vacunacions

L'any 2021, després d'un esforç global sense precedents en investigació i desenvolupament per part de les organitzacions, s'ha pogut disposar de les vacunes contra la COVID-19. La vacunació ha estat una part més de l'estratègia de prevenció i control de la pandèmia causada per la COVID-19, però ha estat fonamental per prevenir la malaltia i disminuir-ne la gravetat i la mortalitat, a més de reduir l'impacte de la pandèmia en el sistema assistencial i l'economia, i protegir especialment aquells grups amb més vulnerabilitat.

Tot i l'esforç que ha suposat la vacunació contra la COVID-19, s'ha continuat treballant per mantenir les cobertures vacunals de les vacunes administrades habitualment en la població per tal de continuar protegint-la contra les malalties immunoprevenibles. Durant l'any 2021 s'han administrat un total de 3.238.858 dosis de vacunes als més de 1.100 centres vacunals. El nombre de dosis administrades l'any 2021 ha estat inferior a l'any 2020 (3.419.149), a causa principalment de l'augment de dosis administrades de vacunes contra la grip al 2020, però superior a la dels anys anteriors a la pandèmia (el 2019 es van administrar 3.194.474 dosis de vacunes).

Protegir la població contra les malalties immunoprevenibles ha estat una prioritat per tal de normalitzar al màxim l'assoliment de les cobertures vacunals i les indicacions de vacunació. A mesura que la situació epidemiològica ho ha permès, s'ha treballat especialment per garantir la vacunació durant totes les etapes de la vida, des de la infància fins a l'edat adulta, segons les recomanacions de vacunació del Calendari de Vacunacions Sistemàtiques, incloent-hi la vacunació antigripal. D'altra banda, s'ha treballat també per vacunar les persones amb condicions de risc, incloent-hi les dones embarassades i les persones amb patologies cròniques.

Pel que fa a les cobertures, s'han assolit cobertures del 85,3% per a la vacuna dTpa i del 38,7% per a la vacuna contra la grip en les dones embarassades, ambdues lleugerament inferiors a les assolides l'any 2020. La resta de cobertures, excepte les cobertures de vacunació en els adolescents amb la vacunació en centres educatius, han estat lleugerament inferiors a les assolides abans de la pandèmia, però continuem amb cobertures elevades en primovacunació en els infants.

Per tal de captar els infants, adolescents i adults que no s'han vacunat segons les recomanacions i augmentar-ne les cobertures, s'ha treballat coordinadament amb el sistema assistencial per impulsar estratègies de captació i garantir l'accessibilitat a la vacunació a tota la ciutadania.

Salut maternoinfantil

Durant l'any 2021 s'ha seguit treballant de forma dinàmica en les actualitzacions del Protocol de seguiment de l'embaràs a Catalunya i el Protocol d'atenció i acompanyament al naixement a Catalunya, segons les novetats i l'evidència científica dels experts en salut maternoinfantil i ginecològica i obstètrica i la seva pràctica clínica.

S'ha fet difusió dels materials d'educació per a la salut en relació amb la salut maternoinfantil, incloent el tríptic *Respira Salut!* adreçat a llevadors i llevadores per tal que les dones embarassades deixin de fumar. I també s'ha fet difusió del tríptic *Tens menstruacions molt doloroses?*, editat en diferents idiomes, per donar informació a les dones que pateixen endometriosis i poder diagnosticar aquesta patologia que sovint es detecta de forma tardana i que afecta una de cada 10 dones entre 15 i 50 anys.

L'any 2021, dins del Programa de cribatge prenatal d'anomalies congènites, la Comissió de Control de Qualitat de l'Ecografia de Primer Trimestre, la de Control de Qualitat dels Laboratoris de Bioquímica i la de Control de Qualitat dels Laboratoris de Genètica han elaborat els respectius informes d'avaluació i seguiment.

El 55% de les ecografies del primer trimestre estan dins dels paràmetres de qualitat establerts en el Protocol de cribatge prenatal d'anomalies congènites, molt semblants als de l'any anterior (57%).

El Programa de cribatge prenatal d'anomalies congènites ha augmentat lleugerament la cobertura respecte del 2020; mentre que al 2020 la cobertura va ser de 93,4%, durant el 2021 ha estat del 93,5%.

La incorporació del grup de risc intermedi amb el DNA fetal ha suposat un augment de la taxa de detecció del nou cribatge, sobretot en casos de trisomia 21. Cal destacar la disminució de proves invasives amb la incorporació de la determinació del DNAf (DNA fetal lliure en sang materna), que ha suposat un 66% menys de proves invasives. Els laboratoris de bioquímica que practiquen el cribatge prenatal d'aneuploidies a Catalunya han fet un total de 35.108 cribatges de primer trimestre (cribatge combinat) i 2.620 cribatges de segon trimestre.

Respecte al cribatge de primer trimestre, i depenent del nivell de risc, les gestants han optat pels següents tipus de proves:

Risc	DNAf	P. Invasiva	Renúncia	Total
Molt alt	1,7%	96,1%	2,1%	233
Alt	81,93%	17,24%	0,82%	1096
Intermedi	97,7%	1,6%	0,8%	3036

La resta de gestants són de risc baix.

Respecte al cribratge de segon trimestre:

Risc	DNAf	P. Invasiva	Renúncia	Total
Molt alt	21,4%	71,4%	7,1%	14
Alt	83,42%	16,58%	0,00%	199
Intermedi	92,3%	1,9%	5,9%	426

La resta de gestants són de risc baix.

En total s'han confirmat un total de 146 casos de síndrome de Down, 44 casos de síndrome d'Edwards i 19 casos de síndrome de Patau en el primer trimestre. En el segon trimestre, 8 casos de síndrome de Down i 2 casos de síndrome d'Edwards.

Pel que fa al cribratge neonatal, durant l'any 2021 s'ha fet la prova del taló a 57.653 nadons, 315 dels quals s'han derivat a les unitats de referència clínica a causa d'una detecció positiva i s'han diagnosticat 173 nadons a través del Programa de cribratge, que suposen un 54,9% dels infants tramesos per a estudi.

El 2021 s'ha continuat amb el sistema de transport unificat de les mostres de la prova del taló.

El percentil 95 del temps de transport des de l'extracció de la mostra fins a la seva recepció va ser de 6,8 dies l'any 2020, mentre que el 2021 ha estat de 5,8 dies, la qual cosa suposa una reducció del 15% respecte de l'any anterior.

Cribratge neonatal

Trastorns del metabolisme dels aminoàcids	
Hiperfenilalaninèmia	5
Fenilcetonúria	4
Tirosinèmia	2
Acidúries orgàniques	6
Trastorns del metabolisme dels àcids grassos	
Trastorns del cicle de la urea	
Altres malalties metabòliques hereditàries	8
Deficiències adquirides de vitamina B12	51
Hipotiroïdisme congènit	45
Fibrosi quística	9
CFSPID*	11
Hemoglobinopaties	
Anèmia de cèl·lules falciformes	20
Altres hemoglobinopaties	4
Immunodeficiències	
Immunodeficiència combinada greu	2
Altres immunodeficiències	5

* Fibrosi quística no conclouent a través de cribratge neonatal positiu. Font: Registre de Salut Maternoinfantil. Departament de Salut.

Cribratge neonatal de la hipoacúsia

El cribratge neonatal de la hipoacúsia ha tingut una cobertura del 84% a la xarxa pública i d'un 89% a la xarxa privada, i s'han diagnosticat un total de 49 hipoacúsies (26 de bilaterals i 23 de monolaterals), a més de 91 casos on el llindar auditiu és inferior o igual a 30 dB. D'aquests infants diagnosticats, un 54% són nens i un 46% són nenes.

Registre de paràlisi cerebral infantil

Durant l'any 2021 s'han introduït al registre de paràlisi cerebral infantil 22 casos nous, 14 nens i 8 nenes. El total de casos registrats és de 665.

Infància amb Salut. Protocol d'activitats preventives i de promoció de la salut a l'edat pediàtrica

S'ha treballat de forma participativa en la revisió del Protocol d'activitats preventives i de promoció de la salut a l'edat pediàtrica en col·laboració amb la Secretaria d'Atenció Sanitària i Participació del Departament de Salut. A través del procés participatiu s'ha donat veu a tots els actors implicats en la salut en l'etapa pediàtrica. Es poden trobar els resultats d'aquest procés en el portal participa.gencat.cat

Maltractaments infantils

Durant el 2021, un total de 980 infants han estat registrats al portal RUMI per sospita de maltractament.

Les sospites de maltractament infantil s'eleva a 1.129 (el nombre de sospites és més elevat que el nombre d'infants registrats ja que un mateix infant pot patir diverses classes de maltractament). L'abús sexual és el més prevalent, amb un total de 483 casos (el 42,8% del total), seguit del maltractament físic amb un total de 342 casos (el 30,3% del total).

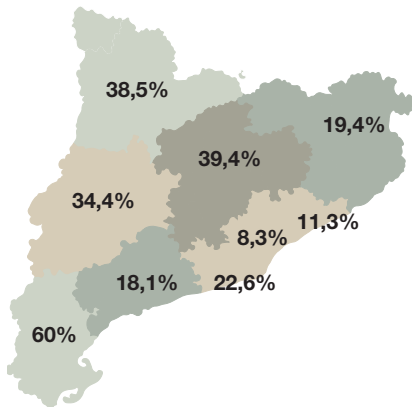
El 67,1% dels casos registrats representen maltractaments i/o abús en nenes, el 28,5%, en nens i el 4,4%, en infants no nascuts. L'abús sexual, concretament, té una incidència molt més elevada en nenes, ja que representen més del 85% dels casos d'abús sexual (411 nenes i 37 nens). Paral·lelament, s'ha treballat en el desplegament del Protocol d'actuació davant de maltractaments en la infància i l'adolescència en l'àmbit de la salut.

Programa Salut i Escola

A causa de la pandèmia, el Programa Salut i Escola (PSiE) s'ha implementat de manera irregular i més reduïda. Tot i això, el total d'alumnes que han fet una o més consultes a les infermeres referents, ja sigui de forma presencial, telefònica o virtual, ha estat de 2.266 alumnes d'un total de 227 centres educatius diferents.

Cobertura del Programa Salut i Escola

Durant el curs escolar 2020-2021 s'han fet 4.208 visites a la Consulta Oberta en escoles amb ESO, ateses per un total de 143 infermeres vinculades al PSiE. Del total d'alumnes que s'han atès, un 75% han estat noies. Un 49,7% han estat primeres visites, mentre que el 50,3% han estat visites successives.

Els temes tractats més freqüentment a la Consulta Oberta (d'un total de 6.874 temes) han estat, per aquest ordre: salut mental (benestar emocional, ansietat, dèficit d'autoestima), salut alimentària, salut sexual i afectiva i salut social i entorn. Les principals derivacions han estat als CSMIJ per afectacions de salut mental i posteriorment als serveis mèdics d'atenció primària. Un 41,6% dels infants han estat derivats a algun servei.

Per abordar les necessitats de salut mental i benestar dels adolescents, des del Servei de Salut Maternoinfantil s'ha apostat per la formació continuada de les infermeres de Salut i Escola, en format digital, a les àrees concretes amb més problemàtica: treballant la salut mental, la comunicació efectiva amb l'adolescent, la violència masclista i els trastorns de la conducta alimentària, amb l'objectiu d'ampliar la seva capacitat per aconseguir deteccions ràpides, poder atendre les primeres demandes dels adolescents i detectar patiments i conductes de risc.

Per això s'han planificat 18 cursos, distribuïts en quatre edicions de Salut mental per a adolescents, tres edicions de Comunicació efectiva amb l'adolescent, tres edicions de Trastorns de la conducta alimentària i cinc edicions territorials d'Estratègies de prevenció de la violència masclista.

D'altra banda, també s'ha continuat treballant per validar eines de comunicació més àgils, aprofitant les tecnologies que aquesta població utilitza de manera habitual, com la videoconsulta per a una consulta oberta virtual, assegurant la privacitat i confidencialitat de l'atenció.

Així mateix, s'han incorporat al sistema sanitari d'atenció primària uns nous agents de salut comunitària; d'una banda, el referent de benestar emocional de Catalunya (RBEC) i de l'altra, el dietista-nutricionista (D-N). El marc d'actuació d'ambdues figures a l'escola és el PSiE.

Des del PSiE, s'ha contribuït al Pla funcional del Programa de benestar emocional i salut comunitària: cartera de serveis i integració i planificació de les activitats dins del PSiE, també al Pla de formació dels RBEC i D-N i al model d'intervenció dels nous rols a les escoles.

Pla de formació del Programa Salut i Escola

	Cursos	Alumnes
Formació bàsica	3	20
Formació monogràfica	15	480
Total	18	500

Durant el 2021 s'ha distribuït als centres d'atenció primària de Catalunya el material divulgatiu del Programa Salut i Escola per tal que la infermera SiE de l'equip d'atenció primària ho tingui a la seva disposició: 10.000 exemplars del quadríptic informatiu per a alumnes, 3.500 unitats del tríptic per a les famílies, 300 cartells del PSiE per al centre educatiu i 800 plaques identificatives de la infermera dins de l'escola.

Programa d'anticoncepció d'urgència

Durant l'any 2021 s'ha acabat la revisió de l'actualització del nou Protocol del Programa d'anticoncepció d'urgència (AU) a Catalunya, penjat al [web de l'ASPCAT](#). El Programa, que es va posar en marxa al 2004 amb la finalitat de prevenir un embaràs no desitjat després d'un coit no protegit, ha incorporat al Protocol innovacions en els tractaments, tant hormonals per via oral com el dispositiu intrauterí de coure, que quan s'utilitzen de manera adequada, dins dels cinc dies posteriors a la relació sexual coital desprotegida, poden prevenir més del 95% dels embarassos no desitjats.

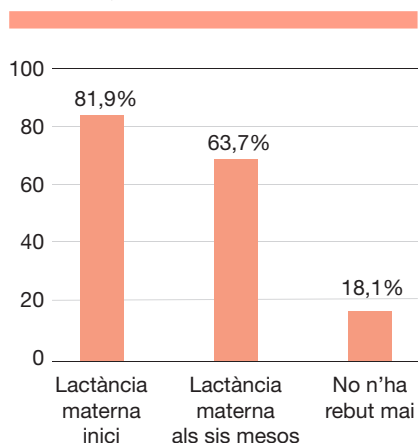
En el *kit* d'educació sanitària d'acompanyament a la dispensació de l'AU hormonal s'han incorporat el nou fullet informatiu per a la dona, *Millor sense risc*, i la targeta de visita preferent a l'ASSIR, que la dona pot utilitzar per a la visita de seguiment post-tractament d'AU sense llistes d'espera.

Així mateix, s'ha treballat amb el CatSalut en la nova Instrucció d'Anticoncepció d'Urgència per tal de coordinar tots els nivells d'atenció sanitària a la dona i assegurar la dispensació ràpida del tractament i el seguiment adequat dels serveis corresponents d'atenció primària.

Durant l'any 2021, a Catalunya, segons dades del Sistema d'Informació dels Serveis d'Atenció Primària (SISAP), el nombre de píndoles postcoitals dispensades a la xarxa sanitària pública de Catalunya ha estat de 8.074 a un total de 7.489 dones, de les quals 6.983 les van prendre una vegada i 506, més vegades.

Prevalença de la lactància materna, 2021

Font: ESCA (Enquesta de Salut a Catalunya)

Programa de promoció de l'alletament matern

S'ha impartit el Curs d'actualització en lactància materna en format virtual síncron i s'han format el doble de professionals en una única edició virtual per a 170 professionals que desenvolupen tasques de suport a l'alletament matern. Així mateix, s'han posat en marxa dues edicions més del "curs en línia de Promoció de l'alletament matern" de 40 hores de durada.

S'ha continuat la distribució entre escoles bressol i ASSIR de l'actualització del fullet bilingüe català-castellà sobre l'alletament matern per a les escoles bressol i llars d'infants. Les mares lactants segueixen mostrant molt d'interès per aquesta informació, i en concret per la part de conservació de la llet.

Amb motiu de la Setmana Mundial de la Lactància Materna 2021, celebrada la primera setmana d'agost, l'ASPCAT es va adherir al lema "[Protegir la lactància materna: una responsabilitat compartida](#)": proclamat per l'Aliança Mundial pro-Lactància Materna, amb una nota de premsa centrada en la no-discriminació de les mares lactants en tots els àmbits, el suport familiar i comunitari, les polítiques equitatives d'igualtat i els programes socio-sanitaris basats en l'evidència.

Des de l'ASPCAT, el mes d'octubre, també es va editar per a Facebook una [story animada sobre els beneficis mare-nadó i preguntes](#).

Publicacions noves i actualitzacions 2021

Mou-te i menja bé!

Guia amb 20 preguntes i respostes freqüents sobre consells d'alimentació i hidratació durant la pràctica d'activitat física i esportiva en la infància i l'adolescència, elaborat conjuntament entre l'Institut Barcelona Esports i l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

Passar-s'ho bé i menjar millor. Recomanacions per als menús de campus esportius i casals d'estiu

Informació per tenir en compte i recomanacions per programar menús de campus esportius i casals d'estiu. Inclou un exemple de programació de menú per a quatre setmanes.

Activitats i resultats

	2018	2019	2020	2021
Pla integral de promoció de la salut a través de l'activitat física i l'alimentació saludable (PAAS)				
Activitat física saludable (15-69 anys)	84,5%	82,1%	83,2%	83,7%
Seguiment de la dieta mediterrània (15 i més anys)	62,6%	54,6%	57,5%	56,6%
Excés de pes (sobrepès i obesitat) en adults (15 i més anys)	51,2%	52,1%	50,6%	50,1%
Excés de pes (sobrepès i obesitat) en infants (6 a 12 anys)	35,6%	34,6%	35,9%	40,4%
	(2017-2018)	(2018-2019)	(2019-2020)	(2020-2021)
Oci actiu de la població de 3 a 14 anys	35,1%	31,4%	27,2%	31,7%
Oci sedentari de la població de 3 a 14 anys	-	-	-	45,9%
Pla d'activitat física i salut (PAFS)				
Usuaris atesos insuficientment actius i amb FRCVS* que reben consell PAFS	46,5%	42,6%	33,5%	28,6%
Formacions realitzades presencials / en línia	29 / 3	16 / 3	13 / 3	- / 2
Professionals formats presencials / en línia	700 / 1.651	400 / 1.480	158 / 1.051	- / 609
Assistència a seminaris web AFS				128
Rutes saludables	906	920	920	920
Municipis implementant PAFS	290	300	300	300
Persones que tenen accés a ruta saludable	80%	80%	80%	80%
Visualitzacions de pàgina web AFS i Canal Salut AF	3.739	19.854	10.133	13.729
Dia Mundial de l'Activitat Física (DMAF)				
Participants del DMAF	129.504	156.378	-	-
Acreditació d'establiments de restauració promotors d'alimentació mediterrània (Amed)				
Establiments nous	67	63	2	8
Comensals totals	100.213	113.582	113.932	114.906
Programa de Revisió de Menús Escolars (PREME)				
Revisions	579	487	300	502
Alumnes que fan ús de menjador	94.549	85.720	42.540	45.878
Any Internacional de les Fruïtes i Verdures (AIFV)				
Visualitzacions de pàgina "Salut amb Fruïtes i Verdures"				71.728
Assistència a seminaris web				1.857
Visualitzacions YouTube vídeos "És temps de..."				4.264
Visualitzacions YouTube vídeos "Falsos mites"				4.799
Enviaments massius a correus electrònics				6.211
Prevençió i control del tabaquisme				
Tabaquisme (diari i ocasional) en majors de 15 anys	25,6%	23,9%	24,6%	22,6%
Tabaquisme diari entre 14 i 18 anys (ESTUDES)	-	11,7%	-	8,9%
		(enquesta biennal)		(enquesta biennal)
Abstinentes el darrer any	49.469	40.432	26.444	38.778
Acció comunitària en salut				
Activitats comunitàries a l'APS/ Nombre assistents				1.012 / 3.462
Nombre referents SC a l'APS				400
Prevençió i control de lesions				
Morts per trànsit	326	304	204	242

* FRCVS: factors de risc cardiovasculars.

	2018	2019	2020	2021
Vacunacions				
Vacunes administrades	3.020.621	3.194.474	3.419.149	3.238.858
Salut internacional				
Vacunes distribuïdes	141.000	163.771	67.873	66.698
Salut maternoinfantil				
Naixements (variació interanual)	64.284 (-4,4%)	61.670 (-4,1%)	58.590 (-3,5%)	57.790 (-1,4%)
Cribratge prenatal (cobertura del SISCAT)				
Anomalies congènites (1r i 2n trimestre)	94,2%	90,6%	93,4%	93,5%
Cribratge neonatal de metabolopaties				
Fenilcetonúria	9	1	4	4
Hipotiroïdisme congènit	32	29	26	45
Fibrosi quística	4	6	9	9
Grup de 19 malalties metabòliques	14	9	14	14
Anèmia falciforme	19	19	20	20
Immunodeficiències	8	10	13	7
Cribratge neonatal d'hipoacúsia				
Nadons cribrats	81,5%	85,4%	83% públic 86,5% privat	84% públic 89% privat
Hipoacúsies detectades	68	95	50	49
Maltractament infantojuvenil	552	448	480	980
Nombre de mediacions interculturals				9.077
Professionals formats en l'abordatge de la mutilació genital femenina				1.138
Indicadors SUMASALUT				
Creació de la pàgina web (visualitzacions)				2.720
Jornada anual/webinar conjunta SumaSalut (participants)				159
Butlletins (informacions i actualitzacions) mitjançant correu electrònic				29
Formació de la Comissió Tècnica SumaSalut				
Plataforma conjunta i homogènia de l'oferta formativa: https://promocio.cat/ . Professionals formats				4.764

L'experiència

Any Internacional de les Fruites i Verdures

El 2021 ha estat l'Any Internacional de les Fruites i Verdures (AIFV), designat per l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO). L'Agència de Salut Pública de Catalunya s'ha adherit a aquesta proposta i, en el marc de l'AIFV, ha impulsat i participat en diferents accions per sensibilitzar sobre la importància d'aquests aliments en la nutrició humana, la seguretat alimentària, la salut i la sostenibilitat.

En el context de l'AIFV, l'ASPCAT també ha recopilat i creat nous recursos i materials divulgatius en diferents formats per promoure el consum conscient, segur i sostenible de fruites i hortalisses. Tota l'activitat vinculada a l'AIFV s'ha donat a conèixer i s'ha difós des d'un espai web creat per a l'ocasió ("Salut amb fruites i verdures"), treballat conjuntament amb l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària i en estreta relació amb el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural (DACC). Entre els materials que es poden consultar destaquen dos monogràfics sobre les hortalisses i les fruites, un recull de bibliografia i vídeos sobre l'evidència científica dels beneficis del consum d'aquests aliments per a la salut, la col·lecció d'infografies i vídeos "És temps de..." sobre fruites i verdures, un recopilatori de diferents calendaris de temporada i 12 animacions sobre falsos mites, entre altres. Algunes de les accions que s'han dut a terme són la iniciativa "Gràcies des de...", de distribució gratuïta de fruites i hortalisses a residències de gent gran (conjuntament amb el Departament de Drets Socials i el DACC), la difusió setmanal de receptes, tres seminaris web i la participació en quatre seminaris web més, organitzats pel DACC.

Protecció de la salut

El vessant de la protecció de la salut té com a objectiu protegir i millorar la salut i el benestar de les persones a través del control dels riscos presents en el medi i en els aliments.

El 2021 han estat 36.960 els establiments, centres i instal·lacions objecte d'intervenció de protecció de la salut, un 2,21% més que l'any anterior.

En l'àmbit de les competències de la Generalitat, els serveis de protecció de la salut duen a terme activitats d'avaluació, de gestió i de comunicació del risc, així com de foment i coordinació amb els diversos departaments de l'Administració de la Generalitat i els ens locals amb tasques de protecció de la salut.

Els programes per a la gestió del risc sanitari alimentari i ambiental estan orientats a resultats i descriuen les actuacions que es duen a terme per evitar o minimitzar els riscos presents en els aliments, l'aigua o el medi mitjançant el control oficial, que pot comportar actuacions administratives per a l'adopció de mesures cautelars i l'exercici de la potestat sancionadora.

La protecció de la salut també inclou la presència activa a les xarxes d'informació ràpida per a situacions d'alertes alimentàries i ambientals, i altres serveis requerits directament per la ciutadania, entitats o empreses per exercir un dret, com és el cas de l'atenció a denúncies o queixes, o bé per complir amb condicions derivades de la seva responsabilitat com són els serveis destinats a proporcionar autoritzacions sanitàries de funcionament o de posada al mercat de productes alimentaris i registres d'activitats que poden implicar un risc per a la salut.

Àmbits d'intervenció de protecció de la salut

- Autorització i registre d'empreses i establiments, serveis, instal·lacions i productes.
- Control sanitari de les indústries alimentàries i dels establiments de restauració col·lectiva social.
- Control sanitari d'establiments minoristes d'alimentació de competència municipal (sota conveni de prestació de serveis signats amb l'Administració local).
- Vigilància i control sanitari dels aliments.
- Vigilància de les resistències antimicrobianes.
- Control de les condicions específiques dels establiments alimentaris que operen al mercat internacional i dels aliments destinats a l'exportació.
- Vigilància i control de les zoonosis d'origen alimentari i no alimentari.
- Investigació de brots epidèmics d'origen ambiental i alimentari, i gestió d'alertes.
- Control dels laboratoris de salut alimentària i ambiental.
- Vigilància i control sanitari de l'aigua de consum humà.
- Prevenció i control de la legionel·losi.
- Control de biocides i dels serveis de control de plagues i de desinfecció en l'àmbit ambiental i a la indústria alimentària.
- Control de la salubritat d'allotjaments infantils i juvenils, i càmpings.
- Control de la gestió de residus sanitaris en centres sanitaris i de residus municipals i industrials.
- Policia sanitària mortuòria.
- Camps electromagnètics.
- Control de la comercialització i ús de productes químics.
- Aigües recreatives i piscines, aigües residuals i reutilització d'aigües regenerades.
- Contaminació atmosfèrica i qualitat de l'aire.
- Contaminació acústica.
- Canvi climàtic i salut pública.
- Prevenció i control de la COVID-19.

Registres i censos

En el context de la pandèmia, tenir ben identificats els objectes d'intervenció en l'àmbit de la protecció de la salut i disponibles informàticament per a tots els agents de control oficial ha estat fonamental per a poder continuar durant l'any 2021 amb les actuacions programades i mantenir la relació amb empreses i ciutadania de forma àgil, evitant la presencialitat sempre que fos possible.

A través dels sistemes d'informació de l'ASPCAT es mantenen actualitzades les dades de titularitat, ubicació i característiques d'empreses i establiments, serveis, instal·lacions o productes. Aquests censos constitueixen elements essencials per als serveis d'inspecció perquè assegurin la possibilitat d'actuar amb rapidesa i eficàcia en aquells casos en què existeix un perill per a la salut pública.

La disponibilitat informàtica de les dades també facilita apropar-les a la ciutadania en general i als operadors econòmics en particular posant a disposició les empreses inscrites en els registres oficials ([cercador indústries alimentàries](#), [cercador empreses biocides](#)) amb l'objectiu de millorar la transparència, l'eficiència i la igualtat d'oportunitats.

Tant per a les empreses com per a la mateixa APSCAT, durant l'any 2021 s'ha consolidat la via telemàtica per a la gestió dels tràmits administratius i s'han millorat els procediments relacionats amb els registres oficials de la finestra única empresarial.

Pel que fa al Registre sanitari d'indústries i productes alimentaris de Catalunya (RSIPAC), on consten més de 25.000 inscripcions, hi ha hagut 5.054 tramitacions (inscripció, modificació, autorització o cancel·lació). Aquest registre s'ha hagut d'adequar a l'entrada en vigor del RD 1086/2020 sobre mesures de flexibilitat, adaptant el catàleg i els procediments a les condicions que permeten flexibilitzar el compliment dels requisits a determinats establiments alimentaris petits.

En el Registre oficial d'establiments i serveis plaguicides (ROESP), amb 1.269 inscripcions, s'han tramitat 255 expedients.

El cens de productes alimentaris de comunicació de posada en el mercat obligatòria (complements alimentaris i aliments destinats a grups especials de població) a final d'any és de 12.993 productes, amb una activitat associada de 1.560 tramitacions durant el 2021.

A més, pel que fa a l'àmbit ambiental, s'han mantingut els censos dels assentaments humans no permanents (533 allotjaments infantils i juvenils i 353 càmpings); dels establiments amb instal·lacions amb alt risc de proliferació de legionel·la (1.029 amb torres i condensadors evaporatius, 4.633 amb circuits d'aigua calenta sanitària, 377 amb sistemes d'aigua climatitzada amb agitació constant i recirculació mitjançant raigs d'alta velocitat o injecció d'aire i 14 balnearis amb instal·lacions termals); dels 1.515 centres generadors de residus sanitaris, i de les 2.153 xarxes de subministrament d'aigua de consum.

L'any 2021 s'han tramitat telemàticament 6.869 expedients: 5.054 d'indústries alimentàries, 1.560 de productes alimentaris i 255 d'establiments i serveis plaguicides.

La gestió dels riscos alimentaris

L'any 2021 s'han dut a terme un total de 23.348 actuacions de control a establiments alimentaris i s'han analitzat 16.275 mostres d'aliments i materials en contacte amb els aliments.

Els **programes sanitaris de l'àmbit alimentari** integren les actuacions de vigilància i control que es duen a terme a Catalunya per evitar o minimitzar els perills presents en els aliments que poden ocasionar un risc per a la salut de les persones.

Aquestes actuacions inclouen tant la realització de **visites d'inspecció i auditories als establiments alimentaris** com la **presa de mostres d'aliments** per a l'anàlisi dels diferents perills:

- D'una banda, s'efectuen les activitats de control **planificades i programades**, d'acord amb la periodicitat definida en funció del risc associat a les activitats desenvolupades per les empreses (fabricació, envasament, emmagatzematge, transport, distribució i venda de productes alimentaris).
- A més, es duen a terme controls **no planificats** de forma continuada al llarg de l'any, **motivats per la gestió d'alertes alimentàries, d'investigacions de brots** de toxiinfecció alimentària, de no-conformitats comunicades per altres autoritats competents, o per altres causes.

L'any 2021 s'han dut a terme 23.183 inspeccions i 165 auditories als establiments alimentaris sota la intervenció de l'ASPCAT amb l'objecte de garantir el compliment dels requisits d'higiene i seguretat dels aliments destinats a consum humà establerts a la normativa. Cal fer èmfasi en l'important nombre de controls efectuats aquest any, dirigits a verificar el compliment dels requisits específics per a la fabricació i comercialització de materials i objectes plàstics destinats a entrar en contacte amb aliments. Arran d'aquests controls, s'ha constatat l'ús intencionat de fibres de bambú i altres substàncies vegetals no autoritzades a la Unió Europea en la fabricació d'objectes plàstics, procedents majoritàriament de la Xina i comercialitzats a Catalunya, Espanya i la resta d'estats membres. Les actuacions de control realitzades han permès la retirada del mercat d'aquests productes que podien suposar un risc per a la població.

Així mateix, al llarg de l'any 2021 s'han analitzat un total de 16.275 mostres d'aliments i materials en contacte amb els aliments, de les quals s'han dut a terme un total de 294.034 determinacions analítiques entre perills biològics, perills químics, substàncies al·lèrgiques i ingredients tecnològics.

D'altra banda, els agents de control de l'ASPCAT han continuat supervisant les **mesures de protecció de la salut de treballadors i treballadores enfront de la COVID-19 aplicades per part de les indústries alimentàries** des de l'inici de l'emergència sanitària provocada pel virus SARS-CoV-2.

Actuació davant d'alertes sanitàries

L'any 2021 s'ha donat resposta ràpida a un total de 481 alertes sanitàries. Pel que fa a l'àmbit alimentari, el 59% de les alertes han estat degudes a la detecció de perills químics, d'entre els quals, destaquen els expedients gestionats per la presència d'òxid d'etilè (fitosanitari) en diferents tipologies de matèries primeres contaminades a partir de les quals es van elaborar nombrosos productes alimentaris. D'altra banda, el 17% han estat motivades per la presència de perills biològics. D'aquestes, el percentatge més alt (77%) correspon a la presència de bacteris en els aliments, entre els quals destaquen *Salmonella* en carns i derivats, *Listeria monocytogenes* en derivats de la carn i de la llet, i *Escherichia coli* en derivats de la llet. Les alertes motivades per perills físics han suposat un 5% del total, mentre que les alertes motivades per altres perills, com per exemple defectes d'etiquetatge, alteracions organolèptiques, defectes de composició, etc., han assolit un 19% del total.

A Catalunya, l'any 2021 s'han donat d'alta al Sistema Coordinat d'Intercanvi Ràpid d'Informació (SCIRI) un total de 419 alertes alimentàries, un 43% més d'expedients respecte de l'any anterior.

Alertes alimentàries per perill, 2021

Químics	247
Biològics	71
Físics	19
Altres	82
Total	419

En l'àmbit ambiental, s'han gestionat 62 alertes relacionades amb **productes químics** mitjançant el Sistema d'Intercanvi Ràpid d'Informació de Productes Químics (SIRIPQ). La majoria d'aquestes notificacions s'han produït per irregularitats en l'etiqueta, en la fitxa de dades de seguretat i/o en la classificació dels perills del producte.

La prevenció i el control de les zoonosis i la vigilància de les resistències antimicrobianes

La prevenció i el control de zoonosis que es transmeten directament d'animal a persona o indirectament a través d'aliments es basen en dues grans línies d'actuació. D'una banda, mitjançant l'aplicació de programes de lluita, control i erradicació d'aquestes malalties als animals. I de l'altra, a través del **control**, la **vigilància** i l'**anàlisi** de determinats productes alimentaris **per poder avaluar** i gestionar el risc associat als agents zoonòtics causals.

Pel que fa a les **zoonosis transmeses pels aliments**, els principals agents patògens causals són *Campylobacter*, *Salmonella* i *Escherichia coli*. Malgrat això, la llista d'agents zoonòtics és extensa i, segons l'OMS, dels 1.415 agents patògens humans coneguts al món, entre els quals figuren bacteris i les seves toxines, virus, fongs i paràsits, el 61% són zoonòtics.

L'any 2021, els serveis d'inspecció veterinària presents als escorxadors i establiments de manipulació de caça silvestre (EMC) han detectat un total de 683 animals afectats per malalties zoonòtiques.

Troballes de zoonosis alimentàries als escorxadors i EMC de Catalunya, 2021

	Animals d'abastament	Animals de caça silvestre
Hidatidiosi	628	0
Tuberculosi	16	5
Triquinosi	0	34

L'establiment de mecanismes de vigilància en les zoonosis transmeses pels aliments inclou la recollida i l'anàlisi de mostres per a la detecció d'agents zoonòtics i la detecció i el control d'aquestes malalties en els animals i en les carns, als escorxadors i als establiments de manipulació de caça silvestre (EMC).

Entre les **zoonosis no alimentàries** cal destacar les actuacions practicades per tal de descartar la sospita de ràbia en gossos, gats i fures que hagin mossegat o agredit persones. El 2021 s'han fet 4 actuacions de seguiment a causa d'agressions de gossos, que s'han mantingut sota observació veterinària durant 14 dies. En cap dels casos s'ha confirmat la presència de la malaltia.

A Catalunya, al 2021 s'han investigat les antibioresistències d'un total de 58 soques de carn fresca de boví i porcí per a l'estudi d'*E. coli* productora de betalactamases (BLEA) i *Salmonella* spp.

La **capacitat de resistència** que poden tenir un gran nombre d'agents infecciosos **a les substàncies antimicrobianes** suposa una creixent amenaça per a la salut pública, la seguretat dels aliments i la salut i el benestar dels animals. La propagació de bacteris amb resistència a múltiples antibiòtics a nivell mundial és especialment alarmant, atès que aquests bacteris limiten les alternatives terapèutiques enfront a les infeccions que generen. En aquest sentit, cal destacar les actuacions que realitzen els serveis de protecció en relació amb el control i la vigilància de les resistències antimicrobianes dels agents zoonòtics i altres agents que poden representar una amenaça per a la salut pública. El programa de vigilància que l'ASPCAT porta a terme s'adapta a la Decisió d'Execució (UE) 2020/1729 de la Comissió Europea i permet determinar la prevalença de les resistències transmeses pels aliments i la seva evolució en el temps.

Nombre de soques investigades per a l'estudi d'*E. coli* BLEA i *Salmonella* antibioresistents, 2021

Agent zoonòtic	Nombre de mostres	Nombre de soques	Carn de porcí	Carn de boví
<i>E. coli</i> BLEA	114	12	11	1
<i>Salmonella</i> ssp	252	46	46	0
Total	366	58	57	1

Paral·lelament, per tal de donar compliment al Reial Decret 1940/2004, els laboratoris de la xarxa de Laboratoris de Salut Pública de Catalunya investiguen les resistències antimicrobianes en totes aquelles soques de *Salmonella* i *Campylobacter* que detecten en les anàlisis dels aliments que es recullen dins el de Sistema de Vigilància Sanitària dels Aliments a Catalunya (SIVAL). A més, arran de mostres positives de *Salmonella* i de *Campylobacter coli* i *Campylobacter jejuni*, també s'han realitzat estudis d'antibioresistències en altres aliments, com ara en carn adobada de pollastre, nuggets de pollastre, carn fresca de porcí i carn de porcí separada mecànicament.

L'avaluació, gestió i comunicació dels riscos ambientals

Les accions en l'àmbit de la salut ambiental s'emmarquen en l'anàlisi dels riscos ambientals que puguin repercutir negativament en la salut de la població. En aquest sentit, és fonamental conèixer els perills i riscos més rellevants derivats dels diferents compartiments del medi i d'activitats relacionades (cicle de l'aigua, contaminació de l'aire, soroll, instal·lacions de risc de produir legionel·losi, vectors i altres plagues, comercialització i ús de productes químics, etc.), així com els grups de població més vulnerable per a cadascun dels riscos, a fi de determinar les mesures preventives i de gestió més adients al respecte i indicar les recomanacions oportunes per reduir o evitar l'exposició de la població.

Els **programes de vigilància i control** que l'ASPCAT realitza anualment són una eina important per comprovar el compliment normatiu en els àmbits establerts. Aquests programes se centren en la vigilància sanitària de les aigües de consum humà de Catalunya (vigilància de la qualitat microbiològica, fisicoquímica i de la radioactivitat), el control sanitari de l'aigua i dels sistemes de subministrament d'aigües de consum humà, el control de plagues i l'ús de plaguicides, el control i la prevenció de la legionel·losi, el control sanitari als allotjaments infantils i juvenils i el control sanitari als establiments de càmping i caravàning.

Pel que fa a les **aigües de consum humà**, durant l'any 2021 s'ha avançat, en col·laboració amb l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), en la caracterització de les masses d'aigua subterrània que s'utilitzen per a captacions d'aigua destinada al consum humà pel que fa a radó, i l'estudi complementari de radioactivitat alfa i beta, d'acord amb el que preveu la normativa vigent al respecte. Igualment, arran de la informació aportada per l'ACA sobre presència del plaguicida glifosat i el seu metabòlit AMPA en diferents captacions utilitzades per al subministrament d'aigua de consum, s'ha portat a terme una vigilància específica d'aquests compostos a determinades xarxes d'abastament de Catalunya, el resultat de la qual ha estat la no detecció dels plaguicides en cap de les xarxes.

En relació amb la **legionel·losi**, l'any 2021 l'ASPCAT ha treballat de forma intensa en el projecte de Reial Decret impulsat pel Ministeri de Sanitat pel qual s'estableixen els requisits sanitaris per a la seva prevenció i control. Així mateix, entre les accions de millora efectuades per prevenir la malaltia a Catalunya, destaca l'elaboració de documents relatius als vehicles de neteja diària i instal·lacions de rentat de vehicles per valorar-ne el disseny, avaluar els principals factors de risc i establir les indicacions oportunes per prevenir el creixement del bacteri.

En el marc de la **vigilància i control de les arbovirosis**, l'any 2021 a Catalunya s'han detectat 12 casos importats de dengue en persones. D'altra banda, hi ha hagut 11 casos en què s'ha detectat el virus del Nil Occidental (VNO) en aus i cavalls, així com en una mostra de mosquits. D'acord amb les actuacions previstes als protocols de l'ASPCAT per a la vigilància i el control de les arbovirosis transmeses per mosquits i per a la vigilància i el control de la febre del Nil Occidental, la notificació d'aquests casos ha

Els programes sanitaris de l'àmbit ambiental se centren en la vigilància i control de les aigües de consum humà de Catalunya, i el control dels sistemes de subministrament; la prevenció i el control de la legionel·losi; el control de plagues i l'ús de plaguicides, i el control sanitari als allotjaments infantils i juvenils i als establiments de càmping i caravàning.

Durant l'any 2021 s'han realitzat un total de 9.825 visites d'inspecció a establiments, centres i instal·lacions de l'àmbit ambiental sota la intervenció de l'ASPCAT.

implicat la realització de les corresponents inspeccions entomològiques i determinacions del virus en mosquits de les àrees inspeccionades. Totes les mostres analitzades han resultat negatives.

Dins de les accions relacionades amb la qualitat de l'aire, s'ha actualitzat la informació disponible al [web de l'ASPCAT](#) en relació amb els valors guia recomanats per l'OMS per als principals contaminants (partícules en suspensió, ozó troposfèric i òxids de nitrogen) i els seus efectes sobre la salut de les persones d'acord als nous coneixements científics.

EDAR Tossa de Mar.

D'altra banda, en el camp de la reutilització de les aigües regenerades, aquest 2021 l'ASPCAT ha participat en el projecte de recerca NextGen, liderat pel Centre Tecnològic de Catalunya Eurecat. El projecte avalua diferents tecnologies de tractament de les aigües depurades per a la seva reutilització, per tal de promoure l'economia circular de l'aigua. Són deu projectes en deu municipis de vuit estats membres de la UE, un dels quals es porta a terme a l'estació depuradora d'aigües residuals de Tossa de Mar.

En el cas de les estratègies i actuacions de control de la comercialització i ús dels productes químics, l'any 2021 l'ASPCAT ha participat en el projecte d'inspecció REACH-EN-FORCE 9, impulsat per l'Agència Europea de Substàncies i Mescles Químiques (ECHA), centrat en el control de l'autorització de substàncies i en el qual també hi han participat de forma coordinada amb el Departament de Salut, els departaments d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, i d'Empresa i Treball. S'han supervisat 8 substàncies extremament preocupants subjectes a autorització incloses en l'annex XIV del Reglament REACH.

Pel que fa als tractaments amb plaguicides, cal destacar la creació d'un espai al web de l'ASPCAT amb informació sobre la previsió anual dels [tractaments aeris](#) per al control de les poblacions de mosquits i de la mosca negra, amb la finalitat d'informar, principalment, a les persones que puguin tenir una sensibilitat especial als productes químics.

Per últim, en el marc de les **mesures aplicades per fer front a la pandèmia per la COVID-19**, l'any 2021 ha estat necessari mantenir un seguit d'accions relacionades amb aquesta situació sanitària. En aquest sentit, s'han actualitzat les notes informatives adreçades a evitar la transmissió del virus SARS-CoV-2 a través del medi i l'entorn humà, així com els protocols dels programes de control sanitari d'allotjaments infantils i juvenils, i de càmping i caravàning. Així mateix, s'ha revisat el document del Departament d'Educació sobre noves orientacions pel que fa a la ventilació en els centres educatius.

Així mateix, respecte a la Xarxa de vigilància del SARS-CoV-2 en aigües residuals, impulsada per l'ASPCAT i l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), s'ha introduït el seguiment de variants del virus, amb la finalitat de detectar l'entrada i circulació de variants genòmiques de preocupació o d'interès amb la màxima antelació possible. Les anàlisis s'han realitzat en el Laboratori de Biologia Molecular de Virus Entèrics i el Laboratori de Virus Contaminants d'Aigua i Aliments, de la Universitat de Barcelona, i en el Center for Omics Sciences d'Eurecat, coordinats per l'Institut Català

La vigilància de variants del virus SARS-CoV-2 en aigües residuals va permetre detectar, el 22 de novembre de 2021, la presència de mutacions exclusives de la variant òmicron i posteriorment el seu increment progressiu en el territori, coincidint amb la reducció de la variant delta.

d'Investigació de l'Aigua (ICRA). Els resultats de la vigilància setmanal de la concentració genòmica a les diferents estacions depuradores mostrejades de Catalunya i els informes sobre les variants detectades es poden consultar en aquest [enllaç](#).

La gestió dels residus sanitaris

En condicions normals, a la xarxa sanitària de Catalunya es generen centenars de tones de residus hospitalaris diàriament, la meitat dels quals són sanitaris. Qualsevol material generat per activitats d'atenció a la salut, ja siguin assistencials, preventives i/o d'investigació, es considera residu sanitari a partir del moment en què es rebutja.

L'experiència de la situació viscuda durant l'any 2020 amb motiu de l'estat d'alarma decretat per la pandèmia ha fet que al 2021 es modifiqués l'annex del Decret 27/1999, sobre gestió dels residus sanitaris, per tal d'incorporar, dintre dels residus sanitaris infecciosos, els residus contaminats amb secrecions respiratòries procedents de pacients hospitalaris ingressats amb COVID-19.

El control i vigilància en la gestió dels residus sanitaris a Catalunya s'ha normalitzat durant aquest any 2021 i s'han reiniciat les tasques d'inspecció als centres i establiments, on s'han dut a terme 50 inspeccions a centres hospitalaris, 21 inspeccions a centres d'atenció primària, 17 a laboratoris d'anàlisis clínics i d'anatomia patològica i 12 a centres mèdics d'especialitats.

L'ASPCAT, a través dels seus professionals i serveis, s'encarrega de la vigilància i el control de la gestió intracentre dels residus sanitaris als hospitals, centres d'atenció primària, centres mèdics d'especialitats i polivalents, laboratoris d'anàlisis clíniques, d'anatomia patològica, de recerca i biomedicina, hospitals veterinaris i centres de cirurgia menor ambulatoria.

La gestió en policia sanitària mortuòria

La irrupció de la COVID-19 va fer que les defuncions durant l'any 2020 augmentessin de manera exponencial, provocant un col·lapse generalitzat en l'àmbit de la sanitat mortuòria.

La situació viscuda durant la pandèmia, així com els canvis substancials en els hàbits funeraris a la nostra societat (cremació), juntament amb el creixement urbanístic i la manca de terreny públic en l'àmbit municipal, han fet que al 2021 s'hagi plantejat la necessitat d'actualitzar la normativa en matèria de policia sanitària mortuòria a Catalunya (Decret 297/1997), per adequar-la i adaptar-la als temps actuals.

La Subdirecció de Seguretat Alimentària i Protecció de la Salut és la unitat de l'ASPCAT que s'encarrega de coordinar la comissió tècnica de treball per actualitzar el marc normatiu de referència a casa nostra en matèria de sanitat mortuòria. L'horitzó per disposar i publicar el nou decret d'actualització en sanitat mortuòria s'ha situat a l'any 2023.

Control microbiològic de les aigües de bany

La distribució territorial dels laboratoris permet un mostreig massiu de les aigües de bany de tot el territori i l'obtenció de resultats en menys de 36 hores des de la presa de mostres.

En l'àmbit de les seves respectives competències, la Secretaria de Salut Pública, com a responsable de la protecció de la salut davant de riscos de contaminació biològica, i l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), com a responsable de la vigilància i control de la qualitat de les masses d'aigua costaneres i zones de bany internes, col·laboren des de fa anys en el control de la qualitat de les aigües de bany de Catalunya.

La Xarxa de Laboratoris de Salut Pública duu a terme les anàlisis d'indicadors de la contaminació fecal de les aigües de bany, mentre que el Departament de Control i Qualitat de les Aigües de l'ACA es responsabilitza de la recollida de mostres i del seguiment i comunicació de les dades.

Tot i que el control de les aigües de bany es fa durant tot l'any, el gruix de l'activitat analítica es concentra en la temporada de bany, de juny a setembre. En la campanya de 2021, s'han controlat 255 zones de bany costaneres i 13 de bany continental. Per a cadascuna d'aquestes zones s'han establert un seguit de controls rutinaris distribuïts en 24 rutes de mostreig (19 de costaneres i 5 de continentals). A aquests controls bàsics cal afegir-hi els controls d'investigació, els d'emissaris, els de cursos naturals i els d'incidències, on cal destacar un increment del control de les aigües continentals tant l'any 2020 com el 2021, associat a l'elevat nombre de banyistes en aquestes zones a causa de les restriccions de mobilitat de la pandèmia.

Les rutes de recollida s'estructuren segons la proximitat dels laboratoris, fet que permet un transport senzill no refrigerat i una analítica simultània de totes les zones de bany, de manera que és possible tenir una fotografia completa de la situació en menys de 36 hores des de la recollida de les mostres. Això comporta una ràpida comunicació de les incidències i una àgil gestió de les alertes.

Mostres d'aigües de bany analitzades, 2021

Laboratoris	Mostres programades	Mostres no programades	Total mostres analitzades
LASPCAT Girona	982	87	1015
LASPCAT Barcelona	898	41	939
LASPCAT Tarragona	633	26	659
LASPCAT Tortosa	307	0	307
LASPCAT Lleida	28	0	28
Total	2.794	154	2.948

A la campanya de juny a setembre de 2021, els laboratoris de Salut Pública han analitzat 2.948 mostres, on s'ha determinat si hi havia presència de dos indicadors, l'*Escherichia coli* i els enterococs intestinals.

La col·laboració entre l'ASPCAT i l'ACA s'ha vist reforçada i millorada durant l'any 2021 per dos fets remarcables:

- La signatura d'un conveni a llarg termini.
- L'adopció del mètode analític del número més probable (NMP), que permet als laboratoris donar resultats quantitatius abans de les 36 hores des de la presa de mostres.

Capacitació del personal amb tasques de control oficial

La formació contínua dels professionals que realitzen tasques de control oficial en les diferents especialitats que conformen el dia a dia de la protecció de la salut té un paper clau en el suport a les bones pràctiques en la prestació de serveis de salut pública.

L'any 2021 l'organització ha apostat clarament per dur a terme en format virtual pràcticament la totalitat de les activitats formatives adreçades als professionals de protecció de la salut, vista la bona acollida i els avantatges que va suposar el desenvolupament de la formació en aquest format com a conseqüència de la situació excepcional viscuda l'any anterior arran de la pandèmia per la COVID-19. En aquest sentit, al 2021 s'han realitzat un total de 29 edicions corresponents a 21 activitats formatives, dels diferents àmbits d'intervenció de protecció de la salut, de les quals aproximadament el 90% s'han dut a terme en línia.

L'any 2021 s'ha consolidat el model formatiu en format telemàtic, fet que ha suposat un increment considerable del nombre de professionals amb tasques de control oficial que han pogut accedir a les activitats formatives organitzades.

Servei de suport als serveis veterinaris oficials d'escorxador

El Servei de Suport a Escorxadors (SESC) es consolida com una eina de suport al control oficial, imprescindible per donar resposta a les consultes relacionades amb patologia veterinària que fan els serveis veterinaris oficials (SVO) de tots els escorxadors i establiments de manipulació de caça silvestre de Catalunya.

Aquestes consultes requereixen, majoritàriament, una resolució ràpida, ja que sovint hi pot haver associades mesures cautelars preventives, així com una repercussió en la presa de decisions sobre els animals i les carns. Com en anys anteriors, el Departament de Salut ha encarregat la gestió d'aquest servei al Centre de Recerca de Sanitat Animal (CReSA).

L'any 2021, el SESC ha gestionat un total de 106 consultes.

Al llarg del 2021 el SESC ha atès 100 sol·licituds d'anàlisi laboratorial de mostres i sis consultes telemàtiques adreçades per part dels serveis veterinaris oficials d'escorxador d'arreu de Catalunya.

Revisió del sistema de control: millora de la qualitat

Supervisió del control oficial

Mitjançant les comprovacions que realitzen els superiors jeràrquics, tant de les actuacions efectuades pels agents de control oficial, com de la qualitat de les dades resultants d'aquestes actuacions, es valora si aquestes es porten a terme d'acord amb els programes i procediments de treball de l'organització i segons la normativa vigent en l'àmbit alimentari i ambiental.

Per tal de garantir l'eficàcia i adequació dels controls oficials efectuats en l'àmbit de la protecció de la salut, l'ASPCAT disposa de mecanismes que permeten la revisió dels sistemes implementats.

El model actual de revisió del sistema de control oficial de l'ASPCAT inclou tres tipus de tècniques: la supervisió, la verificació de l'eficàcia i les auditories.

Durant l'any 2021 s'han supervisat les actuacions de control oficial de 416 agents de control de l'ASPCAT i de 139 auxiliars oficials d'inspecció veterinària.

Verificació de l'eficàcia del sistema

Consisteix en l'avaluació de les activitats, programes i procediments específics, amb la finalitat de determinar el grau de consecució dels objectius o resultats establerts en el sistema de control oficial implementat. S'obté, principalment, de l'avaluació i anàlisi dels indicadors de tendències i, alhora, del resultat de les comprovacions addicionals realitzades per equips específics de la pròpia organització en una mostra d'establiments.

L'any 2021 s'han realitzat 16 verificacions de l'eficàcia del Pla de control del benestar animal a escorxadors de Catalunya.

Auditories de control oficial

Tenen com a finalitat comprovar el compliment, efectivitat i idoneïtat dels sistemes de control oficial per tal d'evidenciar, d'una manera global, si els controls oficials s'apliquen de forma efectiva i són adequats per garantir els objectius de la legislació.

- **Auditories internes:** són concebudes com un instrument propi de diagnòstic per incorporar millores i garantir un funcionament eficient i eficaç del sistema de control aplicat.

L'any 2021 s'han realitzat 7 auditories internes als laboratoris oficials de l'ASPCAT i 20 als laboratoris satèl·lit dels escorxadors i establiments de manipulació de caça silvestre que duen a terme les anàlisis de triquina en les carns fresques.

- **Auditories externes:** són portades a terme per les autoritats sanitàries estatals o comunitàries, o bé per organismes avaluadors independents.

L'any 2021 s'han rebut les següents auditories externes:

- Tres auditories de la Comissió Europea¹:
 - DG(SANTE) 2021/7191, Sistemes de control de la seguretat alimentària vigents que regulen la producció i comercialització de la carn de boví, inclosa la seva traçabilitat.
 - DG (SANTE) 2021/7254, Sistemes de control de mol·luscs bivalves vius.
 - DG (SANTE) 2021/7248, Protecció de les gallines ponedores en totes les etapes de la producció.

L'any 2021 s'han realitzat un total de 27 auditories internes i s'han atès 10 auditories d'organismes externs.

¹ La Unitat F de la Comissió Europea (Health and Food Audits and Analysis [HFAA], DG Health and Food Safety realitza auditories i inspeccions als països de la UE amb l'objectiu de garantir que la legislació sobre seguretat alimentària, pinsos per a alimentació animal, sanitat animal, benestar dels animals i sanitat vegetal s'implementa adequadament per part de les autoritats dels estats membres.

- Sis auditories de l'Entitat Nacional d'Accreditació (ENAC), amb la finalitat d'avaluar la competència tècnica dels laboratoris de l'ASPCAT a l'hora de garantir la seguretat i integritat de les activitats: una al laboratori de Girona, una altra al laboratori de Lleida i quatre auditories documentals relatives a la triquina per canvi de Reglament a la norma UNE 18743.
- Una auditoria documental del Ministeri de Sanitat per tal de comprovar l'adequació de les tècniques del laboratori de l'ASPCAT a Girona a la normativa de la Food Safety and Inspection Service (FSIS) dels Estats Units d'Amèrica.

Sistemes d'informació

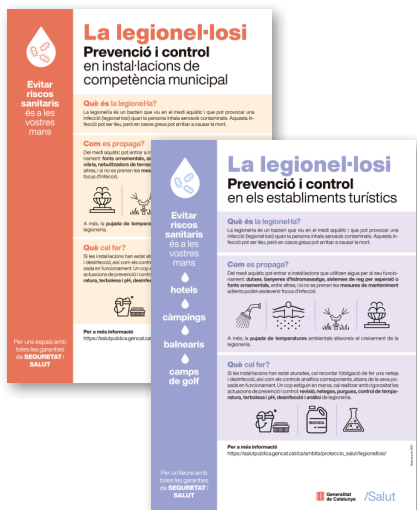
Els diferents registres que integren els sistemes d'informació (SI) són essencials per a la nostra organització, ja que contenen les dades resultants de les actuacions de control oficial efectuades per l'ASPCAT en el marc de la protecció de la salut. La gestió i l'anàlisi posterior de la informació disponible dins d'aquests registres permet donar resposta a les peticions d'altres organismes públics conforme als requisits normatius existents, atendre les peticions rebudes en aplicació de la Llei de transparència, accés a la informació i bon govern, a més de servir internament per avaluar i verificar l'eficàcia dels controls oficials efectuats.

Per aquest motiu, resulta necessari per a l'organització garantir la qualitat de les dades registrades dins dels SI. En aquest sentit, una de les prioritats per a l'any 2021 ha estat fomentar la millora de la qualitat de les dades introduïdes entre tots els actors implicats. Entre les accions desenvolupades per dur a terme aquesta millora, al llarg del 2021 s'han realitzat 19 sessions de treball per tot el territori amb l'objectiu de sensibilitzar les persones usuàries sobre la importància de registrar correctament les dades segons els criteris establerts i donar-los pautes per garantir la qualitat de la informació registrada des d'un inici.

Comunicació i transparència

A través del Canal Salut i dels webs de l'ASPCAT i de l'ACSA es difonen diversos continguts orientats a proporcionar la informació necessària per tal de prevenir els efectes que el medi, els aliments i els animals poden tenir sobre la salut de les persones, tant de la ciutadania en general com dels professionals que treballen en els diferents sectors implicats. En aquesta línia de treball té un paper destacat l'elaboració de **notes informatives** en les situacions d'alertes relacionades amb al·lèrgies alimentàries i altres alertes d'interès general, així com davant d'episodis d'alta contaminació de l'aire.

També s'elaboren materials adequats a les necessitats dels operadors i professionals de les empreses del sector sanitari per tal de donar-los suport i facilitar-los el compliment de les seves responsabilitats, que venen definides per la normativa aplicable en protecció de la salut. En aquest

sentit, durant l'any 2021 destaquen els **nous materials** orientats als ens locals i als establiments turístics en relació amb la prevenció i control de la legionel·losi, i les **notes interpretatives** en relació amb els menús testimoni, els requisits per a la venda directa de llet crua a consumidor final i l'aplicació dels requisits de flexibilitat en petits escorxadors i escorxadors mòbils.

D'altra banda, la Llei 19/2014, de 29 de desembre, de transparència, accés a la informació i bon govern, obliga les administracions públiques de Catalunya i els organismes i les entitats que hi estan vinculats a donar compte a la ciutadania de la seva activitat o de l'exercici de les seves funcions, i també de la gestió dels recursos públics que s'han posat al seu abast.

En aplicació del dret d'accés a la informació pública de les persones que reconeix la Llei 19/2014, l'any 2021 s'han atès quatre peticions d'informació pública en relació amb les activitats següents:

- Vigilància i control de plaguicides fitosanitaris en les aigües de consum humà a Catalunya.
- Nombre d'inspectors oficials d'escorxador, escorxadors inspeccionats i resultats de les inspeccions practicades des de l'any 2010.
- Dades sobre els escorxadors de baixa capacitat de Catalunya.
- Protocol a seguir en piscines municipals cobertes en relació amb el SARS-CoV-2.

Activitats i resultats

	2020	2021
Establiments, centres i instal·lacions objecte d'intervenció de l'ASPCAT ¹	36.162	36.960
Escorxadors i establiments de manipulació de caça silvestre	147	140
Unitats de bestiar major (UBM) sacrificat als escorxadors	5.857.704,59	6.046.762
Inspeccions i controls realitzats a establiments, centres i instal·lacions sota la intervenció de l'ASPCAT	24.572	32.652
Inspeccions realitzades a establiments, centres i instal·lacions de l'àmbit alimentari sota la intervenció de l'ASPCAT ²	14.541	23.183
Inspeccions realitzades a establiments, centres i instal·lacions de l'àmbit ambiental sota la intervenció de l'ASPCAT ³	10.011	9.428
Inspeccions realitzades als laboratoris de salut ambiental i alimentària	20	41
Inspeccions realitzades a escorxadors i establiments de manipulació de caça silvestre ⁴	970	1.191
Auditories de l'APPCC realitzades a establiments, centres i instal·lacions de l'àmbit alimentari sota la intervenció de l'ASPCAT	63	165
Mostres analitzades	23.753	23.822
Mostres d'encèfals d'animals	284	325
Mostres d'aliments	17.982	16.275
Mostres d'aigua de consum humà	1.556	1.700
Mostres d'aigua d'instal·lacions amb risc de dispersió de legionel·la	1.347	2.509
Piscines	9	17
Aigües de bany	2.612	2.950
Altres	390	46

Protecció de la salut

	2020	2021
Determinacions analítiques realitzades	407.043	390.121
Alertes sanitàries gestionades a Catalunya	383	481
Aliments	292	419
Productes químics	91	62
Conformitat d'instal·lacions amb alt risc de dispersió de legionel·la (circuit de torres de refrigeració i condensadors evaporatius)	91,72%	85,46%
Conformitat d'allotjaments infantils i càmpings (condicions higienicosanitàries generals)	98,96%	98,40%
Conformitat d'establiments i serveis plaguicides	72,93%	70,93%
Conformitat d'empreses de tractament a tercers per a la prevenció i el control de la legionel·losi	78,57%	nd
Conformitat d'establiments alimentaris	86,70%	91,95%
Conformitat de la qualitat de l'aigua de les zones de subministrament	79,22%	85,33%
Auditories internes rebudes	28	27
Auditories internes realitzades per avaluar el control oficial a establiments alimentaris	2	0
Auditories internes realitzades als laboratoris de l'ASPCAT	3	7
Auditories internes realitzades als laboratoris d'anàlisi de triquina dels escorxadors	23	20
Auditories externes rebudes	14	19
Auditories d'organismes de la Unió Europea	2	3
Auditories d'autoritats sanitàries de països tercers	2	1
Auditories d'autoritats sanitàries de l'AGE per a països tercers	7	9
Auditories de l'Entidad Nacional de Acreditación (ENAC) als laboratoris	3	6
Supervisions del control oficial	389	416
Tramitacions de registres i autoritzacions	9.328	12.102
Activitats de policia sanitària mortuòria	5.766	6.788
Indústries alimentàries (RSIPAC)	3.311	5.054
Establiments i serveis plaguicides	219	255
Laboratoris de Salut Pública	21	5
Tramitacions de producte realitzades	1.607	1.560
Denúncies i queixes investigades	1.653	2.485
Consultes de protecció de la salut resoltes ⁵	23.930	28.153
Tràmits nous o actualitzats a l'OVT	18	27

1 Inclou el cens d'escorxadors i establiments de manipulació de caça silvestre.

2 Inclou inspeccions a indústries alimentàries, establiments de restauració social, escorxadors i establiments de manipulació de caça silvestre.

3 Inclou les inspeccions realitzades a instal·lacions amb alt risc de dispersió de legionel·la, zones de subministrament d'ACH, establiments i serveis plaguicides, empreses a tercers per al control de legionel·la, locals per verificar els plans de control de plagues, allotjaments infantils i juvenils (AIJ), càmpings i centres generadors de residus sanitaris.

4 No inclou els controls relacionats amb la tasca diària.

5 No estan incloses les consultes de la Unitat Territorial de Girona (dades no disponibles).

nd: dada no disponible

L'experiència

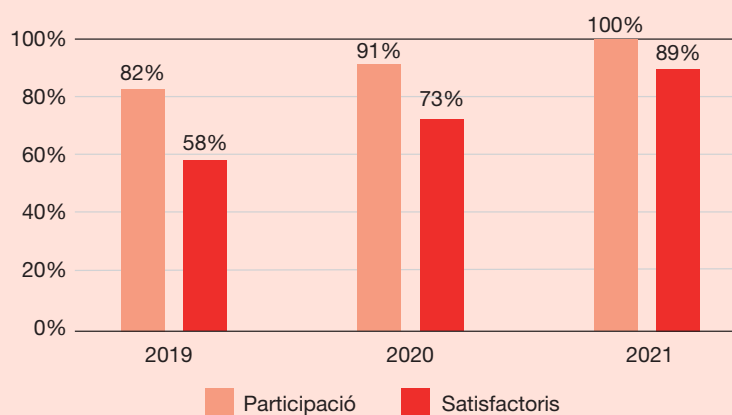
Els laboratoris dels escorxadors de Catalunya assoleixen la qualificació tècnica per al control oficial de triquina

El 89% dels laboratoris d'escorxadors i d'establiments de manipulació de caça silvestre (EMC) han obtingut resultats completament satisfactoris en el darrer exercici intercomparatiu de detecció de larves de triquina (*Trichinella* spp) pel mètode de digestió i microscòpia, i han assolit la qualificació de competència tècnica segons els estàndards exigits pel control oficial.

Amb la finalitat que el control oficial de triquina en carns assolís els estàndards definits a l'article 40 del Reglament (UE) 2017/625, l'any 2019 els laboratoris dels escorxadors de porcs i solípedes i els EMC van iniciar, sota la supervisió dels quatre laboratoris de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (LASPCAT), la implantació d'un sistema d'assegurament de la qualitat i la participació en exercicis d'intercomparació.

Les dades del període 2019-2021 mostren una gran evolució, fruit de la feina feta en període de pandèmia, tant per part d'aquests laboratoris i el seu personal, com dels veterinaris oficials d'aquests establiments, referents territorials i LASPCAT supervisors. Així, en l'últim exercici intercomparatiu s'ha obtingut un 89% de resultats completament satisfactoris, amb el 100% de participació.

Participació de l'interlaboratori de triquina i els laboratoris satèl·lit i relació amb la totalitat dels resultats satisfactoris, 2019-2021

Font: Servei de Serveis Analytics. Sub-direcció General de Seguretat Alimentària i Protecció de la Salut.

La proximitat dels quatre LASPCAT als referents territorials i als laboratoris dels escorxadors i EMC ha permès una comunicació fluida i constant que ha estat clau per a la ràpida i exitosa implantació del model.

La supervisió dels LASPCAT està basada en quatre eixos:

- **Assessorament i formació:** d'una banda, formació als referents i responsables per tal de familiaritzar-los amb el mètode oficial i amb els requeriments bàsics d'un sistema de qualitat (procediments escrits, qualificació del personal, registres d'execució, control de qualitat i gestió de desviacions). Així mateix, s'ha establert un canal d'informació i consultes tècniques per mantenir el sistema actualitzat.
- **Auditories:** amb periodicitat biennal, els tècnics dels diferents LASPCAT porten a terme auditories sistemàtiques per avaluar el sistema de qualitat implantat i el grau d'adequació de la seva execució.
- **Exercicis interlaboratoris:** amb periodicitat anual, i sota la coordinació del Servei de Serveis Analítics, s'organitzen exercicis d'intercomparació per avaluar la competència tècnica de cada laboratori i el seu personal.
- **Suport analític:** els LASPCAT reben mostres dels laboratoris dels escorxadors i EMC en casos dubtosos i/o per a la confirmació de positius.

Encara queda molt per fer en la implantació del sistema (consolidar la supervisió i els seus equips amb mitjans propis i estables, establir sistemes de formació asincrònica del personal dels laboratoris dels escorxadors, millorar aspectes del sistema de qualitat com és la gestió de desviacions, etc.), però podem afirmar que l'any 2021 s'ha assolit de manera generalitzada la implantació d'un sistema que compleix amb els estàndards requerits per la norma.

Seguretat alimentària

La intervenció pública en seguretat alimentària està basada en la metodologia d'anàlisi del risc, que inclou les etapes de l'avaluació, la gestió i la comunicació dels riscos.

S'ha donat resposta a consultes per part de la ciutadania i s'ha mantingut l'esforç comunicatiu per reduir la preocupació de la població sobre la via de transmissió alimentària, que es considera altament improbable en base a l'experiència acumulada durant aquests darrers anys.

L'Agència Catalana de Seguretat Alimentària (ACSA), actualment una àrea especialitzada de l'ASPCAT, té funcions en els àmbits de l'avaluació del risc, la planificació estratègica, el seguiment i l'anàlisi periòdica de la situació en base als indicadors de risc i de salut, així com la comunicació i coordinació entre totes les parts interessades i la promoció de bones pràctiques. Amb aquestes funcions d'avaluació, comunicació i planificació estratègica es completa el sistema integrat d'intervenció pública en seguretat alimentària a Catalunya, ja que complementen les funcions de gestió del risc que es porten a terme de forma interdepartamental i interadministrativa.

Tal i com va passar l'any anterior, les activitats portades a terme durant el 2021 han estat condicionades per la situació de la pandèmia de la COVID-19, tot i no ser una malaltia de transmissió alimentària. S'ha portat a terme un seguiment permanent sobre la darrera evidència científica publicada respecte de la possibilitat de transmissió de la COVID-19 via alimentària i s'ha publicat informació sobre les mesures de prevenció i d'higiene a aplicar durant la compra, preparació, distribució, lliurament a domicili i servei d'aliments, les quals cal seguir tot i no ser una malaltia de transmissió alimentària. En aquest sentit, s'ha observat que les visites a la web de l'ACSA per consultar informació relacionada amb la higiene dels aliments i la COVID-19 ha continuat sent elevada però sense arribar als nivells de març i abril de 2020, moment en què l'interès i preocupació per aquest tema va arribar a un nivell màxim. D'altra banda, també s'ha continuat amb l'adaptació de procediments de control oficial i certificació per adaptar-los a les exigències de països tercers que, en molts casos, han demanat garanties addicionals relacionades amb la situació generada per la pandèmia de la COVID-19.

El conjunt d'activitats portades a terme durant l'any 2021 en els àmbits d'actuació corresponents a l'ACSA, incloses aquelles relacionades amb la COVID-19 es recullen de forma més detallada a continuació.

Avaluació dels riscos associats als aliments

L'avaluació científica té com a objectiu donar suport als gestors del risc mitjançant assessorament científic, així com facilitar a la ciutadania i les empreses de la cadena alimentària tota la informació científica disponible en matèria de seguretat alimentària. D'acord amb el que estableix la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública, el Comitè Científic Assessor de Seguretat Alimentària és l'òrgan assessor sobre els aspectes tècnics i científics de la seguretat i la qualitat alimentàries i està format per persones expertes en seguretat alimentària de les universitats i dels centres de recerca de Catalunya.

En matèria d'avaluació del risc, l'any 2021 s'ha continuat amb la recopilació d'informació científica, l'elaboració d'informes tècnics, l'organització de jornades, el manteniment de xarxes de contacte i els treballs necessaris en avaluació del risc.

Els principals assumptes tractats per part del Comitè Científic Assessor han estat els següents:

- Renovació del Comitè Científic en els terminis i condicions previstos reglamentàriament.
- Canvi climàtic i seguretat alimentària.
- Aliments ecològics i convencionals. Avaluació de la composició nutricional i nivells de contaminants.
- Estudi de la composició, ingredients i contingut nutricional en productes substituïts de la carn.
- Estudi Exposició dietètica a arsènic inorgànic per consum d'arròs i productes derivats en la població catalana.
- Avaluació del risc de *Listeria* en productes lleocats i envasats en comerç minorista.

Estudis d'exposició de la població a través de la dieta

- Exposició a arsènic per consum d'arròs i productes derivats. (Publicat el maig de 2021.)
- Estudi de dieta total, micotoxines. (Resultats analítics disponibles. Informe en preparació.)
- Estudi de dieta total, acrilàmida en aliments infantils i furans. (Resultats analítics disponibles. Informe en preparació.)
- Exposició a pirrolozidina i micotoxines en te i infusions. (Informe en redacció.)

Informes tècnics, dictàmens científics i suport a projectes de recerca

- Oxitetraclina i tetraciclina en mel
- Avaluació del risc de l'ús experimental d'additius en alimentació animal (14)
- Brots de *Listeria* en col·lectivitats
- Avaluació del risc d'una mel amb un contingut de doxiciclina
- Avaluació del risc de la neteja de fruites amb aigua amb nivells elevats de nitrats
- *Campylobacter* en fetges
- Carn i magnetisme
- Cloranfenicol en l'elaboració de pernil

- *Listeria* en comerç minorista
- Microplàstics
- Projecte BESTDATE “Eina per establir la data correcta de marcatge en aliments per disminuir el malbaratament alimentari”

Participació en el grup tècnic de treball Departament de Salut / Consell Audiovisual de Catalunya (CAC) per a l'avaluació de les declaracions de salut de la publicitat en mitjans de comunicació

- 11 reunions per any

Informes ACSA Brief 2021

- Triquina (*Trichinella spp*)
- Data de caducitat o de consum preferent?
- Possibles fonts de contaminació dels principals microorganismes de transmissió alimentària: factors de risc
- L'òxid d'etilè i el risc que comporta
- El control de *Listeria monocytogenes* en el procés d'elaboració, comercialització i venda dels vegetals congelats
- Les enniatines, micotoxines d'interès emergent

Mapa de perills

Actualització i butlletí mensual del mapa de perills.

El **Mapa de perills** i el seu butlletí mensual són eines consultives que faciliten informació actualitzada sobre els principals perills associats als aliments. S'ha continuat treballant en la seva actualització i en la publicació del butlletí mensual.

Planificació estratègica i seguiment

L'any 2021 ha estat l'últim any de vigència del Pla de seguretat alimentària de Catalunya 2017-2021, que va ser aprovat pel Govern de la Generalitat en data 29 de novembre de 2016. Durant el 2020 s'ha continuat amb la implementació i s'han mantingut els treballs de seguiment i anàlisi de la situació de la seguretat alimentària a Catalunya en base a indicadors quantitius i qualitius.

En aquesta línia de treball, durant 2021 s'ha elaborat també la *Memòria anual sobre la situació de la seguretat alimentària a Catalunya*, on es recullen i analitzen les dades dels principals indicadors de seguiment. Es tracta de dades quantitatives sobre la incidència de malalties de transmissió alimentària, la prevalença de perills en aliments que es trobem al

mercat i el nivell de compliment de les regulacions preventives per part de les empreses que operen en tota la cadena alimentària. Aquestes dades es contrasten amb les dels anys anteriors, s'observen les tendències i es comparen amb dades europees. També s'analitzen dades qualitatives sobre els assumptes més rellevants tractats en els fòrums professionals de treball, les notícies publicades en els mitjans de comunicació o els resultats d'enquestes, de manera que s'obté una visió global de quina és la situació de la seguretat alimentària a Catalunya i l'evolució que presenta amb els anys, alhora que permet observar tendències. La memòria anual sobre la situació a la seguretat alimentària a Catalunya es pot consultar en el següent [enllaç](#).

Segons les dades recollides i les tendències observades en els darrers anys, la situació de la seguretat alimentària a Catalunya és estable, comparable amb la resta de països de la Unió Europea i s'observa una certa tendència a la millora en molts dels paràmetres analitzats.

Durant 2021 també s'han portat a terme els treballs d'elaboració del que ha de ser el proper Pla de seguretat alimentària per al període 2022-2026. En aquest sentit, s'han continuat desenvolupat sessions de treball amb les sub-direccions generals concernides dels departaments responsables en matèria d'agricultura, ramaderia, pesca, alimentació, salut i consum, així com amb les comissions, grups de treball i òrgans col·legiats de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària, on es troben representats els sectors de la cadena alimentària i les administracions implicades. Així mateix, es va obrir un període de participació pública entre el 8 de juny i el 10 de juliol de 2021 per recollir aportacions de qualsevol persona o entitat que hi volgués participar. Finalment, com a resultat dels treballs desenvolupats, la Comissió Directora de Seguretat Alimentària va informar favorablement de la proposta de Pla en data 13 de desembre de 2021 com a tràmit previ per poder-lo elevar al Govern de la Generalitat per a la seva aprovació.

D'altra banda, des de l'ACSA s'ha participat en altres projectes estratègics com el Pla de salut de Catalunya 2021-2025, el Pla estratègic d'alimentació de Catalunya 2021-2026 (PEAC), el Mapa de les forces de transformació del sistema alimentari de Catalunya cap a l'economia circular (Departaments d'Economia i Hisenda i DACC), el Grup de treball sobre la xarxa d'intel·ligència epidemiològica a Catalunya i informes i indicadors del Departament de Salut.

Suport a la coordinació interdepartamental, interadministrativa i intersectorial

L'objectiu de la coordinació és construir xarxes d'intercanvi d'informació i treball conjunt.

En aquest àmbit s'ha continuat treballant en el manteniment d'un diàleg permanent amb totes les parts que intervenen en la cadena alimentària representats a les diferents comissions específiques de treball i a la Comissió Directora de Seguretat Alimentària (CDSA), òrgan director format per representants dels departaments de la Generalitat, ens locals, organitzacions empresarials i les associacions més representatives de consumidors. En aquests grups i comissions s'han tractat molts temes de seguretat alimentària, entre els quals destaquen els següents:

- Informació sobre el Reial Decret de flexibilitat, així com les notes derivades, elaborades en col·laboració amb el DACC (escorxadors petits i mòbils i comercialització de llet crua).
- Informació de l'evolució del projecte del Reial Decret de minoristes.
- Informació del nou marc reglamentari sobre l'ús segur i sostenible de fitosanitaris en productes vegetals.
- Informació i seguiment del desplegament de la Llei 3/2020, sobre prevenció de pèrdues i malbaratament alimentari.
- Informació i seguiment de les alertes alimentàries específiques per a cadascuna de les comissions sectorials, en especial la gestió de l'alerta per òxid d'etilè i la seva comunicació al consumidor i l'anàlisi de l'alerta en formatge per presència de *Listeria* en la llet.
- Retorn dels resultats dels programes de control i de vigilància en aliments i establiments alimentaris 2020 i del programa de mesures COVID implantat a les empreses. Es comparteix la valoració dels resultats i de l'evolució específic per a cada sector representat en aquests grups de coordinació.
- Retorn dels resultats del programa d'investigació de resistències antimicrobianes en soques aïllades de salmonel·la i *E. coli* en carn d'aviram, evolutiu anys 2016-2020, així com la comunicació de les dates de consum i de prescripcions per part del DACC.
- Informació al sector sobre les auditories de control oficial rebudes d'experts de la Comissió Europea.
- Informació sobre els treballs i publicacions de l'ACSA, algunes de les quals a petició d'aquests grups: infografia sobre horts urbans, documents de preguntes sobre seguretat alimentària en la donació d'aliments, ACSA-Brief data de caducitat o consum preferent, informes del comitè científic assessor sobre canvi climàtic i sobre aliments ecològics *versus* convencionals, avaluació de l'arsènic en arròs, GPCH de Venda de proximitat i bones pràctiques en el transport d'aliments.
- Informació sobre el Pla de seguretat alimentària 2022-26 i les accions específiques de millora.

- Informació sobre la campanya “Europa tria aliments segurs”.
- Informació sobre les activitats per commemorar l’Any Internacional de les Fruïtes i Verdures.

Comunicació, foment de pràctiques correctes i suport a l’autocontrol dels operadors de la cadena alimentària

S’ha continuat amb els treballs de foment de la implantació de l’autocontrol i de pràctiques correctes als establiments alimentaris, oferint consells, material informatiu i impulsant l’elaboració de guies de pràctiques correctes d’higiene amb els sectors. En aquest àmbit podem destacar els següents documents:

- Bones pràctiques d’higiene en el transport d’aliments.
- Els rentavaixelles industrials.
- Els horts urbans d’autoconsum.

Un altre servei, en la línia de treball d’oferir eines útils als operadors de la cadena alimentària, és la base de dades de legislació alimentària. Durant l’any 2021 s’ha desenvolupat una [nova plataforma web](#), s’han incorporat més de 100 normes a la base de dades de consulta i s’han continuat elaborant notes i notícies per publicar a la web de l’ACSA sobre les normes aprovades de més rellevància.

En l’àmbit de la comunicació del risc, durant l’any 2021 cal destacar les activitats següents:

S’han publicat 231 notes d’actualitat i consells adreçats a una millor informació tant als operadors econòmics com als consumidors. Les notes d’actualitat més destacades han estat:

- Reavaluació de l’òxid de titani.
- Dies mundials relacionats amb la seguretat dels aliments.
- Presència d’òxid d’etilè en additiu estabilitzant utilitzat en la fabricació de gelats.
- Exportació d’aliments al Regne Unit.
- 68 notes sobre alertes: resums mensuals del RASFF, 40 alertes sobre al·lèrgies i/o intoleràncies alimentàries, 16 alertes alimentàries d’interès general.
- Consumeix algues amb moderació.
- Any Internacional de les Fruïtes i Verdures.
- 12 consells d’estiu: recordatori de consells de seguretat alimentària.

La comunicació del risc s’orienta a mantenir un elevat nivell d’informació i confiança per part de la ciutadania.

Consells de seguretat alimentària

- Consells de seguretat alimentària per a persones immunocompromeses.
- Consells de seguretat alimentària per a la preparació i consum de panells.
- Consells per evitar el malbaratament alimentari.
- Evita que els aliments es contaminin a la cuina.
- Menja amb seguretat mol·luscs bivalves.
- Què és la contaminació encreuada i com evitar-la?
- A l'estiu fa molta calor: congela els aliments abans que es facin malbé.
- A la restauració, no abaixem la guàrdia.
- La seguretat alimentària està a les teves mans.
- Preguntes i respostes per garantir la seguretat alimentària en les donacions i l'aprofitament alimentari.

COVID-19

En l'àmbit específic de la COVID-19, cal destacar que s'ha continuat actualitzant la [informació recollida a la pàgina web de l'ACSA](#) amb la darrera informació científica disponible a mesura que hi havia una major evidència científica que no és una malaltia de transmissió alimentària. S'ha mantingut també un apartat específic amb informació sobre COVID-19 i seguretat alimentària.

L'any 2021 s'ha continuat amb els treballs de col·laboració amb TERMCAT (Centre de Terminologia de la Llengua Catalana) i s'han incorporat nous termes al [diccionari específic de seguretat alimentària](#), amb l'objectiu de definir els termes i conceptes utilitzats en l'àmbit de la seguretat alimentària a Catalunya.

Participació en la campanya “EUChooseSafeFood” (La UE tria aliments segurs) de l'EFSA

Mitjançant l'espai web de l'ACSA s'ha participat en la campanya de l'EFSA “EUChooseSafeFood” i s'ha traduït al català el material de la campanya. Cada dilluns, des de l'inici de la campanya, s'ha destacat un missatge i s'han difós els [materials a la web de l'ACSA](#), a les xarxes socials, als centres d'atenció primària que disposen de pantalles a les sales d'espera dels pacients, a les associacions de consumidors i usuaris de Catalunya, a diferents sectors de la cadena alimentària, i en el si del Comitè Científic Assessor de Seguretat Alimentària, perquè facin difusió a les universitats, així com al butlletí mensual *Infoacsa*.

En l'àmbit específic de la COVID-19, s'ha continuat actualitzant la informació recollida a la pàgina web de l'ACSA amb la darrera informació científica disponible.

Formació de responsables de l'autocontrol i manipuladors d'aliments

S'han elaborat i publicat en castellà el Manual bàsic de manipulació d'aliments i del Manual del responsable de l'autocontrol en l'elaboració i servei de menjar.

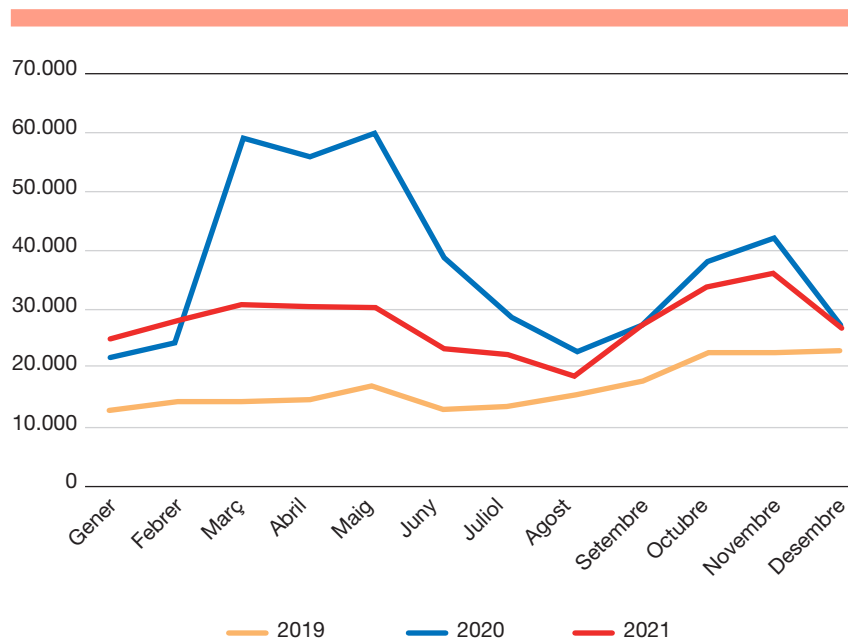
S'ha posat en pràctica d'un Pla pilot d'estandardització dels materials formatius del personal manipulador d'aliments i dels responsables de l'autocontrol amb els objectius de reforçar la seguretat alimentària durant la campanya d'hivern als establiments del Pirineu associats al turisme de neu, validar la idoneïtat i el compliment dels estàndards de formació establerts per l'ASPCAT, analitzar les particularitats i eficàcia de la figura del responsable de l'autocontrol i disposar d'un informe sobre el nivell d'implementació de les mesures previstes i els resultats obtinguts.

S'ha posat en pràctica un pla pilot d'implementació de la figura del responsable de seguretat alimentària als establiments del Pirineu associats al turisme d'hivern.

Web ACSA

El nombre d'usuaris de la web de l'ACSA va passar de 109.211 al 2019 a 306.659 al 2020 amb pics de visites en els mesos de març, maig i novembre, que es van associar a continguts relacionats amb la COVID-19. L'augment va ser molt important ja que es va situar en més del 200% respecte de l'any anterior. Cal destacar el pic de 17 de març, a partir de l'elaboració dels documents de mesures per a la contenció de la transmissió de la COVID-19, amb 6.284 usuaris, quan normalment el nombre d'usuaris se situava al voltant dels 2.000. Aquesta diferència es va mantenir durant pràcticament tot l'any 2020. Pel que fa al nombre total de visites, ha passat de 549.160 visites l'any 2019 a 916.818 el 2020. L'any 2021 s'ha reduït el nombre de visites, una vegada la població ha interioritzat la idea que els aliments no són una via de transmissió probable del virus de la COVID-19. Tanmateix, el nombre de visites ha continuat sent superior al d'anys anteriors i més concretament al de l'any 2019.

Després del gran augment de visites a la web de l'ACSA durant el 2020, associat majoritàriament a consultes relacionades amb la COVID-19, durant l'any 2021 s'ha mantingut un elevat nombre de visites en comparació amb els anys pre pandèmia.

Visites mensuals al web de l'ACSA, 2019-2021**Jornades i formació organitzats o amb participació de l'ACSA**

Entre les jornades, cursos i webinars organitzats o amb participació de l'ACSA, durant 2021 es poden destacar els següents:

- XIII Jornada de Seguretat Alimentària i Administració Local. La transformació digital en l'àmbit de la seguretat alimentària (17/06/2021).
- III Fòrum Barcelona Seguretat Alimentària BSA 2021 (7/06/2021).
- III Workshop INSA UB- Càtedra UB- DANONE. Alimentació saludable i sostenible (20/05/2021).
- Participació en la Jornada Acabem amb els plàstics!, organitzada pel Gremi de Carnissers de Barcelona (01/02/2021). Participació en la Sessió Plàstic Zero amb la ponència "La seguretat alimentària en la reutilització d'envasos".
- Participació en la formació de formadors Mesures COVID-19 per als responsables sanitaris dels col·legis electorals (02/2021).
- Participació en la sessió: Agents del territori – ACSA. Exemples de col·laboració. Tarragona (12/04/2021).
- Col·laboració amb el Màster Universitari en Salut Pública de la Universitat Pompeu Fabra i la Universitat de Barcelona.
- Col·laboració amb el Màster de Seguretat Alimentària de la Universitat de Barcelona.

Suport a l'activitat exportadora

En l'àmbit del suport a l'activitat exportadora de les empreses alimentàries de Catalunya destaquen les activitats següents, que s'han portat a terme en col·laboració amb els serveis regionals de l'ASPCAT.

- Supervisió del Ministeri de Sanitat (MS) a establiments autoritzats per exportar als EUA (7 establiments / 8 supervisions).
- Supervisió de l'APSCAT a establiments autoritzats a exportar als EUA (7 establiments / 21 supervisions).
- Supervisió del MS a establiments autoritzats per exportar a Israel (1 establiment).
- Supervisió de l'APSCAT a establiments autoritzats a exportar a Israel (1 establiment).
- Auditoria documental de les autoritats de Corea del Sud (6 establiments).
- Reunió de coordinació d'exportacions.
- Reunió de coordinació d'exportacions als EUA (Ministeri de Sanitat – comunitats autònomes).
- Reunió de coordinació d'exportació a Israel (Ministeri de Sanitat – comunitats autònomes).
- Programació dels procediments d'inspecció als establiments dels EUA (7 establiments).
- Gestió de 170 sol·licituds d'exportació.
- Gestió de 41 expedients per no-conformitats en destinació / controls en l'establiment.
- Implementació de la nota de residus en carn i productes frescos que s'exporten al Canadà.
- Gestió del registre a TRACES NT – establiments que exporten al Regne Unit.
- Gestió del registre de les empreses que exporten PONAS i POAS a la Xina.
- Dues sessions formatives adreçades a inspectors oficials.

El suport a l'activitat exportadora és un servei imprescindible per a la projecció de les empreses alimentàries catalanes en els mercats internacionals i per a l'economia del país.

Activitats i resultats

Recerca i avaluació	2020	2021
Experts en seguretat de la cadena alimentària	1 reunió del Comitè Científic Assessor	2 reunions del Comitè Científic Assessor
Informes tècnics i d'avaluació	29 informes tècnics i d'avaluació del risc	24 informes tècnics i d'avaluació del risc
Estudis d'exposició	3 estudis	4 estudis
Planificació estratègica i seguiment		
Pla de seguretat alimentària de Catalunya	1 informe de seguiment	1 informe de seguiment
Memòria anual sobre la situació de la seguretat alimentària a Catalunya	1 memòria basada en 100 indicadors	1 memòria basada en 100 indicadors
Auditoria interna		
	2 auditories internes finalitzades	2 auditories internes finalitzades
Coordinació d'administracions, operadors i consumidors		
	3 reunions de la Comissió Directora de Seguretat Alimentària	3 reunions de la Comissió Directora de Seguretat Alimentària
	3 reunions de la Comissió Interdepartamental-Interadministrativa	3 reunions de la Comissió Interdepartamental-Interadministrativa
	2 reunions de la Comissió de Seguiment de Seguretat del Peix i Productes de la Pesca	2 reunions de la Comissió de Seguiment de Seguretat del Peix i Productes de la Pesca
	1 reunió de la Comissió de Seguiment de Seguretat de la Llet	2 reunions de la Comissió de Seguiment de Seguretat de la Llet
	1 reunió de la Comissió de Seguretat de l'Aviram	2 reunions de la Comissió de Seguretat de l'Aviram
	1 reunió de la Comissió de Consumidors i Usuaris	2 reunions de la Comissió de Consumidors i Usuaris
	2 reunions de la Comissió de Seguretat del Boví/Oví i Porcí	2 reunions de la Comissió de Seguretat del Boví/Oví i Porcí
	1 reunió de la Comissió de Distribuïdors i Seguretat Alimentària	1 reunió de la Comissió de Distribuïdors i Seguretat Alimentària
	2 reunions de la Comissió de Seguretat dels Vegetals	2 reunions de la Comissió de Seguretat dels Vegetals
	1 reunió de la Comissió de Seguretat Alimentària i Reaprofitament Alimentari	1 reunió de la Comissió de Seguretat Alimentària i Reaprofitament Alimentari
	1 reunió de la Comissió de Seguretat Alimentària en la Restauració	- (Inactivitat del sector per la pandèmia)
Foment de l'autocontrol a les empreses		
Guies de pràctiques correctes d'higiene	Publicació de 2 guies de pràctiques correctes d'higiene	Publicació de 3 guies de pràctiques correctes d'higiene
Base de dades de legislació alimentària	264 entrades	120 entrades

Seguretat alimentària

Recerca i avaluació	2020	2021
Comunicació en seguretat alimentària		
Pàgina web especialitzada	433.206 sessions	320.088 sessions
Butlletins mensuals	12 butlletins <i>Infoacsa</i> . 1.200 subscripcions	12 butlletins <i>Infoacsa</i> . 1.200 subscripcions
	6 butlletins <i>ACSA Brief</i> i 1.250 subscripcions	6 butlletins <i>ACSA Brief</i> i 1.250 subscripcions
	12 butlletins <i>Mapa de perills</i> i 1.300 subscripcions	12 butlletins <i>Mapa de perills</i> i 1.300 subscripcions
Resposta a consultes	254 consultes	459 consultes
Material de divulgació	292 notes d'actualitat	231 notes d'actualitat
	10 consells de seguretat alimentària	12 consells de seguretat alimentària
Suport a l'exportació		
Reunions del grup d'exportació	2	2
Auditories de països tercers	2	6
Supervisió d'establiment	14	12

L'experiència

Programa pilot de formació de responsables d'autocontrol en establiments de restauració

El Reglament (CE) núm. 852/2004 del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2004, relatiu a la higiene dels productes alimentaris, preveu expressament que els operadors d'empresa alimentària han de garantir la supervisió i la instrucció o formació dels manipuladors de productes alimentaris en qüestions d'higiene alimentària, d'acord amb la seva activitat laboral. Aquest Reglament preveu també que qui tingui al seu càrrec el desenvolupament i manteniment del sistema d'autocontrol o l'aplicació de les guies de bones pràctiques ha d'haver rebut una formació adequada pel que fa a l'aplicació dels principis de l'APPCC.

Segons la mida o característiques de l'establiment, aquestes funcions poden recaure en el mateix propietari o responsable de l'establiment, o bé en una o més persones en qui es delegui, les quals han de comptar amb els coneixements i l'autoritat suficients per supervisar, prendre decisions i donar instruccions respecte de les manipulacions i processos que segueixen els aliments, d'acord amb el sistema d'autocontrol de l'establiment, amb l'objectiu de garantir la seguretat alimentària.

En aquest context, durant 2021 s'ha dut a terme un programa pilot per recollir informació sobre la implantació en la pràctica de la figura del responsable de l'autocontrol, la formació i la supervisió dels treballadors en les empreses de restauració. Amb aquest objectiu es va escollir una mostra d'establiments on es va impartir una formació específica a la persona responsable de l'autocontrol, que va anar seguida d'un acompanyament *in situ* a l'establiment uns dies després per analitzar les particularitats de l'aplicació en la pràctica, recollir opinions, detectar dificultats i obtenir un aprenentatge amb vista a impulsar una millor implantació d'aquesta figura en tots els establiments de Catalunya. El programa pilot es va iniciar a establiments de l'Alt Pirineu i Aran en el marc de la campanya neu, on va tenir també un objectiu de conscienciació i de reforç de la seguretat alimentària, i va continuar en establiments de Lleida ciutat i també en una mostra d'establiments de restauració de la costa de Girona. Les conclusions i recomanacions de l'informe final indiquen que hi ha un ampli marge de millora quant a la implementació en la pràctica de la figura de responsable d'autocontrol, així com respecte de la formació i supervisió del personal manipulador d'aliments. La informació recollida ha de servir per dissenyar una estratègia orientada a impulsar un major desenvolupament i protagonisme d'aquesta figura en els establiments de restauració de Catalunya atès el seu paper rellevant per garantir la seguretat dels aliments.

Vigilància i resposta a emergències de salut pública

La vigilància de la salut pública engloba un conjunt d'activitats destinades a la recollida, anàlisi, interpretació i difusió sistemàtica de tota la informació relacionada amb l'aparició i extensió de les malalties i els seus determinants, per tal d'aconseguir-ne el control efectiu. Durant aquest any 2021 s'han continuat portant a terme les tasques de monitoratge de totes les malalties subjectes a declaració. La gestió de la vigilància de les malalties transmissibles s'organitza al voltant del Sistema de Malalties de Declaració Obligatòria (Sistema MDO), en el qual intervenen el conjunt d'elements que conformen la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC).

Monitoratge sistemàtic de les malalties i els determinants de salut

Resultats de la notificació al Sistema MDO de l'any 2021 i evolució dels sistemes d'informació de Vigilància Epidemiològica de Catalunya

Durant l'any 2021 el Servei de Sistemes de Monitoratge i Declaració de Vigilància de Salut Pública ha continuat desenvolupant la gestió del sistema MDO, realitzant les tasques de depuració, validació, explotació, anàlisi i interpretació de la informació epidemiològica enregistrada en el sistema d'informació de Vigilància Epidemiològica.

L'inici de la pandèmia, el març de 2020, va comportar una davallada important de la notificació al sistema MDO en la majoria de les malalties subjectes a notificació. Aquest comportament ha continuat durant l'any 2021, any en què s'han produït noves onades epidèmiques de COVID-19.

Han contribuït a aquesta davallada diferents factors, entre ells: una menor detecció de malalties a causa d'una menor freqüentació als serveis assistencials per part de la ciutadania; l'augment de la pressió assistencial originada per la irrupció de la COVID-19, que ha fet que els professionals hagin estat bolcats en molts moments només en aquesta malaltia, o la prevenció indirecta que ha suposat per a altres malalties que es transmeten per via respiratòria la incorporació de les mesures no farmacològiques de manera

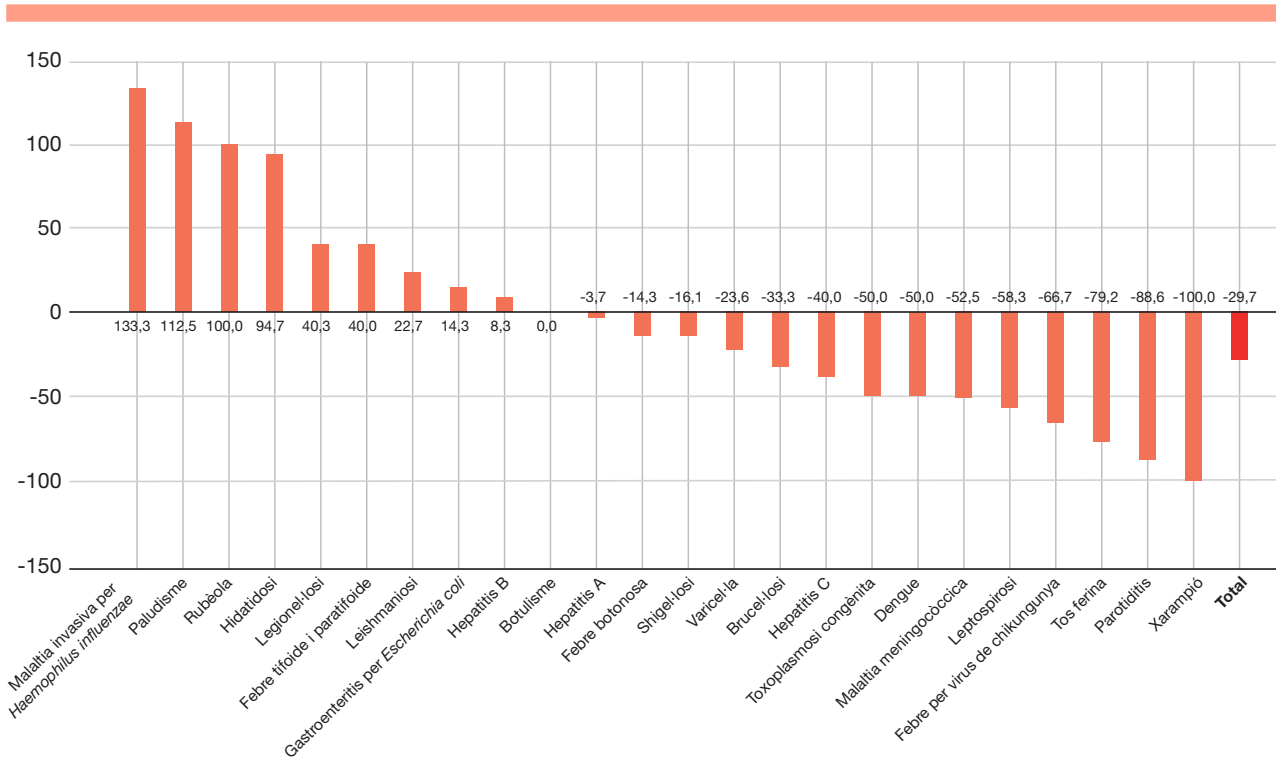
La menor freqüentació als serveis de salut, l'augment de la pressió assistencial originada per la COVID-19 o la prevenció indirecta que han suposat les mesures de protecció han fet que es mantingui la davallada de la notificació al sistema MDO.

sistemàtica en el conjunt de la població, i que han comportat la disminució de la seva incidència.

El Servei de Sistemes de Monitoratge i Declaració de Vigilància de Salut Pública ha quantificat l'impacte que el conjunt d'aquests factors ha tingut sobre la notificació.

Globalment (per al conjunt de les malalties), el sistema MDO de Catalunya ha enregistrat durant l'any 2021 una reducció de la notificació de casos si es compara amb la de l'any 2020. El gràfic següent mostra l'impacte en termes de percentatge d'augment/reducció de la notificació per a cadascuna de les malalties del llistat MDO i globalment (2021 *versus* 2020).

Percentatge de canvi en els casos declarats per les diferents MDO 2021 *versus* 2020

La disminució global (per al conjunt de les malalties del llistat MDO) de la notificació de l'any 2020 es va calcular comparant la mitjana de notificacions realitzades al sistema MDO en el període 2017-2019 amb les rebudes l'any 2020 i es va quantificar en una reducció del 72,7%. L'any 2021 la disminució ha continuat observant-se i s'ha situat globalment en una reducció del 29,7%. Per al càlcul de l'impacte en la notificació de l'any 2021 s'han comparat els casos notificats al sistema amb els notificats l'any anterior (2020). Aquests resultats mostren que l'any 2021, lluny d'estabilitzar-se la notificació de MDO, ha continuat accentuant-se.

És difícil fer una valoració d'aquests resultats, ja que varien en funció de la malaltia, de l'evolució de la pandèmia en la comunitat i dels diferents factors que aquesta ha tingut sobre el comportament de la notificació al sistema MDO, amb la qual cosa resulta molt complex atribuir un pes concret a cadascun dels factors implicats.

La vulnerabilitat provocada per la crisi sanitària derivada de la pandèmia podria contribuir a empitjorar la situació d'algunes malalties transmissibles i augmentar-ne la incidència. En aquest context cal seguir monitorant de prop les malalties transmissibles subjectes a vigilància i el comportament de la notificació al sistema MDO durant l'any 2022.

Igualment, cal cercar mecanismes per tal de normalitzar el conjunt de l'activitat assistencial del sistema sanitari així com tornar a incentivar la notificació.

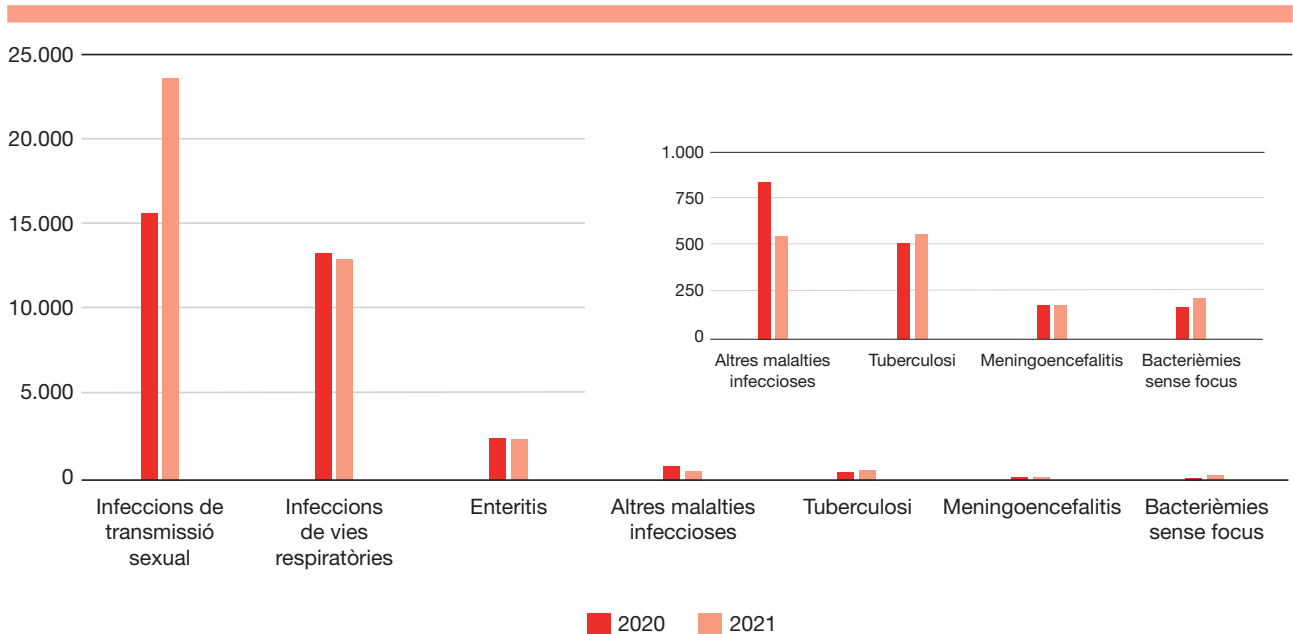
Paral·lelament, durant l'any 2021 el Servei de Sistemes de Monitoratge i Declaració de Vigilància de Salut Pública ha treballat en la millora dels sistemes d'informació de Vigilància Epidemiològica que es traduiran en l'execució d'un projecte de modernització dels sistemes d'informació finançat amb fons europeus.

Entre les principals activitats realitzades en aquesta línia, s'ha documentat la descripció del sistema d'informació actual (REC) per a tenir-lo com a referència de base i a partir d'aquí plantejar-ne l'evolució i la descripció dels nous requeriments que se sol·liciten per a la construcció del nou sistema. També s'han generat altres documents tècnics com són els catàlegs conceptuals amb la descripció de l'estructura i variables de les diferents MDO o l'inventari del conjunt de variables que haurà de gestionar el sistema per tal de procedir a la seva traducció segons una codificació interoperable (SNOMED).

Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya

Els microorganismes que causen malaltia aguda confirmada per laboratori es recullen segons les entitats clíniques: micobacteriosi, infeccions de transmissió sexual (ITS), meningoencefalitis, infeccions de vies respiratòries (IVR), Enteritis, Bacterièmies sense focus (BSF) i un conjunt d'altres malalties infeccioses (bacterianes, víriques i parasitàries). Durant l'any 2021 s'han analitzat un total de 45.918 microorganismes confirmats pels laboratoris, un 23,8% més respecte de l'any 2020 (37.086). Les entitats clíniques que més han augmentat han estat les ITS, amb un 50,2% més de casos (23.636 casos al 2021 i 15.737 casos al 2020); les BSF, amb un 25,4% més (212 casos al 2021 i 169 casos al 2020), i les enteritis, amb un augment del 23,9% (7.892 casos al 2021 i 6.371 casos al 2020).

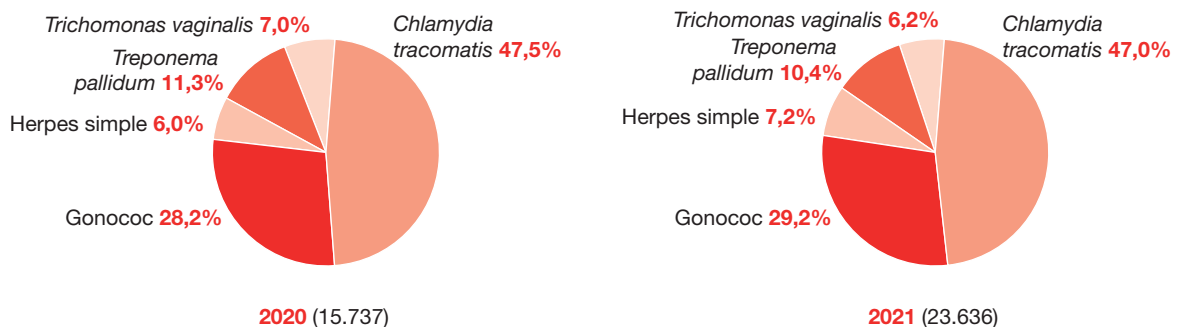
Nombre de casos segons entitats clíniques declarades al Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya, 2020-2021

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya (SNMC). Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

La distribució dels agents causals d'ITS del 2021 ha estat molt semblant a la del 2020. *Chlamydia trachomatis* ha estat el microorganisme més freqüent (47,5% al 2020 i 47% al 2021), seguit de *Neisseria gonorrhoeae* (gonococ) amb 28,2% i 29,2%, al 2020 i 2021, respectivament.

Infeccions de transmissió sexual, distribució segons agent causal, 2020-2021

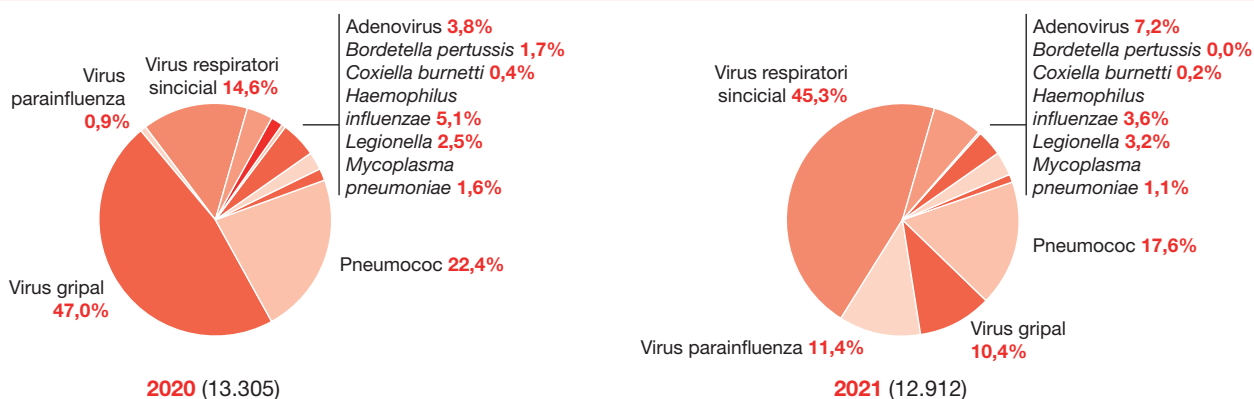

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya (SNMC). Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Respecte a les IVR, al 2021 el principal agent causal ha estat el virus respiratori sincicial, amb el 45,3% dels casos (5.855 casos), mentre que al 2020 va ser el virus de la grip, amb el 47,0% (6.260 casos).

En ambdós anys, el segon agent causal més freqüent va ser el *Streptococcus pneumoniae*, amb el 22,4% i el 17,6% (2.979 i 2.272 casos) als anys 2020 i 2021, respectivament.

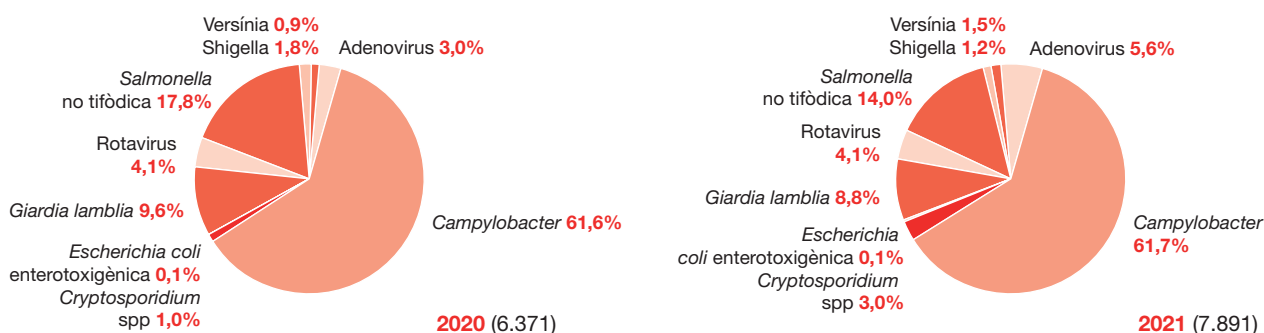
Infeccions de vies respiratòries, distribució segons agent causal, 2020-2021

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya (SNMC). Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

En relació amb les enteritis, el *Campylobacter* ha estat el microorganisme majoritari al 2020 i 2021, amb el 61,6% i 61,7%, respectivament, seguit de *Salmonella* no tifòdica, amb el 17,8% i 14,0%, respectivament.

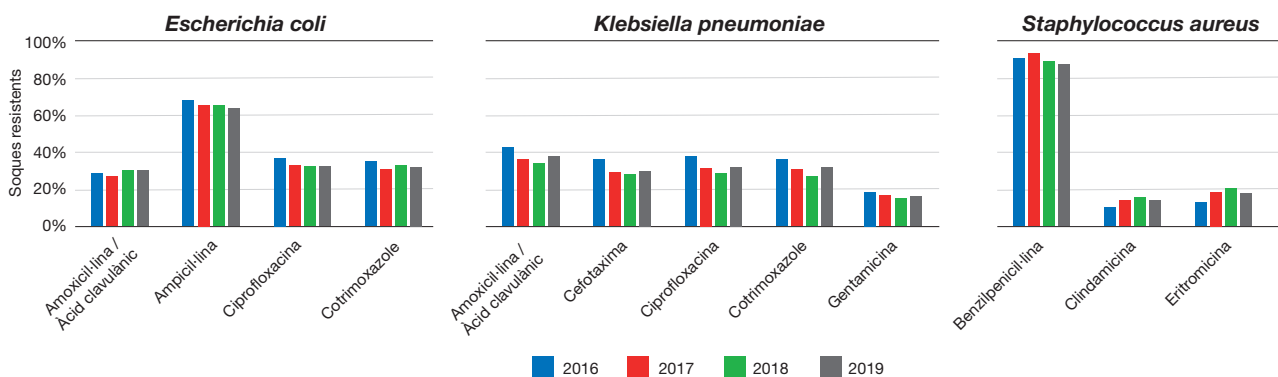
Enteritis, distribució segons agent causal, 2020-2021

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya (SNMC). Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Respecte a les **resistències antimicrobianes** dels microorganismes que potencialment poden causar malaltia nosocomial, durant el període analitzat (2016-2019) s'observa que l'*Escherichia coli* presenta el percentatge de resistència més elevat per a β -lactàmics, ciprofloxacino i cotrimoxazol (gràfic següent) i presenta percentatge de resistència <15% per a gentamicina i cefotaxima, i <2% per a amikacina i carbapenem. Pel que fa a la *Klebsiella pneumoniae*, els nivells de resistència a gentamicina han estat d'entre el 16-19% i <5% a amikacina i carbapenems (gràfic següent). Per a l'*Staphylococcus aureus* la benzilpenicil·lina manté uns nivells de resistència molt elevats (87-94%), seguit d'eritromicina (20%) i clindamicina (11-16%) (gràfic següent), mentre que el percentatge de resistències és \leq 10% per a ciprofloxacina, gentamicina, levofloxacina, tobramicina, <5% per cotrimoxazole, tetraciclina, <1% per a daptomicina, linezolid, rifampicina i vancomicina (dues soques resistents al 2018), i no s'ha detectat cap soca resistent a linezolid en aquest període.

Percentatge de resistències antimicrobianes, 2016-2019

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya. Sub-direcció general de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Resistències antimicrobianes de les malalties de declaració obligatòria

La vigilància de les resistències antimicrobianes de tipus individualitzat correspon als microorganismes: *Campylobacter jejuni*, *Salmonella* no tifòdica, *Salmonella typhi/paratyphi*, *Neisseria gonorrhoeae*, *Neisseria meningitidis*, *Streptococcus pneumoniae* i *Mycobacterium tuberculosis* (Decret 203/2015).

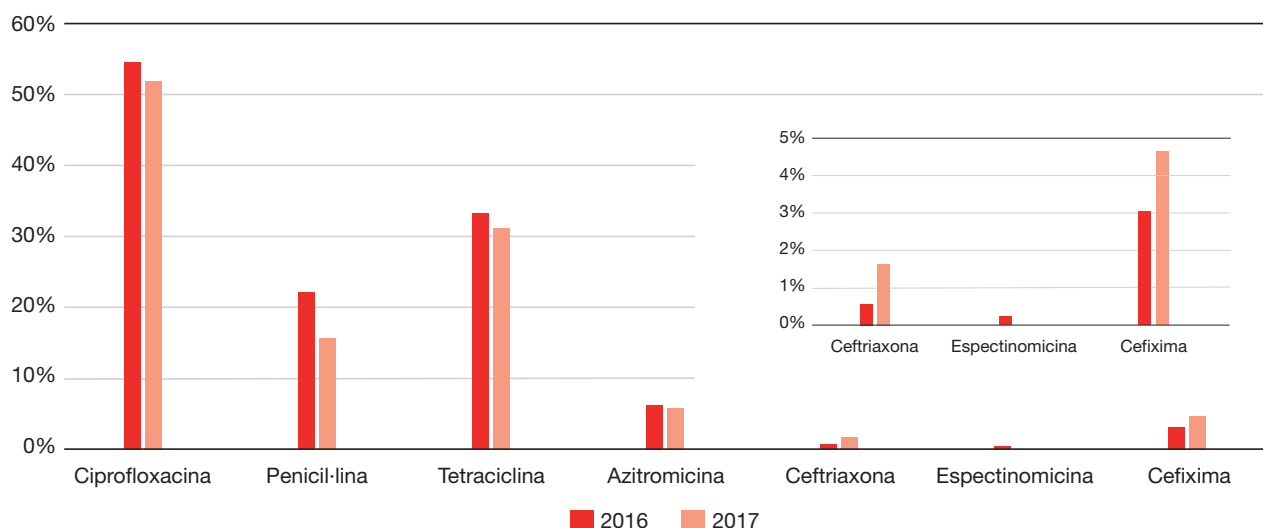
Durant el 2021 s'ha realitzat la validació i l'anàlisi de *N. gonorrhoeae* i de *C. jejuni* referent als anys 2016-2017 i 2016-2019, respectivament, i s'han publicat els informes a la web del Canal Salut.

Respecte a la infecció gonocòccica, dels 5.627 casos confirmats durant 2016-2017, en 2.447 casos (43,5%) s'han diagnosticat per cultiu, dels quals en 79,7% (1.951 casos) s'ha declarat el perfil de resistència a algun antibiòtic. El percentatge més elevat de resistències s'ha observat en la ciprofloxacina (52,9%), seguit de la tetraciclina (31,9%), la penicil·lina (18,3%) i l'azitromicina (5,9%). Dintre de les soques analitzades se n'han detectat quatre que són multiresistents per a azitromicina i ceftriaxona i/o cefixima (primer gràfic de la pàgina següent).

Dels 18.540 casos confirmats d'infecció per *C. jejuni* s'ha notificat l'estudi de sensibilitat antibiòtica a l'eritromicina en 11.413 casos (61,6%), dels quals l'1,4% són resistents. En general, el percentatge de soques resistents a l'eritromicina s'ha mantingut constant des de 2016 (segon gràfic d'aquesta pàgina). El percentatge de resistència ha estat molt similar en homes i en dones (1,36% i 1,42%, respectivament) i, pel que fa a l'edat, ha estat més elevat en el grup de 30 i 39 anys (4,0%).

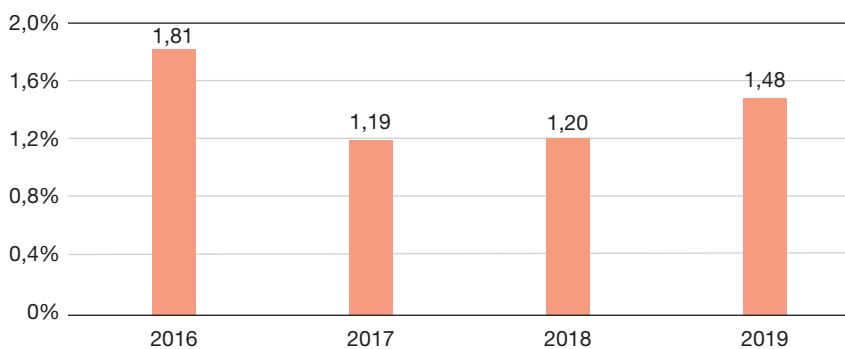
És necessari millorar la notificació de resistència antimicrobiana de les malalties infeccioses per tal de conèixer millor la situació epidemiològica al nostre territori i detectar canvis en el patró epidemiològic.

Percentatge de resistència de *Neisseria gonorrhoeae* segons l'antibiòtic, 2016-2017

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Percentatge de resistència de *Campylobacter jejuni* a l'antibiòtic eritromicina, 2016-2019

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Vigilància epidemiològica de la salut perinatal

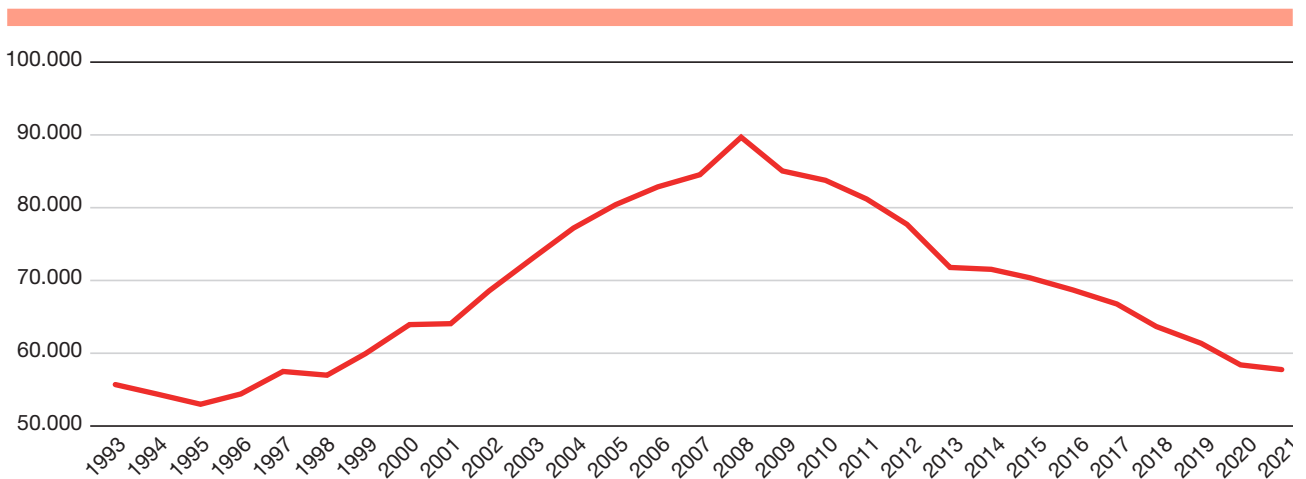
Durant l'any 2021 han nascut 57.460 nadons de famílies residents a Catalunya. El nombre de naixements s'ha reduït en un 27,9% els darrers deu anys i ens situa en xifres similars a l'any 1998. La reducció en el nombre de naixements respecte de l'any 2020 ha estat d'un 1,8%. Aquesta reducció ha estat d'un 4,3% en la població estrangera, mentre que en la població autòctona s'ha observat un lleuger increment (0,1%).

Pel que fa a l'edat de les mares, l'any 2021 gairebé 40 de cada 100 dones han donat a llum amb 35 anys o més.

L'informe anual d'indicadors de salut perinatal ressalta que les taxes de prematuritat i de baix pes se situen en un 6,5% i 7%, respectivament, i s'observa una lleu tendència a la baixa en els darrers anys. La informació es pot consultar a: <https://canalsalut.gencat.cat/ca/professionals/vigilancia-epidemiologica/vigilancia-perinatal/>

L'ASPCAT participa en la xarxa europea Euro-Peristat que reuneix professionals de 31 països amb l'objectiu de controlar i revisar els indicadors poblacionals de salut perinatal a Europa. L'any 2021 s'ha publicat l'article Population birth data and pandemic readiness in Europe a la revista *International Journal of Obstetrics and Gynaecology* (disponible a <https://doi.org/10.1111/1471-0528.16946>). L'article recull que la pandèmia de SARS-CoV-2 va posar de manifest debilitats en la disponibilitat de dades rutinàries sobre l'impacte de la COVID-19 en dones embarassades i els seus nadons. L'article exposa que una futura pandèmia podria ser més greu per a les dones embarassades i els seus nadons, que segueixen sent especialment vulnerables als efectes adversos d'infeccions víriques.

Evolució del nombre de naixements, 1993-2021

Font: Registre de Nadons. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública. ASPCAT.

Detecció i resposta ràpida a alertes de salut pública d'interès per al sistema sanitari

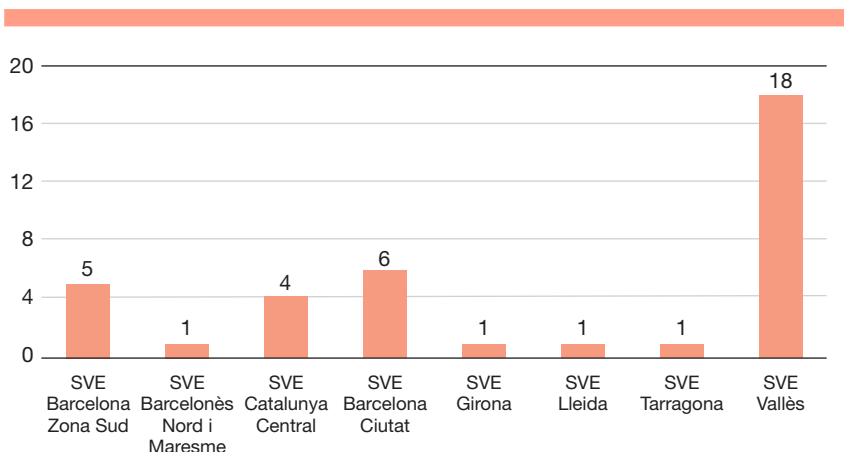
Brots de legionel·losi notificats a la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya l'any 2021

Durant l'any 2021 s'han notificat a la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC) un total de 37 brots de legionel·losi, la major part dels quals es van produir al territori del Vallès Occidental-Oriental (tal com es veu al gràfic següent). Aquesta distribució geogràfica, amb una major concentració de brots al territori del Vallès, és habitual al llarg dels anys.

Durant les darreres dècades s'ha registrat a Catalunya un increment notable en el nombre de brots de legionel·losi notificats. En el període 2017-2021 els brots de legionel·losi notificats han oscil·lat entre 26 i 39, i han registrat el menor nombre de notificacions l'any 2020 i el major l'any 2019. Durant els darrers anys (2020-2021), a conseqüència de la instauració de mesures restrictives en el marc de la pandèmia de la COVID-19, s'ha observat una disminució important en la notificació de casos i brots de malalties transmeses per via respiratòria. El nombre de brots de legionel·losi notificats s'ha mantingut a nivells similars als dels anys anteriors, la qual cosa és lògica tenint en compte que no és una malaltia de transmissió interpersonal, tot i que algunes de les mesures de protecció i control implantades també podrien haver tingut certa influència en una menor adquisició de la malaltia.

Durant els anys 2020 i 2021, a conseqüència de la instauració de mesures restrictives relacionades amb la COVID-19, s'ha observat una disminució important en la notificació de casos i brots de malalties transmeses per via respiratòria.

Distribució del nombre de brots de legionel·losi segons SVE, 2021

Brots no COVID notificats a la Xarxa de Vigilància Epidemiològica (XVEC) l'any 2021

Durant l'any 2021 s'han notificat a la XVEC un total de 444 brots epidèmics no COVID, xifra que, encara que superior a 2020 (239) és molt inferior a la dels anys previs (2019: 798 o 2018: 707), probablement influenciat per la situació pandèmica.

En el total de brots no COVID enregistrats durant l'any 2021 es van afectar 4.853 persones, de les quals 312 van requerir ingrés hospitalari i 16 van morir.

Distribució per tipus de brot

L'any 2021 els brots de sarna han estat els més freqüentment notificats, seguits dels brots de gastroenteritis aguda i toxiinfecció alimentària. També han suposat un nombre important els brots de boca-mà-peu, de tuberculosi i de legionel·losi. Els brots de gastroenteritis aguda, alimentària i no alimentària, i els brots de sarna han ocasionat el 79,7% dels afectats. La mitjana de casos per brot ha estat de 10,9, i ha oscil·lat entre 2 i 23,7 casos/brot.

Distribució per tipus de brot, afectats, hospitalitzats i defuncions, 2021

Tipus de brot	Brots	Afectats	Hospitalitzats	Defuncions	% brots	% afectats	Casos/brot
Sarna	128	707	8	0	28,8	14,6	5,5
Gastroenteritis aguda	84	1.942	8	0	18,9	40,1	23,1
Toxiinfecció alimentària	51	1.211	21	1	11,5	25,0	23,7
Síndrome boca-mà-peu	47	363	0	0	10,6	7,5	7,7
Tuberculosi	45	102	51	2	10,1	2,1	2,3
Legionel·losi	37	238	190	10	8,3	4,9	6,4
Impetigen	14	52	0	0	3,2	1,1	3,7
Infecció nosocomial	7	38	13	2	1,6	0,8	5,4
Varicel·la	4	15	0	0	0,9	0,3	3,8
VRS	3	43	5	0	0,7	0,9	14,3
Intoxicació química	3	41	0	0	0,7	0,8	13,7
Oxiurasi	3	7	0	0	0,7	0,1	2,3
Conjuntivitis	3	15	0	0	0,7	0,3	5,0
Infecció respiratòria aguda (altres)	3	24	8	0	0,7	0,5	8,0
Escarlatina	2	4	0	0	0,5	0,1	2,0
Infestació per artròpodes	2	15	0	0	0,5	0,3	7,5
Hepatitis vírica	2	4	0	0	0,5	0,1	2,0
Eritema infecciós	1	10	0	0	0,2	0,2	10,0
Febre Q	1	4	2	0	0,2	0,1	4,0
Estomatitis	1	3	0	0	0,2	0,1	3,0
Altres (reacció asmàtica)	1	4	4	1	0,2	0,1	4,0
Mononucleosi infecciosa	1	2	0	0	0,2	0,0	2,0
Síndrome hemolítica-urèmica	1	2	2	0	0,2	0,0	2,0
Total general	444	4.846	312	16	100,0	100,0	10,9

Per tal d'analitzar els pacients que han requerit hospitalització, s'han exclòs els brots d'àmbit nosocomial (23). Dels 421 brots no nosocomials, en 219 (52,0%) hi ha hagut algun cas hospitalitzat, amb una taxa global d'hospitalització de 7,8% i una taxa de letalitat de 0,4%. La taxa d'hospitalització més elevada ha estat en els brots de síndrome hemolítica-urèmica (100%) i en un brot de reacció asmàtica d'etiologia desconeguda (100%), seguits de legionel·losi (79,1%), febre Q (50%) i tuberculosi (48,5%).

En relació amb la letalitat, és destacable l'observada al brot de reacció asmàtica de causa desconeguda (25,0%), als brots de legionel·la (4,3%) i als de tuberculosi (2,1%).

Distribució territorial per Serveis de Vigilància Epidemiològica

El major percentatge de brots s'ha notificat a Barcelona ciutat, Vallès Occidental i Oriental i Barcelona Zona Sud. El major nombre d'afectats s'ha produït en brots notificats a Barcelona ciutat.

Distribució per àmbits

Els tres àmbits amb una major freqüència de brots no COVID notificats han estat l'ensenyament, el familiar/domiciliari i les institucions no sanitàries. En l'àmbit de l'ensenyament s'han notificat principalment brots de GEA, síndrome boca-mà-peu, impetigen, sarna i toxiinfecció alimentària; en l'àmbit familiar, brots de sarna i tuberculosi, i en l'àmbit de les institucions no sanitàries, brots de sarna i GEA de transmissió no alimentària.

Distribució per àmbits dels brots notificats, 2021

Àmbit	Brots	Afectats	Hospitalitzats	Defuncions	% brots	% afectats	Casos/brot
Ensenyament	153	2.698	9	0	34,5	55,7	17,6
Familiar/domiciliari	106	350	58	2	23,9	7,2	3,3
Institució no sanitària	85	994	14	1	19,1	20,5	11,7
Comunitari	39	255	187	11	8,8	5,3	6,5
Nosocomial	23	108	33	2	5,2	2,2	4,7
Hostaleria/restauració	21	152	6	0	4,7	3,1	7,2
Lúdic	15	284	4	0	3,4	5,9	18,9
Laboral	2	5	1	0	0,5	0,1	2,5
Total general	444	4.846	312	16	100,0	100,0	10,9

Brots COVID-19

Entre l'1 de gener i el 31 de desembre de 2021 s'han notificat a la XVEC 25.202 brots de COVID-19, amb 149.299 persones afectades, 2.848 de les quals van estar hospitalitzades, bé perquè van requerir ingrés hospitalari per la pròpia malaltia o bé perquè en el moment del diagnòstic estaven hospitalitzades per altres patologies. S'han notificat 822 defuncions. En el marc d'aquests brots s'ha fet el seguiment a 303.399 contactes.

Distribució territorial per Serveis de Vigilància Epidemiològica

El SVE de la Catalunya Central ha rebut el major nombre de notificacions, seguit del SVE de Vallès Occidental-Oriental. Tots dos, juntament amb Barcelona Zona Sud, registren el major nombre d'afectats.

Distribució territorial dels brots notificats, 2021

SVE	Brots	Afectats	Hospitalitzats	Defuncions	Contactes	% brots	% afectats
Catalunya Central	6.206	26.824	23	6	8.455	24,6%	17,9%
Vallès Occidental-Oriental	4.540	21.110	425	71	60.642	18,0%	14,1%
Lleida	3.428	20.757	281	60	36.141	13,6%	13,9%
Barcelona Zona Sud	3.039	21.207	713	171	44.138	12,0%	14,2%
Barcelona Ciutat	2.188	17.599	393	186	35.507	8,6%	11,7%
Girona	2.022	16.212	456	178	58.520	8,0%	10,8%
Tarragona	1.686	12.827	302	89	33.365	6,6%	8,5%
Barcelonès Nord i Maresme	1.498	8.012	155	45	11.463	5,9%	5,3%
Terres de l'Ebre	595	4.751	100	16	15.168	2,3%	3,1%
Total general	25.202	149.299	2.848	822	303.399	100,0%	100,0%

Distribució per àmbit

L'àmbit on s'han notificat més brots ha estat l'**àmbit familiar**, seguit en ordre de freqüència per l'**àmbit escolar**; tots dos han registrat també el major nombre d'afectats. La mitjana de casos/brot ha estat de 5,9 (DE 12,1).

L'àmbit on s'han registrat més ingressos hospitalaris (excloent l'àmbit sanitari) ha estat l'àmbit familiar/domiciliari, seguit de les institucions no sanitàries, encara que la taxa d'hospitalització més elevada ha estat (excloent els centres sanitaris) a les institucions no sanitàries (2,7%).

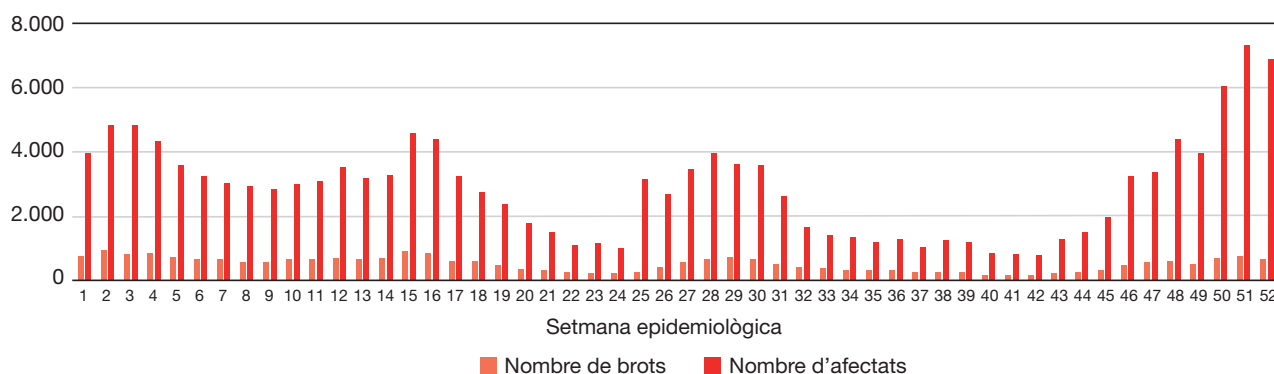
Distribució dels brots notificats segons àmbit d'exposició

Àmbit genèric	Brots	Afectats	Hospitalitzats	Defuncions	% brots	% afectats
Familiar/domicili	14.071	58.981	803	98	55,8	39,5
Centre educatiu	3.207	23.391	23	0	12,7	15,6
Institucions no sanitàries	2.480	21.834	599	465	9,8	14,6
Laboral	1.934	14.327	105	8	7,7	9,6
Social	1.865	15.723	67	11	7,4	10,5
Mixt	910	7.422	131	12	3,6	4,9
Centre sanitari	433	4.759	1.095	226	1,7	3,1
Col·lectius socialment vulnerables	233	1.536	8	2	0,9	1,0
Altres	69	1.326	17	0	0,3	0,9
Total general	25.202	149.299	2.848	822	100,00	100,00

Distribució per setmanes epidemiològiques

Al gràfic de la pàgina següent es mostra l'evolució dels brots i afectats per setmanes epidemiològiques. S'evidencien les onades del 2021 i destaca el gran nombre d'afectats a final de 2021 a causa de la variant òmicron.

Evolució de la notificació del nombre de brots i afectats durant 2021, per setmanes epidemiològiques

Coordinació supracomunitària d'intercanvi d'informació

Durant tot l'any les incidències relacionades amb casos, contactes o brots de malalties transmissibles a nivell supracomunitari es comuniquen de forma habitual entre Catalunya i altres comunitats autònomes, àmbit estatal i internacional, en ambdós sentits, mitjançant el mòdul d'incidències de la plataforma Sistema de Vigilància en España (SiViEs), que permet notificacions àgils i segures, que garanteixen que la gestió dels casos, contactes i brots que impliquen més d'un territori es faci de manera coordinada i s'apliqui tan precoçment com sigui possible mesures de prevenció i control adequades a tots els territoris implicats.

Des de la seva creació, fa més de deu anys, SiViEs ha estat una eina molt útil per a la comunicació ràpida d'incidències epidemiològiques supracomunitàries, però des de l'inici de la pandèmia de SARS-CoV-2, aquesta plataforma ha esdevingut una eina fonamental en la comunicació diària de les incidències epidemiològiques en ambdós sentits, i a través d'ella s'han gestionat nombroses notificacions durant aquest període, les quals requereixen l'adopció de mesures urgents.

La coordinació, a nivell de Catalunya, del mòdul d'incidències d'aquesta plataforma la duu a terme el Servei de Control Epidemiològic i Resposta a Alertes i Emergències (SCEIRAE) de la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública (SGVRESP), que rep les comunicacions exteriors i les canalitza cap als SVE territorials, i viceversa.

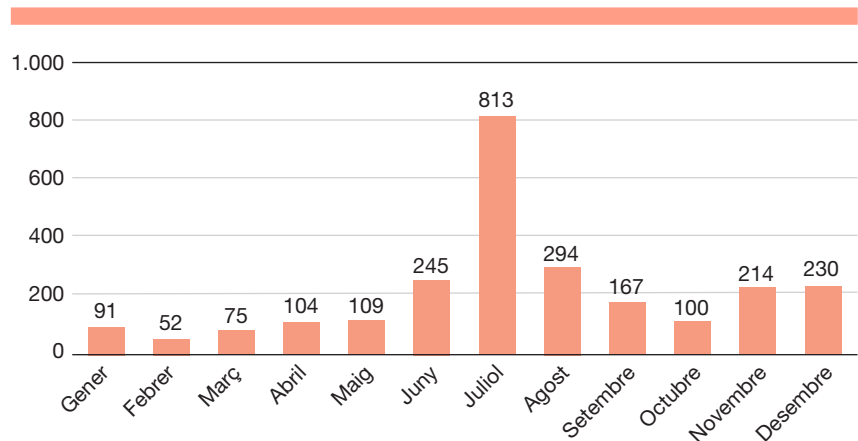
Durant l'any 2021 s'han comunicat al SCEIRAE per a la seva gestió 2.590 incidències de casos, contactes i brots mitjançant la plataforma SiViEs.

El 75% de les incidències han estat comunicades a Catalunya per part de les comunitats autònomes o del Ministeri de Sanitat, mentre que només el 25% ha estat comunicat des de Catalunya cap a l'exterior.

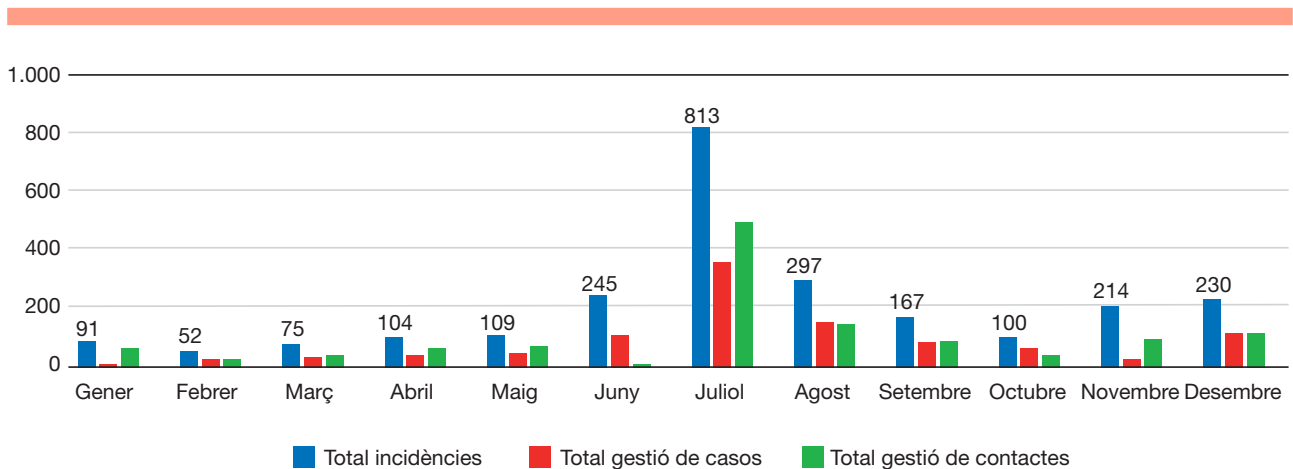
Les incidències gestionades han estat majoritàriament de COVID-19 i només en una petita proporció han estat incidències de casos, contactes i brots relacionades amb altres MDO.

Dins cada incidència, s'ha requerit la gestió de casos, de contactes o d'ambdós. Globalment, el nombre d'incidències que han suposat gestió de casos i el de les que han suposat gestió de contactes ha estat molt similar.

Distribució mensual del nombre d'incidències gestionades, 2021

Distribució mensual i per tipus de requeriment de les incidències gestionades, 2021

Vigilància i control de les malalties emergents

Programa de prevenció i control de la malaltia de Chagas congènita

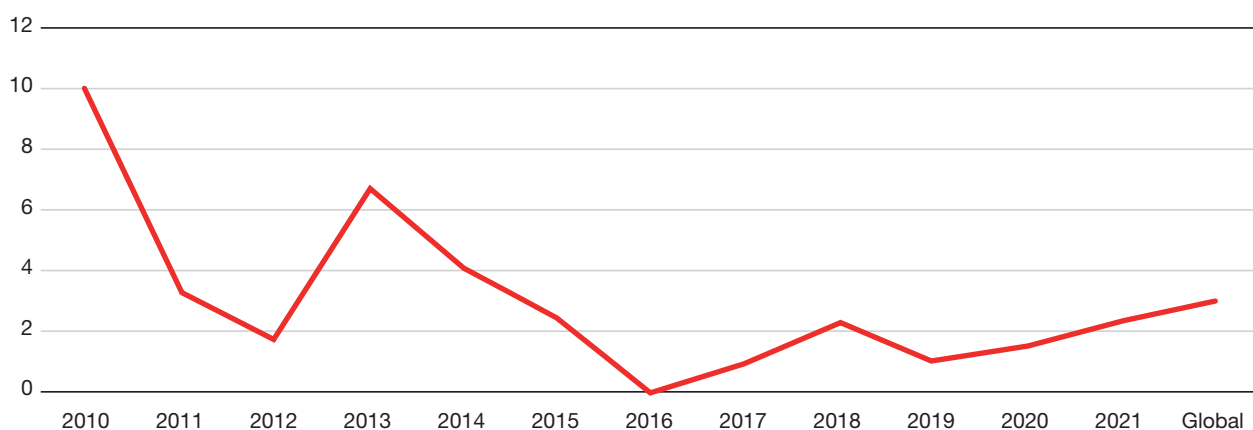
El 15 i 16 d'abril es va celebrar la XVI jornada sobre la malaltia de Chagas: "Atenció centrada en les persones que conviuen amb la infecció per *Trypanosoma cruzi*", organitzada per l'Institut Global de Barcelona (ISGlobal). La Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública (SGVRESP), en el marc del Programa de prevenció i control de la malaltia de Chagas congènita, va participar en dos tallers: l'un sobre la implementació de les tècniques de PCR i serologia en diferents escenaris

i l'altre sobre la importància de la sensibilització i la comunicació adequada per lluitar contra l'estigmatització.

D'altra banda, atès que la malaltia de Chagas està inclosa com una de les malalties considerades desatenses segons la classificació de l'OMS, el 21 de juliol la SGVRESP va assistir al seminari web "Ending the neglect to attain the sustainable development goals: a framework for monitoring and evaluating progress of the road map for neglected tropical diseases 2021–2030", organitzat per l'OMS.

A Catalunya, durant els anys 2020 i 2021 s'han diagnosticat i tractat 2 nadons (1 al 2020 i 1 al 2021) amb transmissió congènita de la malaltia de Chagas dels 107 nadons nascuts de mares amb *T. cruzi*. La taxa de transmissió congènita ha estat de l'1,9%.

Evolució de la taxa de transmissió congènita de la malaltia de Chagas a Catalunya, 2010-2021

En el marc del Programa de prevenció i control de la malaltia de Chagas congènita a Catalunya, més de 100 professionals de la xarxa assistencial i de la xarxa de vigilància epidemiològica treballen des fa més d'una dècada, unint esforços de forma multidisciplinària i intersectorial.

Evolució de la malaltia pneumocòccica invasiva durant la pandèmia de la COVID-19

La Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública (SGVRESP), a través de la xarxa del Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya (SNMC), coordina la vigilància activa de la malaltia pneumocòccica invasiva (MPI).

Durant l'any 2021 s'ha mantingut la participació de Catalunya, juntament amb les comunitats de Madrid i Navarra i 11 països més, al Pneumococcal Serotype Replacement and Distribution Estimation (PSERENADE) project, finançat per la Bill & Melinda Gates Foundation i l'OMS. S'han publicat tres articles en revistes internacionals que han analitzat l'impacte de les vacunes antipneumocòccica conjugada 10-valent (Pn10) i 13-valent (Pn13) en l'MPI, la distribució i els canvis en la circulació dels serotips, en particular

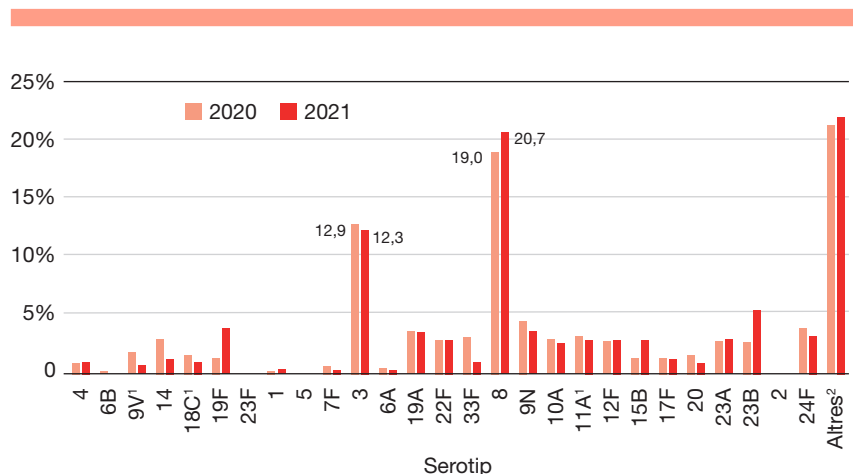
del serotip 1 i les característiques epidemiològiques de les meningitis pneumocòcciques.

A Catalunya durant l'any 2021 s'ha publicat l'article "Impacto de la vacuna antineumocócica conjugada 13 valente en la incidencia de la enfermedad neumocócica invasiva en Cataluña: Estudio retrospectivo, 2014-2015 vs. 2017-2018". L'objectiu ha estat analitzar la distribució dels serotips circulants dels casos confirmats per laboratori a l'SNMC, en els diferents grups d'edat, abans i després de la inclusió de la vacuna antipneumocòccica conjugada 13-valent (Pn13) al calendari de vacunació i la distribució dels serotips inclosos en les vacunes de major valència que es troben actualment sota desenvolupament.

Durant els anys 2014-2018 la taxa d'incidència global de l'MPI ha estat de 12,6 casos per 100.000 persones/any. Comparant els períodes 2017-2018 i 2014-2015, la incidència d'MPI causada per serotips inclosos a la vacuna Pn13 ha disminuït en nens <5 anys un 36% (10,9 i 7,0 casos per 100.000 persones/any, respectivament), mentre que en la resta de grups d'edat s'ha mantingut estable. El serotip 3, malgrat estar inclòs a la vacuna Pn13, ha mantingut una incidència elevada. En canvi, la incidència d'MPI per serotips no vacunals ha augmentat en adults de 20-64 anys (35%) i de ≥65 anys (27%), principalment a causa de l'augment del serotip 8.

L'any 2021 s'ha registrat una disminució de la taxa d'incidència global del 25% respecte de l'any 2020 (de 7,0 a 5,3 casos per 100.000 habitants). La reducció de la incidència al 2021 s'ha observat en els grups de 20 a 64 anys i en els de 65 anys i més, amb decrements del 33% (de 4,9 a 3,3 casos per 100.000 habitants) i del 25% (de 17,3 a 12,9 casos per 100.000 habitants), respectivament. En canvi, en els menors de 5 anys s'ha produït un augment de la incidència del 24% (de 12,0 a 14,9 casos per 100.000 habitants) al 2021. Durant els anys 2020 i 2021 s'ha identificat el serotip en el 80,5% i en el 75,4% dels casos diagnosticats, respectivament. El serotip 8 ha estat el més freqüent, i ha representat el 19,0% i el 20,7% dels casos, respectivament, seguit del serotip 3, amb valors del 12,9% i el 12,3%, respectivament.

Evolució dels serotips causants de la malaltia pneumocòccica invasiva, 2020-2021

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública. Agència de Salut Pública de Catalunya.

1 En 1 cas el serotip es va identificar només a nivell de grup: 18B/C.
 2 10B, 13, 15A, 15C, 16F, 21, 27, 28A, 28F, 29, 31, 34, 35A, 35B, 35C, 35F, 38, 39, 6C, 7, 7B, 7C i altres serotips no vacunals.

Programes de prevenció i control específics: vigilància de la tuberculosi i la grip

Balanç de la vigilància de les infeccions respiratòries agudes 2021-2022 - PIDIRAC

El Pla de vigilància de les infeccions respiratòries agudes (IRA) de Catalunya (PIDIRAC), coordinat per l'ASPCAT, ha funcionat de la forma habitual durant la temporada 2021-2022. A partir de la setmana 20 de 2022, aquest pla serà objecte d'algunes modificacions de funcionament i passarà a anomenar-se Sistema de Vigilància de les Infeccions Respiratòries a Catalunya (SIVIC).

Durant la temporada 2021-2022 els virus objecte de vigilància han estat els següents: SARS-CoV-2, grip, virus respiratori sincicial, rinovirus, adenovirus, altres coronavirus, virus parainfluenza, bocavirus, metapneumovirus i enterovirus.

L'activitat de les IRA en el seu conjunt s'ha mantingut per sobre del nivell epidèmic pràcticament durant tota la temporada, amb un nivell molt alt entre les setmanes 50 de 2021 i 5 de 2022, coincidint amb la sisena onada de SARS-CoV-2 (variant òmicron) i amb un pic epidèmic de 3.931 casos per 100.000 habitants en la setmana 3 de 2022.

Després d'una temporada sense circulació gripal evidenciada (2020-2021), durant la temporada 2021-2022 torna a circular el virus gripal, amb una corba epidèmica desplaçada cap al final de la temporada, i es registra el període epidèmic entre les setmanes 11 i 19, amb una intensitat epidèmica baixa. El subtipus de grip predominant ha estat l'A (H3N2) (95,2% dels virus de la grip). Tant els quadres de bronquiolitis diagnosticats com l'activitat del VRS, el seu agent etiològic més freqüent, han tingut una evolució similar a temporades anteriors, superant el llindar epidèmic establert a principi de temporada, entre les setmanes 43 i 51 de 2021, i deixant pas de seguida a l'onada de SARS-CoV-2. La resta de virus respiratoris han estat presents de forma discontinua, de forma semblant a la resta de temporades, i destaca la presència de rinovirus i adenovirus.

En adults, el SARS-CoV-2 és el virus més aïllat aquesta temporada, seguit pel virus gripal i rinovirus. En menors, el virus predominant ha estat el virus gripal (22,6%), seguit per rinovirus i adenovirus.

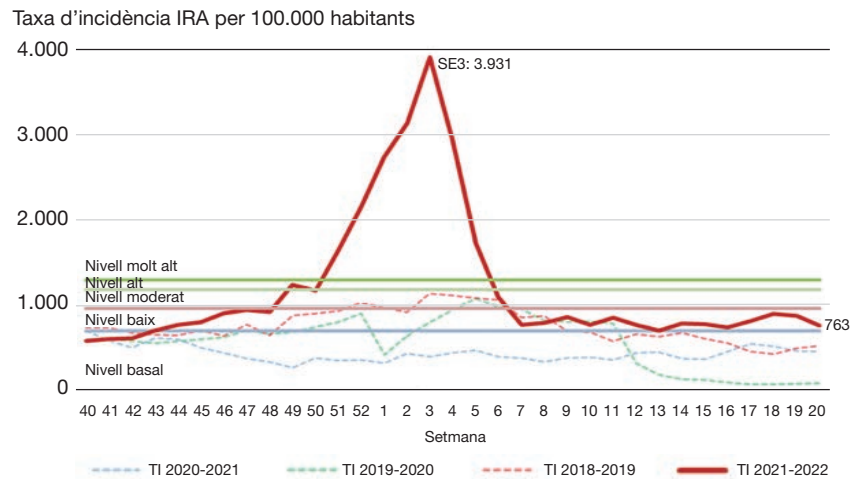
La vigilància de casos greus hospitalitzats (IRAG) ha modificat la seva metodologia respecte de la temporada anterior, i ha passat de vigilar només els casos greus hospitalitzats confirmats de grip a vigilar tots els casos greus hospitalitzats amb síndrome d'IRA (presència de febre $>37,5^{\circ}$ i tos).

La incidència acumulada d'IRAG ha estat de 513,9 casos per 100.000 habitants, amb més afectació del grup de >79 anys (2.173,3). Dels casos enquestats, en el 29,1% s'ha aïllat SARS-CoV-2 (50,7% en adults i 1,6% en menors), en el 6,1% s'ha aïllat el virus de la grip A (8,5% en adults, i 3,0% en menors) i en el 10,4% s'ha aïllat VRS (22,6% en menors i 0,8% en adults).

Durant la temporada 2021-2022 ha tornat a circular el virus gripal; els quadres de bronquiolitis diagnosticats han tingut una evolució similar a temporades anteriors, i la resta de virus respiratoris han estat presents de forma discontinua.

El 57,2% tenien algun factor de risc: els més prevalents en adults han estat HTA (53,7%) i malalties metabòliques (47,0%) i en menors, malalties cardiovasculars (5,2%) i malalties respiratòries (3,3%). El 13,7% dels casos han estat ingressats a l'UCI i un 46,7% ha presentat alguna complicació durant l'ingrés, amb la pneumònia com a la més freqüent (38,0%). El 4,0% dels casos van morir. D'aquests, en el 48,2% es va detectar SARS-CoV-2; en el 11,1%, virus gripal, i en el 3,7%, VRS.

Taxa d'incidència i nombre d'aïllaments d'infeccions respiratòries agudes. Dades procedents de la xarxa sentinella. Setmana 40 (2021) - setmana 20 (2022)

Resultats dels aïllaments virològics sobre mostres de metges sentinella, aïllaments i percentatges d'aïllament sobre el total de mostres analitzades. Temporades 2021-2022 i 2020-2021

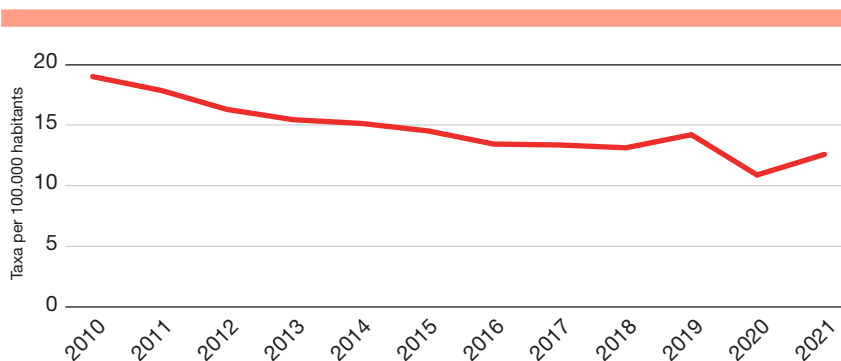
Resultat virològic	2021-2022					2020-2021				
	Aïllaments		Percentatges d'aïllament			Aïllaments		Percentatges d'aïllament		
	Nombre	%	Adults	Pediatría	Total	Nombre	%	Adults	Pediatría	Total
SARS-CoV-2	99	17,1%	17,6%	6,1%	12,2%	47	18,4%	15,4%	1,5%	8,5%
Virus de la grip	145	25,1%	13,7%	22,6%	17,9%	2	0,8%	0,4%	0,4%	0,4%
VGA	138	23,9%	13,2%	21,3%	17,0%	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
A(H1N1)pdm09	4	0,7%	0,5%	0,5%	0,5%	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
A(H3N2)	125	21,6%	11,1%	20,3%	15,4%	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
A no subtipat	9	1,6%	1,6%	0,5%	1,1%	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
VGB	1	0,2%	0,2%	0,0%	0,1%	2	0,8%	0,4%	0,4%	0,4%
VGC	6	1,0%	0,2%	1,3%	0,7%	0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Altres virus	334	57,8%				207	80,9%			
Rinovirus	77	13,3%	8,8%	10,3%	9,5%	92	35,9%	17,6%	15,9%	16,7%
Adenovirus	42	7,3%	0,7%	10,3%	5,2%	45	17,6%	3,2%	13,3%	8,2%
Altres coronavirus	24	4,2%	3,7%	2,1%	3,0%	26	10,2%	4,3%	5,2%	4,7%
Virus parainfluenza	32	5,5%	1,9%	6,3%	3,9%	20	7,8%	1,8%	5,5%	3,6%
Bocavirus	39	6,7%	1,2%	8,9%	4,8%	12	4,7%	0,7%	3,7%	2,2%
Virus respiratori sincicial	6	2,3%	0,7%	1,5%	1,1%	48	6,9%	3,1%	7,9%	5,4%
Metapneumovirus	4	1,6%	0,0%	1,5%	0,7%	17	2,5%	1,3%	2,6%	1,9%
Enterovirus	2	0,8%	0,4%	0,4%	0,4%	17	2,5%	0,4%	3,5%	1,9%
Total aïllaments	256	100,0%				693	100,0%			

Programa de prevenció i control de la tuberculosi

Respecte als resultats de la vigilància epidemiològica de la tuberculosi (TB), amb referència als casos notificats i la incidència de l'any 2021, s'han registrat un total de 968 notificacions de casos de TB, xifra que representa una taxa d'incidència de 12,5 casos per 100.000 habitants (dades preliminars). Això ha comportat un augment del 15,7% de la taxa d'incidència registrada l'any 2021 amb relació a l'any 2020, any en què va descendir en un 25% la taxa d'incidència a causa de l'impacte de la pandèmia de la COVID-19. Aquest augment del 15,7% representa una recuperació de la tendència dels casos notificats, però encara no de la tendència seguida a l'etapa prepan-dèmia.

Pel que fa a la distribució de la taxa segons el país d'origen, la taxa d'incidència en immigrants i autòctons ha estat d'un 34 i un 6,9 (per 100.000 habitants), respectivament, la qual cosa suposa un augment d'un 15,94% i un 11,17%, respectivament, amb relació a les taxes d'incidència registra-des l'any 2020.

Evolució de la incidència de tuberculosi, 2010-2021

Font: Repositori d'Epidemiologia de Catalunya (REC). Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Any 2021: Dades preliminars.

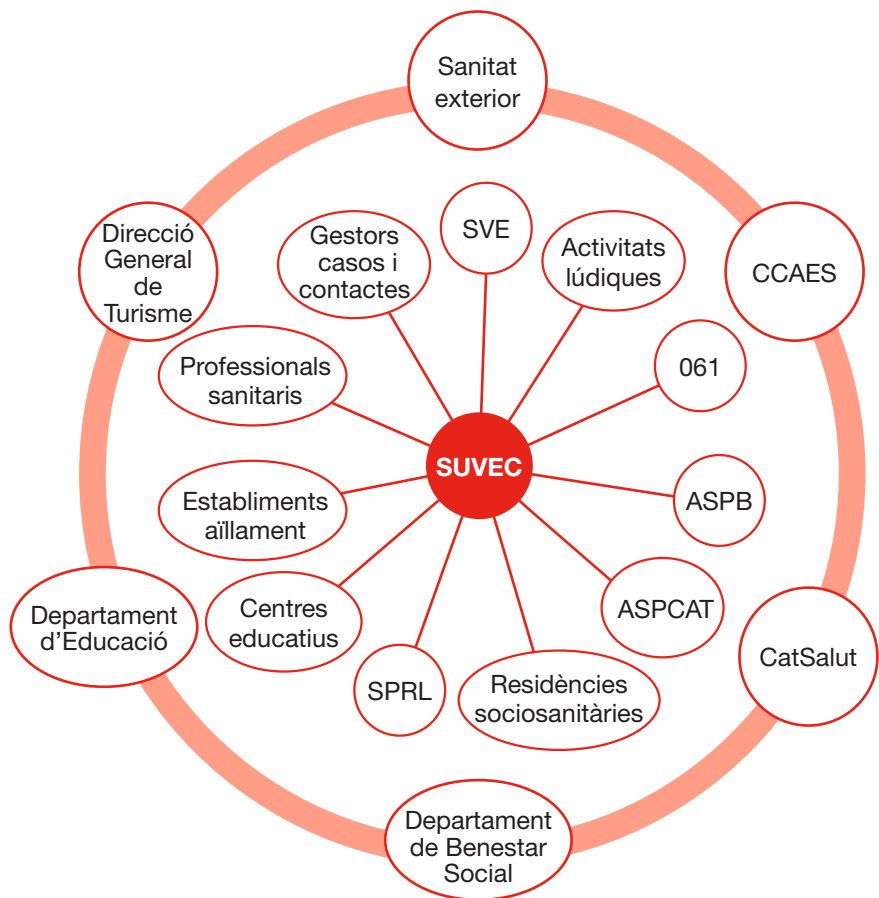
Servei d'Urgències de Vigilància Epidemiològica de Catalunya

El Servei d'Urgències de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (SUVEC) té com a objectiu assegurar la detecció precoç i la resposta immediata davant les malalties de declaració obligatòria (MDO) urgents, els brots epidèmics de qualsevol etiologia i altres alertes epidemiològiques que es produeixin a Catalunya fora de l'horari laboral dels serveis de vigilància epidemiològica distribuïts al territori de Catalunya. També ho fa amb les que es produeixen en altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol i a Europa que afectin el territori de Catalunya. La detecció d'aquestes patologies, durant les 24 hores dels 365 dies de l'any mitjançant un servei de guàrdies rotatives, permet avançar les mesures de control necessàries amb la finalitat de limitar-les i impedir que es difonguin a la comunitat.

Durant l'any 2021, el SUVEC ha continuat amb la contractació dels 30 efectius del Programa de salut pública per a l'enfortiment del SUVEC per a l'atenció de casos COVID-19, creat pels acords de Govern de 2 de juny de 2020 (Acord GOV/73/2020) i de 28 de juliol (Acord GOV/99/2020). S'ha consolidat, doncs, tant l'estructura organitzativa –amb el model de coordinador de guàrdies i equip de guàrdia diari, format per dos caps de guàrdia i un nombre variable de personal de reforç estable– com el pla de formació continuada, protocol d'actuació, gestió, registre i monitoratge de l'activitat.

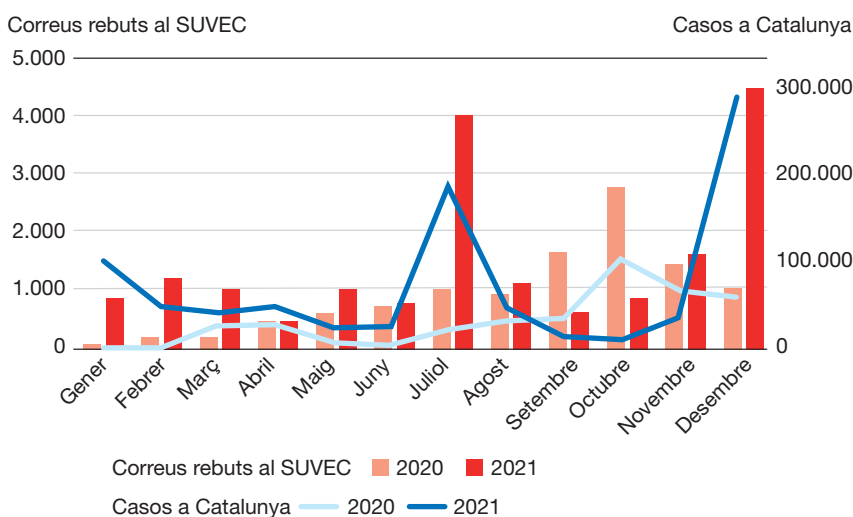
Aquest any de pandèmia ha resultat particularment necessari, per a la gestió dels casos de SARS-CoV-2 en diferents àmbits, el desenvolupament de circuits organitzatius funcionals amb la resta de l'ecosistema social i sanitari, per donar resposta a requeriments de la ciutadania respecte d'allotjaments i viatgers, escolars i de lleure. Destacarem l'estreta col·laboració amb el 061, CatSalut, Departament d'Educació, Direcció General de Turisme, Relacions Internacionals i Benestar Social.

Interacció del SUVEC amb l'ecosistema sociosanitari

El gràfic següent mostra mensualment la comparativa de l'activitat dels anys 2020-2021 durant les guàrdies del SUVEC, calculada a partir dels correus rebuts a la seva bústia corporativa. L'any 2021 s'ha produït un increment del 60% d'activitat registrada respecte del 2020 (11.313 al 2020 i 18.857 al 2021). A més, en línies de color s'indica la correlació existent amb el nombre de casos de SARS-CoV-2 notificats per mes a Catalunya. Es pot observar el paral·lelisme entre l'increment de casos de COVID-19 i l'activitat al SUVEC.

Activitat del SUVEC amb relació al nombre de casos de SARS-CoV-2 a Catalunya durant els anys 2020 i 2021

Durant l'any 2021 s'han notificat al SUVEC 4.680 consultes sobre SARS-CoV-2 i 123 sobre MDO no COVID-19. Respecte a la patologia COVID-19, la tipologia de consultes ha estat en un 53% sobre notificació de casos i contactes; en un 33% eren dubtes sobre procediment a seguir; en un 10%, sobre altres conceptes; en un 2%, manca de compliment de recomanacions, i en l'altre 2%, per impossibilitat per contactar.

S'han gestionat 3.058 brots epidèmics, 3.017 de COVID-19 (274 en l'àmbit familiar, 42 en el social, 13 en l'hospitalari, 62 en el laboral, 514 a nivell sociosanitari, 2.044 en els àmbits escolar, extraescolar i de lleure, i 68 en uns altres conceptes), 22 intoxicacions alimentàries i 19 brots d'escabiosi.

Respecte a les 123 consultes sobre MDO no COVID-19, es distribueixen en 35 sospites de ràbia, 33 de legionel·losi, 31 de parotiditis, 12 de tuberculosi, 8 de meningococ, 6 de tos ferina, 5 de xarampió, 2 de còlera i 1 una sospita de Zika.

Durant les onades epidèmiques de SARS-CoV-2, quan era escaient per sobrecàrrega dels SVE territorials, s'han fet tasques de suport enquestant 2.857 casos i introduint al sistema informàtic 3.763 contactes estrets.

Activitats i resultats

	2020	2021
Notificacions al SUVEC (Servei d'Urgències de Vigilància Epidemiològica de Catalunya)	1.271 consultes i 12 sospites d'MDO no COVID ¹	4.680 consultes i 123 sospites d'MDO no COVID
Tuberculosi		
Taxa d'incidència (per 100.000 habitants)	10,8	12,5 ²
Nombre	835	968 ²
Brots epidèmics (global)	8.822	25.666 ²
Brots no COVID	217	444 ²
Brots COVID	8.605	25.222 ²
Legionel·la		
Taxa d'incidència (per 100.000 habitants)	4,7	6,9
Nombre	368	536
Brots de tos ferina	28	0
Tos ferina		
Taxa d'incidència (per 100.000 habitants)	4,7	1,02
Nombre	367	79
Nous casos de VIH	434	344 ³
Sífilis		
Taxa d'incidència (per 100.000 habitants)	24,11	31,39
Nombre	1.876	2.437
Gonorrea		
Taxa d'incidència (per 100.000 habitants)	49,32	88,35
Nombre	3.837	6.859
Clamídia		
Taxa d'incidència (per 100.000 habitants)	85,30	138,83
Nombre	6.637	10.778
Farmàcies amb prova ràpida de VIH	124	125
CAP amb prova ràpida de VIH	20	20
Butlletins epidemiològics de Catalunya	-	6
Butlletins de vigilància de la salut pública	5	0
Butlletins <i>Infosida</i>	1	1

1 Dades recollides en l'interval del 23 d'octubre del 2020 fins al 31 de desembre del 2020.

2 Dades preliminars.

3 Dades provisionals.

L'experiència

Seqüenciació del SARS-CoV-2

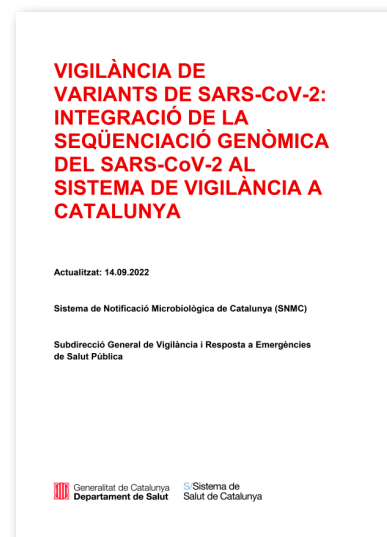
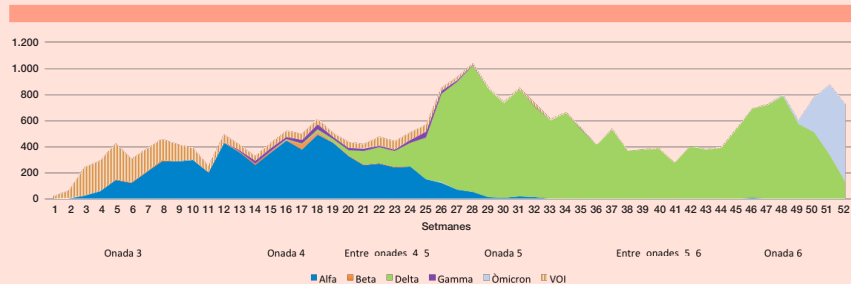
La vigilància de les variants del SARS-CoV-2 té interès per a la salut pública, ja que és important conèixer les variants que es troben a cada territori per tal de saber-ne la prevalença, la situació epidemiològica i avaluar les mesures de salut pública que s'hagin de prendre en cas necessari.

Per realitzar-ne la vigilància, al gener del 2021 es va crear la xarxa de laboratoris de seqüenciació del SARS-CoV-2, amb un total de nou laboratoris per cobrir tot el territori català. Es va desenvolupar un procediment de seqüenciació, aleatòria i dirigida epidemiològicament, basat en el document del Ministeri de Sanitat.

Per recollir el resultat de seqüenciació es va crear un repositori anomenat VARCO. Aquest es connecta amb el repositori TAGACOVID, que recull la informació dels casos amb SARS-CoV-2, de manera que s'integren la informació de la seqüenciació amb la informació epidemiològica que es transmet a nivell nacional. Amb els resultats de seqüenciació s'elabora un [informe setmanal](#), on s'analiza la situació epidemiològica i les seves característiques de les variants de preocupació (VOCa), d'interès (VOI) i altres.

Durant el 2021 s'ha identificat la variant causant en 26.942 casos de SARS-CoV-2, un 7,2% del total dels casos positius diagnosticats per PCR (372.247 casos). A la figura següent s'observa l'evolució de les variants a Catalunya durant el 2021. A l'inici de l'any convivien diferents VOI, i la B.1.117 era la majoritària, amb el 53,0% dels casos. La variant alfa, des de la seva identificació, va anar augmentant progressivament fins a desplaçar les VOI. A la setmana 16 es va detectar el primer cas de la variant delta, que havia aparegut per primer cop a l'Índia al 2020, i poc a poc va anar desplaçant l'alfa, generant un pic de casos la setmana 28 (972 casos). Progressivament van anar disminuint fins a la setmana 41, quan van tornar a augmentar. A la setmana 47 es va detectar per primer cop la variant òmicron, amb una elevada transmissibilitat, i en dues setmanes va passar del 4,0% al 61,2% dels casos, desplaçant ràpidament la variant delta.

Nombre de casos acumulats de les diferents variants, 2021

Programa de prevenció, control i atenció al virus de la immunodeficiència humana, les infeccions de transmissió sexual i les hepatitis víriques (PCAVIHV)

La finalitat del PCAVIHV és establir un marc comú de cooperació i actuació entre les principals unitats directives, òrgans i entitats del Departament de Salut amb funcions en la prevenció, el control i l'atenció al VIH, les ITS i les HV.

El PCAVIHV és l'òrgan de referència transversal i de coordinació institucional que té com a objectiu planificar, impulsar, coordinar i avaluar les actuacions necessàries a Catalunya per tal de disminuir la incidència del VIH i la resta d'infeccions de transmissió sexual (ITS) i de les hepatitis víriques (HV), així com millorar l'atenció a les persones afectades per aquestes malalties.

La finalitat del programa és establir un marc comú de cooperació i actuació entre les principals unitats directives, òrgans i entitats del Departament de Salut amb funcions en la prevenció, el control i l'atenció al VIH, les ITS i les HV, com la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública, la Sub-direcció General de Drogodependències i el Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT).

El programa desenvolupa la seva activitat a partir de dos grans plans: el [Pla d'acció enfront del VIH i altres ITS 2021-2030](#) i el [Pla de prevenció i control de l'hepatitis C a Catalunya](#).

En aquest marc d'actuació s'engloben les diferents accions dutes a terme i que es presenten en aquesta memòria seguint els eixos de treball descrits en aquests plans.

VIH i altres ITS

La finalitat del [Pla d'acció enfront del VIH i altres ITS 2021-2030](#) és facilitar l'adopció i la implementació de les mesures necessàries per reduir la incidència de la infecció pel VIH i altres ITS, millorar l'accés al tractament i la qualitat de vida de les persones infectades, així com reduir l'estigmatització que aquestes pateixen mitjançant l'acció comunitària per a la inclusió social.

Vigilància epidemiològica: tendències del VIH i de les infeccions de transmissió sexual (ITS) en els darrers deu anys, 2012-2021

Aquesta anàlisi té un paper clau en l'avaluació de les estratègies per reduir la incidència de les ITS i del VIH, així com per millorar l'accés al diagnòstic i tractament de les persones infectades.

La notificació individualitzada i obligatòria dels casos d'infeccions de transmissió sexual, incloent-hi el VIH, es fa dins del Sistema de Malalties de Declaració Obligatòria (MDO) i del Sistema de Notificació Microbiològica (SNMC), que componen la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC). Són malalties de declaració obligatòria al Sistema MDO la infecció per VIH i/o sida i les ITS següents: la sífilis infecciosa, la gonocòccia, la clamídia genital i l'LGV (limfogranuloma veneri). Els microorganismes que els laboratoris han de notificar a través de l'SNMC són el virus de l'herpes simple, *Treponema pallidum*, *Chlamydia trachomatis*, *Neisseria gonorrhoeae* i *Trichomonas vaginalis*.

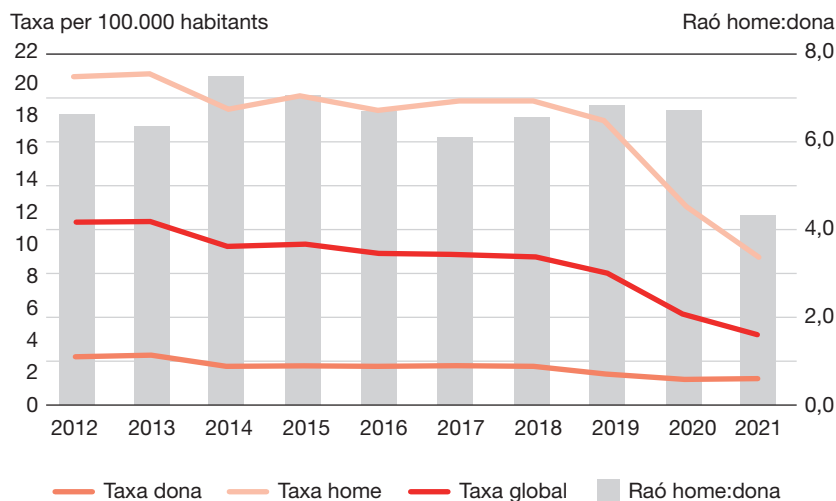
VIH

Globalment, la situació epidemiològica a Catalunya, així com a la resta d'Europa, mostrava una lleu tendència descendent pel que fa al VIH. A Catalunya, el nombre de nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants ha presentat una lleugera i gradual disminució durant els darrers deu anys, amb una disminució mitjana anual del 8,5% i amb taxes que han passat dels 11,4 casos per 100.000 habitants l'any 2012 als 4,4 casos per 100.000 habitants l'any 2021. L'any 2020 mostrava un descens de forma més notable, del 31%, però cal tenir en compte que, a part d'una possible disminució en el nombre de noves infeccions, la pandèmia de SARS-CoV-2 i el seu impacte en els programes diagnòstics, els serveis assistencials i els sistemes d'informació i de vigilància epidemiològica podrien haver emmascarat notablement la situació real d'aquesta infecció.

Així, l'any 2021 s'han diagnosticat a Catalunya un total de 344 noves infeccions per VIH, que corresponen a una taxa de 4,4 casos per cada 100.000 habitants. Els homes han representat el 81,1% dels nous diagnòstics de VIH, amb una raó home:dona de 4,4. La mitjana d'edat dels casos registrats de VIH ha estat de 37 anys, 37 anys per als homes i 39 per a les dones. En el 91,6% dels nous diagnòstics es coneix el país de naixement dels infectats i, d'aquests, el 59,0% correspon a persones nascudes fora de l'Estat espanyol.

La notificació individualitzada i obligatòria dels casos d'infeccions de transmissió sexual, incloent-hi el VIH, es fan dins del Sistema de Malalties de Declaració Obligatòria i del Sistema de Notificació Microbiològica.

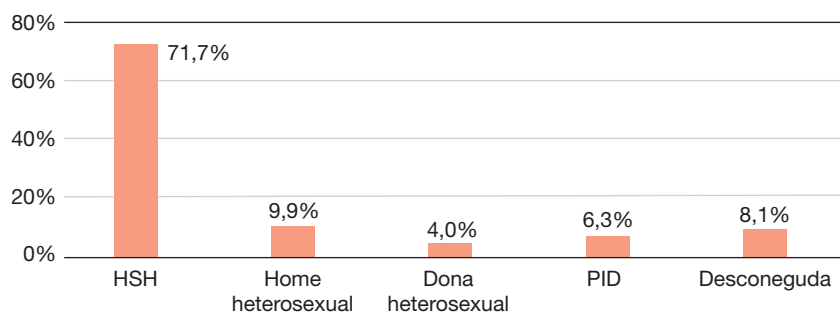
Nombre de casos de VIH per 100.000 habitants segons sexe, 2012-2021

Dels 344 nous diagnòstics de VIH, en un 83,7% s'ha registrat informació sobre el recompte de limfòcits CD4, la distribució del qual ha estat en un 28,5% dels casos amb CD4 > 500; un 22,6%, amb CD4 entre 350 i 500; un 21,5%, amb diagnòstic tardà (CD4 entre 200 i 350), i un 27,4%, amb diagnòstic tardà avançat (CD4 < 200). Per tant, el retard diagnòstic total (CD4 ≤ 350) de l'any 2021 correspon al 49,0%, que representa un lleuger increment del 2,1% respecte a l'any anterior i del 6,2% respecte a l'any prepandèmic.

Durant l'any 2021, un 71,7% dels nous diagnòstics de VIH notificats ha estat en homes que tenen relacions sexuals amb altres homes (HSH), un 13,9% en persones heterosexuales (9,9% en homes i 4,0% en dones heterosexuales) i un 6,3% en persones que s'injecten drogues (PID). En un 8,1% dels casos es desconeix la via de transmissió.

Distribució dels nous diagnòstics de VIH segons via de transmissió, 2021

Infeccions de transmissió sexual (ITS)

L'any 2021, a Catalunya s'han notificat un total de 1.986 casos de **sífilis infecciosa**, que corresponen a una taxa de 25,7 casos per cada 100.000 habitants. S'observa que en els darrers 10 anys (2012-2021) la taxa de casos ha augmentat amb una mitjana anual del 18,4%, a excepció del 2020, l'any de la pandèmia de COVID-19, en què la taxa va disminuir en un 20,8%. El 88,5% dels casos són homes, amb una raó home:dona de 8, proporció que s'ha mantingut estable els darrers deu anys. El 30,8% dels casos diagnosticats l'any 2021 corresponen a la franja d'edat d'entre els 30-39 anys i un 22,9% corresponen a persones nascudes fora de l'Estat espanyol. El grup de transmissió majoritari amb un 76,7% és el dels HSH, percentatge que s'ha mantingut estable els darrers deu anys.

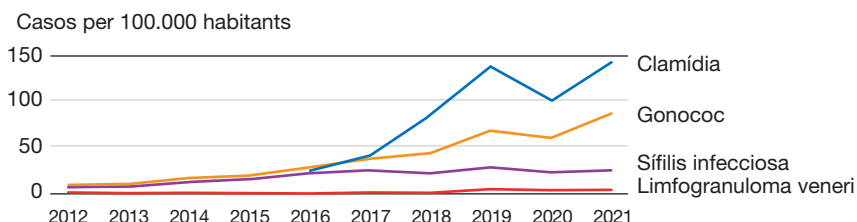
Pel que fa a la **gonocòccia**, a Catalunya l'any 2021 se n'han notificat 6.674 casos, que corresponen a una taxa de 86,2 casos per cada 100.000 habitants. S'observa que en els darrers 10 anys (2012-2021) la taxa de casos ha augmentat amb una mitjana anual del 32,7%, a excepció del 2020, l'any de la pandèmia de COVID-19, en què la taxa va disminuir en un 9,9%. El 83,1% dels casos han estat homes, amb una raó home:dona de 5, proporció que s'ha mantingut estable els darrers deu anys. El 36,5% dels casos diagnosticats l'any 2021 corresponen a la franja d'edat d'entre els 20-29 anys i un 20,0% corresponen a persones nascudes fora de l'Estat espanyol. El grup de transmissió majoritari, amb un 58,1% correspon als HSH, percentatge que s'ha mantingut estable els darrers deu anys, dones i homes heterosexuales representen el 27,1% i 14,0%, respectivament.

Per la seva banda, el nombre de nous diagnòstics de **limfogranuloma veneri (LGV)** ha estat de 355, corresponent a una taxa de 4,6 casos per cada 100.000 habitants. S'observa que en els darrers 10 anys (2012-2021) la taxa de casos ha augmentat amb una mitjana anual del 23,1%. Ha estat la ITS amb menys impacte per la COVID-19, amb una reducció en la taxa respecte de l'any anterior a la pandèmia del 5,4%.

El 97,7% dels casos són homes, proporció que s'ha mantingut estable els darrers deu anys. El 37,5% dels casos diagnosticats l'any 2021 corresponen a la franja d'edat d'entre els 30-39 anys i un 35,9% corresponen a persones nascudes fora de l'Estat espanyol. El grup de transmissió majoritari, amb un 94,0%, correspon als HSH, percentatge que s'ha mantingut estable els darrers deu anys.

Quant als diagnòstics de **clamídia**, el nombre total de casos l'any 2021 ha estat de 10.851, que correspon a una taxa de 140,2 casos per cada 100.000 habitants. S'observa que en els darrers 6 anys (2016-2021) la taxa de casos ha augmentat amb una mitjana anual del 49,7%. Ha estat la ITS amb més impacte per la COVID-19, amb una reducció en la taxa respecte de l'any anterior a la pandèmia del 26,4%. El 53,6% dels casos han estat dones, proporció que ha disminuït des de l'any 2016 amb una mitjana anual del 3,7%. El 46,8% dels casos diagnosticats l'any 2021 corresponen a la franja d'edat d'entre els 20-29 anys i un 36,4% corresponen a persones nascudes fora de l'Estat espanyol. El grup de transmissió majoritari, amb un 74,1%, correspon a les dones heterosexuales, percentatge que s'ha mantingut estable els darrers anys.

Evolució de les taxes d'ITS, 2012-2021

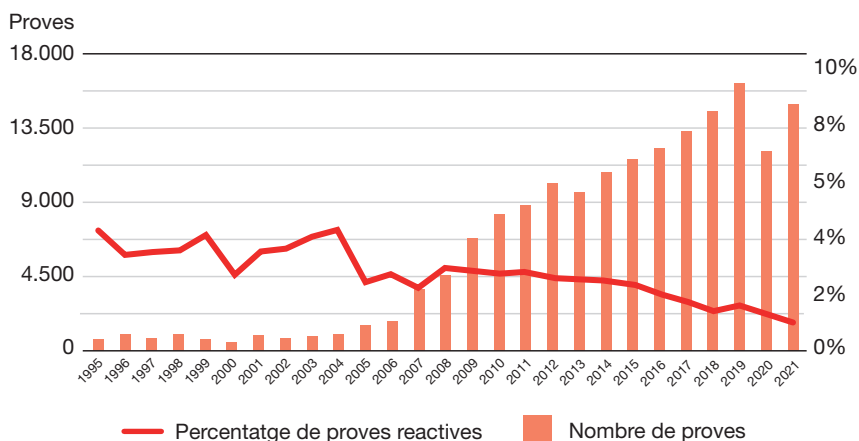
Monitoratge del diagnòstic i del tractament

Xarxa de centres comunitaris de cribatge del VIH (xarxa DEVO)

Els centres de cribatge comunitari (xarxa DEVO) han practicat 15.022 proves de VIH l'any 2021.

Els centres de cribatge comunitari on s'ofereix la prova de detecció del VIH (xarxa DEVO) han portat a terme, entre 1995 i 2021, 171.144 proves de VIH, un 1,93% de les quals han estat reactives. El 2021, el nombre de proves ha arribat a 15.022, amb una reactivitat del 0,93%. Del total de proves reactives, el 83,5% han tingut una prova confirmatòria que en un 98,3% ha confirmat la positivitat. El 93,9% d'aquestes han estat vinculades amb l'atenció sanitària.

Nombre de proves practicades i percentatge de proves positives

El nombre de proves de cribatge del VIH portades a terme s'ha anat incrementant al llarg dels anys, sobretot a partir de la introducció de les proves ràpides, l'any 2007. Del 2006 al 2019 l'augment mitjà anual del nombre de proves va ser del 20,6%. El 2020, a causa de la pandèmia de COVID-19, el nombre de proves va disminuir un 26% (i va passar de 16.282 proves el 2019 a 12.120 el 2020), i el 2021 el nombre de proves

s'ha tornat a incrementar (15.022), però sense arribar als nivells del 2019. El percentatge de proves reactives a la xarxa DEVO detectades ha anat disminuint els darrers 12 anys, amb una tendència estadísticament significativa ($p < 0,0001$), i ha passat del 2,6% el 2010 a l'0,9% el 2021.

El 2021, el 84,4% del total de persones que s'han fet la prova del VIH als centres de la xarxa DEVO, així com el 85,6% dels casos reactius, han estat homes. En homes i dones, el grup d'edat amb la majoria de persones testades i amb un nombre més alt de resultats reactius ha estat el de 25-34 anys. Els estrangers representen el 54,4% del nombre total de persones testades i el 76,7% del nombre de proves reactives.

Monitoratge bioconductual

Estudi HIVITS-TS-COVID (Estat de salut i impacte de la COVID-19 en dones que exerceixen el treball sexual)

En col·laboració amb l'Agència de Salut Pública de Catalunya (Departament de Salut), la Fundació Àmbit Prevenció i l'entitat Coalition PLUS (França), durant el 2021 s'ha implementat un estudi transversal per tal d'avaluar l'impacte de la crisi sanitària de la COVID-19 en dones cis que exerceixen el treball sexual a Catalunya, així com monitorar la prevalença autoreportada del VIH i altres ITS i els determinants de transmissió en aquesta població. En total van participar en l'estudi 280 dones majors de 18 anys i que havien exercit el treball sexual a Catalunya alguna vegada durant els darrers 12 mesos. El reclutament es va fer de manera presencial a les seus d'entitats comunitàries que van participar en l'estudi ACAS Girona, Actua Vallès, Àmbit Prevenció, Antisida Lleida, Assexora TGN, Creu Roja Tarragona, Metges del Món, Prevenció Osona, Projecte Carretera, SAS-ABITS (Ajuntament de Barcelona), i de manera telemàtica a través de webs institucionals, xarxes socials (Instagram, Twitter) i grups de WhatsApp de treballadores sexuals.

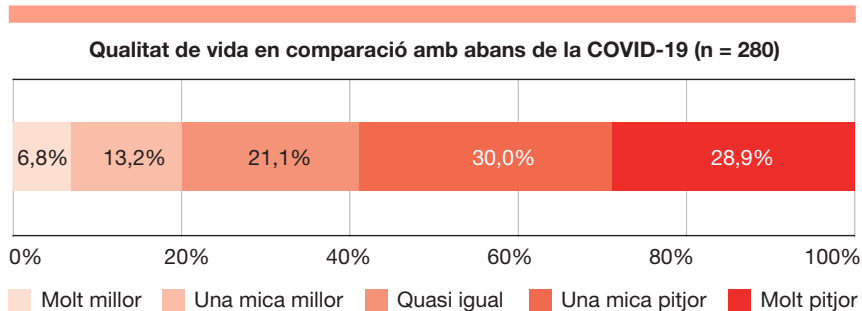
L'edat mitjana de les dones participants va ser de 36,9 anys i el 84,2% eren dones nascudes fora d'Espanya, amb Colòmbia, la República Dominicana i Romania com els tres principals països d'origen reportats. Més de la meitat de les dones participants vivien en una casa/pis o habitació de lloguer (53,5%), un 17,8% vivien al lloc on exercien el treball sexual i 5 dones (1,7%) no tenien lloc fix de residència o vivien al carrer. L'exercici de treball sexual representava l'única font d'ingressos per al 77,2% de les dones i la mitjana de clients per setmana va ser de 10,8 (ES:0,6; rang: 1-50).

Entre les dones que s'havien fet la prova del VIH alguna vegada, la prevalença autodeclarada va ser del 0,8% (n=2). La prevalença d'ITS alguna vegada a la vida va ser del 24%, i la dels darrers 12 mesos, del 9,5%.

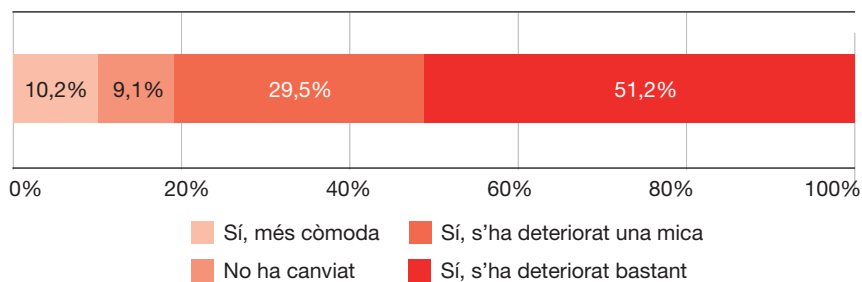
La Cohort PISCIS és una eina de monitoratge de l'ús dels tractaments antiretrovirals (TAR) a Catalunya.

Gairebé el 60% de dones entrevistades van afirmar que la seva qualitat de vida havia empitjorat a partir de la crisi sanitària de la COVID-19 i el 80%, que la seva situació econòmica s'havia deteriorat.

Impacte de la COVID-19 en dones que exerceixen el treball sexual a Catalunya

Canvi en la situació econòmica en comparació amb abans de la COVID-19 (n = 280)

Cal explorar en profunditat l'impacte que ha tingut la COVID-19 en la salut física i el benestar mental de les dones que exerceixen el treball sexual a Catalunya, així com en les seves condicions socials i laborals per poder identificar les necessitats i vulnerabilitats derivades de la COVID-19 i poder establir un seguit de recomanacions per al futur.

Desplegament de projectes de prevenció del VIH i altres ITS a través d'entitats comunitàries

El PCAVIHV implementa estratègies de resposta al VIH i altres ITS a través de diferents agents socials. L'any 2021 s'han dotat 61 projectes de 30 entitats d'arreu de Catalunya.

El PCAVIHV implementa estratègies de resposta al VIH i altres ITS a través de diferents **agents socials, entre els quals es troben les entitats comunitàries sense afany de lucre.**

Aquestes entitats desenvolupen projectes de prevenció del VIH considerats imprescindibles per a l'assoliment dels objectius marcats en el Pla d'acció enfront del VIH i les altres ITS 2021-2030, com ara **reduir la incidència i el retard en el diagnòstic d'aquestes infeccions, millorar l'atenció integral i la qualitat de vida de les persones afectades** i reduir l'estigmatització mitjançant l'acció comunitària per a la inclusió social.

Aquests projectes inclouen, entre altres objectius, la detecció precoç; la prevenció entre el col·lectiu de persones que s'injecten drogues, persones LGTBI+, persones que es dediquen al treball sexual, joves i adolescents, dones, persones internes en centres penitenciaris i persones migrades;

PCAVIHV

el compliment terapèutic; el suport emocional; el suport documental; la gestió en xarxa, i la prevenció de la violència de gènere.

L'any 2021 s'han dotat 61 projectes desplegats per 30 entitats d'arreu de Catalunya amb un import d'1.542.879,62 euros.

Pla d'accessibilitat al preservatiu

Com a resposta al creixent nombre d'infeccions de transmissió sexual detectat a casa nostra, a través del PCAVIHV es desplega un ampli ventall d'iniciatives incloses en el **Pla d'acció enfront del VIH i les altres ITS 2021-2030**, entre les quals destaca la facilitació d'estratègies i eines preventives i, més concretament, la provisió del preservatiu en un context on es faciliti també l'educació sanitària.

L'any 2021 s'han atès peticions de 83 entitats d'arreu de Catalunya i s'han distribuït un total d'1.132.960 preservatius masculins, 6.000 preservatius femenins i 205.600 unitats de lubricants.

Accessibilitat al preservatiu a baix preu: Programa Màquina

Aquesta iniciativa consisteix en la instal·lació de màquines dispensadores de preservatius masculins, en paquets de tres unitats, al preu d'1,50 euros (la meitat del preu actual de mercat) en espais amb una elevada afluència de joves. La iniciativa no té cost per a l'entitat sol·licitant.

Les ubicacions habituals són: centres d'atenció primària, centres per a l'atenció de la salut sexual i reproductiva, biblioteques, centres d'oci, zones d'enllaços de transport públic (FGC, rodalies RENFE i TMB), casals de joves i facultats universitàries. A final de 2021 hi ha instal·lades 413 màquines.

Profilaxi preexposició al VIH

La profilaxi prèvia a l'exposició (PrEP) és una estratègia basada en la utilització de fàrmacs antiretrovirals per prevenir la infecció pel VIH en persones no infectades. La PrEP és una acció que complementa una estratègia global de prevenció del VIH i altres ITS. Diferents estudis han mostrat que la PrEP és cost-efectiva, especialment en aquelles persones que tenen un alt compliment i, sobretot, si se'n prioritza l'ús en grups de població amb una elevada incidència del VIH.

Durant el mes de novembre de 2019 l'estratègia PrEP es va incloure en la cartera de serveis del Sistema Nacional de Salut i el PCAVIHV en va impulsar la implementació a tot el territori amb la participació del CatSalut, de les 19 unitats funcionals de sida hospitalàries i de dos dispositius de l'àmbit comunitari (BCN Checkpoint i la Unitat ITS Vall d'Hebron-Drassanes). També es va coordinar la creació del protocol d'actuació per al desplegament d'aquesta estratègia a Catalunya "Elements per a la implementació de la profilaxi pre-exposició al VIH a Catalunya" amb la participació de tots els agents sanitaris i comunitaris implicats, així com de societats científiques, que recull informació sobre les indicacions, l'escenari d'implementació i el monitoratge de l'estratègia.

Aquest any l'estratègia PrEP ha estat prioritzada en el Pla d'acció enfront del VIH i altres ITS 2021-2030, que va ser aprovat el mes de novembre de 2021 per la Comissió Interdepartamental de la Sida a Catalunya, presidida pel conseller de Salut.

Durant l'any 2021, 4.575 persones han rebut la PrEP a Catalunya.

Diagnòstic precoç

Estratègies de disminució del retard diagnòstic del VIH

A Catalunya s'estima que unes 33.340 persones estan infectades pel VIH, tot i que un 9% d'aquestes no ho saben. El 43% dels nous diagnòstics d'infecció s'han fet de forma tardana. El nombre de proves realitzades a la xarxa de laboratoris de Catalunya durant l'any 2021 ha estat al voltant de 400.000.

Tot i que el retard diagnòstic ha disminuït en els últims anys, aquestes dades indiquen que cal intensificar les intervencions per reduir el percentatge de pacients diagnosticats amb retard.

És per aquest motiu que des de l'ASPCAT **s'impulsen les estratègies següents per incrementar l'oferta de la prova del VIH** fora de l'àmbit sanitari, amb l'aplicació de les proves ràpides de diagnòstic:

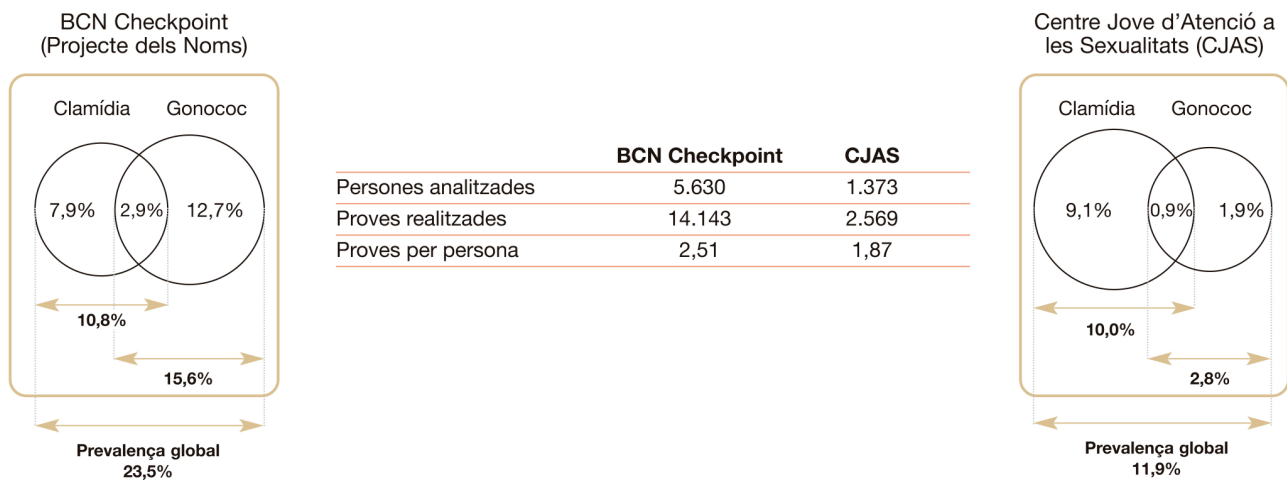
1. Cercar i oferir la prova a poblacions clau en els seus llocs de trobada, com poden ser: programes d'intercanvi de xeringues (PIX) i locals de trobada homosexuals (saunes). Durant l'any 2021 s'han realitzat conjuntament amb l'Agència de Salut Pública de Barcelona 569 proves en saunes de contacte sexual, el 0,1% de les quals han resultat reactives.
2. Oferir la prova ràpida a 125 farmàcies de Catalunya. En aquestes farmàcies s'ofereix a la ciutadania la possibilitat de fer-se la prova de detecció ràpida del VIH i saber-ne el resultat, de forma totalment confidencial, en quinze minuts. L'any 2021 s'han realitzat 786 proves, el 0,4% de les quals han resultat positives.
3. Des del principi de l'any 2018 es pot adquirir a les oficines de farmàcia l'autotest del VIH, que permet a la persona interessada, i sense intervenció d'altres, la detecció d'aquesta infecció a partir d'una gota de sang.

Actualment s'ofereix la possibilitat de fer la prova ràpida de detecció d'anticossos contra el VIH a catorze centres comunitaris (ONG), al Centre de Salut Internacional i Malalties Transmissibles Drassanes Vall d'Hebron (Drassanes Exprés) i als centres de Barcelona ciutat amb referent d'ITS. Durant l'any 2021 s'han realitzat 15.366 proves a les tretze ONG, de les quals el 0,83% han resultat reactives.

L'ASPCAT impulsa estratègies per incrementar l'oferta de la prova del VIH fora de l'àmbit sanitari, amb l'aplicació de les proves ràpides de diagnòstic.

Detecció precoç d'infeccions de transmissió sexual: cribatge oportunista de les infeccions de clamídia i gonococ

El cribatge oportunista de les infeccions per clamídia i gonococ en poblacions clau en l'àmbit comunitari ha continuat mostrant-se, durant el 2021, com una estratègia efectiva per reduir la transmissió d'aquestes dues infeccions de transmissió sexual (ITS). Des de març de 2015 fins al 31 de desembre de 2021 s'han realitzat 79.118 proves de frotis de faringe, recte i vagina, i anàlisis del primer raig d'orina, que es corresponen a 30.989 persones de dos segments de la població: joves (de 15 a 30 anys) i homes que tenen relacions sexuals amb homes.

Durant l'any 2021 el nombre de proves realitzades ha estat de 16.172, corresponents a 7.003 persones, xifra que representa un increment de l'activitat del 19% respecte a l'any anterior, condicionat per la COVID-19; però sense arribar als nivells de l'any 2019 (7.743 persones analitzades).

Tanmateix, aquesta estratègia continua sent fonamental per a la detecció precoç de les infeccions per clamídia i gonococ en aquestes poblacions que molt sovint són asimptomàtiques i que, quan es cronifiquen, poden comportar complicacions greus i alteracions de la fertilitat.

A 12 de les 14 entitats comunitàries (ONG) que fan la prova de detecció del VIH s'ofereix també la prova ràpida de detecció d'anticossos de la sífilis. L'any 2021 s'han realitzat 11.584 proves, l'1,42% de les quals han resultat reactives.

Encàrrec al PCAVIHV de dos projectes finançats pel Pacto de Estado contra la Violència Machista (PECVM)

Segons la resolució de transferències de la Secretaria de Estado de Igualdad y contra la Violència de Género per al desenvolupament de noves o ampliadetes competències reservades a les comunitats autònomes i ciutats amb estatut d'autonomia en el Pacto de Estado contra la Violència Machista (PECVM), i en compliment de l'article 86 de la Llei 47/2003, amb

aquests fons i des del PCAVIHV s'han encarregat dos projectes en el marc de l'educació sexual a joves.

Els projectes són:

- DIVERSEX. [Guia d'educació sexual i prevenció de les violències masclistes per a professionals de l'àmbit socioeducatiu](#), editada per l'Associació Actua Vallès.
- VIOLÈNCIA ZERO. Guia d'orientació per prevenir la violència de gènere en el marc dels tallers i de les activitats per protegir-se de les ITS i sobre educació sexual afectiva.

Comunicació, accions de sensibilització i materials divulgatius

Dia Mundial de la Sida (1 de desembre)

Adhesió al Dia Mundial de la Sida 2021 i participació en els actes commemoratius de la diada amb el tradicional desplegament de les seccions del Tapís Memorial de la Sida de forma simultània al Palau de la Generalitat i a l'Ajuntament de Barcelona.

Enguany fa quaranta anys del primer cas diagnosticat de sida a Catalunya. L'acte de commemoració ha tingut lloc al Palau de la Generalitat, recuperant la presencialitat, i ha estat encapçalat pel president de la Generalitat, Pere Aragonès i Garcia.

Nota de premsa del Dia Mundial de la Sida 202: [President Aragonès: "Cal continuar empenyent per aconseguir l'objectiu d'eliminar definitivament el virus de la sida l'any 2030"](#).

Setmana Europea del Cribratge del VIH i les Hepatitis

Com cada any, l'ASPCAT s'ha adherit a la **Setmana Europea del Cribratge del VIH i les Hepatitis** en la població general i especialment en els col·lectius sensibles, tant a l'[edició de primavera](#) (del 14 al 21 de maig) com a l'[edició de tardor](#) (del 22 al 29 de novembre).

Materials divulgatius

El material divulgatiu en diferents formats i adreçat a la població general, a col·lectius específics i també als professionals sanitaris és una bona eina per a la prevenció ja que facilita la sensibilització comunitària i millora la formació en salut.

- Cartells per a la **difusió de la Setmana Europea del Cribratge del VIH i les Hepatitis Viriques 2021**. Impressió de cartells per a la població general i difusió electrònica del [cartell per a professionals sanitaris](#).

- **Cartell del Dia Mundial de la Sida 2021:** 40 anys de respostes al VIH. 10.000 exemplars distribuïts als CAP, CUAP, PASSIR, CAS, CRD, COFC, CISC, ONG sida.
- Comunicat conjunt amb motiu del Dia Mundial de la Sida 2021, promogut pel PCAVIHV, al qual l'any 2021 s'han adherit més de 130 entitats públiques i privades. En aquest manifest les entitats adquireixen un compromís professional per seguir fent front al VIH; després de 40 anys de respostes, que encara no són suficients, cal seguir treballant per aconseguir eliminar-lo al 2030.
- INFOSIDA 56. Pla de prevenció i control de l'hepatitis de Catalunya.
- INFOSIDA 57. [Pla d'acció enfront de la infecció pel VIH i les altres ITS 2021-2030.](#)

Pacte social per fer front a la discriminació i l'estigma de les persones amb VIH

Un dels objectius primordials del [Pla d'acció enfront del VIH i altres ITS 2021-2030](#) és millorar la qualitat de vida de les persones afectades i promoure una resposta social constructiva fomentant la inclusió social, així com fer front a l'estigma.

Per aconseguir-ho, a Catalunya disposem d'una eina fonamental, el Pacte social davant de l'estigma i la discriminació que pateixen les persones amb VIH a Catalunya, que l'any 2019 va rebre l'aprovació del ple del Parlament de Catalunya, l'any 2020 va ser impulsat el govern de Catalunya i aquell mateix any es va aprovar un [endecàleg](#) d'actuacions marc a desenvolupar. Durant el 2021 s'ha estat desenvolupant l'elaboració i el consens d'un pla operatiu amb accions vinculades a aquest endecàleg, i la seva posterior implementació i avaluació.

El Pacte social ha de ser l'instrument per garantir els drets i la igualtat d'oportunitats de les persones amb VIH i sida, que encara pateixen discriminació en l'àmbit sanitari, el mercat laboral i la contractació de serveis financers, entre d'altres.

El desplegament de les actuacions recollides al Pla d'acció i al Pacte social hauran de permetre l'avenç en la consecució dels objectius, reforçant les estratègies en marxa amb la col·laboració de tots els agents socials.

El Pacte social ha de ser l'instrument per garantir els drets i la igualtat d'oportunitats de les persones amb VIH i sida, que encara pateixen discriminació en l'àmbit sanitari, el mercat laboral i la contractació de serveis financers, entre d'altres.

Hepatitis C

El 2021 s'ha donat continuïtat al Pla de prevenció i control de l'hepatitis C a Catalunya, que té com a objectiu principal disminuir la morbimortalitat causada pel virus de l'hepatitis C (VHC) en la població catalana.

El [Pla de prevenció i control de l'hepatitis C a Catalunya](#) ha continuat el 2021 amb un treball multidisciplinari entre professionals del món de la salut pública, especialistes de primària i d'hospitals, experts en addiccions, organitzacions de suport a persones amb exposicions o situacions de risc, i entitats i associacions de pacients, amb l'objectiu d'aconseguir l'eliminació de la VHC com a problema de salut pública l'any 2030.

El Pla facilita l'adopció i implementació de les mesures necessàries per disminuir la incidència, la morbiditat i la mortalitat associada a la infecció per VHC a Catalunya i posa el focus en la microeliminació de les hepatitis a les poblacions més vulnerables, per la seva elevada exposició a la malaltia i la seva menor vinculació al sistema sanitari, a més d'esforços de flexibilització assistencial per apropar l'atenció sanitària de cribratge i tractament a aquestes poblacions.

Projectes d'eliminació del VHC a persones consumidores de drogues

El Pla de prevenció i control de l'hepatitis C a Catalunya inclou intervencions en poblacions especialment vulnerables com les persones drogodependents, la població immigrant de països d'elevada incidència i la població penitenciària.

Adaptar el sistema, no la persona: es tracta d'adaptar, quan calgui, els circuits assistencials del VHC entre els centres d'atenció a les drogodependències (CAS) i els seus hospitals de referència a Catalunya

Les persones que s'injecten drogues (PID) són les que presenten prevalències més altes d'infecció per VHC a Catalunya. El 2019, l'estudi REDAN realitzat a 17 centres de reducció de danys a Catalunya va presentar una prevalença d'infecció per VHC del 74%. El 2021, l'[Informe sobre l'indicador d'inicis de tractament ambulatori per addicció amb o sense substància](#), mostrava que de les 13.423 persones que van iniciar tractament per alguna addicció, 1.209 eren per dependència a l'heroïna. Al desembre del mateix any hi havia 6.843 persones al Programa de manteniment amb metadona, on en un 58% dels casos la dispensació es fa a la Regió Sanitària Barcelona, i hi havia 628 persones en tractament amb buprenorfina, d'acord amb l'[Informe d'activitat assistencial: Tractament amb agonistes opioïdes](#) de 2021.

En relació amb tots aquests pacients, en particular als addictes a l'heroïna, es va elaborar el [Protocol de diagnòstic i tractament del virus de l'hepatitis C per a persones drogodependents](#), el qual planteja un marc per adaptar els circuits assistencials de cada CAS amb el seu hospital, per tal de facilitar l'accés al diagnòstic i el tractament de la infecció pel VHC en aquestes persones.

El 2021 es dona continuïtat al Pla de prevenció i control de l'hepatitis C a Catalunya, que té com a objectiu principal disminuir la morbimortalitat causada pel virus de l'hepatitis C (VHC) en la població catalana.

El Pla de prevenció i control de l'hepatitis C a Catalunya inclou intervencions en poblacions especialment vulnerables com les persones drogodependents, la població immigrant de països d'elevada incidència i la població penitenciària.

Aquesta adaptació del protocol té com a objectius promoure un augment de les accions de cribratge de VHC als CAS; facilitar l'accés del diagnòstic de la infecció, reduir el nombre de visites entre el diagnòstic i l'inici del tractament, promoure esforços per tal que tot el circuit (des del diagnòstic fins al tractament) sigui fet a les dependències del CAS, sempre que sigui possible, i crear mecanismes de coordinació regular entre els CAS i les unitats hospitalàries especialitzades (digestologia i/o medicina interna i farmàcia) per tal de monitorar i avaluar l'eficàcia dels protocols.

A final del 2021 s'havien formalitzat 38 protocols entre els CAS i hospitals. Durant 2021 s'han distribuït aproximadament 1.300 proves ràpides del VHC i 250 proves de sang seca (per determinar la infecció crònica per VHC) per tota la xarxa d'atenció a les drogodependències per tal d'afavorir aquest cribratge.

La formació i/o adaptació de protocols de tots els CAS de Catalunya seguirà en procés el 2022. Les gestions organitzades pel PCAVIHV per establir i/o adaptar aquests circuits d'acord amb les necessitats de les PID són clau per aconseguir l'equitat assistencial amb la resta de la població.

Fer més accessible el tractament de l'hepatitis C: una unitat mòbil de cribratge

Alguns CAS de Catalunya es troben allunyats de les instal·lacions hospitalàries, fet que dificulta les actuacions estàndard de coordinació i derivació al tractament, induint una major possibilitat de pèrdua de seguiment d'un pacient infectat. Per aquest motiu, l'any 2021 el programa PCAVIVIH, conjuntament amb la Creu Roja, ha ofert una unitat mòbil (UM) a cinc CAS de la zona del Baix Llobregat, amb l'objectiu de fer un cribratge del VHC i iniciar el tractament al CAS als pacients que, per les seves característiques, encara no s'havien cribrat ni tractat.

La UM se situa davant del CAS i ofereix proves del VHC (anticossos i ARN) al punt d'atenció, a més d'elastògraf portàtil per avaluar la fibrosi hepàtica. Els resultats es comparteixen amb el CAS i els serveis d'hepatologia corresponents. Voluntaris de Creu Roja poden acompanyar els pacients que poden faltar a les cites. El tractament és lliurat i dispensat pels serveis d'infermeria del CAS. També s'ofereixen proves ràpides de VIH i VHB.

Del juny al desembre de 2021 322 persones han estat examinades. Aquest projecte en curs mostra una alternativa viable per a la identificació del VHC i la vinculació al tractament i la importància de crear circuits que atenguin aquestes necessitats col·lectives. El projecte continuarà al llarg de l'any 2022.

Cribratge i accés a tractament en població immigrant provinent de països d'elevada prevalença

Durant la darrera dècada s'ha descrit un flux migratori positiu important a Catalunya. Algunes d'aquestes poblacions, tot i considerar-se sanes, poden tenir altes prevalències de malalties infeccioses, a causa de l'elevada exposició al seu país d'origen i, per això, el Centre Europeu per a la Pre-

venció i Control de Malalties (ECDC) ha identificat la procedència d'alguns països com un factor clau per definir on cal fer un cribratge més intensiu per millorar el diagnòstic i l'accés a tractament per a l'hepatitis pel virus C (VHC) i B (VHB), així com aquelles intervencions adreçades a la prevenció de noves infeccions.

Per tant, seguint aquestes directrius, el Pla de prevenció i control de l'hepatitis C de Catalunya està desenvolupant un projecte pilot de cribratge comunitari dirigit a poblacions immigrants provinents de països amb alta prevalença de VHC, que va començar el 2020 i ha durat tot l'any 2021.

El projecte es basa en una intervenció de sensibilització i diagnòstic del VHC/VHB/VIH a diferents entorns comunitaris a Lleida, Tarragona, Barcelona Litoral i Metropolitana Sud, que recluta immigrants que resideixen a Catalunya des de fa més de 3 mesos, independentment de la seva inscripció a la seguretat social o vinculació al sistema sanitari o empadronament, mitjançant el suport d'agents comunitaris.

En els esdeveniments on es van reclutar les persones participants es va fer un taller que inclou una part informativa i educativa, el cribratge d'anticossos (Ac) mitjançant punció dactilar pel VHC i HbsAg pel VHB, i si la persona no havia fet un test de VIH al darrer any també se li oferia la prova per Ag/Ac pel VIH. Als pacients que ho desitjaven, també estava disponible el test de COVID-19.

Cribratge i tractament de VHC a presons

Des de l'any 2016 està en marxa un programa d'eliminació de l'hepatitis C a les presons catalanes, on s'ofereix sistemàticament el cribratge en la valoració mèdica d'ingrés. Al final del 2021, el 82,2% d'ingressos s'havien cribrat. En els casos amb infeccions pel VHC s'inicia el tractament al mateix centre i en el cas que sigui excarcerat, es vincula el pacient a l'especialista del seu hospital de referència, mitjançant la infermera d'enllaç de presons, la qual cosa permet una disminució de la pèrdua de seguiments postexcarceració.

El desembre de 2021, el percentatge de persones amb hepatitis C crònica activa del total de les presons catalanes era de 0,37%, de manera que s'assoleix la microeliminació en aquest àmbit. Des de la introducció dels antivirals d'acció directa contra el VHC a les presons catalanes, l'any 2015, s'hi han tractat més de 1.000 persones. És important recordar que la població emprisonada varia constantment i que aquesta és una feina que haurà i serà mantinguda al llarg dels anys.

Recuperació de casos diagnosticats no tractats

L'any 2021 s'ha continuat treballant en la millora de l'estratègia de recuperació de casos de persones diagnosticades de la infecció pel VHC i no tractades en el projecte d'encreuament de registres: Registre de pacients i tractament (RPT) i Conjunt Mínim Bàsic de Dades (CMBD).

Xarxa de centres comunitaris (xarxa DEVO)

S'ha continuat amb l'oferta de la prova del virus de l'hepatitis C en els centres que formen part de la xarxa DEVO. Aquesta xarxa, creada el 1994, està formada per centres alternatius que ofereixen la prova del VIH de forma gratuïta, voluntària i confidencial, principalment a HSH en risc d'infecció pel VHC. El risc es determina a partir d'una enquesta de pràctiques de risc basada en l'eina HCV-MOSAIC *risk score*.

TÉSTATE C Plus: oferta en línia de kits d'autorecollida de mostra per a la detecció del virus de l'hepatitis C dirigida a gais, bisexuals i altres homes que tenen relacions sexuals amb homes i dones trans

El projecte TÉSTATE C Plus col·labora estretament amb “Disfruta sin C”, una campanya de sensibilització i informació sobre estratègies de reducció de riscos i danys, i promoció de la prova del VHC dirigida a homes GBHSH que practiquen *chemsex*. La campanya –liderada per les entitats comunitàries Grup de Treball sobre Tractaments del VIH (gTt-VIH), Stop Sida i Gais Positius– disposa d'una pàgina web (www.disfrutasin-c.org) on es proporciona informació sobre la transmissió del VHC en el context del *chemsex* i estratègies individualitzades de reducció de riscos i danys, i on es promou el cribratge del VHC.

La plataforma TÉSTATE està dirigida als usuaris de pàgines web i aplicacions mòbils de cerca de contactes sexuals per a homes GBHSH perquè puguin millorar la seva salut sexual a través de la participació activa en el procés de cribratge d'infeccions prevalents. L'estudi TÉSTATE C Plus se centra precisament en aquest col·lectiu, i en especial, en aquells homes que utilitzen drogues en contextos sexuals (*chemsex*) on la incidència del VHC és elevada.

Al projecte, el cribratge del VHC es realitza a través de la tècnica de l'autopresa de mostra. Els usuaris, prèviament registrats a la web, sol·liciten un kit d'autorecollida d'una mostra de sang seca. A l'usuari li arriba a casa un kit amb totes les instruccions necessàries per prendre la mostra de sang seca. Aquesta mostra s'obté punxant el dit per poder extreure sang capil·lar. Tot seguit, l'usuari envia per correu postal i sense cap cost la targeta amb la mostra de sang seca al laboratori de referència (Unitat de Microbiologia de l'Hospital Germans Trias i Pujol) i, quan el resultat està disponible, el pot consultar en línia a la plataforma del projecte.

Entre juliol de 2020 i novembre de 2021 la pàgina web va tenir 85.255 visites, 669 persones van sol·licitar un kit d'autorecollida de mostra i 358 van enviar una mostra al laboratori (53,51%). Menys de la meitat dels participants (43,4%) s'havien fet prèviament la prova del VHC abans i els participants presentaven un alt percentatge de diferents pràctiques de risc associades a la infecció per VHC.

Diagnòstic i tractament en coinfectats de VHC i VIH

La Cohort Poblacional de VIH Catalanobalear, o Cohort PISCIS, és un estudi obert multicèntric longitudinal i prospectiu de persones infectades pel VIH. S'hi inclouen els pacients amb VIH majors de 16 anys que han estat visitats a un dels 18 hospitals que participen a Catalunya (16) i a les Illes Balears (2) a partir de gener de 1998. Segons dades publicades el 2021, entre gener de 1998 i desembre del 2020, s'hi havien inclòs 27.992 pacients VIH positius. El 2020, el 31,3% havia tingut infecció pel VHC alguna vegada de la vida. L'1,9% de les persones VIH+ en seguiment el 2020 tenien infecció activa per VHC. Les dades són enviades per part de cada unitat de VIH i se centralitzen en un repositori central gestionat pel CEEISCAT, on s'han creat programes de traducció per homogeneïtzar les dades de cada unitat en una base de dades única, per mantenir-ne una alta integritat i qualitat.

Tractament

Actualment no hi ha una vacuna eficaç contra l'hepatitis C (com és el cas de l'hepatitis A i B), però sí que es disposa d'un tractament senzill, de curta durada i molt eficaç, amb taxes de curació superiors al 95%. Per això el Departament de Salut ha fet un esforç important des del 2015, any d'aparició dels AAD (Antivirals d'Acció Directa), per oferir aquest tractament al conjunt de la població. L'any 2021 s'han tractat 1.620 persones, i fins al 2021 a Catalunya se n'han tractat més de 27.000 (60% homes i 40% dones, amb una edat mitjana de 56 anys). Es tracta d'un dels tractaments més cost-efectius i la resposta viral sostinguda a les 12 setmanes ha estat de 91,5%.

Comunicació, accions de sensibilització i materials divulgatius

Dia Mundial de les Hepatitis Víriques (28 de juliol)

Amb motiu del Dia Mundial de les Hepatitis Víriques 2021 es va organitzar un Seminari web amb el títol “**L’hepatitis no pot esperar**”, a fi d’analitzar l’impacte de la COVID-19 en l’àmbit de la salut i els esforços realitzats a tots els nivells per reprendre l’activitat en les diferents estratègies d’eliminació de les hepatitis víriques, especialment l’hepatitis C crònica.

Nota de premsa del [Dia Mundial de les Hepatitis Víriques 2021](#).

Impuls a la Setmana Europea del Cribratge del VIH i les Hepatitis

[Vegeu l’apartat VIH i ITS a la pàgina 127.]

L'experiència

Aprovació del Pla d'acció enfront del VIH i altres ITS 2021-2030

La Comissió Interdepartamental de la Sida a Catalunya, reunida el 29 de desembre de 2021 a Barcelona i presidida pel conseller Josep Maria Argimon, va aprovar el nou **Pla d'acció enfront del VIH i altres infeccions de transmissió sexual (ITS) 2021-2030**, que inclou els objectius, estratègies i actuacions a desplegar durant la propera dècada. L'objectiu és facilitar la implementació de mesures per reduir la incidència de la infecció pel VIH i altres ITS, facilitar l'accés precoç al tractament i millorar la qualitat de vida de les persones infectades, així com reduir l'estigmatització associada a aquestes infeccions, mitjançant l'acció comunitària per a la inclusió social.

El pla s'estructura en quatre eixos d'actuació: monitoratge i avaluació, prevenció de noves infeccions, atenció a les persones i entorn comunitari. Inclou 21 objectius específics i 53 accions, que preveuen intervencions per monitorar i avaluar l'epidèmia i els seus determinants, promoure la recerca aplicada, promoure la salut sexual, prevenir la transmissió i detectar precoçment, garantir una atenció integral i de qualitat, reduir l'impacte socioeconòmic de la infecció pel VIH, optimitzar les polítiques d'intervenció comunitàries i locals i impulsar les mesures necessàries per evitar la serofòbia.

El pla està alineat amb les recomanacions d'agències internacionals i basat en les necessitats derivades de la situació epidemiològica i en l'evidència, els objectius i prioritats del Departament de Salut. El document recull les propostes de les entitats comunitàries, els professionals, la ciutadania i les administracions catalanes. Ha estat fruit d'un ampli procés participatiu on s'han recollit les aportacions d'un ampli ventall de representants del món associatiu, professionals, societats científiques, institucions i poblacions clau, com els homes que tenen relacions sexuals amb altres homes, els joves i persones VIH+.

President Aragonès: **"Cal continuar empenyent per aconseguir l'objectiu d'eliminar definitivament el virus de la sida l'any 2030"**

El president de la Generalitat, Pere Aragonès, va refermar durant l'acte institucional amb motiu del Dia Mundial de la Sida, celebrat el dia 1 de desembre al Palau de la Generalitat, el "compromís col·lectiu" de les institucions catalanes en la lluita contra la sida, fent una crida a **"la implicació de tots i totes en aquesta lluita transversal"**, que ens ha de permetre, va dir, **"la derrota de l'epidèmia"** i **"de tots els estigmes socials que hi van associats"**. Per a Aragonès, **"s'ha avançat molt en aquests 40 anys, però cal continuar empenyent fins aconseguir l'objectiu compartit d'eliminar definitivament el virus de cara a l'any 2030"**.

Drogues, addiccions comportamentals i salut mental

Actuació prioritària de salut pública

L'any 2021 s'ha posat en marxa la recollida sistemàtica del nou indicador d'inicis de tractament per addiccions comportamentals.

L'impacte del consum d'alcohol i altres drogues, així com altres comportaments susceptibles de generar addiccions comportamentals, va més enllà de la persona afectada i les conseqüències es poden estendre a les persones del seu entorn.

L'any 2021 s'ha dut a terme una nova edició de l'enquesta ESTUDES (Enquesta sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari a Espanya), que es realitza des de 1994 i que té com a objectiu conèixer la situació i les tendències del consum de drogues i d'altres comportaments susceptibles de generar addicció entre els estudiants de secundària de 14 a 18 anys.

L'anàlisi de la darrera edició de l'enquesta ESTUDES per a Catalunya indica que el 51,5% dels estudiants de 14 a 18 anys han consumit alcohol en els darrers 30 dies; aquesta és la substància més consumida, seguida del tabac i del cànnabis (24,9% i 17,4%, respectivament) i, a més distància, els hipnosedants. A la darrera enquesta s'observa que tant per l'alcohol, el tabac i el cànnabis, la prevalença del consum en els darrers 30 dies i la del consum diari o gairebé diari en els darrers 30 dies presenten quasi els valors més baixos de tota la sèrie històrica. Pel que fa al consum d'hipnosedants (en els darrers 30 dies i consum diari), la prevalença augmenta respecte dels anys anteriors i presenta els valors més alts. La prevalença del consum d'alcohol, tabac, cànnabis i hipnosedants en els darrers 30 dies i el consum diari de tabac i hipnosedants va ser superior en les noies.

Des de l'any 2014 s'han anat incorporant preguntes relacionades amb les addiccions comportamentals. En aquesta darrera edició de l'enquesta, ha disminuït la prevalença del joc amb diners en els darrers anys, especialment la del joc presencial, que és lleugerament superior a la del joc per internet (14,3% i 9,1%, respectivament). En ambdós casos, juguen més els nois que les noies. En canvi, l'ús compulsiu d'internet ha augmentat lleugerament i és més elevat en les noies que en els nois (32,4% en noies i 21,8% en nois).

Cal tenir en compte que les dades recollides a l'enquesta ESTUDES de l'any 2021 poden estar afectades a les restriccions que encara estaven vigents pel control de la pandèmia COVID-19.

Evolució de la prevalença de consum de drogues en els últims trenta dies entre la població de 14 a 18 anys (%), 1994-2021

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2021
Tabac	30,1	34,8	32,6	34,1	29,5	31,3	30,9	37,3	29,0	28,1	30,8	26,9	31,2	24,9
Alcohol	78,3	64,7	61,0	59,5	49,2	60,6	61,5	55,1	56,4	68,5	68,0	61,9	60,4	51,5
Cànnabis	17,1	21,5	22,1	22,3	26,8	30,4	25,1	23,1	21,3	17,0	23,4	20,3	23,1	17,4
Hipnosedants ¹	*	*	*	*	*	*	4,9	6,1	5,6	6,8	7,1	7,0	7,4	7,9
Hipnosedants ²	2,8	2,7	2,6	2,4	2,6	2,7	3,5	3,1	3,3	3,3	3,5	3,1	3,2	3,9
Cocaïna (pols i/o base)	0,8	1,9	3,5	2,0	2,7	3,4	2,7	1,5	1,3	1,5	1,9	0,9	0,7	0,9
Analgèsics opioides ³	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	0,6
Èxtasi	2,6	3,8	2,3	2,5	1,3	1,1	1,5	1,3	1,1	1,7	0,4	0,6	0,8	0,7
Amfetamines/speed	2,7	3,5	2,1	1,1	1,5	1,8	1,6	1,2	0,8	1,1	0,4	0,7	0,5	0,6
Al·lucinògens	3,2	3,6	2,0	1,6	1,2	2,0	2,0	1,0	0,8	1,1	0,4	0,5	0,3	0,6
Heroïna	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	0,5	0,8	0,3	0,7	0,6	0,2	0,5	0,2	0,3
Inhalants	1,1	1,9	1,7	2,0	1,2	1,4	1,5	0,8	0,9	0,9	0,5	0,4	0,4	0,4
GHB (èxtasi líquid)	*	*	*	*	*	*	1,0	0,3	0,6	1,0	0,4	0,4	0,2	0,4
Esteroides anabolitzants	*	*	*	*	*	*	*	*	*	0,3	0,2	0,3	0,2	0,4

Font: Sub-direcció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'Enquesta sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari a Espanya (ESTUDES). Observatori Espanyol sobre Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1 Tranquil·litzants i/o somnífers amb recepta mèdica o sense.

2 Tranquil·litzants i/o somnífers sense recepta mèdica.

3 Ús no mèdic d'analgèsics opioides.

* A causa de les preguntes dels qüestionaris de les enquestes 1994-2016, aquestes dades no es van poder analitzar.

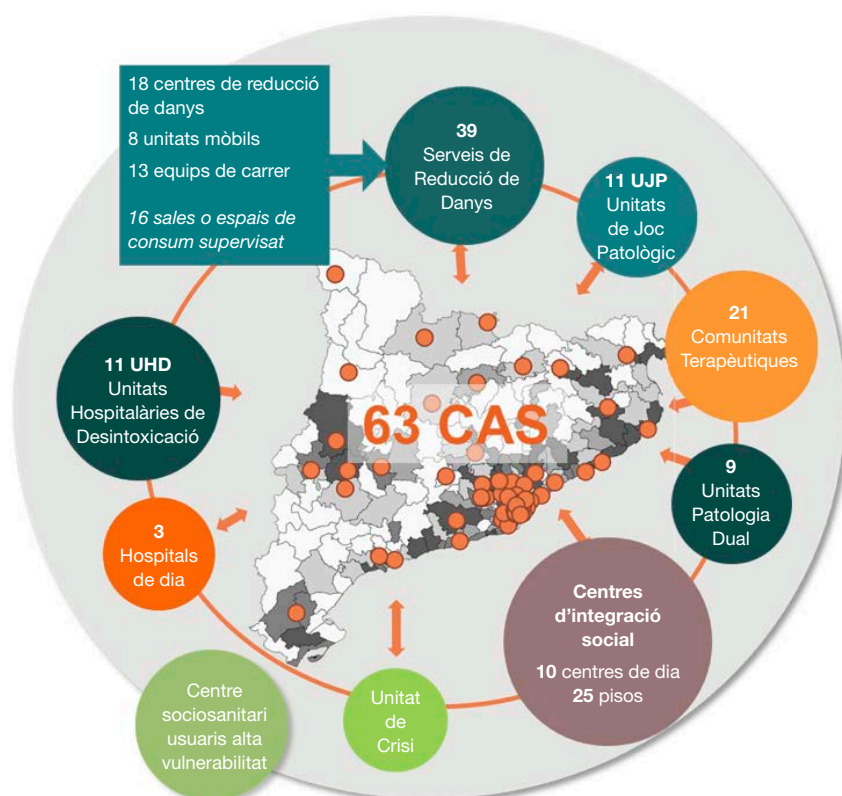
Evolució de la prevalença del joc amb diners (presencial i per internet) alguna vegada en el darrer any i de l'ús compulsiu d'internet entre la població de 14 a 18 anys (%), 2014-2021

	2014	2016	2018	2021
Joc amb diners presencial	16,5	11,1	20,8	14,3
Joc amb diners a internet	6,2	7,4	9,5	9,1
Ús compulsiu d'internet	19,7	25,6	24,3	27,1

Font: Sub-direcció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'Enquesta sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari a Espanya (ESTUDES). Observatori Espanyol sobre Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

Xarxa d'atenció a les addiccions

En l'àmbit assistencial, una àmplia xarxa d'atenció a les addiccions ofereix des de tractament ambulatori (CAS) fins a residencial (comunitats terapèutiques), passant per dispositius de desintoxicació hospitalària i un seguit de serveis de reducció de danys, entre d'altres, per atendre les persones que han desenvolupat un trastorn.

Programes de prevenció

- **L'aventura de la vida.** Programa de promoció de la salut que potencia les actituds i els hàbits saludables com a estratègia de prevenció amb els infants de primària, a partir de la informació sobre conductes que comprometen el benestar i la convivència, la promoció d'actituds i valors que afavoreixin estils de vida saludables i el desenvolupament de les habilitats per a la vida. Durant l'any 2021 s'ha intervingut de forma híbrida combinant accions presencials amb espais virtuals de consulta, bancs de recursos, etc. en 184 centres educatius de 107 municipis de Catalunya, s'han format 1.393 docents i hi han participat 26.403 infants i 1.600 pares i mares.
- **Connecta amb els teus fills i filles.** Programa de prevenció per a pares i mares que ajuda a resoldre dubtes, por i inseguretats en la tasca de connectar amb els fills i filles i al voltant de temes relacionats amb els estils de vida (sortides nocturnes, gestió dels diners, relació amb

les amistats dels fills i filles) i la prevenció i gestió de les conductes de risc (consum de drogues, conducció temerària, relacions sexuals poc segures, etc.). El 2021 s'han recuperat les sessions presencials guanyant així en metodologies més participatives i més proximitat amb les persones assistents. S'han dut a terme 21 tallers, als quals han assistit 417 persones. Durant aquest any s'ha estat treballant també en el disseny d'un nou taller, "Parlem de pantalles", sobre els usos dels entorns digitals.

- **Q de Festa! Nits de Qualitat.** Projecte marc per al treball transversal entre els diferents agents implicats en l'oci nocturn d'un territori per fer-ne un espai més segur, cívic i saludable. En els programes d'oci nocturn, s'implementen les plataformes participatives en 26 ciutats, a través de 250 sessions que impliquen 480 persones. Es mantenen vuit ciutats amb distintiu Q i 38 espais d'oci nocturn, sales o locals i tres espais de durada determinada (festivals, festes populars i universitàries).

- Durant l'any 2021 s'han continuat desenvolupant les **intervencions preventives entre iguals en l'àmbit de l'oci nocturn** i s'han realitzat un total de 79 intervencions entre iguals en espais d'oci en 23 municipis catalans, amb la col·laboració de 10 entitats especialitzades i 79 persones voluntàries d'entre 18 i 39 anys; s'ha arribat a 10.765 persones i s'han distribuït aproximadament 10.357 materials. El 60% de les intervencions s'ha fet en festes populars i la resta, en espais d'oci privat. En el període 2012-2021 s'han realitzat 1.716 intervencions.

- **Fitjove.** Programa de prevenció del consum de drogues entre adolescents que viuen en zones d'especial vulnerabilitat, en barris considerats de risc, a través de la promoció d'activitats esportives en instal·lacions de la comunitat. El programa es porta a terme des del 2013 i el curs 2020-2021 s'ha implementat a 23 municipis, amb la participació, en la primera fase, de 4.863 joves (26% nois i 74% noies) d'entre 16 i 18 anys.

La segona fase es va haver d'adaptar al format en línia i al final del curs hi havien participat 251 persones.

- **EFFECTE UNI.** Plataforma sobre prevenció, drogues i entorns digitals en l'àmbit universitari. El 2021 ha continuat la implementació de la plataforma de treball col·laboratiu que identifica sis àrees clau d'actuació: el campus, l'oci universitari, la incidència curricular, les xarxes socials, l'entorn laboral i els espais de treball professional. La plataforma s'impulsa a través d'un grup de treball format per professionals d'entitats i d'universitats i agrupa diferents programes i iniciatives en un marc comú. Enguany s'ha fet un esforç important per a la millora de l'avaluació dels programes (vegeu l'experiència destacada de la memòria). Actualment vuit universitats implementen actuacions de parells als campus basats en l'educació entre iguals (UB, UAB, UPF, UdG, UVic, ULleida, URV i Tecnocampus-UPF).

Addiccions comportamentals. Durant l'any 2021 s'ha treballat per a la inclusió de l'abordatge de les addiccions comportamentals en els diferents àmbits de la SGA, des de l'àmbit preventiu fins a l'assisten-

cial, també augmentant el coneixement existent d'aquestes addiccions generant i recollint nous indicadors. Com a novetat, a final del 2021 es va publicar i iniciar la difusió de la Guia preventiva sobre entorns digitals adreçada a professionals que treballen amb adolescents. Aquesta guia, fruit de la col·laboració de la SGA amb el Departament d'Educació i l'Agència Catalana de la Joventut, així com del treball conjunt amb entitats i experts amb llarga trajectòria professional, té com a objectiu esdevenir un document de referència i suport per a l'educació mediàtica en els entorns educatius (tant d'educació formal com no formal), prevenir els riscos i potenciar els beneficis de l'ús dels entorns digitals.

a Primera Línia

- **A Primera Línia.** Estratègia socioeducativa d'intervenció adreçada a joves en situació de vulnerabilitat social i alt risc de conductes problemàtiques associades al consum de drogues, des de la perspectiva de la reducció de riscos i danys. El 2021 s'ha format, coordinat i assessorat una nova xarxa pilot de sis professionals de l'àmbit de les drogodependències per tal que actuïn com a formadors i assessors en temes de consums de drogues d'altres professionals que treballen amb aquesta població jove d'alt risc d'exclusió social i que presenta consums de drogues. Actualment, la xarxa compta amb educadors/es dels centres d'atenció i seguiment de les drogodependències, als sectors sanitaris del Vallès Occidental Oest, Priorat-Baix Camp, Girona Sud, Barcelonès Nord i Maresme, Terres de l'Ebre i Solsonès-Bages-Berguedà-Moianès. Es calcula que l'abast és d'unes 1.200 persones joves o adolescents en situació d'alt risc social i consum de drogues.

Els i les professionals de la xarxa:

- Afavoreixen el vincle entre professionals de CAS i del centre.
- Ofereixen formació al voltant del consum de drogues adreçada a professionals del centre i adaptada al perfil i patrons de consum de la població de joves menors migrats sols.
- Realitzen assessorament en l'acompanyament educatiu dels casos de consum de drogues quan no hi ha una addicció, i en la detecció de casos que requereixin la derivació al CAS.

- **Associacions de consum de cànnabis.** A través del grup de treball creat a partir de les formacions adreçades a persones treballadores de clubs o associacions de cànnabis s'han desenvolupat diferents eines preventives adreçades als socis i sòcies dels clubs: un cartell, un fullet i un blog amb informació sobre el consum de cànnabis en aquests contextos. A banda de difondre missatges preventius, es persegueix l'objectiu d'empoderar les persones que treballen als clubs o associacions perquè facin d'agents de salut i derivin casos susceptibles a la xarxa assistencial catalana. Al 2021 comptem amb 100 clubs vinculats al programa, arreu del territori, als quals s'han repartit materials preventius entorn del consum de cànnabis (s'ha duplicat la quantitat de materials preventius enviats) i s'ha realitzat un assessorament en qüestions de consum de cànnabis i salut; s'han dut a terme dues formacions adreçades a professionals que treballen en clubs o associacions de cànnabis; s'han publicat articles d'interès per a aquest col·lectiu a la web, que ha registrat més de 60.000 visites, i s'han realitzat campanyes de difusió de missatges preventius a diferents xarxes socials amb l'objectiu de

difondre el programa al públic diana i d'involucrar les associacions en la reducció de riscos.

- **Programa Beveu Menys.** Durant el 2021 s'ha seguit treballant per a la integració del programa en l'estratègia SumaSalut de l'ASPCAT i s'ha seguit reforçant l'estratègia formativa d'actualització als referents del Beveu Menys, amb formació en línia a referents de nova incorporació. S'han organitzat tres edicions acreditades i amb tutorització en línia, que segueixen tenint molt bona acollida entre els professionals.

El desplegament a l'APS ha començat a recuperar-se de forma gradual després de l'aturada

- **Programa per a l'abordatge de la violència masclista (VM) a la XAD.**

Durant el 2021 s'ha seguit consolidant la xarxa de referents del programa a tota la XAD, especialment als centres d'atenció i seguiment (CAS), serveis de reducció de danys, comunitats terapèutiques i pisos. Així mateix, s'ha seguit fent difusió dels diferents documents de recomanacions de prevenció i detecció de violència masclista en el context de la pandèmia, sorgits l'any anterior. A més, s'han desenvolupat noves iniciatives d'estudis com són la validació d'una intervenció grupal en dones en el context de les drogodependències, l'estudi de les violències que viuen les dones que usen drogues i el desenvolupament d'una eina de detecció de violència masclista en dones en el context del consum de substàncies.

S'ha potenciat la coordinació amb altres institucions com són la xarxa de salut mental i amb el nou Departament d'Igualtat.

S'han reprès les activitats formatives adreçades als referents del programa, així com les referents han reprès les formacions als seus equips. S'han format els centres de salut mental en abordatge VM i consum de substàncies i s'ha iniciat el treball d'una proposta formativa d'abordatge de consum de substàncies adreçada als serveis de la xarxa d'atenció i recuperació integral per a les dones en situació de violència masclista.

- **Embaràs sense alcohol ni drogues.** Des del programa es vetlla per prevenir el consum d'alcohol i altres drogues durant l'embaràs i disminuir, per tant, els riscos del fetus per l'exposició prenatal a aquestes substàncies. S'ha treballat conjuntament amb el Programa de salut maternoinfantil i els serveis que atenen les dones en la difusió del programa a tot el territori. Durant el 2021 s'ha fet seguiment i s'ha donat suport a les diferents iniciatives i experiències pilot al territori. S'ha iniciat també l'elaboració d'una guia de recomanacions, basades en l'evidència i el consens d'experts, per a la reducció de riscos en l'alletament per a les dones que usen substàncies.
- **Programa d'abordatge del consum d'alcohol en hospitals.** Durant el 2021 s'ha estat treballant en el pla d'implementació del programa a Catalunya, fent un recull dels hospitals i dissenyant els materials necessaris.
- **Programa A la feina, alcohol i drogues 0,0.** Durant el 2021 s'ha continuat treballant amb el pla d'implementació del programa a Catalunya i en l'elaboració d'un protocol assistencial de coordinació entre els recur-

Programa Beveu Menys

Assistències d'atenció ambulatoria especialitzada i els serveis de prevenció laboral de les empreses. En col·laboració amb un grup de professionals experts representants de tots els sectors implicats –des de sindicats, patronal, pimes, serveis de prevenció, representants d'institucions...– es continua oferint assessorament a empreses que estan interessades en el programa. D'altra banda, s'ha impartit formació en línia en matèria de prevenció i consum de drogues en l'àmbit laboral, amb la participació de 93 professionals.

- **Programa Prescripció social i salut.** Des de la SGA, durant el 2021 s'ha seguit facilitant la formació i la implementació del programa en ABS que ja havien iniciat el desplegament del programa en diferents territoris de Catalunya. Com a novetat, s'ha explorat la prescripció d'actius comunitaris des dels CAS de Catalunya per a valorar una possible extensió del programa a la xarxa d'atenció a addiccions.
 - **Prevenció i abordatge de l'estigma en les addiccions.** Des del programa es vetlla per reduir els prejudicis i la discriminació que pateixen les persones que consumeixen drogues per respectar la diversitat d'identitats al voltant de la construcció dels usos de DAC i garantir l'accés als serveis de salut i socials i tractaments efectius. Durant el 2021 s'ha desplegat la formació adreçada al conjunt de professionals que conformen la XAD amb l'objectiu de contribuir a reduir, entre d'altres, l'autoestigma. En total, s'han format 131 professionals de 31 centres. De manera paral·lela, s'han elaborat materials i pòsters de suport per a professionals.
- S'ha seguit potenciant i fent difusió de l'Observatori Alerta Estigma Drogues.

Reducció de danys en drogodependències

En l'àmbit de la reducció de danys, s'han continuat impulsant accions de prevenció de malalties infectocontagioses (VIH, hepatitis C, tuberculosi i malalties de transmissió sexual) i de les morts per sobredosi associades al consum de drogues:

- Programa d'intercanvi de xeringues
- Programa d'agonistes i antagonistes d'opiacis
- Programa de prevenció i control de l'hepatitis C
- Educació per a la salut
- Projecte de prevenció i atenció de sobredosis

Programa d'intercanvi de xeringues (PIX)

És una de les estratègies més eficaces, amb els programes de manteniment amb metadona, per a la prevenció de malalties infectocontagioses. La diversitat en la tipologia de serveis, la distribució territorial de punts d'intercanvi i una àmplia oferta horària són clau per garantir l'accés a material estèril d'injecció.

Durant l'any 2021 s'han comptabilitzat 685 punts d'intercanvi distribuïts arreu del territori i ubicats tant en serveis específics d'atenció a les drogodependències (centres de reducció de danys, unitats mòbils, equips de carrer, màquines dispensadores i centres de tractament) com en serveis generals d'atenció sanitària (farmàcies, centres d'atenció primària, hospitals, centres de la Creu Roja, etc.).

Els punts PIX estan situats principalment a les regions sanitàries de Barcelona (59%), Catalunya Central (14%), Girona (13%), Camp de Tarragona (7%) i Lleida (5%), mentre que el percentatge restant està repartit entre les regions de Terres de l'Ebre i Alt Pirineu i Aran.

En funció de la tipologia del servei, el 59% dels punts es troben ubicats en farmàcies comunitàries; el 28%, en centres d'atenció primària; el 6%, en centres de tractament i, finalment, el 5%, en serveis de reducció de danys.

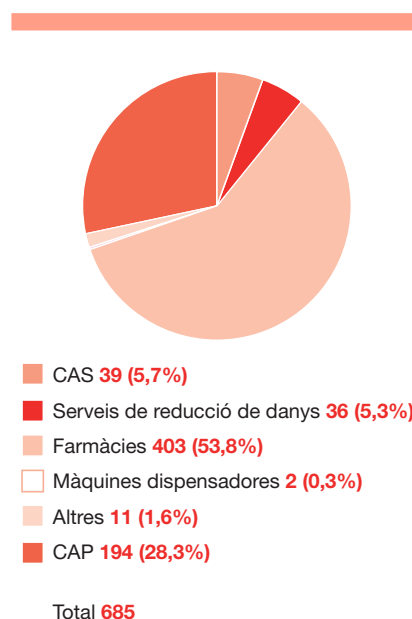
Durant l'any 2021 s'han distribuït un total de 686.150 xeringues, un 22% menys que el 2020. Del total de la distribució, el 78% s'ha fet als serveis de reducció de danys i el 9%, a les farmàcies. Aquesta disminució, que es va iniciar durant el període de confinament per la pandèmia de la COVID-19, va ser deguda al fet que els serveis de reducció de danys van haver de reduir l'aforament i la seva activitat va disminuir dràsticament.

D'altra banda, s'ha continuat amb la implementació del PIX en atenció primària i durant el 2021 s'han dut a terme 29 sessions formatives sobre reducció de danys i PIX, amb una participació de 375 professionals de primària. Del 2017 al 2021 s'han fet 202 sessions formatives en diferents ABS, amb una participació de 3.805 professionals. Durant aquest mateix període s'ha incrementat el nombre de CAP que ofereixen el Programa, i s'ha passat de 75 CAP el 2017 a 194 el 2021.

Així mateix, s'han mantingut les reunions semestrals de la Comissió de Seguiment del PIX a les Farmàcies Comunitàries, integrada per representants del Consell de Col·legis Farmacèutics de Catalunya, de l'Agència de Salut Pública de Barcelona i de la Sub-direcció General de Drogodependències. L'objectiu de la comissió és dur a terme el seguiment del funcionament del programa i desenvolupar iniciatives per millorar-lo amb una oferta formativa per a les farmàcies comunitàries i l'estandardització de procediments del Programa (dispensació de material per al consum, gestió de la recollida, etc.).

Punts PIX per tipologia de servei, 2021

Programa d'agonistes i antagonistes opiacis

L'accés a tractament amb substitutius d'opiacis disminueix el nombre d'injeccions de les persones que estan incloses en el programa i, com a conseqüència, es redueixen tant les probabilitats de contreure malalties infectocontagioses en el cas de pràctiques de risc com les morts per sobredosi. El 2021, 6.891 persones han participat en el Programa de manteniment amb metadona i 628 han estat tractades amb buprenorfina.

Programa de prevenció de sobredosis

Des de l'any 2009 s'implementa i coordina el Programa de prevenció de la sobredosi, en el qual participen centres d'atenció i seguiment a les drogo-dependències, serveis de reducció de danys i comunitats terapèutiques. Les actuacions d'aquest programa tenen l'aval d'organismes i institucions internacionals com l'Observatori Europeu de Drogues i Toxicomanies (EMCDDA), que reconeix l'eficàcia dels programes de formació en l'ús de naloxona com a estratègia clau per reduir les morts per sobredosi per opiacis, juntament amb les sales de consum supervisat de drogues i els programes de manteniment amb metadona.

	Centres participants	Usuaris formats	Vials naloxona
2021	59	1.252	930
Total acumulat	-	13.578	14.671

Les **sales de consum supervisat** també són una intervenció clau per a la prevenció de les malalties infectocontagioses en persones que s'injecten drogues. Durant l'any 2021, 2.489 persones han anat a les 14 sales de consum supervisat de Catalunya a fer un total de 118.296 consums que, si no fos per l'existència d'aquests serveis, s'haurien portat a terme en espais públics. Aquests consums són higiènics, segurs i permeten prevenir infeccions greus (com la infecció per VIH i les hepatitis), així com evitar morts per sobredosi. En aquest sentit, l'any 2021 es van produir 176 sobredosis en sales de consum supervisat, cap de les quals va resultar mortal.

Durant el 2021 ha disminuït el nombre de consums respecte a l'any 2020. Concretament hi ha hagut 118.296 consums –un 4% menys que l'any 2020–, dels quals en el 43% dels casos la droga consumida era la cocaïna; en el 28%, l'heroïna, i en el 23%, l'heroïna i la cocaïna combinades. Aquesta tendència també es dona quant al nombre de xeringues distribuïdes, tal com s'esmenta a l'apartat anterior "**Programa d'intercanvi de xeringues**".

Divulgació i comunicació

Publicacions

Durant el 2021 s'han editat les publicacions següents:

Sistema d'informació sobre drogodependències. Informe anual 2020
([vincle](#))

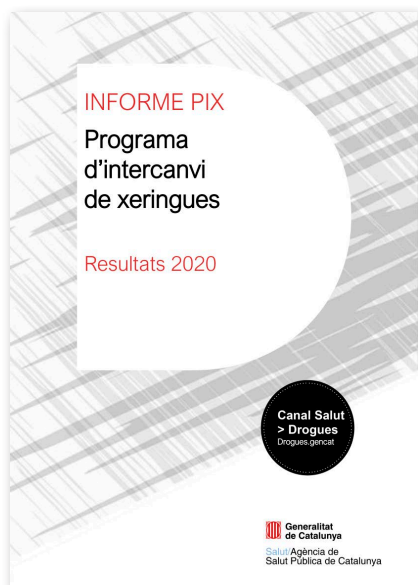
Informe anual (2021) del Sistema d'informació sobre drogodependències a Catalunya (SIDC), que monitora l'activitat de diferents serveis especialitzats d'atenció a les drogodependències amb la finalitat de proporcionar dades per a la vigilància epidemiològica de les complicacions associades al consum problemàtic de drogues i per a la planificació i l'avaluació de serveis sanitaris. A més de l'activitat dels serveis especialitzats, hi ha diferents indicadors indirectes relacionats amb el consum problemàtic de drogues i les seves conseqüències com també de conductes susceptibles de generar addiccions comportamentals. Els indicadors esmentats s'obtenen de diferents fonts que donen una idea de la complexitat i variabilitat d'aquesta conducta a la nostra societat.

Aquest informe es nodreix dels següents informes temàtics:

- Informes d'indicadors:
 - Inicis de tractament ambulatori amb o sense substància
 - Mortalitat: reaccions agudes a substàncies psicoactives
- Informes d'activitat assistencial:
 - Centres d'atenció i seguiment de les drogodependències (CAS)
 - Consultes sobre drogues i addiccions
 - Programa d'intercanvi de xeringues
 - Serveis de reducció de danys
 - Targeta sanitària individual per via especial
 - Tractament amb agonistes opioïdes
 - Unitats hospitalàries de desintoxicació
- Informes sobre consum problemàtic i conseqüències
 - Anàlisi de les aigües residuals
 - Consum de fàrmacs amb potencial d'abús
 - Denúncies administratives i delictes penals relacionats amb el consum i el tràfic de drogues
 - Detecció de noves substàncies psicoactives
 - Notificació de nous casos d'infecció pel VIH
 - Urgències relacionades amb el consum de drogues

Monogràfic sobre Addiccions Comportamentals. Any 2020

En aquest nou informe es presenten els resultats dels principals indicadors recollits a Catalunya sobre les addiccions comportamentals, des dels referits a les prevalences de les conductes susceptibles de generar una addicció comportamental fins a les dades sobre l'oferta i les quantitats gastades en els diferents tipus de jocs amb diners.

Informes PIX (Programa d'intercanvi de xeringues). Resultats 2020 ([vincle](#))

Principals resultats del Programa d'intercanvi de xeringues (PIX) amb l'objectiu que sigui un instrument de consulta per a professionals que col·laboren en el desenvolupament del programa, persones que treballen en l'àmbit de les drogodependències i altres destinataris que tinguin interès a conèixer l'evolució del programa a Catalunya.

Informe dels resultats corresponents a Catalunya de l'Enquesta sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari a Espanya (ESTUDES) 2021 ([vincle](#))

En aquest informe es presenten les dades obtingudes a partir de la mostra de centres educatius seleccionats a Catalunya. L'any 2021 la mostra efectiva ha estat de 2.493 estudiants de 55 centres educatius i 113 aules.

Protocol d'inicis de tractament per addiccions o problemes comportamentals, 2021

Aquest protocol defineix els casos que són subjectes de notificació per part dels recursos especialitzats que atenen addiccions comportamentals, Unitats d'Addiccions Comportamentals (UAC) i Centres d'Atenció i Seguitment a les drogodependències, i també descriu les diferents variables que s'hi recullen.

Manual del portal d'aplicacions Sistema d'informació sobre drogodependències a Catalunya ([vincle](#))

El manual sobre funcionament de l'aplicació del Sistema d'informació sobre drogodependències a Catalunya (SIDC) és una guia per als CAS i UAC que notifiquen al SIDC on s'inclou informació detallada sobre com introduir les dades manualment al portal i sobre com fer cerques sobre aquestes mateixes dades.

Chemsex – Prevenció, detecció i abordatge a Catalunya ([vincle](#))

Document que pretén oferir recomanacions sobre el disseny d'accions per a l'abordatge del fenomen fonamentades en el consens de les veus de les persones que practiquen chemsex i les opinions d'un ampli ventall de persones professionals implicades.

Guia preventiva sobre entorns digitals adreçada a professionals que treballen amb adolescents ([vincle](#))

Aquesta guia té com a objectiu oferir les pautes generals, tant a l'hora de marcar límits i emprendre noves normatives en l'ús de les pantalles, com a l'hora de reflexionar sobre les noves problemàtiques digitals que necessiten d'un consens dins les aules i d'altres espais educatius. La Guia s'adreça als diferents professionals (professorat, educadors, monitors...) tant de l'àmbit de l'educació formal (instituts, escoles professionals...) com no formal (espais joves, centres oberts...) que treballen directament

amb adolescents i, de forma inherent, amb el món digital que els envolta. També pot ser d'utilitat per a l'àmbit del lleure, com ara per a monitors de cau o esplai, així com per a d'altres agents socials que tinguin contacte directe amb adolescents en el seu desenvolupament, tant social com professional. La Guia és fruit de la col·laboració de la Sub-direcció General de Drogodependències amb el Departament d'Educació, l'Agència Catalana de la Joventut, així com del treball conjunt amb entitats i experts amb llarga trajectòria professional.

Guia d'actuació davant les violències sexuals per a locals i altres espais d'oci nocturn en el context del consum d'alcohol i altres drogues ([vincle](#))

Guia adreçada a professionals de l'oci, que descriu quines són les violències sexuals i quina relació poden tenir amb les drogues, i marca pautes per detectar-les, prevenir-les i intervenir-hi. La guia, elaborada per la Sub-direcció General de Drogodependències en col·laboració amb l'**Observatori Noctàmbul@**s de la Fundació Salut i Comunitat, en el marc del projecte **Q de Festa!**, sorgeix arran de la necessitat detectada als espais d'oci nocturn (locals, festes majors, festes universitàries, festivals, etc.) de disposar d'eines pràctiques per prevenir i actuar davant les violències sexuals que puguin tenir-hi lloc, especialment en contextos de consum d'alcohol i altres drogues.

Guia de prescripció d'actius comunitaris del Programa de Prescripció Social i Salut

Guia que pretén ser l'eina de referència per als i les professionals dels equips d'atenció primària (EAP) i d'altres serveis sanitaris que vulguin implementar un programa de prescripció social utilitzant els recursos disponibles a la comunitat, idealment del mapa d'actius de Catalunya (**Actius i salut**).

Estudi de gènere

Una aproximació, des de la perspectiva de gènere, als discursos sobre el consum de drogues de la població adolescent.

Estudi REDAN-2019. Monitoratge del VIH, VHC i dels seus determinants en persones que s'injecten drogues usuàries de Centres de Reducció de Danys a Catalunya ([vincle](#))

La darrera edició de l'estudi REDAN, dut a terme l'any 2019, va incloure informació sobre característiques sociodemogràfiques, consum de drogues, conductes de risc relacionades amb la injecció, accés a material de prevenció enfront del VIH, VHC i altres ITS, comportament sexual segons tipus de parella, aspectes psicosocials i accés a serveis sanitaris, estat de salut i coneixement de l'estat serològic enfront del VIH, VHC i altres ITS, i sobredosis i violències viscudes (N=731).

Jornades i esdeveniments

La Sub-direcció General de Drogodependències ha participat en les següents **sessions o jornades divulgatives** en contextos catalans o estatals.

- Inauguració de la jornada virtual “CHEMSEX. Situació actual, problemàtica & abordatge”. 21 de gener de 2021. Organització: FLS-Science.
- Intervenció al 3r Congrés de CATFAC amb la ponència “La reducció de danys. Una perspectiva de salut pública”. 11 de febrer de 2021. Organització: Federació d'Associacions de Cànnabis de Catalunya (CatFAC).
- Intervenció a la jornada “CÀTEDRA ENTORNS SALUDABLES 2021: consum d'alcohol i/o drogues des de l'entorn universitari a l'entorn laboral” per la promoció d'hàbits saludables en les organitzacions, amb la intervenció “Universitat i empresa saludable: la prevenció dels problemes relacionats amb l'alcohol i les drogues”. 23 de febrer de 2021. Organització: Universitat Rovira i Virgili.
- Participació a la Trobada virtual de la Xarxa Perifèrics. 26 de març de 2021.
- Organització de la jornada virtual amb el títol “**Prescripció social... ara més que mai**”, el 16 de març de 2021.
- Inauguració de la jornada virtual de devolució dels resultats del projecte DESKcohort, i participació a la taula rodona “Programes i intervencions preventives en l'àmbit educatiu” en el marc de l’“Ús de pantalles, noves tecnologies i addiccions comportamentals”. 25 de març de 2021. Organització: Fundació Universitària del Bages / UManresa (Universitat de Vic i Universitat Central de Catalunya).
- Participació a la sessió de treball “Drogues, pantalles, consums, canvis socials... Reptes en temps de pandèmia”. Conclusions de la sessió de treball “Drogues, pantalles, consums, canvis socials... Reptes en temps de pandèmia”. 9 d'abril de 2021. Organització: Xarxa del Vallès Occidental.
- Intervenció a la 1a Fira virtual de sostenibilitat “STONE THROW” (I virtual sustainable Summit) amb la ponència “Adicció, salut y sostenibilidad ”. 12 de maig de 2021.
- Participació en l'organització i inauguració de la Jornada de presentació del programa Suma Salut, projecte d'integració dels programes de prevenció i promoció de la salut a l'atenció primària. Presentació del projecte Suma Salut des dels tres programes que l'integren: Activitat Física Saludable, Atenció Primària Sense Fum i Beveu Menys. 2 de juny de 2021.
- Organització del Seminari web “Buprenorfina injectable d'acció prolongada”. Inauguració de la jornada. 9 de juny de 2021.

- Participació a la V Jornada Biennal de la Xarxa Catalana d'Universitats Saludables (US.cat) amb la presentació del Projecte EFECTE UNI. Aula Magna de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona. 6 de juliol de 2021. Organitza: Xarxa Catalana d'Universitats Saludables i Universitat de Barcelona.
- Inauguració de la VIII Jornada Tècnica de Prevenció i Atenció a Adolescents en Risc: "Terapias para adolescentes con trastornos de conducta: ¿Kaspárov o Deep Blue?" ¿De la inteligencia emocional a la inteligencia artificial? En format virtual, els dies 21 i 22 d'octubre de 2021. Organitza: Fundació Portal i Amalgama7.
- Coorganització, juntament amb la societat científica Socidrogalcohol i la Unitat d'Addiccions de l'Hospital Clínic de Barcelona del 3r Congrés Internacional i les XLVIII Jornades Nacionals de Socidrogalcohol, del 21 al 23 d'octubre de 2021 a Barcelona. Participació activa amb diferents ponències i comunicacions orals:
 - Ponència a la sessió especial titulada "Evolución del tratamiento de las adicciones en el último medio siglo. Lecciones aprendidas y perspectivas de futuro".
 - Ponència "Alcohol, impuestos y cáncer".
 - Comunicació oral "Significados de la salud reproductiva: maternidad y salud de hijos e hijas de las mujeres que consumen drogas en Cataluña".
 - Comunicació oral "La distribución del juego y su asociación con las variables contextuales".
 - Comunicació oral "Un estudio de cohortes: asociación entre consumo de cannabis y problemas de salud mental en población adolescente en Catalunya".
 - Vídeo "Guía para reducir los daños relacionados con el consumo de alcohol en mujeres embarazadas".
 - Ponència "30 años del Programa de Intercambio de Jeringuillas: evolución y retos actuales".
 - Ponència "Prescripción social en adicciones. Un recurso infrautilizado".
 - Comunicació oral "Incidencia de COVID-19 en pacientes que inician tratamiento del trastorno por uso de sustancias en Catalunya".
 - Comunicació oral "Impacto de la pandemia de COVID-19 en los servicios de reducción de daños: percepciones de usuarios y profesionales".
 - Pòster "Las violencias machistas en personas que consumen alcohol y/u otras drogas en tiempos de COVID".
 - Pòster "Identificación precoz e intervención breve sobre el consumo de alcohol en las farmacias comunitarias de Cataluña; roles, actitudes y conocimientos de los profesionales".
 - Comunicació oral en el Simpòsium satèl·lit 2 "Buprenorfina de liberación prolongada: ¿Un cambio en el paradigma de tratamiento?"

- Ponència en el Simpòsium satèl·lit 3 “¿Qué pueden aportar las adicciones a la eliminación de la hepatitis C?” amb el títol “Las drogodependencias, una prioridad en la eliminación”.
- Participació a la sessió inaugural de la XIII Jornada de Drogodependències: “De la ciència a la integració social”. 29 de setembre de 2021. Organitza: Projecte Home Catalunya i Universitat de Barcelona.
- Organització de la Jornada “CHEMSEX. Prevenció, detecció i abordatge a Catalunya”. 9 de novembre de 2021. Inauguració i presentació de la Guia “CHEMSEX. Prevenció, detecció i abordatge a Catalunya”.
- Participació a la sessió inaugural de la XVII Jornada anual FCD «El model d'intervenció per a l'acompanyament de persones usuàries de drogues». 18 i 19 de novembre. Organitza: Federació Catalana de Drogodependències.
- Participació en el 23è Congrés de Patologia Dual. Intervenció en el fòrum de debat “Adicciones ¿dónde deben tratarse?: salud mental, servicios sociales, atención primaria y otros” i moderació de la taula del simposi “Evolución de los pacientes duales durante el confinamiento”. Sevilla, del 25 al 27 de novembre de 2021. Organitza: SEPD (Sociedad Española de Patología Dual).

A través de la publicació de notícies o notes de premsa, la Sub-direcció General de Drogodependències es va adherir durant l'any 2021 a les següents **commemoracions**:

- 4 de febrer: Dia Mundial contra el Càncer.
- 8 de març: Dia Internacional de les Dones.
- 28 d'abril: Dia Internacional de la Salut a la Feina.
- 31 de maig: Dia Mundial sense Tabac.
- 26 de juny: Dia Internacional contra l'Ús Indegut i el Tràfic Il·lícit de Drogues.
- 28 de juny: Dia Internacional de l'Orgull LGBT.
- Del 15 al 21 de maig: Setmana Europea de les Proves del VIH i les Hepatitis Víriques (SEPVH). Primavera de 2021.
- 31 d'agost: Dia Internacional de la Prevenció de la Sobredosi.
- 9 de setembre: Dia Internacional dels TEAF. Elaboració d'una videocàpsula publicada a xarxes socials.
- 1 d'octubre: Dia Mundial de la Gent Gran.
- Del 2 al 9 d'octubre: Setmana Catalana de la Prevenció del Càncer.
- 10 d'octubre: Dia Mundial de la Salut Mental.
- 15 de novembre: Dia Mundial Sense Alcohol.
- Del 16 al 22 de novembre: Setmana de Sensibilització sobre els Riscos del Consum d'Alcohol. Elaboració d'una videocàpsula publicada a xarxes socials i un cartell distribuït a l'atenció primària.

- Del 22 al 29 de novembre: Setmana Europea de les Proves del VIH i les Hepatitis Víriques (SEPVH). Tardor de 2021.
- 25 de novembre: Dia Internacional contra la Violència vers les Dones.
- 29 d'octubre: Dia sense Jocs d'Atzar. Elaboració d'una videocàpsula publicada a xarxes socials.

Coincidint amb el Dia Sense Alcohol, el 15 de novembre, es va organitzar per vuitè any consecutiu la **Setmana de Sensibilització sobre els Riscos de l'Alcohol** i la Subdirecció es va adherir a l'**Awareness Week on Alcohol Related Harm (AWARH)**, promoguda per diverses entitats a Europa. Durant el 2021, malgrat no fer promoció de la campanya, s'ha consolidant el lema "**L'alcohol és responsabilitat de tothom**" a través de les diferents comunicacions i activitats divulgatives relacionades amb l'alcohol, de la mateixa manera que es va fer l'any 2020 a causa de la COVID-19. La campanya de comunicació posa l'accent en la prevenció a la comunitat i destaca que la prevenció i la sensibilització sobre els riscos de l'alcohol no només estan en mans dels professionals de la salut i les administracions, sinó que tota la comunitat hi té un paper molt important: Administració, municipis, organitzadors de festes i esdeveniments, empreses productores de begudes alcohòliques, cossos de seguretat, comerciants, centres educatius, professionals de la salut, mitjans de comunicació, famílies, grups d'amistats i cadascú a títol individual.

El 2021 s'ha promogut la participació de tots els CAP en la XI Setmana del Cribratge d'Alcohol per sensibilitzar la població sobre els riscos del consum d'alcohol i la importància de reduir-ne el consum, amb el lema "Beure menys alcohol, la teva altra vacuna".

Ús de les TIC

En l'àmbit de la **comunicació digital**, l'aposta per l'ús de les TIC a través del **Canal Drogues** com a eina principal de relació amb la ciutadania i amb els professionals del sector permet:

- Acostar els recursos d'informació, orientació o assessorament i assistencials a la ciutadania i difondre qualsevol informació o contingut relacionat amb el món de les drogues.
- Difondre les polítiques sobre drogues, les activitats formatives, els principals resultats dels estudis i investigacions al voltant de les drogues i les actuacions i els programes de prevenció del consum i els riscos associats.

Durant l'any 2021, el Canal Drogues ha tingut 449.273 usuaris i 560.297 sessions, una davallada important respecte de l'any 2020. Aquesta evolució es pot interpretar amb l'augment exponencial del Canal Salut, que el 2020 es va convertir en la font d'informació per a la ciutadania en temes de salut a causa de la pandèmia, i que ha eclipsat altres portals relacionats.

L'any 2021 s'han publicat 87 notícies d'actualitat, totes elles en català i castellà.

A més, des de la Sub-direcció General de Drogodependències s'han publicat sis notes de premsa a la Sala de Premsa de Govern.cat/Salut.

- 1 de març de 2021: [Salut i 27 farmàcies del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre posen en marxa un programa pilot pioner de prevenció del consum de risc d'alcohol.](#)
- 16 de març de 2021: [Catalunya, pionera en la implementació de la Prescripció Social a l'atenció primària.](#)
- 5 d'agost de 2021: [Més d'11.300 persones a Catalunya van iniciar tractament per addicció a les drogues l'any 2020, tot i la pandèmia.](#)
- 31 d'agost de 2021 (amb motiu del Dia Internacional de la Prevenció de la Sobredosi): [Les sobredosis per drogues es poden evitar i prevenir amb la informació adequada.](#)
- 9 de setembre de 2021 (amb motiu del Dia Internacional dels TEAF): [El consum d'alcohol durant l'embaràs pot causar alteracions físiques i cognitives al nadó; així com problemes de conducta i d'aprenentatge.](#)
- 14 de novembre de 2021 (amb motiu del Dia Mundial Sense Alcohol, el 15 de novembre): [L'atenció primària, clau en el cribratge d'alcohol per sensibilitzar, prevenir i detectar el consum de risc.](#)

També s'han publicat dues notes de premsa addicionals en relació directa amb l'activitat de la Subdirecció:

- 16 de juny de 2021: [El Govern detalla la reobertura de l'oci nocturn.](#)
- 18 de juny de 2021: [Els resultats de la prova d'oci nocturn a Sitges conclouen que no va haver transmissió de COVID-19.](#)

Projecció internacional i recerca

La Sub-direcció General de Drogodependències de l'Agència de Salut Pública de Catalunya continua participant en projectes internacionals com el **Party plus** (sobre oci nocturn) i lidera les xarxes internacionals Inebria (xarxa internacional sobre intervencions breus per problemes d'alcohol) i **APN** (xarxa de polítiques d'alcohol a Europa), de les quals ocupa la secretaria permanent. El 2021 ha continuat la participació en els projectes internacionals DEEP SEAS i FAR SEAS, amb l'objectiu d'aprofundir en el coneixement sobre implementació de polítiques de detecció i intervenció breu en el consum de risc d'alcohol i de prevenció dels trastorns de l'espectre alcohòlic fetal. Així mateix, s'ha iniciat la participació en el projecte ALHAMBRA, amb una estratègia de recopilació de l'evidència sobre la prevenció dels problemes d'alcohol en l'àmbit laboral i un mapeig dels actors clau a Europa.

Durant el 2021 s'ha treballat en l'impuls de la recerca en addiccions a Catalunya, amb accions de mobilització a nivell intern i també extern, amb l'objectiu de poder incidir en la translació de les bones pràctiques i intervencions basades en l'evidència a tot el territori. Destaca també la promoció de dos projectes de recerca que es van enviar a la convocatòria de projectes de la Marató 2021 sobre salut mental i addiccions.

Docència i formació

Durant l'any 2021, la Sub-direcció General de Drogodependències ha ofert un total de 75 activitats formatives, 73 de les quals organitzades per la Subdirecció i dues en col·laboració amb la Federació Catalana de Drogodependències. Un total de 47 formacions han estat acreditades pel Consell Català de Formació Continuada de les Professions Sanitàries, i hi han participat un total de 1.752 professionals.

Les activitats formatives s'han dirigit a professionals de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències (XAD), professionals de l'atenció primària, professionals dels centres d'acollida a infants i joves migrats no acompanyats i d'altres dispositius o programes vinculats, professionals dels centres penitenciaris i dels centres de medi obert del Departament de Justícia, professionals de la salut laboral, personal tècnic de prevenció i responsables de recursos humans, empresaris/àries, comandaments i representants de treballadors i treballadores, professionals de farmàcia, personal d'associacions i clubs socials de consum de cànnabis, i personal de l'oci nocturn.

Pel que fa als cursos dirigits als professionals de la XAD, s'ha fet una formació del programa Estigma, una formació del programa d'Incorporació de la perspectiva de gènere, una formació del programa Alcohol i violència, una formació del Programa d'Infància, dues formacions del programa de Sobredosi, quatre formacions del programa de Reducció de danys i assistència i tres formacions del Programa d'Hepatitis C, amb un total de 420 alumnes participants.

Els cursos dirigits a professionals de l'atenció primària formen part de programes de la Subdirecció que s'han anat implementant a la xarxa de centres d'atenció primària de Catalunya durant els darrers anys. S'han impartit tres formacions del programa Beveu menys, dues formacions del Programa prescripció social i salut i vint-i-nou formacions del Programa d'intercanvi de xeringues, amb un total de 959 alumnes participants.

Durant l'any 2021 s'han rebut 10 estudiants provinents dels estudis d'Administració, Criminologia, Infermeria i Màster de Salut Pública.

Activitats i resultats

	2018	2019	2020	2021
Inicis de tractament a la XAD	13.944	14.574	11.398	13.423
Pacients en programes amb substitutius opiacis (el 31 de desembre) ¹	8.147	7.957	7.648	7.519
Programa d'intercanvi de xeringues (PIX) (unitats distribuïdes)	1.058.705	1.121.670	874.415	686.150
Professionals referents del programa Beveu menys (XAROH)	730	641	641	533
CAP amb referents de la XAROH	365	360	360	378
Professionals referents del Programa per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la parella a la XAD	94	117	116	116
Espais d'oci nocturn amb el distintiu de Qualitat	60	55	55	38
Beneficiaris de programes d'oci nocturn	63.800	179.266	30.872	40.578
Visites a les webs LaClara.info i ElPep.info	139.839	209.080	138.353	ND ²
Visites al Canal Drogues	727.622	1.458.035	1.241.629	560.297
Empreses sensibilitzades i adherides al programa A la feina, alcohol i drogues 0,0	5	5	6	7
Professionals referents del programa Prescripció social i salut	475	579	579	579
CAP amb referents del programa Prescripció social i salut	273	297	297	297

¹ Enguany s'han actualitzat les dades dels anys anteriors afegint-hi els pacients en tractament amb buprenorfina, a part dels de metadona.

² L'any 2021 no s'ha pogut recollir el nombre de visites globals a dues pàgines web. En no tenir implementada la marca Tag Manager, a causa del procés de renovació tècnica realitzat a les webs, no s'han recollit les dades a Google Analytics (des del 26/02/2021 en el cas de LaClara.info i des del 28/05/21 en el cas d'ElPep.info).

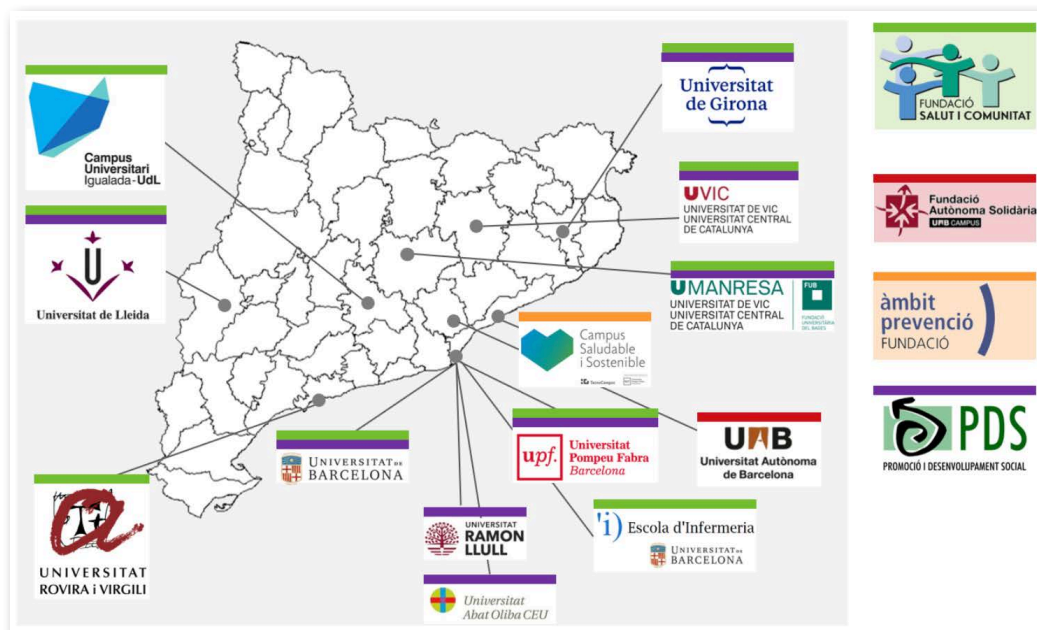
L'experiència

Plataforma EFECTE UNI. Prevenció, drogues i entorns digitals en l'àmbit universitari

Les universitats, enteses com a espais on les persones es relacionen, conviuen, treballen i es desenvolupen, i no només com a espais acadèmics, són escenaris idonis on potenciar entorns favorables a la promoció de la salut i el benestar emocional, i a la prevenció de les addiccions. Són un entorn social on les persones que en formen part es desenvolupen diàriament i en el qual interactuen factors ambientals, organitzatius i personals que afecten la salut dels que hi treballen, hi estudien, etc.

Des d'aquesta mirada, la Sub-direcció General de Drogodependències fa 20 anys que duu a terme accions per implementar en els entorns universitaris estratègies de prevenció del consum de drogues, de la mà de les universitats i entitats especialitzades. Especialment, i pel que fa a l'alumnat, tant per la seva edat com per l'etapa de cicle vital en la qual es troben, és rellevant intensificar aquestes accions de prevenció de conductes de risc. A més, el seu impacte es dona en una doble perspectiva, com a joves i com a futurs professionals.

L'any 1999 es van iniciar els primers programes de prevenció mitjançant la metodologia de parells, on alumnes prèviament formats com a agents de salut, a través de cursos reconeguts amb crèdits ECTS, duen a terme accions de sensibilització adreçades a la resta d'alumnat. Vuit universitats implementen actuacions de parells als campus, basades en l'educació entre iguals (UB, UAB, UPF, UdG, UVic, ULleida, URV i Tecnocampus-UPF).

L'evolució del treball dut a terme durant aquest temps als campus és el fonament sobre el qual s'impulsa la plataforma **EFECTE UNI**, creada l'any 2020 i formada per professionals d'universitats i entitats especialitzades, amb l'objectiu de promoure, acompanyar i donar suport a aquelles universitats que vulguin implementar programes i estratègies en aquest àmbit.

EFECTE UNI identifica sis àrees de treball fonamentals on desenvolupar actuacions: al campus, a l'oci universitari, en la incidència curricular, a l'entorn laboral, comunicació i xarxes i espais de coneixement col·lectiu.

- [Videocàpsula EFECTE UNI](#)
- [Infografia EFECTE UNI](#)

2021: el repte d'avaluar les actuacions al campus

Una de les prioritats de la plataforma, des del seu inici, era conèixer l'impacte de les accions dutes a terme des dels programes de parells, i avaluar-ne els resultats. Amb aquest objectiu, l'any 2021 s'ha constituït el Grup de treball d'avaluació, format per professionals de quatre entitats que fan intervencions entre iguals als campus (Àmbit Prevenció, Fundació Salut i Comunitat, Fundació Autònoma Solidària i Promoció i Desenvolupament Social), amb el suport metodològic del Departament d'Epidemiologia i Metodologia de les Ciències Socials i de la Salut de Fundació Universitària del Bages de la Universitat de Manresa.

Els resultats més rellevants, mitjançant **22 sessions de treball**, han estat:

- L'establiment consensuat de **34 indicadors** d'avaluació: 26 indicadors per avaluar el procés (5 sobre cobertura, 4 de satisfacció, 8 d'exhaustivitat i 9 d'adherència) i 8 indicadors per a l'avaluació dels resultats.
- El disseny d'un espai digital de treball intern per als membres de la plataforma on disposar de recursos per a l'avaluació (qüestionaris, guies, bibliografia, etc.).
- L'elaboració d'eines de registre per a la recollida de cadascun dels 34 indicadors per a l'avaluació del procés i els resultats (qüestionari i fitxes de registre).

La recollida de dades i la seva anàlisi permetran disposar d'informació fonamentada sobre el funcionament dels programes i poder realitzar propostes de millora.

Cal fer més investigacions sobre la prevenció basada en l'evidència que impliquin tots els actors clau i parts interessades per establir indicadors comuns, adaptats a l'entorn universitari, i amb un major grau de precisió.

Salut laboral

Aquest any 2021, les activitats desenvolupades en l'àmbit de la salut laboral s'han vist condicionades, com al 2020, per la pandèmia de COVID-19, si bé amb menys intensitat, especialment a partir del segon trimestre, degut a l'evolució favorable de la pandèmia gràcies a l'efectivitat de les mesures preventives implantades, en especial la vacunació de la població.

Des del Servei de Coordinació d'Actuacions de Salut Laboral (SCASL), de la Sub-direcció General de Promoció de la Salut, i la Xarxa d'Unitats de Salut Laboral (XUSL), que en depèn funcionalment, s'ha continuat treballant i col·laborant al màxim per fer front al SARS-CoV-2 i per donar resposta a les demandes no derivades de la COVID-19, a les quals s'ha pogut dedicar més temps i recursos.

L'aparició de noves variants, amb característiques clíniques diferents; la introducció de nous mètodes diagnòstics o preventius, com la vacunació, i els canvis freqüents en els protocols d'actuació han continuat generant situacions noves i dubtes als quals hem hagut de donar resposta.

Impacte de la COVID-19 en l'àmbit de la salut laboral

Les actuacions per fer front a la pandèmia de COVID-19 han estat múltiples i han anat variant al llarg del temps, depenent de l'evolució de la pandèmia i de les necessitats de cada moment.

Col·laboració, suport i assessorament

Si bé aquest 2021 la pandèmia ja no és una novetat i les empreses, el personal i els serveis de prevenció de riscos laborals (SPRL) tenen coneixements i experiència de com afrontar-la, l'aparició de noves variants, amb característiques clíniques diferents; la introducció de nous mètodes diagnòstics o preventius, com la vacunació, i els canvis freqüents en els protocols d'actuació han continuat generant situacions noves i dubtes als quals s'ha hagut de donar resposta. Per això, des de l'SCASL i la XUSL s'ha treballat per donar resposta i assessorament en totes les qüestions relacionades amb la salut laboral i per aconseguir una integració i una cooperació eficient de les estructures pròpies laborals, especialment els SPRL, amb la resta d'estructures de salut pública, amb la finalitat d'assolir una gestió adequada de la pandèmia en l'àmbit del treball i, per extensió, en la comunitat.

La gran transversalitat de la salut laboral ha comportat la interacció amb molts agents i organismes, tant públics com privats, amb responsabilitat en la salut de les persones i per fer front a la COVID-19, i amb la població general ja que aquesta, directament o indirecta, està relacionada amb el món del treball. Cal destacar la interacció amb:

- Serveis de l'ASPCAT i del Departament de Salut, sobretot amb la resta de serveis de l'SGPS, amb l'SG de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública, amb les SG regionals (especialment des de les USL del

territori, com en el cas de la gestió de la pandèmia en el sector horto-fructícola o el pla Salut-Neu 21-22), el CatSalut, amb els responsables jurídics de la Secretaria de Salut Pública i amb el Gabinet de la Consellera.

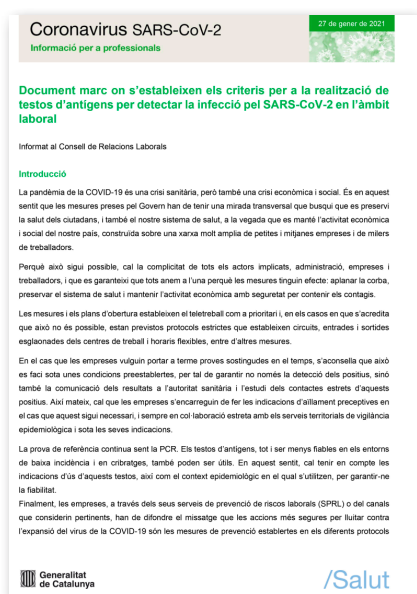
- Resta de departaments de la Generalitat, en especial amb el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (DTASF) que, com a autoritat laboral, té competències en salut laboral.
- SPRL aliens i propis, a través de les seves organitzacions o directament amb ells. Des de l'SCASL i les USL se'ls ha donat el suport necessari, s'han establert criteris i s'han intentat resoldre tots els dubtes que poguessin tenir.
- Resta de comunitats autònomes, a través de la Ponència de Salut Laboral de la Comissió de Salut Pública del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut, mitjançant reunions virtuals i treballs en línia per tal de consensuar els criteris d'actuació i actualitzar el *Procedimiento de actuación de los SPRL frente a la exposición al SARS-CoV-2*.
- Agents socials i societats científiques. Els agents socials juguen un paper clau en l'àmbit laboral, per la qual cosa hem mantingut el contacte amb ells, de forma individualitzada o en el marc del Consell de Relacions Laborals de Catalunya. També ha continuat el contacte i col·laboració amb societats científiques, principalment amb l'Associació Catalana de Salut Laboral.
- Població general. Han estat freqüents les consultes de particulars que hem hagut de contestar, davant dels dubtes plantejats per la COVID-19.

Guia dels SPRL

La *Guia d'actuació i col·laboració dels serveis de prevenció de riscos laborals per fer front a la pandèmia de COVID-19* ha estat un element clau per impulsar i afavorir l'actuació de les empreses i els SPRL en la lluita contra la pandèmia i per protegir la salut de les persones treballadores. La guia té en compte les necessitats i la realitat laboral, sanitària i preventiva de Catalunya i les recomanacions, els circuits i els protocols establerts per les autoritats sanitàries catalanes, en especial el Procediment d'actuació enfront de casos d'infecció pel nou coronavirus SARS-CoV-2. Durant el 2021 s'han fet tres actualitzacions de la guia per adaptar-la a les circumstàncies canviants de la pandèmia i mantenir-ne la utilitat.

Cribratges amb tests antigènics ràpids (TAR) en l'àmbit laboral

L'SCASL ha participat en l'elaboració del document marc on s'estableixen els criteris per a la realització de tests d'antígens per detectar la infecció pel SARS-CoV-2 en l'àmbit laboral. Aquest document regula la realització de cribratges amb TAR per part de les empreses per tal de detectar portadors asimptomàtics i els seus contactes, amb l'objectiu de reduir contagis mitjançant la detecció de nous casos i les recomanacions d'aïllament.

D'acord amb el circuit establert, l'SCASL ha gestionat els accessos dels SPRL per a la comunicació de resultats dels cribratges a la plataforma TARCAT i ha donat resposta a totes les consultes que s'han generat sobre aquest tema.

En relació també amb els cribratges en l'àmbit laboral, el Departament de Salut ha establert convenis amb les patronals Foment del Treball i PIMEC pels quals ha cedit 85.000 TAR a cadascuna de les organitzacions per a la realització de cribratges. L'SCASL ha col·laborat amb el Gabinet de la Consellera en el seguiment dels acords.

Vacunació dels professionals sanitaris dels SPRL

Des de l'SCASL s'ha impulsat, primer, i s'ha coordinat, posteriorment, juntament amb el Gabinet de la Consellera i els responsables de vacunació del Departament de Salut, la vacunació del personal sanitari dels SPRL.

Vacunar el personal sanitari dels SPRL era essencial per garantir-ne la seguretat i assegurar que no afectaria la seva tasca en l'àmbit laboral.

Això ha comportat el contacte amb els SPRL aliens i propis, la recollida dels censos de professionals, la comprovació de la idoneïtat de les dades que es demanaven, la classificació per regions sanitàries i el seu trasllat als responsables de vacunació, a més de respondre les nombroses consultes i dubtes sobre aquest tema. En total han estat més de 1.000 professionals de 82 SPRL.

Suport en la gestió de denúncies

La pandèmia ha generat moltes denúncies per possibles incompliments de les mesures preventives establertes per les autoritats sanitàries, sobretot pel que fa als equips de protecció, a les mesures d'higiene, a la consideració dels treballadors com a especialment sensibles, a les mesures d'aïllament i quarantena, a la detecció de casos i contactes i a la realització de proves diagnòstiques.

L'SCASL ha col·laborat amb els serveis jurídics de l'ASPCAT per donar una resposta adequada a les denúncies que feien referència a l'àmbit laboral.

Atenció a les demandes no derivades de la COVID-19

Les intervencions en aquest àmbit estan dirigides a millorar el nivell de salut i benestar de la població treballadora i s'estructuren bàsicament en tres eixos: protecció de la salut i prevenció de les malalties relacionades amb el treball, promoció de la salut en l'entorn laboral, i comunicació, docència i recerca. Aquest 2021, degut a l'evolució favorable de la pandèmia, que ha comportat un increment de l'activitat laboral, hi ha hagut un augment de les demandes respecte del 2020, però hem pogut reorientar

L'evolució favorable de la pandèmia ha permès, aquest 2021, reorientar els recursos i dedicar-ne més a les activitats no derivades de la COVID-19.

els recursos i dedicar-n'hi més que l'any passat. Sense ser exhaustius, cal destacar el següent:

Sistema d'Informació i de Vigilància Epidemiològica Laboral

El projecte SIVEL (Sistema d'Informació i de Vigilància Epidemiològica Laboral) per a la millora de la detecció i gestió de les patologies laborals, en especial de les malalties professionals, continua sent una prioritat estratègica essencial de l'ASPCAT i del Departament de Salut.

S'ha avançat en la integració de les mútues a SIVEL i s'ha posat en marxa la prova pilot, amb casos reals, al CAP la Marina de Barcelona, per comprovar i validar els circuits i la transmissió d'informació entre atenció primària, el nucli SIVEL i la USL de Barcelona. La prova, que ha permès detectar alguna deficiència que ja s'ha corregit, es mantindrà fins entrat el 2022.

Activitat sanitària dels serveis de prevenció

Com a autoritat sanitària, des de l'SCASL s'han continuat les tasques que es duen a terme per emetre els informes preceptius sanitaris a l'autoritat laboral, dins del procediment d'acreditació d'entitats especialitzades com a serveis de prevenció aliens de les empreses i com entitats auditores, i s'ha continuat verificant el compliment i manteniment dels requisits exigibles sobre l'organització de recursos per desenvolupar l'activitat sanitària, tant per part dels SPA com dels SPP. Aquestes tasques són essencials per garantir la suficiència i adequació dels mitjans sanitaris, tant humans com tècnics, que els SPRL dediquen a les activitats sanitàries.

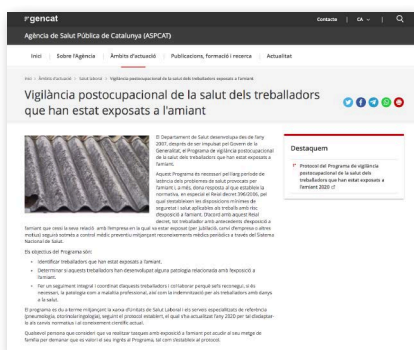
Durant l'any 2021 s'han rebut 185 notificacions (87 de l'autoritat laboral, 94 de les empreses i 4 notificacions d'utilització per primer cop d'agents biològics dels grup 2, 3 o 4 segons el RD 664/1997, de 12 de maig) i s'han fet 92 notificacions (80 a les empreses, 10 a l'autoritat laboral i 2 a altres entitats).

Actuacions en relació amb l'amiant

L'amiant és un problema de salut laboral i de salut pública al qual es dediquen molts esforços:

Pla nacional per a l'erradicació de l'amiant a Catalunya (PNEAC)

Durant el primer quadrimestre s'ha avançat en les diferents línies del Pla i el 27 d'abril es va presentar l'informe "Posant les bases per a l'erradicació de l'amiant a Catalunya". El canvi de govern, però, ha comportat una nova organització departamental que ha requerit modificar la composició de la Comissió per a l'Erradicació de l'Amiant a Catalunya (CEAC), la qual ha vist aturada la seva activitat fins al 17 de desembre, després de la publicació de l'[Acord GOV/156/2021, de 12 d'octubre](#). Aquest canvi no ha paralitzat les actuacions que s'estaven duent a terme des de l'SCASL.

Programa de vigilància postocupacional de la salut dels treballadors que han estat exposats a l'amiant

L'any 2021 consten en el Registre de Treballadors Exposats a Amiant (RTEA) 7.711 persones. Formen part d'aquest registre tant les que hi van estar exposades en el passat com les que actualment hi estan exposades per la seva feina.

La cohort a la qual actualment es fa el seguiment de vigilància de la salut que ofereix el programa és de 971 persones. Aquest any s'ha treballat per augmentar aquesta cohort mitjançant la cerca activa d'extreballadors exposats a l'amiant. A l'experiència, al final de l'apartat, trobareu una explicació més detallada.

Les patologies diagnosticades en les persones del programa són 44 casos d'asbestosi, 13 casos de fibrosi pleural difusa, 17 casos de mesotelioma pleural, 12 casos de neoplàsia pulmonar, 4 casos de neoplàsia de laringe, 150 casos de plaques pleurals i 7 atelèctasis rodones.

Per a millorar l'atenció i seguiment de la cohort que viu a Barcelona s'han fet les gestions per incorporar l'Hospital de Sant Pau, l'Hospital Clínic i l'Hospital del Mar com a centres de referència per participar en el programa, juntament amb l'Hospital Vall d'Hebron.

Seguiment i control de la vigilància ocupacional de la salut dels treballadors exposats a l'amiant

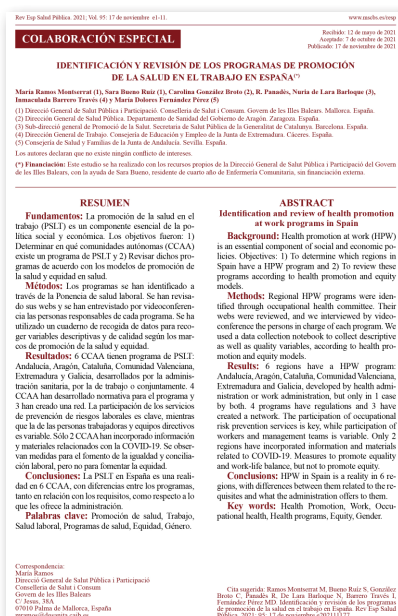
Les empreses estan obligades a fer reconeixements mèdics específics al personal treballador exposat o que ha estat exposat a l'amiant i a enviar els resultats a l'autoritat sanitària (l'SCASL en el cas de Catalunya), d'acord amb el que estableixen l'article 18 i l'annex V de l'RD 396/2006, de 31 de març.

A final del 2020 es va posar en servei el tràmit electrònic perquè les empreses comuniquin les dades a l'SCASL. Durant el 2021 s'han rebut un total de 1.006 notificacions i s'han atès les consultes que ha generat la posada en marxa del tràmit.

L'anàlisi d'aquestes dades permet fer un seguiment i control de la qualitat de la informació sanitària i de l'actuació de les empreses que fan o han fet treballs amb exposició a l'amiant.

Conveni INSS-Departament de Salut en relació amb els treballadors afectes de patologies derivades de la utilització laboral de l'amiant

A partir de setembre s'han reprès les actuacions de la comissió i del grup de treball del conveni per tal de compartir informació entre l'ICAM, l'INSS i l'SCASL i valorar el possible origen laboral de les patologies.

Empresa Promotora de Salud

Hi ha hagut una disminució de consultes al web (8.539) respecte del 2020 (10.155). Es manté, però, la tendència a l'alça del percentatge de visites de pàgines relacionades amb benestar emocional (20,4%) respecte del 2020 (17,9%). En canvi han disminuït les consultes sobre programes d'activitat física (6,8% el 2021 i 13,1% el 2020).

Enguany s'ha atorgat un diploma d'adhesió al projecte EPS, amb el nivell argent.

Al novembre s'ha publicat a la *Revista Española de Salud Pública* l'article "Identificación y revisión de los programas de promoción de la salud en el trabajo en España" (*Rev Esp Salud Pública*. 2021;95:17 de noviembre e2021111), del qual en som coautors.

Participació en comissions i grups de treball

- Ponencia de Salud Laboral de la Comisión de Salud Pública del Consejo Interterritorial del Sistema Nacional de Salud
- Comissió de Seguretat i Salut Laboral del Consell de Relacions Laborals de Catalunya (CRLC)
- GT de l'Estratègia Catalana de Seguretat i Salut Laboral del CRLC
- Consell Assessor de Salut Laboral de l'Ajuntament de Barcelona
- Consell Assessor en Matèria d'Avaluacions Mèdiques

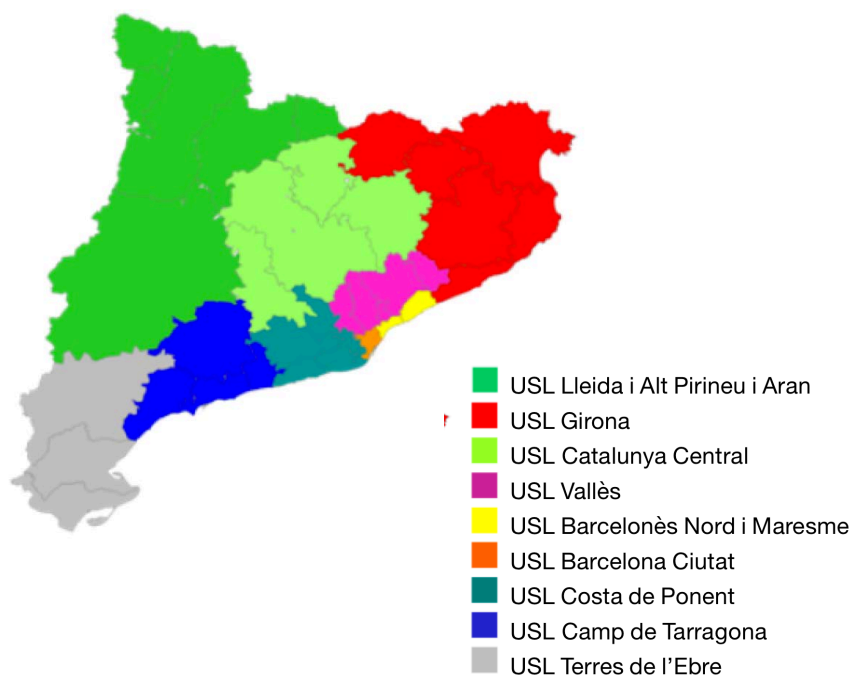
Activitats i resultats

Un element bàsic per poder dur a terme actuacions eficients en salut laboral és tenir el millor coneixement possible sobre els trastorns de salut relacionats amb la feina que pateix la població treballadora. Per això, des de l'SCASL i la Xarxa d'Unitats de Salut Laboral es gestiona el Registre de Malalties Relacionades amb el Treball (RMRT). Aquest registre està format per les notificacions voluntàries que els metges i metgesses del sistema públic de salut, principalment de l'atenció primària, fan de les malalties ateses que sospiten que tenen algun grau de relació amb la feina i requereixen el suport de la USL. La informació que proporciona l'RMRT complementa la que s'obté dels sistemes oficials de notificació de malalties professionals (CEPROSS) i d'accidents de treball (CONTA).

Enguany, com es pot veure en els quadres de sota, hi ha un augment generalitzat de les taxes d'incidència, cosa que es pot atribuir a la reactivació progressiva de l'activitat laboral en tots els sectors, així com a un augment de les notificacions per part de l'atenció primària, ja no tan pressionada per donar resposta quasi en exclusiva als efectes de la COVID-19.

Els trastorns de salut mental relacionats amb factors de risc psicosocial laboral segueixen sent les patologies més notificades. Relacionat amb aquesta temàtica, destaquem la publicació a la revista *Formación Médica Continuada en Atención Primaria* de l'article "[Acoso psicológico en el trabajo](#)" (FMC.2021;28(9):499-502).

Xarxa d'Unitats de Salut Laboral de Catalunya

Incidència de les malalties relacionades amb el treball notificades en població afiliada segons edat i sexe, 2020 i 2021

Incidència per 100.000 persones afiliades a la Seguretat Social.

Edat	2020			2021		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Menys de 30 anys	40,98	23,76	32,11	43,08	26,02	34,3
De 30 a 44 anys	67,23	40,88	53,26	67,03	47,34	56,62
De 45 a 54 anys	67,19	37,36	51,18	83,89	50,33	65,94
55 anys i més	63,42	37,47	49,39	73,07	48,05	59,55
Total	62,3	36,7	48,71	68,86	44,96	56,18

Font: Informació de l'RMRT i l'Idescat.

Incidència dels trastorns de salut mental relacionats amb el treball notificats en població afiliada segons edat i sexe, 2020 i 2021

Incidència per 100.000 persones afiliades a la Seguretat Social.

Edat	2020			2021		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Menys de 30 anys	27,54	11,88	19,51	31,37	13,54	22,19
De 30 a 44 anys	48,09	23,63	35,12	50,97	28,18	38,93
De 45 a 54 anys	41,8	18,99	29,59	59,24	30,27	43,75
55 anys i més	36,08	18,58	26,62	42,59	27,71	34,55
Total	36,24	22,24	29,67	48,45	26,37	36,75

Font: Informació de l'RMRT i l'Idescat.

Incidència dels trastorns osteomusculars relacionats amb el treball notificats en població afiliada segons edat i sexe, 2020 i 2021

Incidència per 100.000 persones afiliades a la Seguretat Social.

Edat	2020			2021		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Menys de 30 anys	7,51	9,50	8,53	8,69	8,19	8,43
De 30 a 44 anys	12,28	13,21	12,78	11,52	15,73	13,74
De 45 a 54 anys	17,98	12,86	10,95	18,09	13,37	15,56
55 anys i més	16,4	12,38	14,23	20,78	13,85	17,04
Total	13,87	12,41	13,09	14,6	13,49	14,01

Font: Informació del RMRT i l'Idescat.

L'experiència

Cerca activa d'extreballadors exposats a l'amiant

De moment, només una petita part de les persones que han treballat amb amiant es beneficia del [Programa de vigilància postocupacional de la salut dels treballadors que han estat exposats a l'amiant](#), en gran mesura per desconeixement de la seva existència, i una manera de corregir-ho és fer una cerca activa d'aquestes persones.

Això no és fàcil i vam decidir començar per MACOSA, una empresa del sector ferroviari amb una alta exposició a l'amiant, en col·laboració estreta amb l'associació de jubilats de l'empresa, que van aportar els seus valuosos coneixements sobre les condicions reals de treball. Les etapes realitzades han estat:

- Aconseguir que la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS) ens donés les dades de tots els treballadors i treballadores de l'empresa entre 1960 i 1990, per la qual cosa ho vam haver de justificar molt bé tant des del punt de vista legal com sanitari, en una petició signada pel secretari de Salut Pública el 25 de febrer. El 24 de març, la TGSS ens proporciona un excel encriptat amb les dades (no totes completes ni actualitzades) de 1.649 persones.
- Depurar la llista, excloent-ne les persones mortes, les residents fora de Catalunya, les que hi havien treballat menys de 3 mesos, les majors de 90 anys, les que ja estaven en el programa, i actualitzar les dades de contacte. La cohort resultant va ser de 799 persones.
- Enviar, de forma esglaonada, una carta a les 799 persones explicant el programa i donant les dades de contacte de les USL de Tarragona, Lleida, Girona i Catalunya Central, per a les persones d'aquests territoris, i de l'SCASL per a les persones de la província de Barcelona, per aclarir dubtes, valorar el grau d'exposició i incloure-les en el programa en cas de complir els criteris i estar-hi d'acord.

Hem rebut més de 200 consultes i peticions. Finalment s'han pogut incloure en el programa 146 persones, un 18,3% del total de destinatàries de la carta, una proporció normal en cerques actives d'aquest tipus.

La salut pública al territori

Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre

Actuacions a centres residencials i indústries agroalimentàries

Sense deixar de fer les tasques pròpies del Servei de Salut Pública, la prevenció de la COVID-19 en l'àmbit residencial i agroalimentari ha estat una de les activitats principals durant l'any 2021.

Les cinc tècniques superiors de Salut Pública que han dut a terme el Programa de supervisió de les mesures preventives i de control enfront la COVID-19 en centres residencials i en la indústria agroalimentària han fet més de 300 visites a centres residencials, a més de donar suport telefònic per resoldre dubtes i peticions dels centres. També s'han fet visites programades i per brots a indústries agroalimentàries, escoles, allotjaments infantils i juvenils, socio-sanitaris, centres de dia i instal·lacions municipals, i s'han revisat els diferents plans de contingència de tots aquests centres.

Activitat als laboratoris del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre

La Sub-direcció Regional al Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre disposa de dos laboratoris, un a Tarragona i l'altre a Tortosa.

Tots dos, com a laboratoris designats per a la supervisió de l'anàlisi de triquina en escorxadors i sales de desfer, han realitzat auditories a tots els laboratoris satèl·lit, han participat en l'organització d'exercicis d'intercomparació i han donat suport analític a mostres individuals de confirmació de mostres col·lectives de triquina de sales de desfer d'arreu del territori, amb la finalitat de consolidar i mantenir la implementació del sistema de qualitat als escorxadors i sales de desfer del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre en el control oficial de la presència de triquines a la carn, segons el Reglament 2017/625.

En l'àrea de microbiologia, al laboratori de Tarragona i al laboratori de Tortosa s'han implantat mètodes ràpids per al recompte d'*Escherichia coli* i d'enterococs intestinals davant el requeriment de l'Agència Catalana de l'Aigua d'obtenir resultats de les determinacions de les paràmetres de les aigües de bany amb un temps de resposta de 24 hores, en el marc del Pla de vigilància de la qualitat de les aigües de bany a Catalunya 2021.

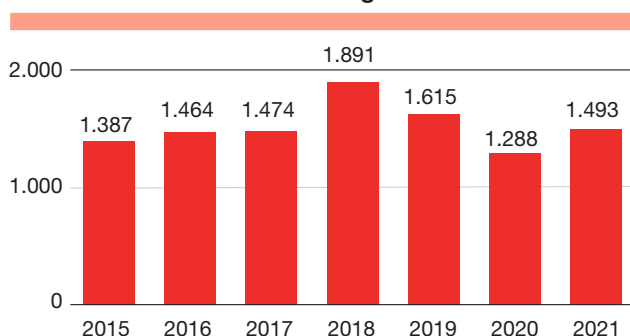
En l'àrea de fisicoquímica, al laboratori de Tarragona s'ha posat a punt la determinació de migració de metalls en contacte amb aliments per donar

resposta analítica al Plan Nacional de Control Oficial de la Cadena Alimentaria 2021-25. S'han validat les determinacions dels metalls plom i cadmi en aliments en contacte amb materials ceràmics i d'alumini, bari, coure, cobalt, ferro, liti, manganès, zenc i níquel en aliments en contacte amb materials plàstics.

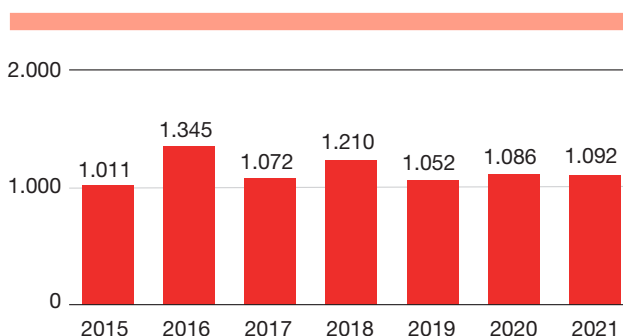
En l'àrea de fisicoquímica, al laboratori de Tortosa s'ha implementat i validat la tècnica de la determinació de pH en aliments per potenciometria, com a factor determinant del creixement del patògen *Listeria monocytogenes* en aliments, d'acord amb el Reglament (CE) 2073/2005.

El nombre de mostres analitzades al laboratori de Tarragona ha estat de 1.493, recuperant valors similars d'abans de la pandèmia, i al laboratori de Tortosa ha estat de 1.092, mantenint-se la tendència d'anys anteriors.

Mostres de laboratori a Tarragona

Mostres de laboratori a Tortosa

Salut laboral

Durant l'any 2021 les unitats de salut laboral del territori, a més de les activitats específiques en salut laboral que s'han anat recuperant, han seguit donant suport a les activitats relacionades amb la gestió de la COVID-19, tot i que amb un pes decreixent.

La formació en Medicina del Treball dels MIR R4 de MFiC del 2021 s'ha reprès al Camp de Tarragona. Per adaptar-nos a la situació epidemiològica l'hem impartit en format virtual i s'ha arribat al 96% dels residents.

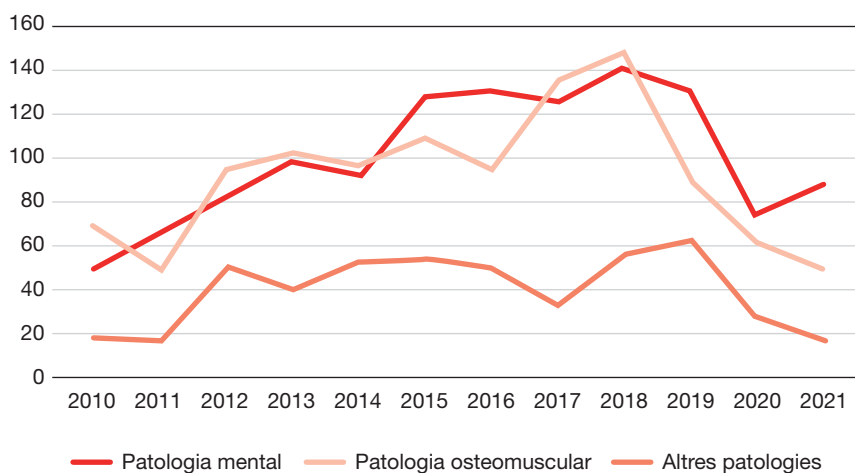
El Programa de vigilància postocupacional dels treballadors que han estat exposats a l'amiant –que forma part del Programa de Vigilància de la Salut de los Trabajadores Expuestos al Amianto (PIVISTEA) del Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social– té com a objectius principals: identificar treballadors que han estat exposats a l'amiant, fer-ne un seguiment integral i coordinat de la salut per determinar de forma precoç el desenvolupament de patologia relacionada amb l'exposició a l'amiant i col·laborar en el reconeixement de la malaltia com a professional. La cohort de treballadors post-exposats a l'amiant actualment en seguiment per la USL i el centre de pneumologia de referència és de 53 persones al Camp de Tarragona i 20 a les Terres de l'Ebre. La majoria d'usuaris no presenten patologia relacionada amb l'amiant i de les troballes patològiques, la més freqüent són les plaques pleurals benignes.

Sistema d'informació i de vigilància epidemiològica de malalties relacionades amb el treball

Durant el 2021 s'han notificat a les unitats de Salut laboral del territori 160 casos amb criteris d'inclusió en el Registre de Malalties Relacionades amb el Treball de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (MRT). En el 95% de les notificacions s'ha sol·licitat derivació del cas a la USL per a valoració del diagnòstic de sospita clínica de malaltia relacionada amb el treball.

El tipus de patologia derivada més prevalent ha estat en un 57,7% la patologia mental derivada dels riscos psicosocials, seguida de les patologies osteomusculars, en un 31,5%. En la distribució per sexe s'observa un predomini d'afectació en dones, en un 56,5% en conjunt, que representen un 60,5% de les notificacions per patologia relacionada amb riscos psicosocials i un 53% en les patologies osteomusculars. Tot i la reducció en la comunicació de malalties relacionades amb el treball durant la pandèmia, els trastorns de salut mental segueixen sent els més notificats.

Evolució de les malalties relacionades amb el treball segons grup de patologia i any al Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre, 2010-2021

Servei de Protecció de la Salut

Durant el 2021 s'ha detectat la circulació del virus del Nil Occidental en mosquits, èquids i astors a la comarca del Baix Camp. Des del Servei de Protecció de la Salut s'han realitzat les actuacions de coordinació i seguiment que marca el Protocol per a la vigilància i el control de la febre del Nil occidental a Catalunya segons el nivell de risc per transmissió del VNO.

El 2021 s'han gestionat a la Subdirecció 185 alertes alimentàries, que suposa un increment respecte del 2020 de més del 60%. Un percentatge important d'aquestes alertes estaven relacionades amb la presència d'òxid d'etilè en productes alimentaris o de bambú en material plàstic per a contacte amb aliments.

A la Subdirecció també s'ha investigat durant el 2021 la notificació de 28 casos de legionel·losi i de 6 sospites de toxiinfeccions alimentàries.

Pel que fa al manteniment de registres oficials, s'han resolt 554 expedients del Registre Sanitari d'Indústries i Productes Alimentaris de Catalunya (RSIPAC) i 30 expedients del Registre Oficial d'Establiments i Serveis Plaguicides (ROESP), i s'han gestionat els expedients RSIPAC amb la tramitació electrònica totalment implementada.

També durant l'any 2021 hem portat a terme dues campanyes per donar resposta a plans reforçats coordinats, un a nivell estatal i l'altre a nivell europeu: el Pla de control reforçat sobre la utilització de cisternes d'ús alimentari i el Pla coordinat de control sobre objectes compostos per plàstic amb bambú i/o altres fibres vegetals. En l'execució d'aquestes campanyes s'han assolit i superat els objectius establerts a l'inici de cada campanya.

Servei de Vigilància Epidemiològica del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre

L'inici de la pandèmia de la COVID-19, el primer trimestre del 2020, va marcar de manera substancial el treball del Servei de Vigilància Epidemiològica del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre, de forma estructural, organitzativa, i funcional.

En aquesta memòria destacarem els punts de més impacte en el Servei de Vigilància del Camp de Tarragona durant any 2021.

Actuacions COVID-19

En aquest segon any de pandèmia s'han gestionat la tercera, quarta, cinquena i inici de la sisena onada. Per tal de gestionar i monitoritzar la pandèmia, s'han desenvolupat aplicatius informàtics que connectin tota la informació de què es disposa.

S'han elaborat i actualitzat diversos protocols, procediments generals i protocols d'àmbits específics; aquest fet ha comportat la necessitat, per part dels tècnics del Servei de Vigilància Epidemiològica al Camp de Tarragona, d'una actualització constant per poder donar resposta als canvis que s'han anat produint durant la pandèmia.

S'han desenvolupat accions comunitàries que han inclòs accions en diferents municipis, barris, comunitats veïnals, ètniques, religioses i altres entorns, etc., on s'han hagut de realitzar diferents accions com per exemple cribratges i altres accions comunitàries relacionades. Aquestes accions comunitàries s'han dut a terme conjuntament amb el Servei de Promoció de la Salut Territorial.

S'han fet reunions de coordinació amb altres agents per a la gestió i seguiment de la pandèmia: CatSalut, referents escolars de COVID (RECO) i Educació, aquestes conjuntament amb altres serveis implicats de la Subdirecció.

S'ha mantingut durant el 2021 l'elaboració del **Butlletí Informatiu de la COVID del SVE Camp de Tarragona** que es va iniciar la primera setmana de desembre de 2020 i que és una publicació d'ús intern.

Altres malalties de declaració obligatòria i brots epidèmics no COVID-19

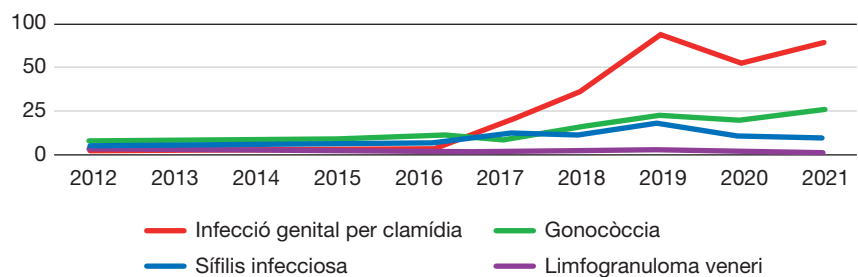
L'any 2021, el SVE Camp de Tarragona s'ha enfrontat al repte del control de la pandèmia (gestió de la tercera, quarta, cinquena i inici de la sisena onada) i al mateix temps s'han continuat portant a terme les tasques de vigilància de totes les malalties de declaració obligatòria (MDO).

Les MDO que han representat un percentatge més elevat de notificació han estat:

Les **infeccions de transmissió sexual**, entre les quals les infeccions genitals per clamídia representen la taxa més elevada, seguit de les infeccions gonocòcciques i de la sífilis.

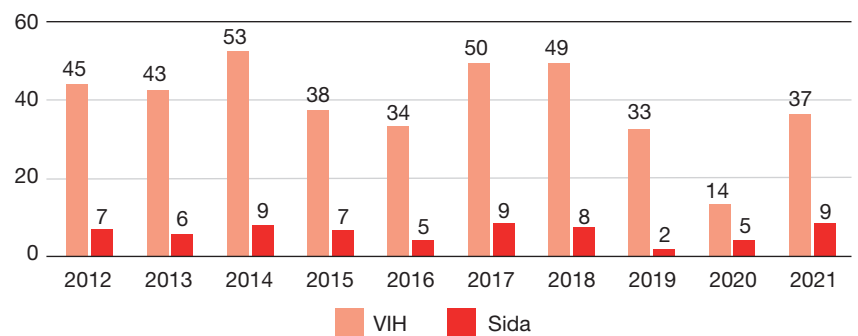
Evolució de la taxa d'ITS al Camp de Tarragona

Taxa per 100.000 habitants

Respecte a l'evolució dels nous diagnòstics de VIH i sida al Camp de Tarragona durant l'any 2021, es representa en el gràfic següent.

Evolució dels nous diagnòstics de VIH i sida al Camp de Tarragona

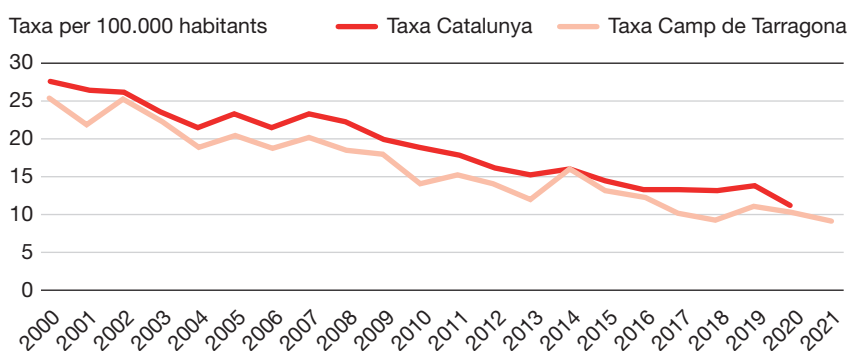
Altres MDO que hem de considerar són la tuberculosi i la legionel·losi.

Tuberculosi

Durant el 2021 hem rebut la notificació de 61 casos de tuberculosi, que representa una taxa d'incidència de 9,45 casos per 100.000 habitants.

El 55,7% dels casos diagnosticats a la Regió Sanitària Camp de Tarragona afecten població autòctona, mentre el que 44,3% corresponen a població immigrant.

Casos de tuberculosi al Camp de Tarragona i a Catalunya

Legionel·losi

Durant el 2021 hem rebut 36 notificacions de legionel·losi (26 que afecten residents del nostre territori i 10 que afecten persones que, tot i no residir al nostre territori, han passat part del període d'incubació a la Regió Sanitària del Camp de Tarragona). Aquest nombre de notificacions representa un increment del 56,5% respecte del 2020.

El 72% dels casos es van diagnosticar entre els mesos de juny i d'octubre.

Els casos s'han donat en persones d'entre 33 i 91 anys, amb una mitjana de 66 anys i una mediana de 70.

Pel que fa a l'àmbit de possible exposició, el 30,6% dels casos han freqüentat establiments turístics durant el període d'incubació. Aquest percentatge és del 80% dels casos si només tenim en compte els casos que no són residents al nostre territori.

Arbovirosis

Les malalties objecte de vigilància són dengue, febre del Nil occidental, malaltia pel virus de Chikungunya i malaltia pel virus del Zika. Durant el 2021 no s'ha detectat cap cas en humans.

Respecte al virus del Nil occidental (VNO), s'han detectat casos en animals, fet que ha portat a adoptar una sèrie d'actuacions de vigilància epidemiològica en humans.

Notificacions en animals

- A l'agost del 2021 la Subdirecció de Vigilància Epidemiològica va notificar la detecció de mosquits positius per PCR al VNO, capturats en una explotació d'èquids al municipi de Riudoms (Baix Camp). En aquesta explotació de Riudoms l'any 2020 s'havia detectat un cavall amb serologia positiva a VNO.
- El setembre de 2021 es van notificar dos casos de cavalls amb serologia positiva a VNO, en dues explotacions del Baix Camp, una al municipi de Riudoms i una altra al municipi de Vinyols i els Arcs.

També s'han detectat tres astors positius trobats als municipis de Vinyols i els Arcs, Cambrils i Mont-roig del Camp.

Actuacions en el marc de la vigilància epidemiològica en humans

La detecció de la circulació de VNO en animals va comportar una sèrie d'actuacions en l'àmbit de la vigilància epidemiològica:

- Des del SVE Camp de Tarragona es va alertar els hospitals del territori de la conveniència d'incloure el VNO en el diagnòstic de les meningoencefalitis víriques no filiades que atenguessin al seu centre (especialment en els casos de persones residents en la zona afectada o que s'hi haguessin estat en les darreres setmanes).
- Des de la SGVE van informar el Banc de Sang, per tal que realitzessin cribratges de les donacions voluntàries procedents del Baix Camp, fetes entre l'1 i el 31 d'octubre.
- Des del SVE Camp de Tarragona es van coordinar les proves serològiques als residents i treballadors de les explotacions on es van detectar cavalls seropositius, per detectar possibles casos.

Brots no COVID notificats al Servei de Vigilància Epidemiològica al Camp de Tarragona l'any 2021

Durant l'any 2021 s'han notificat al SVE al Camp de Tarragona un total de 30 brots epidèmics no COVID-19, xifra lleugerament superior a l'any 2020.

Els brots de sarna han representat un 56% dels brots notificats, seguits dels brots de gastroenteritis /toxiinfeccions alimentàries.

Servei de Promoció de la Salut al Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre

Vacunació COVID-19

La campanya de vacunació a Catalunya es va iniciar al desembre de 2020. L'arribada progressiva de les vacunes durant el 2021 ha fet que cada territori s'organitzi per poder executar la campanya seguint les directrius establertes pel Ministeri.

Des del Servei de Promoció s'ha participat activament en aquest procés de vacunació. S'ha continuat amb les reunions periòdiques dels grups de

seguiment de la vacunació coordinats conjuntament des de la Sub-direcció Regional de l'ASPCAT i el CatSalut, i amb la participació dels referents de vacunes dels proveïdors d'atenció primària i hospitals, les coordinadores dels equips mòbils de vacunació i el Servei de Gestió Integral de Vacunes (SEGIV). L'objectiu d'aquest grup ha estat coordinar el desenvolupament de la campanya de vacunació al territori i posar en comú procediments, dubtes i accions específiques relacionades.

Al maig de 2021 es van obrir punts de vacunació massius amb l'objectiu d'aconseguir la vacunació en el menor temps possible. Fins al desembre de 2021 en aquests punts s'ha realitzat la primovacunació de la població.

El seguiment exhaustiu de les cobertures vacunals ha fet que es desenvolupin estratègies al territori per millorar les dades com, per exemple, l'organització d'un punt de vacunació a la Universitat Rovira i Virgili, la col·laboració amb el Departament de Justícia per vacunar joves vulnerables, etc.

Prevençió i promoció de la salut sexual al Camp de Tarragona

S'ha col·laborat en dos espais transversals: el Grup de Treball de Salut Sexual i VIH/Sida Tarragona i la Comissió de la VIH/Sida i les Infeccions de Transmissió Sexual de Reus. Aquests dos grups desenvolupen un projecte anual que es visibilitza al voltant del Dia Mundial de la Sida amb activitats de sensibilització, comunicació de les accions preventives del VIH i de promoció de la salut sexual.

Al 2021 les entitats han desenvolupat l'actuació de manera col·laborativa al carrer amb diverses activitats i també s'ha ofert el test de diagnòstic ràpid del VIH a les persones interessades.

En aquests grups de treball, hi participen diferents administracions, institucions, ONG i entitats: ASSIR en l'àmbit territorial del Tarragonès i Baix Camp, diferents departaments dels ajuntaments de Tarragona i de Reus, Assexora'Tgn Associació Comunitària de Salut Sexual del Camp de Tarragona, Associació H2O, Creu Roja, infermeria del PSiE, serveis de malalties infeccioses dels hospitals, CAS i col·legis professionals.

Taula de Drogues de Ponent

L'any 2021 s'ha creat la Taula de Drogues de Ponent, arran de l'increment de la venda de drogues i la detecció d'una zona oberta de consum en els barris de Ponent. És un grup multidisciplinari format per l'Ajuntament de Tarragona (Guàrdia Urbana, Servei de Prevenció, Institut Municipal de Serveis socials...), CAS de Tarragona, associacions que treballen als barris (Vincle, Casal Amic), atenció primària i ASPCAT (Subdirecció d'Addiccions i Servei de Promoció de la Salut al Territori).

S'han dissenyat accions en diferents línies de treball, concretament: millorar la seguretat ciutadana i la convivència, promoure la recollida del material de consum i model d'atenció i intervenció integral.

Xarxa de Prevenció i Control del Tabaquisme del Camp de Tarragona

El 2021 s'ha recuperat el treball de la Xarxa de Prevenció i Control del Tabaquisme del Camp de Tarragona, que s'havia interromput durant la pandèmia de COVID-19.

S'han dut a terme dues trobades i s'han actualitzat les propostes d'acions mitjançant un formulari. Les línies o actuacions definides són: entorns sense fum, sensibilització en joves, platges sense fum i treball amb referents dels hospitals de la Xarxa Catalana d'Hospitals Sense Fum (XCHSF).

Col·laboració en la formació amb el COFT

El grup de drogues del COFT, que va néixer el 2017 amb l'objectiu de promoure projectes de prevenció de drogues des de les farmàcies comunitàries, és un grup multidisciplinari format per una quinzena de professionals farmacèutics, metges, psicòlegs i professionals de prevenció i promoció de la salut dels ajuntaments de Tarragona i Reus i l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

Durant el 2021 s'ha elaborat el material del mòdul d'hipnosedants dins el curs de prevenció de drogues adreçat a les farmàcies comunitàries i des del Servei de Promoció s'ha participat en l'apartat d'Actius i Salut com a alternativa al tractament farmacològic.

Salut bucodental

S'han iniciat les reunions amb els referents d'odontologia dels diferents proveïdors. L'objectiu és iniciar el treball conjunt del Programa de salut bucodental al Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre amb les entitats proveïdores i donar-li forma de cara al curs 2021-2022.

Recuperació del PLASEC: Pla Salut, Escola i Comunitat de les Terres de l'Ebre

El PLASEC de les Terres de l'Ebre es va iniciar el 2010 amb l'objectiu d'integrar en un sol projecte totes les intervencions en promoció de la salut que s'adrecen a joves i infants. El projecte implicava diferents àmbits: salut, educació, joventut, esports i món local. El PLASEC va anar creixent i desenvolupant intervencions fins al 2018. El 2021 ha estat l'any de la recuperació i represa del PLASEC a les Terres de l'Ebre, a causa de l'impacte que les restriccions de la pandèmia han suposat en la salut de joves i infants. Els diferents agents implicats amb el projecte han constatat la necessitat de continuar amb el treball en xarxa davant del deteriorament de la salut mental i emocional de joves i adolescents.

La represa del PLASEC s'ha concretat en la celebració de la VIII Jornada de l'Adolescència a les Terres de l'Ebre: L'adolescència i la salut mental, que va reunir més de 400 assistents. La Jornada es va incloure en el [programa del Mes de la Salut Mental Octubre 2021](#), organitzat per la Taula de Salut Mental de les Terres de l'Ebre.

Projecte #stopcovid19 a l'Institut dels Alfacs, la Ràpita

És una intervenció en l'àmbit educatiu que té per objectius entendre els motius de les conductes dels joves i adolescents respecte de la prevenció de la COVID-19 i escoltar les seves propostes. El centre educatiu es compromet a implantar les propostes de millora i fer arribar la veu dels joves i adolescents a l'àmbit municipal.

Projecte Joves i COVID-19 a les Terres de l'Ebre

En col·laboració amb l'alumnat de 2n curs de Gràfica Publicitària d'ESAR-DI (Escola d'Art i Disseny d'Amposta). Els i les alumnes elaboren vídeos per explicar els seus sentiments i emocions referents al paper dels joves en la pandèmia. Es fa una presentació pública dels vídeos en una roda de premsa per donar veu als joves.

Webinars amb la comunitat educativa de Terres de l'Ebre

Els pares i mares d'alumnes viuen amb molta inquietud i preocupació l'aplicació dels protocols COVID-19 als centres educatius. S'han organitzat quatre webinars en què han participat 40 centres educatius i 200 famílies.

Docència

Durant 2021, des de la Sub-direcció Regional al Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre s'ha participat en la formació de tres residents d'infermeria en l'especialitat de Salut Comunitària, que han fet una estada de la seva rotació en els serveis de Salut Pública, Vigilància Epidemiològica i Promoció durant un període de tres setmanes a cada servei.

Regió Sanitària Camp de Tarragona

Promoció de la salut

AMED (acreditats 2007-2021)	
Establiments	63
Comensals	11.731
Municipis	23
Programa de Revisió de Menús Escolars (PREME), 2020-2021	
Informes	47
Alumnes	5.526
Llegums de primer plat	97,9%
Fruita fresca de postres (4-5/setmana)	95,7%
Hortalisses al menú diari	100%
Oli d'oliva per amanir	43,1%
Aliments frescos al menú diari	100%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2020-2021)	26,9%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2012-2021)	1.473
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2020-2021)	300
Cobertura del Programa de cribatge prenatal, 1r i 2n trimestre	94,51%
Consultes obertes del Programa Salut i Escola, curs 2020-2021	115

Font: Registre de Salut Maternoinfantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència¹
Hepatitis A	-	-
Parotiditis	-	-
Tos ferina	1	0,2
Legionel·losi	23	3,7

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut¹

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2020	
Establiments alimentaris visitats	88,1%
Torres de refrigeració i condensadors ²	83,3%
Allotjaments infantils i juvenils ²	100%
Càmpings ²	100%
Qualitat de l'aigua de consum humà	91,5%
Alertes alimentàries gestionades, 2020	82
Alertes de productes químics gestionades, 2020	2

¹ Dades conjuntes amb Terres de l'Ebre.

² Torres de refrigeració i condensadors conformes = classe 1 + classe 2.
Allotjaments infantils i juvenils i càmpings = condicions sanitàries generals.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2020	
L'aventura de la vida (hàbits saludables)	12
Connecta amb els teus fills i filles (prevenció de conductes de risc)	10
Fitjove (esport per a adolescents en zones d'especial vulnerabilitat)	3
Centres amb referents formats en els programes, 2020	
Beveu menys (EAP)	50
Beveu menys (CAS)	5
Drogues i atenció primària (EAP)	1
Programa per a l'abordatge de les violències masclistes a la XAD	2
Prevenció de l'hepatitis C (CAS) ¹	2
Prescripció social i salut (EAP)	31

¹ Comprèn formació, un referent i inici del protocol de cribatge i accés a tractament als CAS.

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2020.

Regió Sanitària Terres de l'Ebre

Promoció de la salut

AMED (acreditats 2007-2021)	
Establiments	26
Comensals	2.242
Municipis	9
Programa de Revisió de Menús Escolars (PREME), 2020-2021	
Informes	6
Alumnes	177
Llegums de primer plat	100%
Fruita fresca de postres (4-5/setmana)	66,7%
Hortalisses al menú diari	83,3%
Oli d'oliva per amanir	60%
Aliments frescos al menú diari	83,3%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2020-2021)	20,03%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2012-2021)	944
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2020-2021)	30
Cobertura del Programa de cribatge prenatal, 1r i 2n trimestre	99,53%
Consultes obertes del Programa Salut i Escola, curs 2020-2021	423

Font: Registre de Salut Maternoinfantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència¹
Hepatitis A	1	0,6
Parotiditis	2	1,1
Tos ferina	-	-
Legionel·losi	16	8,9

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut¹

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/ sanitaris, 2020	
Establiments alimentaris visitats	88,1%
Torres de refrigeració i condensadors ²	83,3%
Allotjaments infantils i juvenils ²	100%
Càmpings ²	100%
Qualitat de l'aigua de consum humà	91,5%
Alertes alimentàries gestionades, 2020	82
Alertes de productes químics gestionades, 2020	2

¹ Dades conjuntes amb Camp de Tarragona.

² Torres de refrigeració i condensadors conformes = classe 1 + classe 2.
Allotjaments infantils i juvenils i càmpings = condicions sanitàries generals.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2020	
L'aventura de la vida (hàbits saludables)	0
Connecta amb els teus fills i filles (prevenció de conductes de risc)	0
Fitjove (esport per a adolescents en zones d'especial vulnerabilitat)	3
Centres amb referents formats en els programes, 2020	
Beveu menys (EAP)	19
Beveu menys (CAS)	2
Drogues i atenció primària (EAP)	0
Programa per a l'abordatge de les violències masclistes a la XAD	1
Prevenció de l'hepatitis C (CAS) ¹	1
Prescripció social i salut (EAP)	7

¹ Comprèn formació, un referent i inici del protocol de cribatge i accés a tractament als CAS.

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2020.

Lleida i Alt Pirineu i Aran

El treball coordinat per a la gestió de la COVID-19

L'any 2021 ha estat un any en què la gestió de la COVID-19 ha continuat sent una de les tasques principals que han portat a terme els diferents serveis i unitats de la Subdirecció.

El constant augment de la incidència de COVID-19 a les regions sanitàries de Lleida i Alt Pirineu i Aran ha comportat un intens treball a nivell de les comissions de seguiment dels convenis de cooperació interadministrativa amb els municipis i amb els consells comarcals aplicant el procediment d'actuació davant la incidència de la COVID-19 als municipis. En elles s'han consensuat les mesures més adequades per reduir la transmissió comunitària de la COVID-19 i s'han compartit eines, estratègies i recursos per tal de facilitar-ne la implantació.

S'han coordinat un total de 83 comissions, que s'han reunit en 367 ocasions i que han permès que treballassin de manera coordinada la Subdirecció –representada pels serveis de Vigilància Epidemiològica, de Salut Pública i de Promoció–, el Servei Català de la Salut, l'atenció primària i l'Administració local.

Per tal de donar suport a les residències de gent gran, durant el mes de febrer de 2021 es va portar a terme una formació dirigida a les responsables higienicosanitàries dels centres residencials per tal de millorar-ne les mesures de prevenció contra la COVID-19. Les sessions van tenir lloc a l'Alberg Municipal de Bellpuig i en elles es van recrear diferents situacions reals en què els participants havien de prendre decisions sobre aspectes com la sectorització d'espais, la definició de circuits o l'aplicació de mesures de prevenció d'infecció del virus. En les 11 sessions de formació que es van realitzar, van assistir-hi els responsables sanitaris de 55 residències.

Davant l'experiència viscuda en la campanya agrària del 2020, ha estat de nou necessari un abordatge transversal de la campanya 2021 amb tots els sectors implicats. S'ha participat en l'elaboració del document *Recomanacions d'actuació davant el risc de coronavirus SARS-CoV2 en activitats i empreses agràries*.

Per tal de treballar coordinadament i poder abordar els diferents àmbits, s'ha constituït la Comissió de Salut, integrada per professionals de salut pública, de la Regió Sanitària Lleida, de l'atenció primària i de la Delegació del Govern de Lleida, que s'ha reunit setmanalment entre els mesos de març a octubre, per seguir i avaluar el pla de treball establert.

Els àmbits d'actuació s'han centrat en mesures de prevenció primària basades en educació i informació sanitària, assessorament a les empreses del sector (centrals, pagesos, serveis de prevenció riscos laborals, ETT). S'ha recomanat a les empreses que disposin de la figura de l'agent COVID, que ha estat clau per a la gestió de la COVID-19 en les seves instal·lacions.

Dins el programa d'educació i informació sanitària s'han realitzat formacions a tècnics del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) lligats a la campanya agrària, a mediadors comunitaris, treballadors d'empreses agràries, productors, agents cívics municipals i tècnics de consells comarcals i s'ha portat a terme una enquesta d'avaluació de coneixements abans i després de la formació.

Per altra banda, també s'ha establert un pla de cribatge amb PCR automòstria, al qual s'han adherit 187 empreses en què s'han recollit 3.061 mostres, utilitzant les pròpies instal·lacions o espais municipals.

S'ha procedit a la gestió de brots quan se n'han detectat i s'ha fet la derivació a espais d'aïllament i quarantena quan ha estat necessari.

La disponibilitat de les vacunes contra la COVID-19 ha permès establir un pla de vacunació del sector agrari que es va iniciar el 19 de maig de 2021 i en què es van administrar un total de 12.792 dosis de la vacuna Janssen.

La distribució de les vacunes contra la COVID-19 ha suposat un repte més per al Servei de Gestió Integral de Vacunes de Lleida, adscrit al Servei de Promoció i ha implicat una gran coordinació amb la Regió Sanitària Lleida i la de l'Alt Pirineu i Aran, amb els punts de vacunació poblacionals i amb els centres vacunals.

S'ha participat en accions d'incentivació de la vacunació a nivell comunitari, laboral i educatiu i s'ha realitzat formació a voluntaris de Creu Roja que han participat en accions de captació de vacunació.

Activitats del Servei de Vigilància Epidemiològica

Durant l'any 2021 s'ha continuat formant part de la comissió multidisciplinària responsable de la gestió de brots de COVID en centres residencials, de les comissions COVID-19 a ambdues regions sanitàries, de les comissions amb el Departament d'Educació, de la comissió de la gestió de casos relacionats amb la campanya agrària i de les comissions de gestió interadministrativa per reduir la transmissió comunitària de la COVID-19.

La gestió de la COVID-19 s'ha compatibilitzat amb la vigilància i gestió dels casos i brots de les malalties de declaració obligatòria com la tuberculosi, les hepatitis i les malalties de transmissió sexual, que han experimentat un notable increment l'any 2021. Cal destacar també la gestió d'un brot comunitari de legionel·losi lligat a torres de refrigeració, en coordinació amb el Servei de Salut Pública i el Servei de Protecció.

Servei d'Administració i Suport Territorial

L'any 2021 ha suposat tot un repte per al Servei d'Administració i Suport Territorial a Lleida i Alt Pirineu i Aran.

En el marc de la lluita contra l'emergència sanitària ocasionada per la COVID-19, el Govern va aprovar una sèrie de programes que han implicat un increment exponencial de la plantilla en un període de pocs mesos:

- El Programa de salut pública per a la realització de les enquestes de casos i la recollida de contactes amb motiu de l'emergència sanitària provocada per la COVID-19 ha comportat la incorporació de 108 efectius, entre enquestadors i referents titulats de salut pública (TSSP).
- El Programa de salut pública per a l'estudi epidemiològic de casos COVID-19 ha incorporat al Servei de Vigilància Epidemiològica tres TSSP i quatre administratius.
- El Programa de salut pública per dur a terme el control de la infecció i la supervisió de mesures preventives per fer front a la COVID-19 tant en centres residencials com en els centres de treball de les empreses agroalimentàries ha incorporat 10 TSSP al Servei de Salut Pública.

Per tal de donar una resposta àgil i ràpida, tot el personal de la unitat ha fet un esforç perquè en les dates fixades per la incorporació de tots aquests professionals s'hagi disposat de totes les dotacions necessàries per treballar en condicions òptimes.

Des de les àrees de Serveis Generals, TIC, Gestió Econòmica i Contractació s'han resolt aspectes molt importants com la redistribució d'espais i del parc mòbil, contractació i lloguer d'un nou local, contractació de nous serveis de neteja i de servei de seguretat, dotació de mobiliari, de recursos informàtics i TIC per tal de tenir la connectivitat necessària. També s'ha portat a terme la gestió de nous contractes d'equips de protecció individual així com la gestió i distribució de tot aquest material al personal.

Des de l'Àrea de Recursos Humans s'ha fet la gestió de la borsa per a la incorporació del personal enquestador i referents, processos selectius d'ofertes ATRI, gestió seguretat social, permisos i llicències.

Des de l'Àrea Jurídica s'ha treballat amb la Unitat de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública en la gestió de la pandèmia per COVID-19 i s'ha portat a terme l'emissió de requeriments per aconseguir dades de contacte de persones relacionades amb brots, l'emissió de resolucions d'aïllament i quarantena obligatòria, que s'han traslladat al jutjat de guàrdia per a la seva ratificació, i a dictar resolucions de suspensió de l'activitat de les instal·lacions de centres de treball on s'han produït brots a causa de l'incompliment de les mesures de prevenció contra el coronavirus. Per a una àgil notificació de totes aquestes actuacions administratives ha estat important la col·laboració entre aquest servei i les policies locals i el cos de Mossos d'Esquadra de la Generalitat

Així mateix, s'ha col·laborat amb el programa sancionador per infraccions en matèria de prevenció i control de la COVID-19, tant mitjançant la incoació i tramitació d'expedients sancionadors per infraccions greus en matèria de COVID com a través de l'atenció de les consultes de les persones afectades per expedients sancionadors COVID.

La implantació de la modalitat de teletreball ha fet necessària la verificació del compliment de les instruccions indicades per la normativa vigent.

Protecció de la salut

Des del Servei de Protecció de la Salut s'ha aplicat per primera vegada el pla de control reforçat sobre la utilització de cisternes d'ús alimentari 2021, per tal de garantir l'ús correcte dels vehicles destinats al transport exclusiu d'aliments i que també transporten altres productes, com SAN-DACH, productes destinats a l'alimentació animal i, de vegades, combustibles o altres mercaderies completament alienes a l'alimentació humana i que poden suposar un greu perill per a la salut pública.

El pla es va elaborar durant els mesos de maig i juny. Els controls a les empreses de transport els ha dut a terme Salut Pública i els controls a les empreses de neteja de cisternes han estat a càrrec del cos de Mossos d'Esquadra.

Igualment, com a novetat del 2021, s'ha implementat el pla coordinat de control sobre objectes compostos per plàstic amb bambú i/o amb altres fibres vegetals en pols no autoritzades i destinats a entrar en contacte amb aliments.

En el pla d'investigació de residus PIR s'ha començat la recollida de sang per a la detecció de nitroimidazol, que necessita un material específic de mostreig i una recollida, transport i conservació de les mostres molt complexa.

Activitats al laboratori de l'Agència de Salut Pública de Catalunya a Lleida

Respecte a la tasca analítica, el laboratori ha realitzat un total de 42.844 determinacions (40.661 determinacions en l'àrea fisicoquímica i 2.183 en l'àrea de microbiologia) donant resposta, principalment, al Programa de vigilància d'aigües de consum humà de Catalunya i al Programa d'investigació de residus. Per altra banda, s'han continuat les inspeccions a laboratoris de salut ambiental i alimentària i s'ha consolidat el control dels laboratoris designats per a l'anàlisi de triquina dels escorxadors i sales de tractament de caça per donar compliment al control oficial de triquina regulat pel Reglament d'Execució (UE) 2015/1375 de la Comissió, de 10 d'agost de 2015, i les posteriors modificacions, realitzant assessorament, formació, auditories, donant suport analític i organitzant exercicis inter-comparatius per garantir el manteniment de l'aplicació d'un sistema de qualitat en la determinació de triquina en aquests laboratoris.

Conjuntament amb la resta de laboratoris de l'ASPCAT i el SSA, el laboratori de Lleida ha treballat en una nova edició del procediment de determinació de triquina que està acreditat per ENAC per adaptar-lo a la nova normativa publicada.

L'octubre de 2021 el laboratori va superar satisfactòriament una auditoria d'ampliació i seguiment d'ENAC, en què cal destacar l'acreditació dels mètodes per a la determinació d'*Escherichia coli* i enterococs en aigües de bany, per poder donar suport a l'Agència Catalana de l'Aigua en la campanya d'aigües de bany de l'estiu, i d'un nou mètode per a la determinació de l'índex de Langelier. El laboratori manté l'acreditació núm. 162/

LE340 i disposa d'un catàleg de 96 mètodes d'anàlisis fisicoquímiques i 13 determinacions microbiològiques en diferents matrius, principalment aigües i aliments.

Reactivació dels programes i activitats en promoció de la salut

El programa Salut i Escola s'ha pogut implementar de nou als centres educatius, per la qual cosa s'ha coordinat la formació dels professionals que hi intervenen, en ambdues regions sanitàries, i se'ls ha donat el suport en les necessitats detectades.

S'ha reprès el programa Dents fortes i sanes, que ha consistit en la distribució de kits dentals a 150 centres d'educació primària de les regions sanitàries Lleida i Alt Pirineu i Aran.

Pel que fa als programes de promoció de l'alimentació saludable, cal remarcar l'acreditació AMED de les escoles agràries de Tàrrega, Valfogona de Balaguer, Borges Blanques i Bellestar, i la represa del programa de revisió dels menús escolars (PReME) amb 10 informes de revisió inicials i set informes de seguiment a la Regió Sanitària Lleida i un a la regió Alt Pirineu i Aran.

Promoció de l'envelliment actiu i saludable

En el marc de la promoció de l'envelliment actiu als centres residencials i centres de dia de gent gran i per tal de mitigar els efectes del confinament i la pandèmia i millorar el benestar emocional i la fragilitat dels usuaris d'aquests centres, s'ha fet una formació per a personal perquè formin els gerocultors i gerocultores i altres perfils professionals dels centres, a les regions sanitàries Lleida i Alt Pirineu i Aran.

Prevenió de drogodependències al territori

Donant resposta a una de les necessitats detectades pels professionals a la Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran, s'ha finalitzat la *Guia de prevenció i abordatge del consum d'alcohol en edat pediàtrica, adolescents i famílies*, que ha de permetre aplicar un circuit de derivació efectiu entre tots els nivells assistencials.

En el marc del Programa Intercanvi de Xeringues (PIX), se n'ha fet el seguiment i s'ha realitzat la formació dels nous referents de l'atenció primària. A la Regió Sanitària Lleida hi ha 35 punts, en concret 26 centres d'atenció primària, tres centres d'atenció a les drogodependències (CAS), un centre de reducció de danys i cinc farmàcies, i a la Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran n'hi ha 10: set centres d'atenció primària, dos CAS i una farmàcia.

Pla de prevenció de les hepatitis víriques i VIH

Des del Servei de Promoció s'ha col·laborat en la coordinació del projecte MiCatc com a estratègia comunitària de cribratge de l'hepatitis B i C i VIH

La salut pública al territori

i l'accés precoç al tractament en població migrant provinent de països d'alta prevalença, als municipis de Lleida i Tàrrrega.

Unitat de Salut Laboral

La Unitat de Salut Laboral (USL) ha continuat treballant en la gestió COVID a nivell d'empreses. Ha contactat amb 81 empreses, que representen una interacció amb 18 SPRL, establint un canal de comunicació amb l'objectiu de fer la vigilància epidemiològica en l'àmbit laboral i reforçar, si cal, les mesures en l'empresa, en cas de brot per COVID-19.

S'ha encarregat de la planificació, organització i coordinació dels cribratges focalitzats en tres empreses a causa de brot, amb un total de 1.145 mostres PCR recollides per la tècnica d'automostra.

Ha intervingut en la presentació dels resultats i conclusions del Pla Resi360°, conjuntament amb tècnics dels equips de Salut Pública, als serveis de prevenció de riscos laborals que hi han participat.

Dins la campanya agrària 2021, ha treballat en la planificació i desenvolupament d'accions, especialment els punts en què afecta a la vigilància de la salut dels treballadors. S'ha centrat en tres aspectes: prevenció primària als llocs de treball/empresa, pla de cribratges i pla de vacunació. Per portar-ho a terme s'ha coordinat amb els serveis de prevenció de riscos laborals.

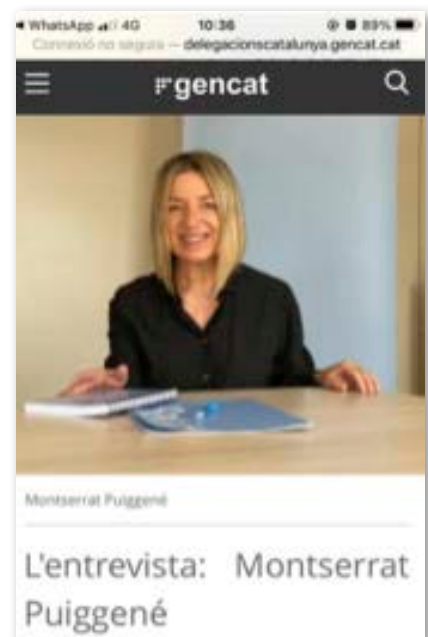
S'ha intervingut en el pla de vacunació de la indústria càrnia, participació en les reunions periòdiques per al seguiment de l'estratègia nacional de vacunació en aquest sector. Organització i coordinació de la vacunació dels treballadors de la indústria càrnia a la Regió Sanitària Lleida, amb la participació activa dels SPRL. S'han administrat 3.069 dosis en 11 empreses diferents (entre maig i juliol 2021).

Ha coordinat la vacunació dels professionals dels SPRL, conjuntament amb l'equip de coordinació de vacunació COVID de la Regió Sanitària Lleida.

S'ha iniciat el pla de col·laboració i implicació dels SPRL de les empreses de la Val d'Aran per a la realització d'una tasca conjunta en la vigilància de la salut dels treballadors en l'entorn COVID-19, a causa d'un alt nombre de cassos detectats en aquest àmbit territorial. En total s'ha contactat amb 1.104 empreses.

S'ha treballat en la ideació i organització de l'estratègia per a la vigilància de la salut dels treballadors del sector de la neu de la Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran, implicant els SPRL d'empreses del sector de l'esquí i del sector hotelier. S'han establert reunions periòdiques amb SPRL i s'ha organitzat la vacunació.

La Unitat també ha donat resposta a consultes i ha fet assessorament en l'organització d'esdeveniments com la Trobada d'empresaris de la Seu d'Urgell i la HackEPS 2021 de la UdL.

Com a acte de reconeixement i visibilització de la vacunació i cribratges a les Terres de Ponent, es va fer una entrevista a la Dra. Montserrat Puiggené que ha estat publicada al butlletí de la Delegació de Govern de Lleida.

Participació en actes i congressos i en mitjans de comunicació

S’ha participat, com a comitè organitzador i científic, en el I Congrés Internacional DOTS a l’Àgora “La salut dels joves, el benestar del futur”, celebrat l’abril de 2021 i que es va seguir en línia. També s’ha presentat el pòster “Impacte emocional de les barreres i els facilitadors percebuts per les tècniques de Salut Pública davant la COVID-19 en centres residencials de gent gran”.

S’ha intervingut en el seminari de Dret administratiu organitzat per la Universitat de Lleida, amb la intervenció “Gestión sanitaria de la pandemia”, l’abril de 2021, on es va donar a conèixer la tasca realitzada des de Salut Pública i el treball transversal que s’ha desenvolupat.

Amb motiu de la celebració del Dia Internacional de les Dones, es va participar en la sessió organitzada pel Servei d’Informació i Atenció a les Dones del Consell Comarcal de la Noguera, amb la intervenció Com viure la menopausa.

S’han preparat articles de difusió: “La Vacunació de la COVID-19 en joves: una peça clau per fer front a la pandèmia” i “Hàbits saludables, ara més que mai”, que s’han publicat en el diari Segre.

Docència i recerca

S’ha col·laborat en la docència de les pràctiques d’estudiants del Grau de Nutrició Humana i Dietètica i en els rotatoris dels estudiants d’Infermeria de la Universitat de Lleida i de Veterinària de la Universitat de Lleida i de la Universitat Autònoma de Barcelona.

S’ha iniciat la participació en el projecte de recerca “Avaluació de l’impacte de les polítiques públiques de la campanya agrària a Lleida en el marc de la COVID-19. Abordatge multidisciplinari, multifactorial i dels determinants socials” (Recerca en serveis sanitaris). 2021-2023. Ref.PP10608. Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Regió Sanitària Lleida

Promoció de la salut

AMED (acreditats 2007-2021)	
Establiments	24
Comensals	2.554
Municipis	10
Programa de Revisió de Menús Escolars (PREME), 2020-2021	
Informes	34
Alumnes	2.452
Llegums de primer plat	35,4%
Fruita fresca de postres (4-5/setmana)	94,1%
Hortalisses al menú diari	97%
Oli d'oliva per amanir	79,4%
Aliments frescos al menú diari	94,1%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2020-2021)	24,8%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2012-2021)	2.730
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2020-2021)	0
Cobertura del Programa de cribatge prenatal, 1r i 2n trimestre	96,50%

Consultes obertes del Programa Salut i Escola, curs 2020-2021	271
--	------------

Font: Registre de Salut Maternoinfantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència¹
Hepatitis A	1	0,3
Parotiditis	1	0,3
Tos ferina	-	-
Legionel·losi	19	5,2

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut¹

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2020	
Establiments alimentaris visitats	91,2%
Torres de refrigeració i condensadors ²	89,8%
Allotjaments infantils i juvenils ²	100%
Càmpings ²	95,2%
Qualitat de l'aigua de consum humà	60,8%
Alertes alimentàries gestionades, 2020	65
Alertes de productes químics gestionades, 2020²	0

¹ Dades conjuntes amb Alt Pirineu i Aran.

² Torres de refrigeració i condensadors conformes = classe 1 + classe 2.
Allotjaments infantils i juvenils i càmpings = condicions sanitàries generals.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2020	
L'aventura de la vida (hàbits saludables)	15
Connecta amb els teus fills i filles (prevenció de conductes de risc)	4
Fitjove (esport per a adolescents en zones d'especial vulnerabilitat)	4
Centres amb referents formats en els programes, 2020	
Beveu menys (EAP)	32
Beveu menys (CAS)	3
Drogues i atenció primària (EAP)	1
Programa per a l'abordatge de les violències masclistes a la XAD	8
Prevenció de l'hepatitis C (CAS) ¹	1
Prescripció social i salut (EAP)	23

Centres d'atenció primària formats en PIX	
Centres que han realitzat sessió formativa	-
Total participants	-

¹ Comprèn formació, un referent i inici del protocol de cribatge i accés a tractament als CAS.

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2020.

Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran

Promoció de la salut

AMED (acreditats 2007-2021)

Establiments	17
Comensals	1.082
Municipis	12

Programa de Revisió de Menús Escolars (PReME), 2020-2021

Informes	11
Alumnes	690
Llegums de primer plat	100%
Fruita fresca de postres (4-5/setmana)	100%
Hortalisses al menú diari	100%
Oli d'oliva per amanir	90,9%
Aliments frescos al menú diari	100%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2020-2021)	19,9%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2012-2021)	158
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2020-2021)	0

Cobertura del Programa de cribatge prenatal, 1r i 2n trimestre	67,75%
--	--------

Consultes obertes del Programa Salut i Escola, curs 2020-2021	36
---	----

Font: Registre de Salut Maternoinfantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	1	1,3
Parotiditis	-	-
Tos ferina	-	-
Legionel·losi	3	4,0

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut¹

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2020

Establiments alimentaris visitats	91,2%
Torres de refrigeració i condensadors ²	89,8%
Allotjaments infantils i juvenils ²	100%
Càmpings ²	95,2%
Qualitat de l'aigua de consum humà	60,8%

Alertes alimentàries gestionades, 2020	65
--	----

Alertes de productes químics gestionades, 2020 ²	0
---	---

¹ Dades conjuntes amb Lleida.

² Torres de refrigeració i condensadors conformes = classe 1 + classe 2.
Allotjaments infantils i juvenils i càmpings = condicions sanitàries generals.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2020

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	0
Connecta amb els teus fills i filles (prevenció de conductes de risc)	0
Fitjove (esport per a adolescents en zones d'especial vulnerabilitat)	0

Centres amb referents formats en els programes, 2020

Beveu menys (EAP)	18
Beveu menys (CAS)	4
Drogues i atenció primària (EAP)	0
Programa per a l'abordatge de les violències masclistes a la XAD	4
Prevenció de l'hepatitis C (CAS) ¹	1
Prescripció social i salut (EAP)	6

Centres d'atenció primària formats en PIX

Centres que han realitzat sessió formativa	-
Total participants	-

¹ Comprèn formació, un referent i inici del protocol de cribatge i accés a tractament als CAS.

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2020.

Catalunya Central

Protecció de la salut

Actuacions per exportacions i auditories virtuals

A la Sub-direcció Regional a la Catalunya Central operen 67 empreses autoritzades per a exportar aliments d'origen animal a diversos països tercers amb requisits específics. La majoria exporten carn congelada de porcí i en menor quantitat altres carns, precuinats, productes lactis, etc.

Aquests establiments han de complir els requisits específics que determina cada país tercer, complementàriament a la normativa de la Unió Europea.

Durant el 2021 hem obert 42 expedients per la sol·licitud d'inscripció per a l'exportació i sis per a la renovació de les empreses per a aquells països que ho sol·liciten.

Les activitats exportadores d'aquestes empreses generen actuacions del control oficial per verificar el compliment dels requisits i han generat 193 actuacions planificades, 22 de seguiment i 22 auditories del sistema APPCC.

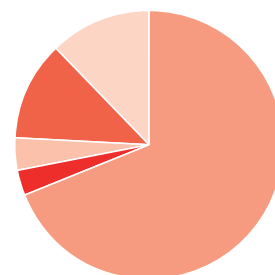
Periòdicament rebem les visites presencials de les autoritats de control d'aquests països, però a causa de la pandèmia alguna d'aquestes auditories de països tercers s'han realitzat de manera telemàtica. Aquestes auditories acostumen a comunicar-se amb poca antelació i modifiquen la dinàmica del procés, ja que cal disposar de tota la informació que pot ser requerida en format electrònic i disposar dels mitjans necessaris per poder enviar imatges en directe dels processos de producció en les diferents seccions de la planta i videoconferències amb els auditors, control oficial i operador econòmic. Com a avantatges destaca el fet que evita el desplaçament del personal que intervé en l'auditoria, agilitza la tramesa de la documentació i facilita la programació d'aquestes actuacions.

Altres activitats relacionades amb les exportacions són les 23 supervisions del control oficial de 23 empreses de forma documental i sis de presencials, a més de sis supervisions a establiments exportadors als EUA i la gestió de 21 reimportacions de productes d'origen animal.

Unitat de Salut Laboral

Les activitats relacionades amb la gestió de la COVID-19 han tingut una especial rellevància durant l'any 2021. Una de les tasques principals de la USLCC ha estat donar suport i assessorament envers la COVID-19 en els temes de l'entorn laboral. Hem estat en contacte amb la xarxa d'atenció primària, amb l'ICAM i amb el servei de coordinació d'actuacions de salut laboral per tal poder donar respostes. La majoria de consultes arriben des dels serveis de prevenció de les empreses, dels metges i metgesses de família i de les persones treballadores.

Clau d'activitat d'establiments exportadors

- Sector carni **69%**
- Sector pesquer **3%**
- Sector lacti **4%**
- Menjars preparats **12%**
- Distribució **12%**

S'ha dut a terme el curs "Salut laboral i atenció primària" conjuntament amb la Gerència Territorial de l'ICS de la Catalunya Central i en el qual han participat 13 metges i metgesses residents de quart any de Medicina Familiar i Comunitària. L'objectiu del curs ha estat actualitzar els coneixements sobre la patologia relacionada amb les condicions de treball, proporcionar els instruments que facilitin la detecció de la patologia laboral i descriure els circuits i els organismes que intervenen en els problemes de salut. També s'ha dut a terme una formació específica sobre els riscos psicosocials anomenada "Risc psicosocial i trastorns de salut mental".

Conjuntament amb l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT) i la Unitat Docent de l'ICS s'han elaborat un circuit de formació en salut pública per a les infermeres internes residents (IIR) de la Catalunya Central. Vuit infermeres han rotat per la nostra unitat durant aquest any, participant activament en les activitats diàries i treballant un cas real al final de la seva rotació.

La revista *Archivos de Prevención de Riesgos Laborales* va publicar al mes d'abril l'article "Necesidades y dificultades de los/las profesionales sanitarios/as de los servicios de prevención de riesgos laborales de Cataluña" basat en l'estudi Delphi que vam realitzar conjuntament amb l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB). Aquesta revista està indexada, entre d'altres, a SCOPUS, MEDLINE/PubMed i Latindex.

Per a la resta d'activitats, durant l'any 2021 s'ha continuat amb l'estudi de casos notificats des de l'atenció primària per sospita de malaltia relacionada amb el treball.

S'ha prosseguit amb el programa post-ocupacional de l'amiant, revisant els casos inclosos al programa i citant-ne de nous.

Hem continuat amb la publicació semestral del *Butlletí territorial de vigilància epidemiològica de salut laboral*, que retorna la informació als professionals de la salut que contribueixen a la notificació de la sospita de la malaltia relacionada amb el treball del nostre territori.

Promoció de la salut

Les activitats del Servei de Promoció de la Salut s'han vist afectades en guany per les restriccions ocasionades per la pandèmia. No obstant això, gràcies a la vacunació que es va iniciar els últims dies de l'any 2020 s'han reactivat les activitats de promoció de la salut. Les accions de prevenció de la malaltia han pres un pes específic més rellevant en el Servei, en especial amb la col·laboració en accions directes i de sensibilització cap a la població per motivar a la immunització de tota la població enfront de la COVID-19.

La normalització de les reunions i formacions per via telemàtica també han estat clau per poder continuar amb l'activitat del Servei i han facilitat l'assistència a les activitats proposades des de tots els indrets de la Catalunya Central.

Prevenió de la COVID. Immunització

En un any marcat per la necessitat de vacunar la població per poder tornar a la normalitat pre-pandèmica, el Servei de Promoció ha participat, conjuntament amb el CatSalut i les entitats proveïdores de salut, en la coordinació d'estratègies de vacunació contra la COVID-19, estratègies que s'han anat adaptant segons els grups de risc a qui anaven dirigides, la disponibilitat de vacunes i les fases de la pandèmia. En aquest sentit, quan ha estat necessari, per tal d'augmentar les cobertures vacunals i arribar a poblacions més vulnerables, s'han planificat estratègies comunitàries específiques que han requerit la col·laboració de diferents departaments de la Generalitat, món local, empreses i entitats del territori. S'ha aproximat la vacunació comunitària a llocs ben diferents, com escorxadors, llocs de culte religiós, universitats i escoles, entre d'altres. Aquestes actuacions s'han reforçat amb campanyes específiques per apropar-se al màxim a col·lectius concrets –Vacuna't ara. Comença bé el curs, als universitaris, per exemple– i a la ciutadania en general per resoldre dubtes i reticències dels que encara no s'havien vacunat.

Paral·lelament, també des del Servei, s'ha participat en la resolució de dubtes arran de l'aparició del certificat de vacunació digital de la COVID-19.

Activitats preventives i de sensibilització

La vacunació ha marcat les activitats relacionades amb la promoció de l'activitat física, la prevenció del tabaquisme i el consum excessiu d'alcohol. S'ha participat en els lemes d'aquests dies mundials, que han compartit la frase "la teva altra vacuna" en els seus cartells, sempre en una clara referència a promoure la vacunació de la COVID.

Dia Mundial de l'Activitat Física

Amb el lema "Activitat física, la teva altra vacuna", durant la segona quinzena del mes de maig es van organitzar caminades a l'entorn laboral. També, de manera paral·lela, es van organitzar sessions teòricopràctiques per via telemàtica.

A causa de l'augment del teletreball s'ha vist necessari reforçar conceptes com les pauses actives, s'han donat consells per evitar el sedentarisme a la feina i s'han fet demostracions pràctiques d'alguns exercicis que es poden dur a terme a l'entorn laboral, amb aquest objectiu.

També s'ha incentivat la pràctica de l'exercici físic, convidant els assistents a participar en la creació d'un mural personalitzat amb fotografies, personals o no, practicant alguna activitat o exercici físic, per motivar i donar idees als companys laborals menys actius.

Setmana sense Fum

Per celebrar la Setmana sense Fum, la Xarxa de Prevenció i Control del Tabaquisme de la Regió Sanitària Catalunya Central ha elaborat un vídeo promocionant la “vacuna antitabac” en el qual han col·laborat professionals de les sis comarques de la Regió, i se n’ha fet difusió a les xarxes socials. Igualment, s’ha elaborat una infografia amb els suggeriments que van sorgir de l’activitat realitzada abans de la pandèmia, el 2019, i que s’han identificat com a “ingredients” per a l’elaboració de la vacuna per evitar o deixar el consum de tabac.

Beveu menys

Del 15 al 21 de novembre es va celebrar la XI Setmana del Cribatge d’Alcohol i el Servei de Promoció de la Salut es va sumar a les accions de sensibilització. Amb el lema, “Beure menys, la teva altra vacuna” es va elaborar una infografia amb una calculadora de consum d’alcohol, consells per detectar el consum de risc i una composició de la vacuna amb les intervencions que proposa l’OMS per reduir-ne el consum (The SAFER interventions).

Programa formatiu a les residències de persones grans

La Sub-direcció General de Promoció de la Salut i el Departament de Drets Socials han impulsat una formació de dos mòduls, destinats a personal gerocultor i auxiliar de residències i centres de dia, per tal de promoure el benestar emocional i prevenir la fragilitat de les persones grans institucionalitzades o usuàries, dos aspectes que arran de la pandèmia van veure’s compromesos.

El Servei de Promoció ha participat en el grup motor, col·laborant en l’organització de la formació; també ha assumit l’encàrrec de participar en l’elaboració de materials per a un dels mòduls de formació –Gestió de la fragilitat en les persones grans–; i, en un tercer nivell, en la creació d’un grup motor al territori, amb l’objectiu de fer arribar la formació al màxim nombre de professionals.

A final d’any, el grup motor de Catalunya Central, format per agents del territori del CatSalut, el/la delegat/ada de residències, tècnics de Drets Socials i el Servei de Promoció de la Salut, va planificar la ubicació dels tallers –presencials– i va identificar les formadores responsables d’impartir els tallers.

Xarxa de salut bucodental

El mes de desembre es va constituir la Xarxa de Salut Bucodental a la Catalunya Central, formada per odontòlegs referents de cadascun dels proveïdors d’atenció primària de la Regió Sanitària i un referent del Departament d’Educació del territori.

L’objectiu de la Xarxa és impulsar activitats adreçades a la millora de la salut bucodental infantil i juvenil, millorar la coordinació i els circuits de comunicació de les entitats que hi intervenen, impulsar la comunicació de les

activitats i material per a l'educació sanitària i seguiment de qualitat per a la millora contínua amb indicadors de procés i de resultats assistencials.

Administració i suport territorial

Durant l'any 2021 el Servei d'Administració i Suport Territorial a la Catalunya Central ha continuat experimentant un elevat nivell d'activitat ocasionat en gran mesura arran de la pandèmia de la COVID-19, atès que s'ha hagut de gestionar la incorporació i la sortida del personal adscrit als diferents programes de salut pública establerts per fer front a la pandèmia, al temps que calia mantenir l'activitat en relació amb la resta de col·lectius que formen part de la Sub-direcció Regional a la Catalunya Central.

Respecte als programes 1 i 3, el Servei d'Administració i Suport Territorial a la Catalunya Central ha efectuat les tasques relatives a la selecció efectiva del personal a substituir ja incorporat al programa (recepció i avaluació de sol·licituds de participació, realització d'entrevistes, gestió documental, etc.) així com les tasques pròpies de la gestió ordinària d'aquest personal, una vegada comença a prestar serveis.

Així, al Programa 1 (aprovat per l'ACORD GOV/71/2020, de 2 de juny, pel qual es crea el Programa de salut pública per a l'estudi epidemiològic dels casos amb COVID-19, dels contactes dels casos i el seu seguiment), s'han incorporat tres persones: una amb titulació de Medicina i dues diplomades amb titulació d'Infermeria, totes en l'especialitat salut pública. Així mateix, s'han substituït tres persones: una administrativa i dues diplomades amb titulació d'Infermeria, especialitat salut pública.

Al Programa 3 (aprovat per l'ACORD GOV/117/2020, de 6 d'octubre, pel qual es crea el Programa de salut pública per al control de la infecció i la supervisió de mesures preventives en determinats centres i per al suport administratiu dels serveis territorials de vigilància epidemiològica amb motiu de l'emergència sanitària provocada per la COVID-19, s'ha incorporat una persona, titulada superior, especialitat salut pública, i se n'ha substituït una altra d'aquesta mateixa especialitat, així com a una administrativa.

En referència al Programa 4 (aprovat per l'ACORD GOV/131/2020, de 20 d'octubre, pel qual es crea el Programa de salut pública per a la realització de les enquestes de casos i la recollida de contactes amb motiu de l'emergència sanitària provocada per la COVID-19), cal esmentar que, una vegada efectuada la selecció de persones derivada del programa mitjançant borsa centralitzada l'any 2020, s'han hagut de gestionar successives incorporacions i sortides de personal enquestador i referent, ja que el volum del personal al programa resultava variable i determinat en funció del nombre de casos diaris.

En el marc del Programa 6 (aprovat per l'Acord GOV/172/2020, de 29 de desembre, pel qual s'amplia l'objecte del Programa de salut pública per a la realització de les enquestes de casos i la recollida de contactes amb motiu de l'emergència sanitària provocada per la COVID-19, creat per l'Acord GOV/131/2020, de 20 d'octubre, al seguiment dels contactes dels casos amb COVID-19 i se'n modifiquen determinats aspectes), l'1 de febrer es

van incorporar 44 enquestadors i tres referents. El Servei d'Administració i Suport Territorial a la Catalunya Central ha confeccionat els calendaris de treball i va fer la cerca i gestió de l'espai on s'havia d'ubicar aquest nou personal, al carrer Muralla de Sant Francesc, 49, planta baixa, de Manresa. Així mateix, també s'han hagut de gestionar successives incorporacions i sortides de personal al llarg de l'any.

Així mateix, l'any 2021 s'han gestionat 31 ofertes de selecció al portal ATRI (amb un total de 32 persones seleccionades) i s'han formalitzat 641 nomenaments (sobretot, substitucions i reforços de personal del cos de titulació superior, especialitat veterinària), de manera que, per tot plegat, a la fi de l'any 2021 la plantilla del personal de la Sub-direcció Regional a la Catalunya Central s'ha incrementat notablement respecte de l'any anterior, i ha arribat a un total de 237 professionals. Arran d'aquest increment, paral·lelament s'han incrementat també les incidències informàtiques reportades al Servei, que ha calgut gestionar i que han superat les 600 al llarg de l'any.

Finalment, i pel que fa a l'àmbit de formació, cal esmentar que s'ha donat tràmit a 643 sol·licituds i s'han gestionat 2.797 hores de formació.

Vigilància epidemiològica

Durant el 2021 el Servei de Vigilància i Resposta a Emergències de la Catalunya Central ha continuat treballant en el control de la pandèmia de la SARS-CoV-2 de forma coordinada amb els agents del territori i la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya. Alhora, ha reprès la resta de les activitats encomanades de forma exhaustiva com abans de la pandèmia. Destaquem alguns aspectes del Servei.

COVID i escorxadors

El 41% del sacrifici del porcí d'Espanya es realitza a Catalunya. D'aquest, el 45% es duu a terme en escorxadors de la Regió Sanitària Catalunya Central (RSCC). Atesa la importància del sector en la indústria catalana i espanyola, així com el nombre de persones que hi treballen, la prevenció i control del SARS-CoV-2 en aquest l'àmbit ha suposat un repte per als Serveis de Salut Pública de la RSCC.

Es tracta d'un àmbit d'alta vulnerabilitat per ser un escenari ideal per a la transmissió, tant pels factors ambientals (temperatures baixes, humitat extrema, aerosols), com pels factors laborals (alta temporalitat, empreses subcontractistes), així com pels factors sociodemogràfics (perfil professional jove i immigrant i alta interacció).

Des de l'inici de la pandèmia s'han dut a terme mesures de prevenció i control de brot en l'àmbit laboral, que han inclòs reunions periòdiques amb la patronal i els serveis de prevenció de riscos laborals (SPRL). També s'ha fet el traçat exhaustiu de casos i contactes estrets. Entre el juny i juliol del 2021 es van fer campanyes de vacunació en els escorxadors de forma coordinada entre Salut Pública, SPRL, CatSalut i ICS.

Destaca la baixa incidència de brots en el territori durant l'any 2021 (9), i la davallada de la taxa mediana dels brots de l'any 2021 (0,9) respecte la de l'any 2020 (8,1).

Les mesures coordinades dirigides al sector han permès fer un control en aquest àmbit laboral, tant pel nombre de brots com per la seva magnitud.

COVID i residències

S'han gestionat un total de 349 brots en establiments residencials o centres de convivència. Per tal de donar una resposta efectiva als brots en aquest àmbit, on viuen persones amb característiques de vulnerabilitat, se n'ha redefinit l'estructura i la coordinació. També s'ha creat una xarxa de comunicació, coordinació i treball conjunt, multidisciplinari i interdepartamental, on s'ha percebut que el resultat és multiplicador i on totes les funcions dels diferents agents són necessàries i essencials. Al mateix temps, ha permès un millor repartiment de les tasques evitant duplicitats.

Tuberculosi

La incidència per 100.000 habitants de tuberculosi a la RSCC ha augmentat en el darrer any, passant de 7,1 (2020) a 8,6 (2021). Destaca el retard diagnòstic, que durant l'any 2021 ha estat de 46 dies de mediana i un màxim de 480 dies. El percentatge d'estudis de contactes realitzats ha augmentat respecte de l'any anterior i s'ha situat en el 64,8%.

Infeccions de transmissió sexual

Les infeccions de transmissió sexual (ITS) no han deixat d'augmentar els darrers 10 anys i tampoc ho han fet durant la pandèmia. A la RSCC durant 2021 s'han notificat un total de 778 casos, que suposa una incidència (100.000 hab.) de 141,9. La ITS més incident és la infecció genital per clamídia (101,4) seguida de la infecció gonocòccica (30,5). S'ha iniciat l'estudi de contactes de 385 casos i s'han localitzat 438 contactes estrets. La prevenció i el control de les ITS continua essent un repte i des de la RSCC s'ha iniciat un grup de treball per abordar el treball interdisciplinari.

Regió Sanitària Catalunya Central

Promoció de la salut

AMED (acreditats 2007-2021)

Establiments	53
Comensals	4.878
Municipis	20

Programa de Revisió de Menús Escolars (PREME), 2020-2021

Informes	43
Alumnes	4.059
Llegums de primer plat	88,4%
Fruita fresca de postres (4-5/setmana)	93%
Hortalisses al menú diari	100%
Oli d'oliva per amanir	39,5%
Aliments frescos al menú diari	100%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2020-2021)	25,7%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2012-2021) ¹	2.016
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2020-2021)	224

¹ Conjuntament amb Barcelona Metropolitana Sud.

Cobertura del Programa de cribratge prenatal, 1r i 2n trimestre	97,07%
---	--------

Consultes obertes del Programa Salut i Escola, curs 2020-2021	935
---	-----

Font: Registre de Salut Maternoinfantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	1	0,2
Parotiditis	3	0,6
Tos ferina	5	0,9
Legionel·losi	36	6,7

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/ sanitaris, 2020

Establiments alimentaris visitats	78,2%
Torres de refrigeració i condensadors ¹	94,2%
Allotjaments infantils i juvenils ¹	100%
Càmpings ²	na
Qualitat de l'aigua de consum humà	92,9%

Alertes alimentàries gestionades, 2020	67
--	----

Alertes de productes químics gestionades, 2020	7
--	---

¹ Torres de refrigeració i condensadors conformes = classe 1 + classe 2.
Allotjaments infantils i juvenils i càmpings = condicions sanitàries generals.

² na = no aplicable (no s'ha avaluat cap establiment o no hi ha cap establiment per avaluar)

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2020

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	0
Connecta amb els teus fills i filles (prevenció de conductes de risc)	9
Fitjove (esport per a adolescents en zones d'especial vulnerabilitat)	3

Centres amb referents formats en els programes, 2020

Beveu menys (EAP)	61
Beveu menys (CAS)	8
Drogues i atenció primària (EAP)	5
Programa per a l'abordatge de les violències masculines a la XAD	7
Prevenció de l'hepatitis C (CAS) ¹	5
Prescripció social i salut (EAP)	39

Centres d'atenció primària formats en PIX

Centres que han realitzat sessió formativa	2
Total participants	58

¹ Comprèn formació, un referent i inici del protocol de cribratge i accés a tractament als CAS.

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2020.

Girona

Auditoria d'ENAC i sistema de qualitat en el laboratori de Salut Pública de Girona

El 17 i 18 de juny del 2021 es va dur a terme l'auditoria d'ampliació i de seguiment d'ENAC (Entitat Nacional d'Accreditació) al laboratori. L'equip auditor va avaluar el compliment de la norma UNE-EN ISO 17025: 2017: Requisits generals relatius a la competència dels laboratoris d'assaig i calibració, i també l'ampliació de l'abast d'acreditació en dos mètodes nous: Recompte d'*Escherichia coli* per la tècnica NMP i Recompte d'enterococs intestinals per la tècnica NMP.

L'acreditació segons la norma ISO 17025 suposa tenir implantat un sistema de qualitat per demostrar contínuament la competència tècnica i la capacitat de generar resultats fiables i vàlids, i assegurar la qualitat dels resultats analítics que permet garantir que els mètodes d'assaigs emprats en el laboratori segueixen donant resultats correctes (precisió i exactitud acceptable) en condicions normals, a la vegada que permet detectar els errors existents, fer una millora contínua dels resultats i plantejar accions preventives abans que es produeixin errors. L'assegurament de la qualitat ha de garantir el control de funcionament dels mètodes d'assaig i la fiabilitat dels resultats.

El laboratori està compromès amb el client en:

- L'actualització constant de l'oferta analítica segons les necessitats de salut pública.
- La millora contínua dels serveis.
- L'especialització tècnica, per tal d'afrontar els nous reptes en salut alimentària i ambiental.
- L'ampliació de l'annex tècnic i actualització dels assajos acreditats.
- L'aportació de coneixement científic i experiència en matèria de salut pública.

Brots de sarna l'any 2021

En els darrers anys, sobretot des de l'any 2018, s'ha detectat un augment dels brots de sarna declarats al Servei de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública a Girona. L'any 2021 s'han notificat un total de 21 brots de sarna: nou brots en centres d'acollida (43%); sis brots familiars (29%); dos brots en àmbit escolar (9%); dos brots en altres institucions no sanitàries (9%), i dos brots en residències geriàtriques/dis-capacitats (9%). La comarca més afectada és el Gironès, amb nou brots, i la menys afectada és l'Alt Empordà, amb un brot. Un total de 152 persones han estat afectades.

En tots els casos, s'ha fet seguiment dels casos i dels seus contactes, i s'han dictat mesures ambientals als centres afectats.

Edifici Generalitat. Primera planta, espai 3.

Adéu a les cadires buides a l'oficina

L'any 2021 s'ha iniciat amb la tercera onada de COVID-19 i s'ha acabat amb la sisena onada. Entre aquestes dues onades, l'1 de setembre de 2021 el personal de la Sub-direcció Regional va tornar a la feina presencial amb la possibilitat de fer teletreball un màxim de tres dies a la setmana. S'ha creat un document compartit per a tothom que permet reservar les posicions de treball i d'aquesta manera compartir totes les taules. El dia que una persona fa teletreball, aquella taula queda lliure per a ser utilitzada per una altra persona que aquell dia fa treball presencial. Ja no es disposa d'una taula i cadira de manera individual, ni de telèfon físic de sobretaula, pel fet que tots els espais són compartits. Amb el servei Rainbow de telefonia web podem rebre i realitzar trucades de telèfon des del portàtil i sense la necessitat de fer servir el terminal telefònic clàssic que va associat a una persona i la seva taula.

Efectes de la pandèmia a la Unitat de Salut Laboral a Girona

L'any 2021, arran dels canvis a l'entorn laboral ocasionats per la pandèmia, la majoria de les notificacions han estat relacionades amb patologia emocional. D'un total de 420 derivacions que s'han rebut, el 91,47% corresponen a trastorns mentals i del comportament, mentre que el 5,28% corresponen a malalties del sistema osteomuscular i del teixit connectiu, el 0,39% correspon a malalties del sistema nerviós, el 0,39% correspon a malalties del sistema respiratori, el 0,39% correspon a malalties de la pell i teixit subcutani, l'1,2% correspon a altres conseqüències de causa externa i un 0,88% correspon a altres diagnòstics (malalties endocrines, malalties de l'ull, malalties del sistema digestiu).

Projecte d'avaluació del programa "Entorn sense fum" a la ciutat d'Olot

El 27 d'agost de 2020 es va aprovar per unanimitat al ple de l'Ajuntament d'Olot el projecte "Entorn sense fum" i s'hi van adherir 13 centres educatius dels 19 centres que hi ha a la ciutat. Aquest programa té com a objectius principals: prevenir i retardar l'inici del consum de tabac i productes derivats del tabac, disminuir i evitar l'exposició al fum ambiental del tabac (FAT) principalment a la població infantil i jove per mirar d'impedir que en el seu entorn habitual hi hagi persones fumant, sensibilitzar els adults com a referents modalitzadors, informar dels riscos del consum del tabac i de l'exposició al FAT i reduir l'impacte ambiental del tabac.

Des del Servei de Salut Pública de Girona Nord, en estreta col·laboració amb el Consorci de Medi Ambient i Salut Pública de la Garrotxa (SIGMA), la Unitat de Pediatria Mediambiental de l'Hospital d'Olot i Comarcal de La Garrotxa i el Servei de Promoció de Salut Pública a Girona, s'ha redactat i dissenyat durant l'any 2021 el projecte d'avaluació de la implantació del programa "Entorn sense fum" a la ciutat d'Olot.

Aquest projecte avalua la implantació del programa a cinc centres d'educació primària de la ciutat d'Olot i, com a escola control, a un centre

d'educació primària d'un poble de la comarca de la Garrotxa. S'ha planificat metodològicament la realització d'aquesta avaluació mitjançant mètodes directes de mesura del nivell de nicotina ambiental a les principals entrades i sortides de les escoles. S'ha complementat amb mètodes indirectes i observacionals: avaluació de manera quantitativa de diferents aspectes relacionats amb el tabac, com ara el nombre de persones que fumen respecte al total, la presència tant de burilles de cigarretes a terra com de cendrers o com de plàstic de paquets de tabac... També s'ha tingut en compte realitzar enquestes abans de la implementació del projecte i després d'haver-lo implementat a l'alumnat de sisè de primària, a les famílies i al personal dels centres avaluats. L'avaluació final de les escoles escollides es realitzarà durant el curs escolar 2021-2022 i s'analitzaran, també a final d'aquest curs, els resultats obtinguts per tal d'extreure'n les conclusions pertinents.

Lideratge en el programa d'increment de cobertura vacunal al personal de la indústria alimentària

Vacunar-se ha estat la principal eina per fer front a la COVID-19. Amb l'objectiu d'assolir els nivells més alts de cobertura vacunal de la població, s'han dissenyat una sèrie d'estratègies encaminades a facilitar a la ciutadania l'accés als espais vacunals. En aquest marc d'actuació, el personal tècnic del Servei de Salut Pública a Girona Sud responsable d'executar el Programa de Supervisió de les Mesures Preventives i de Control enfront de la COVID-19 ha liderat durant l'any 2021 una intervenció dirigida a incrementar la cobertura vacunal del personal que treballa a la indústria alimentària de la Regió Sanitària Girona i concretament la que està lligada al sector carni.

Els criteris generals d'inclusió al projecte han tingut en compte la vulnerabilitat del personal que hi treballa i associada a les tasques laborals pròpies d'aquesta tipologia d'empreses, el nombre de persones que treballen a l'empresa, la barrera idiomàtica, la rotació de persones, la temporalitat en la contractació i l'entorn social d'origen.

Ha estat un projecte que ha requerit treballar coordinadament i en estreta col·laboració amb els professionals de l'atenció primària i amb els Serveis de Prevenció de Riscos Laborals de les pròpies empreses.

Per dur a terme el projecte s'han establert diferents estratègies, iniciades en una primera etapa d'informació a les empreses i al personal que hi treballa i que s'ha acabat amb la coordinació dels aspectes més operatius realitzats en la fase de vacunació que s'ha portat a terme en els propis establiments alimentaris.

Durant aquest programa s'han administrat més de 2.100 vacunes al personal que treballa en 22 empreses i amb la participació de vuit àrees bàsiques de salut.

Creació del grup de treball sobre complementos alimentosos

Els complementos alimentosos són productes alimentaris que tenen la finalitat de complementar la dieta normal i que disposen de fonts concentrades de nutrients o d'altres substàncies amb un efecte nutritiu o fisiològic, en forma simple o combinada. Són productes que es comercialitzen en dosis, és a dir, càpsules, pastilles, dragees, píndoles i altres formes similars, bossetes de polvres, ampolles de líquid, ampolles amb comptagotes i altres formes semblants de líquids i polvres que s'han de prendre en petites quantitats unitàries.

La normativa que regula els complementos alimentosos és força complexa i, alhora, extensa. Els complementos alimentosos no estan harmonitzats en la seva totalitat, i l'elevada varietat de productes que s'emparen sota aquesta denominació dificulta la tasca del control oficial.

L'augment de la producció i el consum dels complementos alimentosos, el nombre destacable d'alertes en què es veuen implicats, el marc normatiu i competencial confús, així com l'harmonització parcial en l'àmbit del mercat comunitari europeu, han portat a la creació d'un grup de treball format per personal tècnic de salut pública dels dos serveis de Salut Pública de la Sub-direcció Regional de Girona i del Servei de Protecció de la Salut.

Aquest grup de treball es reuneix mensualment per compartir i resoldre dubtes, la resposta dels quals ajuda, no només al control d'establiments dedicats a la comercialització d'aquests productes, sinó també a la supervisió de les pàgines web que comercialitzen o fan publicitat d'aquest tipus de productes.

Amb petits canvis...
#CarregaSalut

<p>Més...</p> <p>Fruita i hortalisses Llegums Fruita seca Vida activa i social</p>	<p>Canvio a...</p> <p>Aigua Aliments integrals Oli d'oliva verge Aliments de temporada i proximitat</p>	<p>Menys...</p> <p>Sal i sucres Carn vermella i processada Aliments ultraprocesats</p>
---	--	---

Es posa en marxa #CarregaSalut per tal de sensibilitzar les persones joves sobre la importància d'una alimentació saludable

Amb motiu del Dia Mundial de l'Alimentació, el 16 d'octubre de 2021, des de l'Agència Catalana de la Joventut i des del Servei de Promoció de la Salut a Girona, conjuntament amb la taula de referents de Salut Jove de la demarcació (integrada per tècniques i tècnics de joventut comarcals i municipals), es va engegar la campanya #CarregaSalut. Es tracta d'una campanya informativa i de sensibilització, principalment enfocada a les xarxes socials, per tal de conscienciar les persones joves sobre la importància que el nostre cos es "carregui" de salut seguint un estil de vida basat en una alimentació saludable, vida activa i social i descansar adequadament, entre d'altres.

Per tenir la bateria a full...
#CarregaSalut

<p>Tinc una alimentació saludable.</p>	<p>Evito els aliments ultraprocesats.</p>	<p>Em moc sovint: faig esport, camino...</p>
<p>Descanso les hores necessàries.</p>	<p>Compartixo el meu dia a dia amb qui em fa sentir bé.</p>	<p>Cuido el meu cos: només en tinc un!</p>

La campanya ofereix una sèrie d'informacions i recomanacions sobre el que carrega la nostra bateria física i emocional i el que la descarrega, a través de sis imatges diferents.

#CarregaSalut s'ha dut a terme a través de més d'una seixantena de canals d'Instagram dels diferents serveis de joventut de la demarcació de Girona. Per animar a la participació s'han publicat fotografies de plats, aliments o activitats que ens carreguen d'una manera saludable amb l'etiqueta #CarregaSalut. Entre els participants s'han sortejat dues sortides amb caiac i dues rutes amb moto d'aigua.

Regió Sanitària Girona

Promoció de la salut

AMED (acreditats 2007-2021)	
Establiments	87
Comensals	15.256
Municipis	30
Programa de Revisió de Menús Escolars (PREME), 2020-2021	
Informes	92
Alumnes	11.566
Llegums de primer plat	98,9%
Fruita fresca de postres (4-5/setmana)	92,4%
Hortalisses al menú diari	100%
Oli d'oliva per amanir	50%
Aliments frescos al menú diari	100%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2020-2021)	22,7%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2012-2021)	1.147
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2020-2021)	740

Cobertura del Programa de cribatge prenatal, 1r i 2n trimestre	97,37%
---	--------

Consultes obertes del Programa Salut i Escola, curs 2020-2021	193
--	-----

Font: Registre de Salut Maternoinfantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència¹
Hepatitis A	3	0,4
Parotiditis	2	0,3
Tos ferina	8	1,0
Legionel·losi	37	4,8

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/ sanitaris, 2020	
Establiments alimentaris visitats	81,9%
Torres de refrigeració i condensadors ¹	94,8%
Allotjaments infantils i juvenils ¹	100%
Càmpings ¹	100%
Qualitat de l'aigua de consum humà	93,9%

Alertes alimentàries gestionades, 2020	110
---	-----

Alertes de productes químics gestionades, 2020	3
---	---

¹ Torres de refrigeració i condensadors conformes = classe 1 + classe 2.
Allotjaments infantils i juvenils i càmpings = condicions sanitàries generals.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2020	
L'aventura de la vida (hàbits saludables)	152
Connecta amb els teus fills i filles (prevenció de conductes de risc)	5
Fitjove (esport per a adolescents en zones d'especial vulnerabilitat)	1

Centres amb referents formats en els programes, 2020	
Beveu menys (EAP)	89
Beveu menys (CAS)	9
Drogues i atenció primària (EAP)	2
Programa per a l'abordatge de les violències masclistes a la XAD	13
Prevenció de l'hepatitis C (CAS) ¹	7
Prescripció social i salut (EAP)	41

Centres d'atenció primària formats en PIX	
Centres que han realitzat sessió formativa	-
Total participants	-

¹ Comprèn formació, un referent i inici del protocol de cribatge i accés a tractament als CAS.

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2020.

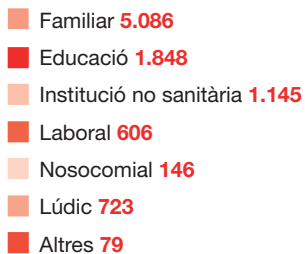
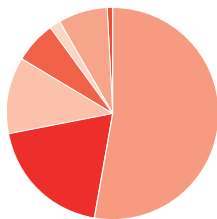
Barcelona

Actuacions específiques per al control de la pandèmia de COVID-19

La COVID-19 ha seguit capgirant durant tot l'any 2021 la salut pública a la Sub-direcció Regional a Barcelona, amb la novetat de l'inici de la vacunació.

Els Serveis de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública (SVERESP) han seguit destinant la major part de la seva activitat i recursos al seguiment i control de la pandèmia de COVID-19. En aquest sentit, els 9.632 brots de COVID-19 notificats a la Sub-direcció Regional a Barcelona han representat, ells sols, més del 98,4% dels brots epidèmics que s'han produït l'any 2021 a la Regió.

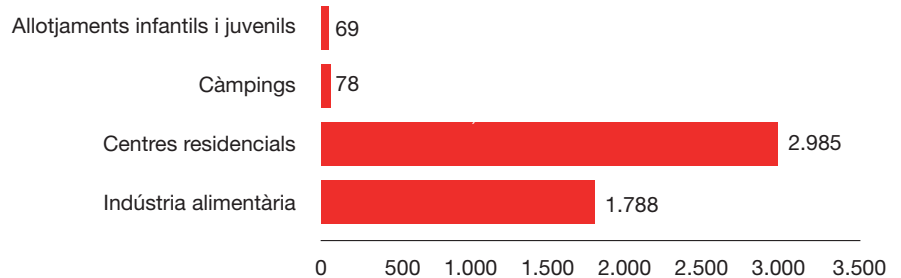
Àmbit dels brots de COVID-19 notificats

L'àmbit on s'ha produït el major nombre de brots de COVID-19 ha estat l'entorn familiar, seguit de l'entorn educatiu i les institucions no sanitàries.

Els tècnics de Salut Pública, incorporats al Programa de supervisió de les mesures preventives i de control enfront de la COVID-19 en centres residencials, han continuat realitzant visites de control a residències, indústries alimentàries, allotjaments infantils i juvenils i càmpings. En total l'any 2021 s'han emplenat 4.868 protocols.

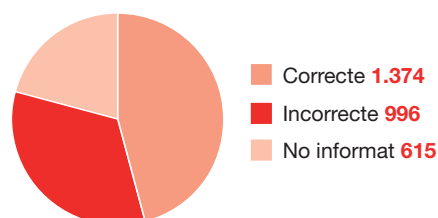
Protocols realitzats per tipus de centre

Accions en l'àmbit residencial

Concretament en l'àmbit residencial s'han efectuat 2.485 visites de control, entre centres de gent gran, de discapacitats i de salut mental, en què s'ha revisat l'ús dels equips de protecció individual (EPI), la sectorització, els circuits i altres mesures de prevenció i control que preveuen els protocols. S'han emplenat un total de 2.985 protocols amb els graus de compliment que s'observen al gràfic següent.

Resultat visites COVID-19 a residències

A la Sub-direcció Regional a Barcelona s'han realitzat 2.485 visites de control a centres residencials per a la supervisió de les mesures preventives i de control de la COVID-19.

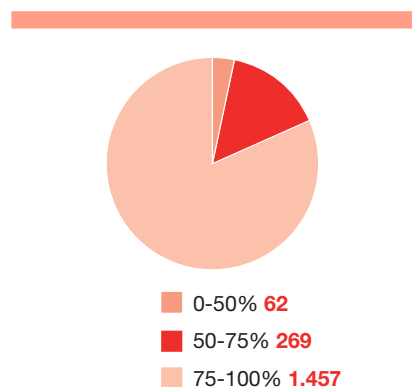
Accions en l'àmbit de la indústria alimentària

En l'àmbit de la indústria alimentària s'han efectuat 1.656 visites de control, amb la realització de 1.788 protocols de les mesures de prevenció adoptades d'acord amb les recomanacions de l'OMS i del Departament de Salut. A partir dels protocols, i segons l'interval de compliment, se'n deriven els percentatges expressats en el gràfic del lateral de la pàgina.

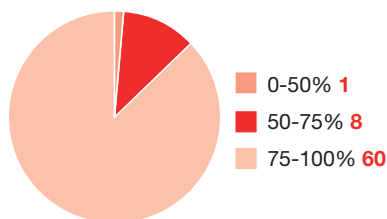
Accions en l'àmbit dels allotjaments infantils i juvenils i càmpings

Pel que fa a les visites de control de les mesures de prevenció de la COVID adoptades per allotjaments infantils i juvenils (AIJ) i per càmpings, als dos àmbits metropolitanos de la Regió se n'han efectuat 95: 69 en AIJ i 26 en càmpings. Segons els protocols realitzats, se'n deriven els percentatges de grau de compliment expressats en els gràfics següents:

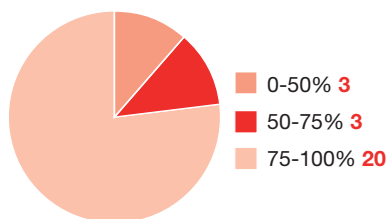
Compliment de mesures COVID a la indústria alimentària

Compliment de mesures COVID als allotjaments infantils i juvenils

Compliment de mesures COVID als càmpings

Altres accions de prevenció de la COVID-19

Diversos tècnics dels serveis de Salut Pública (SSP) han participat en la formació territorialitzada dels responsables de seguretat sanitària dels col·legis electorals per a les eleccions del 14 de febrer, a petició de la Sub-direcció General de Processos Electorals i organitzada per la Subdirecció de Promoció. Es tracta d'una formació telemàtica en la qual es van explicar les mesures incloses en el protocol elaborat específicament per a la jornada electoral.

A nivell local, els serveis de Salut Pública han jugat un paper clau en la difusió i coordinació de les mesures preventives. Per exemple, la [Comissió de la Verema de l'Alt Penedès](#), que aglutina institucions i organitzacions que aborden un treball coordinat amb motiu de la verema, ha impulsat mesures per a minimitzar els riscos de contagi i garantir el compliment de les mesures i protocols sanitaris per evitar la propagació del virus, incloent la vacunació COVID a tot el col·lectiu.

Arran de la baixa cobertura de vacunació en població immigrant, a final de 2021 el Servei de Promoció Barcelona (SPB) va contactar amb la Direcció General de Migracions, Refugi i Antiracisme de la Secretaria d'Igualtats per buscar sinergies d'actuació en la vacunació d'aquest col·lectiu. Així mateix, el SPB, a partir de les dades facilitades pel CatSalut, va fer un estudi per ABS i país de naixement de les cobertures vacunals, que va orientar els serveis de Salut Pública a impulsar una reunió amb el CatSalut, els proveïdors d'atenció primària, l'Ajuntament i l'Àrea de Programes i Territori de la DG de Migracions, Refugi i Antiracisme, de tots aquells municipis o ABS on les cobertures del col·lectiu immigrant eren més baixes. L'objectiu era cercar conjuntament accions comunitàries per augmentar la cobertura vacunal dels diferents col·lectius. Es van planificar accions a Martorell, Badalona, Mataró i Santa Coloma de Gramenet per a realitzar a inici del 2022.

Promoció de la salut

Durant l'any 2021 l'activitat de promoció de la salut a la Sub-direcció Regional de Barcelona s'ha mantingut reduïda notablement, igual que al 2020, per efecte de la pandèmia. La COVID-19 ha suposat derivar bona part dels recursos disponibles a activitats adreçades a la prevenció i control de la pandèmia. Aquesta reducció ha afectat, també, les activitats de salut comunitària efectuades amb el concurs de l'atenció primària de salut.

Programa de revisions de menús escolars

Les revisions de menús escolars durant el curs 2021-2022 s'han tornat a reprendre, amb una cobertura del 95% respecte de la previsió (25% dels centres educatius).

Durant el curs 2021-2022 s'han recollit les dades de 195 centres educatius, que acullen 75.011 alumnes, més de la meitat dels quals (concretament 37.590) utilitzen el servei de menjador i un 71% corresponen a centres de titularitat pública.

Programa Salut i Escola

L'any 2021 s'ha continuat amb l'oferta de formació per als professionals de l'atenció primària que participen en el programa. Des del Servei Promoció Barcelona s'han gestionat les inscripcions d'un total de 14 cursos monogràfics, en línia, amb 119 professionals formats (dels 190 inicialment admesos) i tres cursos bàsics per als professionals de recent incorporació al programa, amb un total de 47 professionals formats.

Cal destacar que s'han iniciat les reunions anuals de coordinació entre el Servei de Promoció i les referents de Salut i Escola de les entitats proveïdores, amb els objectius de consensuar els circuits d'inscripció a les formacions monogràfiques, revisar la cobertura del programa, entre d'altres.

Per primera vegada el Servei de Promoció ha participat en una jornada de professionals de Salut i Escola de la DAP Costa de Ponent, amb la presentació dels antecedents del programa, el seu desenvolupament històric, així com la seva perspectiva de futur.

S'han revisat els menús escolars de 37.590 infants usuaris del servei de menjador de 195 escoles.

Programa de Salut Escolar Comunitari (PSEC) a l'Alt Penedès

S'ha realitzat de nou la reedició del catàleg de recursos educatius per al curs 2021-2022, com una relació detallada dels serveis de promoció de la salut que les administracions i els organismes ofereixen a la comunitat educativa de Vilafranca del Penedès i de l'Alt Penedès. El catàleg està adreçat a centres d'educació infantil i primària, centres d'educació secundària obligatòria i associacions de famílies d'alumnes (AFA).

Programa formatiu per a centres de gent gran

Durant l'any 2021 el Programa Formatiu per a Centres de Gent Gran ha adequat la seva oferta de tallers a les principals necessitats derivades de l'impacte de la COVID-19 en els usuaris d'aquests establiments. Per aquest motiu s'han incorporat dos nous mòduls a la cartera del programa: M06-La gestió del benestar emocional als centres de gent gran i M07-La gestió de la fragilitat als centres de gent gran.

L'oferta d'aquests nous tallers per a gerocultors s'ha impulsat a totes les regions sanitàries de Catalunya per un grup motor constituït el març de 2021 i format pel Departament de Drets Socials, l'Agència de Salut Pública de Catalunya (SD de Promoció de la Salut i les SD regionals), els delegats de residències i el CatSalut. A la Sub-direcció Regional a Barcelona el grup motor va planificar, per al mes de desembre, la realització de 14 tallers dels dos mòduls esmentats adreçats als professionals del centres de la Regió. Malauradament, a causa de la irrupció de la sisena onada de la COVID-19, es van suspendre i van ser ajornats al 2022.

Protecció de la salut

Indústria alimentària i alertes

Pel que fa a la gestió del Registre Sanitari d'Indústries i Productes Alimentaris (RSIPAC), l'any 2021 s'han tramitat 1.982 expedients, dels quals 734 han estat expedients d'inscripció, 758 de modificacions registrals i 490 de baixes definitives. Aquestes dades suposen un increment de tràmits del 37% respecte a l'any 2020. Com a fet destacable, la gestió del RSIPAC s'ha realitzat mitjançant el procediment electrònic de tràmit, plenament implementat, tant per part de l'usuari com de l'Administració.

Pel que fa a les irregularitats i alertes, la Sub-direcció Regional Barcelona (SRB) ha estat implicada en 462 expedients i s'han realitzat 830 informes.

Destaquem durant el 2021 els expedients relacionats amb els àmbits següents:

- Barreja de bambú en objectes de plàstic per estar en contacte amb aliments. S'han gestionat 46 expedients, originats a partir del programa de control oficial engegat pels estats membres de la Unió Europea.
- Òxid d'etilè en ingredients i matèries primeres, en productes elaborats posats a disposició del consumidor i en complementos alimentaris. Aquestes irregularitats van començar el 2020 i durant el 2021 s'han ges-

Pla "Salut, escola i comunitat" a l'Alt Penedès

Catàleg de recursos educatius per al curs 2020-2021

adreçat a centres d'educació infantil i primària, centres d'educació secundària obligatòria i associacions de famílies d'alumnes

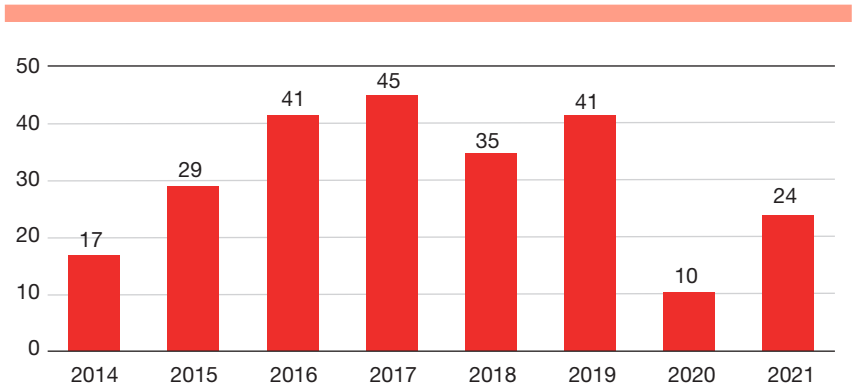
S'han preparat dos mòduls formatius per al personal de residències de gent gran arran de les necessitats de les persones usuàries derivades de la COVID-19: M06- La gestió del benestar emocional i M07- La gestió de la fragilitat.

tionat 112 expedients, amb un total de 291 informes, fet que ha suposat prop del 58% dels informes realitzats enguany.

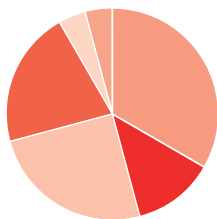
Investigació de brots de gastroenteritis agudes (GEA) i toxiinfeccions alimentàries (TIA)

El nombre de brots (GEA i TIA) declarats l'any 2021 a la SRB ha estat de 24. Tot i ser un any marcat per algunes restriccions de la pandèmia, s'observa un augment dels casos.

Nombre de brots TIA i GEA

Distribució TIA i GEA per àmbits

- Centres docents **8**
- Centres residencials (acollida/discapacitats) **3**
- Centres residencials tercera edat **6**
- Restaurants **5**
- Allotjaments infantils i juvenils **1**
- Familiar **1**

Els tipus d'establiments més afectats pels brots són els centres docents (escoles i llars d'infants), els quals representen un 33% del total, seguit de les residències de gent gran, amb un 25%, i de la restauració, amb un 21%, tot i les restriccions d'obertura i aforaments que el sector de la restauració va patir durant el primer semestre del 2021 a causa de la pandèmia.

L'origen desconegut i el norovirus representen els principals agents causals dels brots de TIA i GEA investigats durant el 2021, 11 i 7 casos respectivament, seguits de la salmonel·la.

Com a fet destacable es va declarar una toxiinfecció química d'àmbit familiar, possiblement produïda per inhalació de sulfur d'hidrogen a causa del mal estat i deficient manteniment del sistema de desguàs del domicili.

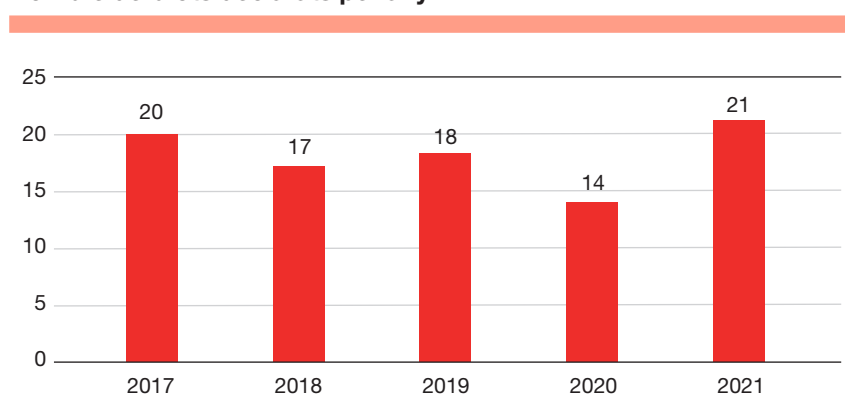
Especial vigilància de l'aigua de consum humà, legionel·la i risc ambiental

El 2021 s'ha instat les empreses gestores de l'aigua de consum humà a la inscripció o actualització de les dades al portal SINAC, l'eina web amb què el Ministeri de Sanitat té censades totes les zones de subministrament de l'Estat.

D'altra banda, l'elaboració dels Plans Sanitaris de l'Aigua (PSA), que són els documents de treball per a avaluar, prioritzar i gestionar el risc en una zona de subministrament, és obligatòria a partir del 2020 per a zones de subministrament de més de 50.000 habitants; per això, durant el 2021 s'ha iniciat la fase d'organització dels grups de treball que han de revisar o avaluar els PSA rebuts al nostre Servei per part de gestores de la nostra demarcació.

Pel que fa a la vigilància i el control de la legionel·losi, la Sub-direcció Regional a Barcelona té un elevat nombre d'instal·lacions susceptibles de ser contaminades per legionel·la. El nombre de brots comunitaris declarats aquest any és de 21, que representen un increment del 33% respecte a l'any 2020. Aquest còmput de brots ens fa tornar a xifres de fa cinc anys.

Nombre de brots declarats per any

Els Serveis de Salut Pública (SSP) del Vallès Oriental i Vallès Occidental Est han participat en un treball que han presentat al [IX Congreso de Legionela y Calidad Ambiental](#) (Centre de Recerca en Seguretat i Control Alimentari. Universitat Politècnica de Catalunya): EDARS, un foco probable de dispersió de Legionela?, a partir de la cerca bibliogràfica i la recollida de mostres d'aigua en diferents EDAR.

Dos SSP han participat en el IX Congrés de Legionel·la: EDARS: ¿un foco poco probable de dispersión de legionela?

El Servei de Salut Pública del Vallès Oriental ha gestionat un brot comunitari de legionel·losi amb 44 casos als municipis de Montornès del Vallès i Montmeló, del qual no s'ha pogut determinar la font causal. Malgrat la magnitud del brot i l'explosió de casos, l'actuació ràpida del SSP, dictant mesures de xoc a les empreses i a les instal·lacions d'alt i baix risc, han estat efectives en el control del brot i en l'absència de casos posteriors a les actuacions. En total s'han inspeccionat 47 circuits de torres de refrigeració d'empreses i set instal·lacions de baix risc d'on s'han recollit un total de 115 mostres d'aigua.

Policia sanitària mortuòria

En els darrers anys s'ha detectat un increment sostingut de les sol·licituds de trasllat de cadàvers a l'estranger per ser inhumats als seus països d'origen. Aquest trasllat comporta la realització d'una pràctica sanitària en el cadàver, per evitar la seva putrefacció, que ha de ser autoritzada per la Sub-direcció Regional corresponent. L'any 2021 s'han gestionat 475 trasllats, 147 més que l'any anterior, i s'han hagut de rebutjar, a la SRB, 37 expedients de sol·licituds de pràctica sanitària als cadàvers en haver-se superat els terminis indicats a la normativa.

Des d'abril de 2021 no cal aplicar cap termini a l'hora de fer la pràctica sanitària als cadàvers que es mantenen en congelació.

En data 14 d'abril de 2021 es va fer difusió de la nota interpretativa ratificada pel director de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, segons la qual no calia aplicar cap termini a l'hora de fer la pràctica sanitària als cadàvers que es mantenen en congelació. La publicació d'aquesta nota permet una flexibilitat que fins al 2021 no existia, i s'han pogut autoritzar pràctiques donant resposta a les peticions dels familiars, mentre que anys enrere eren rebutjades. Aquesta nota també especifica amb més detall la major part de la resta de terminis i circumstàncies aplicables a les diferents pràctiques sol·licitades i, en conseqüència, incrementa la seguretat jurídica de tot el procés.

Servei d'administració i suport territorial

Taxes sanitàries

L'any 2021 el Servei d'Administració i Suport Territorial a Barcelona ha emès 9.060 cartes de pagament per a liquidar taxes sanitàries, amb un increment del 10% respecte de l'any anterior.

Així mateix, s'han tramitat 612 certificacions de descobert, fet que suposa un increment del 254% respecte de l'any 2020, i la recaptació provinent de les certificacions de descobert de les taxes impagades en període voluntari ha permès recaptar un 370% més que l'any 2020. Aquesta millora en la tramitació és deguda a la incorporació d'un professional més que l'any anterior.

Certificacions de descobert	2020	2021	Increment	% Increment
Registres	173	612	439	254%
Euros	52.488	246.670	194.182	370%

Processos selectius de personal

S'ha posat en marxa un nou model d'informe en els processos selectius de personal que suposa una gestió més eficient i sistemàtica.

El dia 1 de setembre de 2021 es va realitzar una actualització en el model d'informe dels processos selectius que ha suposat una readaptació al nou sistema de barem i de la gestió dels processos. En un primer moment ha comportat una major complexitat en l'elaboració dels informes de finalització i tancament d'aquests. Tot i així, un cop implementat, el canvi ha significat una gestió més eficient i sistemàtica dels mateixos.

Vigilància epidemiològica

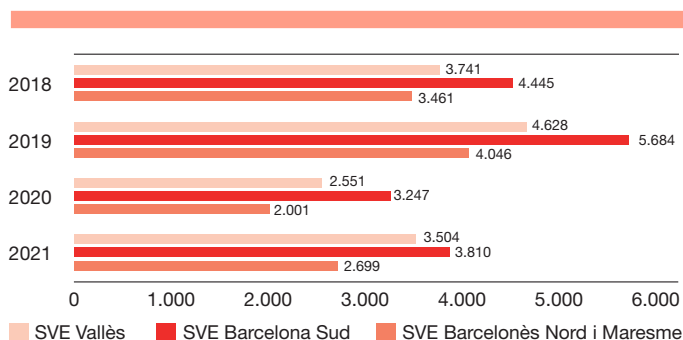
Altres brots epidèmics

A banda dels brots de COVID-19, l'any 2021 també s'han investigat 158 brots epidèmics més a tota la Sub-direcció Regional a Barcelona. L'escabiosi (sarna) ha estat el principal tipus de brot, seguit dels de legionel·losi i de gastroenteritis aguda.

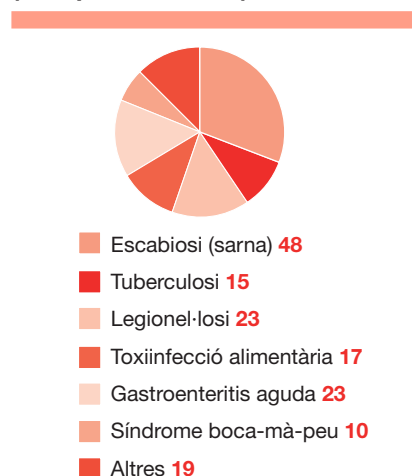
Malalties de declaració individualitzada

Als àmbits metropolitans Nord i Sud, l'evolució temporal de malalties de declaració individualitzada (MDI) total per any, posa de manifest que han disminuït les MDI declarades durant els anys de pandèmia, així com el nombre de brots.

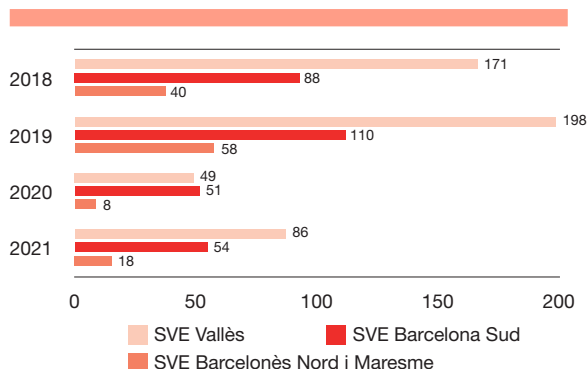
Malalties de declaració individualitzada (excepte COVID-19), evolució temporal abans i durant la COVID-19

Brots epidèmics més notificats (excepte COVID-19)

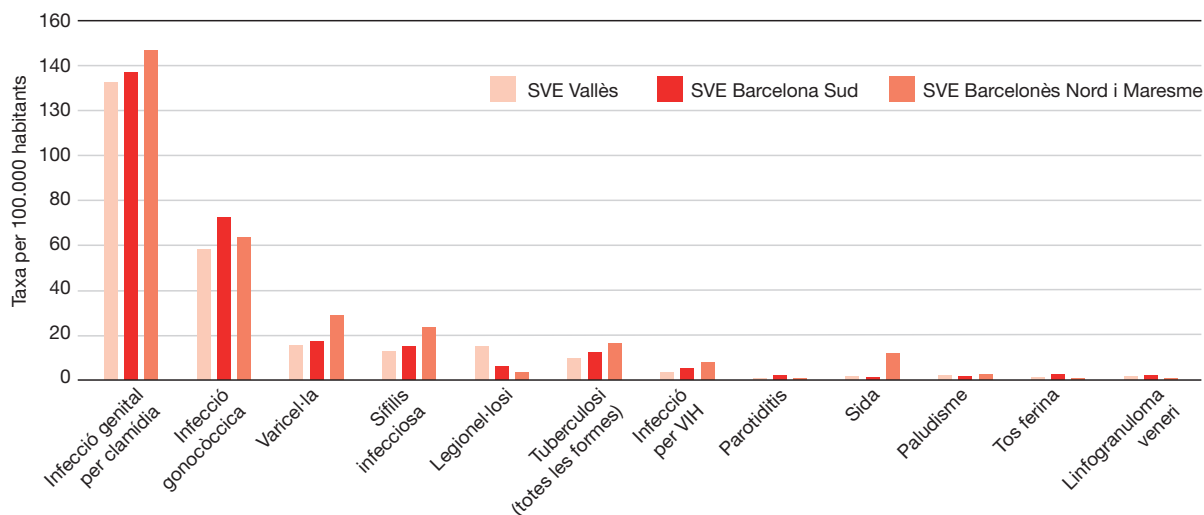

Brots (excepte COVID-19), evolució temporal abans i durant la COVID-19

La distribució de les MDI amb major incidència a la Sub-direcció Regional a Barcelona es mostra en el gràfic següent:

Malalties de declaració individualitzada amb major incidència

Salut laboral

Malalties relacionades amb el treball notificades

Les malalties relacionades amb el treball més notificades han estat els trastorns de salut mental relacionats amb factors psicosocials.

L'any 2021 els equips d'atenció primària han notificat un total de 745 malalties relacionades amb el treball a les unitats de salut laboral (USL) de la Sub-direcció Regional a Barcelona. El 64% de les notificacions corresponen a la USL Vallès; el 19%, a la USL Barcelonès Nord i Maresme, i el 17%, a la USL Costa de Ponent. Les notificacions del territori suposen el 40% del total de les notificacions de la Xarxa d'USL.

Aquest any el nombre de notificacions ha augmentat un 7% respecte a l'any 2020.

Les patologies més notificades han estat els trastorns de salut mental relacionats amb factors de risc psicosocial, en un 76%, i a continuació els trastorns osteomusculars, en un 18%.

Patologies notificades

	USL Vallès		USL Barcelonès Nord i Maresme		USL Costa Ponent		Total
	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	
Trastorns de salut mental	227	149	75	47	35	32	565
Trastorns osteomusculars	41	38	5	5	16	27	132
Altres trastorns	11	12	4	6	8	7	48
Total	279	199	84	58	59	66	745

Cal destacar que el 57% del total de notificacions corresponen a dones i un 43% a homes, i la franja d'edat més freqüent és la de 45 a 54 anys, seguida de la de 55 anys i més. Les diferències de gènere observades són més importants en els trastorns de salut mental, que afecten el 60% de les dones front el 40% dels homes. Els trastorns osteomusculars més notificats són l'espatlla dolorosa i l'epicondilitis i altres entesopaties.

Vigilància postocupacional de la salut dels treballadors que han estat exposats a amiant

Pel que fa al Programa de vigilància postocupacional s'està realitzant seguiment a 588 persones, un 30% de les quals presenten algun tipus de patologia relacionada amb l'amiant.

D'aquestes patologies, les plaques pleurals són les més freqüents, en un 64%, seguides de l'asbestosi, en un 23%, el mesotelioma pleural, en un 3%, i la neoplàsia broncopulmonar, en un 3%.

Sub-direcció Regional a Barcelona

Promoció de la salut

AMED (acreditats 2007-2021)	
Establiments	482
Comensals	77.163
Municipis	65

Programa de Revisió de Menús Escolars (PReME), 2020-2021

	Regió sanitària sense Barcelona ciutat	Barcelona ciutat
Informes	108	106
Alumnes	21.148	34.743
Llegums de primer plat	91,7%	87%
Fruita fresca de postres (4-5/setmana)	99%	94%
Hortalisses al menú diari	100%	99,1%
Oli d'oliva per amanir	39,2%	48,6%
Aliments frescos al menú diari	100%	99,1%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2020-2021)		
Barcelona Ciutat		22,5%
Metropolitana Nord		24,8%
Metropolitana Sud		20,0%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2012-2021) ¹		
		9.149
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2020-2021)		
		1.722

¹ Excepte Metropolitana Sud, que té les dades conjuntament amb Catalunya Central.

Cobertura del Programa de cribratge prenatal, 1r i 2n trimestre	91,70%
--	--------

Consultes obertes del Programa Salut i Escola, curs 2020-2021	2.235
--	-------

Font: Registre de Salut Maternoinfantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Regió sanitària sense Barcelona ciutat		Barcelona ciutat	
	Casos	Incidència ¹	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	14	0,4	5	0,3
Parotiditis	32	0,9	26	1,6
Tos ferina	56	1,6	8	0,5
Legionel·losi	319	8,9	76	4,6

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2020¹	
Establiments alimentaris visitats	90,1%
Torres de refrigeració i condensadors ²	91,1%
Allotjaments infantils i juvenils ²	100%
Càmpings ²	100%
Qualitat de l'aigua de consum humà	90,8%

Alertes alimentàries gestionades, 2020	313
---	-----

Alertes de productes químics gestionades, 2020	79
---	----

¹ Excepte Barcelona ciutat.

² Torres de refrigeració i condensadors conformes = classe 1 + classe 2. Allotjaments infantils i juvenils i càmpings = condicions sanitàries generals.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2020	
L'aventura de la vida (hàbits saludables)	1
Connecta amb els teus fills i filles (prevenció de conductes de risc)	12
Fitjove (esport per a adolescents en zones d'especial vulnerabilitat)	7

Centres amb referents formats en els programes, 2020	
Beveu menys (EAP)	315
Beveu menys (CAS)	82
Drogues i atenció primària (EAP)	14
Programa per a l'abordatge de les violències masclistes a la XAD	84
Prevenció de l'hepatitis C (CAS) ¹	38
Prescripció social i salut (EAP)	120

Centres d'atenció primària formats en PIX	
Centres que han realitzat sessió formativa	7
Total participants	159

¹ Comprèn formació, un referent i inici del protocol de cribratge i accés a tractament als CAS.

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2020.

Projecció de la salut pública

Comunicació

Campanyes de la COVID-19

Campanya sobre l'estratègia de vacunació contra la COVID-19

El 27 de desembre de 2020 va començar la campanya de vacunació contra la COVID-19 a Catalunya, que ha estat la prioritat comunicativa del Departament de Salut durant tot l'any 2021.

Amb l'objectiu d'aconseguir la màxima cobertura vacunal possible, en el marc d'aquesta campanya s'ha donat a conèixer, pels diferents canals disponibles, la informació relacionada amb la convocatòria i el calendari de vacunacions per col·lectius i franges d'edat, el procediment per demanar cita per a la vacunació, els punts de vacunació habilitats arreu del territori, les diferents vacunes administrades, les dosis de reforç... L'eficàcia i la seguretat de les vacunes han estat conceptes centrals en el discurs comunicatiu de la campanya.

La difusió per internet ha tornat a tenir un paper essencial en l'estratègia de comunicació: tots els continguts de la campanya de vacunació de la COVID-19 s'han posat a l'abast de la ciutadania des del Canal Salut, on al llarg de 2021 s'ha mantingut l'espai web Coronavirus SARS-CoV-2 com el lloc de referència per accedir a tota la informació oficial i permanentment actualitzada del Departament de Salut relacionada amb la COVID-19 a Catalunya, tant per a professionals com per a la ciutadania.

Aquest esforç comunicatiu en la campanya de vacunació contra la COVID-19 s'ha traduït en una dada molt significativa: el 70% del total de pàgines visualitzades l'any 2021 al Canal Salut estan relacionades amb la vacuna contra la COVID-19.

Campanya informativa sobre el certificat COVID digital

L'1 de juliol de 2021 va entrar en vigor a tota la Unió Europea el certificat COVID digital com a instrument comú per acreditar la situació de la persona respecte de la COVID-19. La possessió d'aquest document va esdevenir un requisit per viatjar a un gran nombre de països, i entre els mesos d'octubre de 2021 i març de 2022 també va ser requerit per accedir a determinats establiments i dur a terme algunes activitats. El portal de la COVID-19

també ha estat l'espai vertebrador del Departament de Salut per oferir tota la informació relativa al certificat COVID digital (procediment d'obtenció, característiques, obligatorietat de presentació, etc.).

Altres campanyes informatives sobre les mesures establertes per contenir la pandèmia

Més enllà de la campanya de vacunació, durant l'any 2021 hem seguit revisant de manera continuada les directrius i recomanacions de salut pública per contenir la COVID-19, amb la consegüent actualització i elaboració de nous continguts i materials divulgatius per mantenir informada la ciutadania. A manera d'exemple podem citar el punt d'inflexió que es va produir amb relació a l'ús de la mascareta a final del mes de juny de 2021, quan es va flexibilitzar l'obligatorietat de fer-la servir en espais públics a l'aire lliure.

Any Internacional de Fruites i Verdures

L'any 2021 l'Agència de Salut Pública de Catalunya s'ha adherit a l'Any Internacional de les Fruites i Verdures (AIFV), promulgat per la FAO, i ha portat a terme un ampli ventall d'accions per sensibilitzar sobre la importància d'aquests aliments en la nutrició humana, la seguretat alimentària, la salut i la sostenibilitat. El catàleg de recursos divulgatius relacionats amb el consum de fruites i verdures s'ha actualitzat i ampliat amb la creació de la col·lecció d'infografies i vídeos "És temps de..." sobre fruites i verdures, una recopilació de diferents calendaris de temporada, 12 animacions sobre falsos mites, o un recull d'estudis sobre l'evidència científica dels beneficis del consum de fruites i verdures per a la salut.

Tota l'activitat vinculada a l'AIFV s'ha donat a conèixer i s'ha difós des d'un espai web creat per a l'ocasió, "Salut amb fruites i verdures, que ha quedat integrat com un apartat de recursos i materials d'interès per a professionals dins la secció d'Alimentació saludable del web de l'ASPCAT.

Dates assenyalades

El calendari anual ofereix un gran nombre de dates assenyalades relacionades amb la promoció i protecció de la salut pública i amb la prevenció de les malalties.

A l'ASPCAT considerem que aquestes dates són oportunitats comunicatives per tenir incidència política, sensibilitzar la ciutadania, oferir dades actualitzades, presentar informes i nous materials divulgatius, i durant l'any 2021 les hem aprofitat en 37 ocasions per recordar, entre altres, temes tan diversos com la [importància del cribratge auditiu](#) (Dia Mundial de l'Audició, 3 de març), com es fa el [monitoratge i seguiment de la tuberculosi](#) a Catalunya (Dia Mundial de la Tuberculosi, 24 de març), els [beneficis de mantenir-se actiu](#) (Dia Mundial de l'Activitat Física, 6 d'abril), el paper clau de la [higiene de mans](#) per prevenir les infeccions (Dia Mundial de la Higiene de Mans, 5 de maig) o com s'ha de garantir la [innocuitat dels aliments](#) en la conservació i preparació dels menjars (Dia Mundial de la Seguretat Alimentària, 7 de juny).

Durant la segona meitat de l'any, coincidint amb algunes d'aquestes efemèrides relacionades amb la salut hem informat sobre els [desequilibris dels sistemes alimentaris](#) (Dia Mundial de l'Alimentació, 16 d'octubre) i hem recordat els [riscos dels jocs d'atzar](#) (Dia Sense Jocs d'Atzar, 29 d'octubre), que cal fer un ús prudent dels antibiòtics (Setmana Mundial de Conscienciació sobre l'ús del Antibiòtics, 18-24 de novembre) o [què poden fer les famílies per prevenir i acompanyar els trastorns de conducta alimentària](#) (Dia Internacional contra els TCA, 30 de novembre).

Butlletins de Salut Pública

El *Butlletí de Salut Pública* és un servei de comunicació que ofereix, mensualment, una visió global de les activitats, esdeveniments i notícies més rellevants de l'àmbit de la salut pública a Catalunya.

A més a més del *Butlletí de Salut Pública*, des de l'ASPCAT s'editen altres butlletins periòdics de caràcter més especialitzat en seguretat alimentària, epidemiologia i prevenció i assistència d'addiccions i de malalties de transmissió sexual: els butlletins de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària (*InfoACSA*, *ACSA Brief* i *Mapa de perills*), el *Butlletí Epidemiològic de Catalunya-BEC*, *Canal Drogues* i *InfoSIDA*. Com es pot veure a la taula següent, les xifres de subscriptors de 2022 s'han reduït amb una relativa tornada a la normalitat i s'apropen més a les existents abans de l'aparició de la COVID-19.

Subscriptors als butlletins digitals mensuals,* 2021-2022

	2021	2022
Butlletí de Salut Pública	7.481	4.077
InfoACSA	4.981	2.516
Mapa de perills	2.595	1.982
ACSA Brief	1.453	1.306
Canal Drogues	2.030	1.502
Infosida	2.846	1.301

* Excepte *Infosida*, que és semestral.

Els webs de Salut Pública

El web de l'ASPCAT

El web de l'ASPCAT és un espai viu i en constant evolució que, més enllà de constituir-se com la porta d'entrada del Departament de Salut per accedir a la informació i recursos de salut pública destinada a professionals, és un reflex de l'activitat i els serveis de l'Agència de Salut Pública de Catalunya i té la vocació de ser l'espai de referència per conèixer les novetats, alertes i propostes d'activitats (jornades, seminaris, formacions...) en l'àmbit de la salut pública a Catalunya.

Projecció de la salut pública

Entre els nous continguts i recursos incorporats al web de l'ASPCAT l'any 2021 destaquem el següent:

Recursos de salut pública sobre la COVID-19 per a professionals

L'any 2021 s'han creat alguns nous apartats al web per ordenar i facilitar l'accés als nous recursos de salut pública d'interès per a professionals que s'han generat relacionats amb la COVID-19:

- [Documentació de les compareixences de seguiment de la situació epidemiològica i del pla de vacunació de la COVID-19 a Catalunya](#)

Aquest recull inclou els documents tècnics presentats per la secretària de Salut Pública, Carmen Cabezas, al llarg de 20 compareixences en rodes de premsa convocades l'any 2021 per informar sobre l'evolució de la situació epidemiològica i del pla de vacunació. Els documents ofereixen dades desglossades sobre la incidència del virus, l'evolució del pla de vacunació i altres informacions complementàries relacionades amb les prioritats de cada moment.

- [Repositori de notícies relacionades amb la campanya de vacunació contra la COVID-19](#)
- [Recull d'Informes de vigilància de les variants genòmiques del coronavirus SARS-CoV-2](#)
- [Apartat sobre el Comitè Científic Assessor de la COVID-19](#)

SumaSalut

El 2 de juny de 2021 es va presentar [SumaSalut](#), un projecte d'integració dels recursos de tres grans programes de prevenció i promoció de la salut a l'atenció primària: Activitat Física Saludable, Atenció Primària Sense Fum i Beveu Menys. Un dels primers fruits visibles d'aquest propòsit d'integració ha estat la confluència dels tres programes implicats en un nou espai web, concebut com a porta d'entrada comuna per accedir a la informació i els recursos que ofereixen i facilitar la tasca dels professionals de l'atenció primària.

Els Dijous de Salut Pública

El 28 d'octubre de 2021 es van reprendre "Els Dijous de Salut Pública", unes sessions periòdiques especialitzades per compartir experiències i donar a conèixer l'activitat que duen a terme les diferents àrees de la Secretaria, en un espai on els professionals poden participar i debatre temes d'actualitat en matèria de salut pública. Per facilitar la difusió i l'aprofitament per part de les persones interessades en aquesta proposta, al web de l'ASPCAT s'ha habilitat un nou apartat específic que permet accedir tant al calendari i programa de les properes sessions com a la documentació de les sessions ja dutes a terme.

Dades d'ús del web de l'ASPCAT

Les visites rebudes al web de l'ASPCAT l'any 2021 reflecteixen l'interès per la campanya de vacunació de la població contra la COVID-19: el 45% de les pàgines visualitzades al web de l'ASPCAT al llarg de l'any corresponen a informació i recursos per a professionals relacionats amb la vacunació contra la COVID-19.

En un segon terme cal destacar l'interès dels usuaris per l'alimentació saludable, ja que el 24,65% del total de pàgines visualitzades al web de l'ASPCAT estan relacionades amb aquest àmbit. Aquesta dada s'explica per la difusió de la campanya de l'Any Internacional de Fruites i Verdures i també recull l'interès pel catàleg de publicacions d'alimentació saludable, amb 39.970 visualitzacions.

Pel que fa al còmput global d'ús del web de l'ASPCAT, cal dir que després del gran increment de l'activitat registrada arran de l'esclat de la COVID-19 i de l'abast numèric que va tenir la publicació i difusió de l'enquesta "Salut en temps de confinament", l'any 2021 el nombre total de pàgines visualitzades s'ha tornat a situar en la tendència de creixement sostingut prèvia a l'inici de la pandèmia, amb un increment del 22,3% de pàgines visualitzades en comparació amb l'any 2019.

Pel que fa al nombre total d'usuaris del web de l'ASPCAT, les dades mostren un increment de més del 89% del nombre d'usuaris respecte de l'any 2019, amb una mitjana de gairebé 30.000 usuaris al mes.

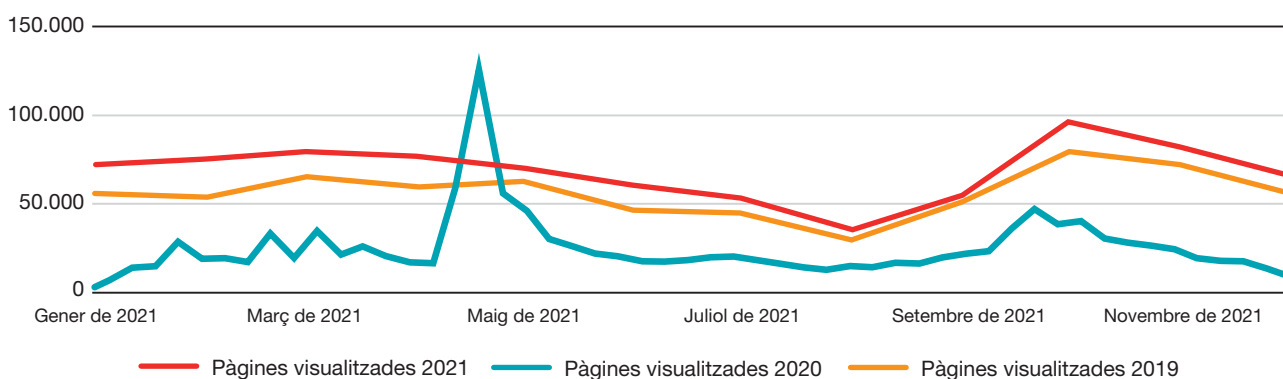
Usuaris del web de l'ASPCAT, 2019-2021

	2019	2020	2021
Nombre d'usuaris	117.453	521.501	335.614

Activitat del web de l'ASPCAT, 2019-2021

	2019	2020	2021
Pàgines visualitzades	629.350	1.264.672	769.947
Pàgines visualitzades úniques	465.928	1.044.934	638.647

Pàgines visualitzades al web de l'ASPCAT, 2019-2021

Les 15 pàgines més vistes del web de l'ASPCAT el 2021

Calendari de vacunacions sistemàtiques	42.757
Vacunació antigripal	37.907
Vacunacions (subportada)	30.014
Infància amb salut	16.981
Dades actualitzades COVID-19	15.593
Manual de vacunacions	11.816
Vigilància salut pública (subportada)	11.522
Catàleg de publicacions d'alimentació saludable en castellà	11.500
Salut amb fruites i verdures (subportada)	9.745
Vacunació en centres educatius	9.006
Catàleg de publicacions d'alimentació saludable per a infants i joves	8.623
Cercador d'actius i salut	8.495
Programa Salut i Escola	8.479
Promoció de la salut i prevenció de la malaltia	8.214
PReME	7.707

No contempla la pàgina d'inici i el cercador del web.

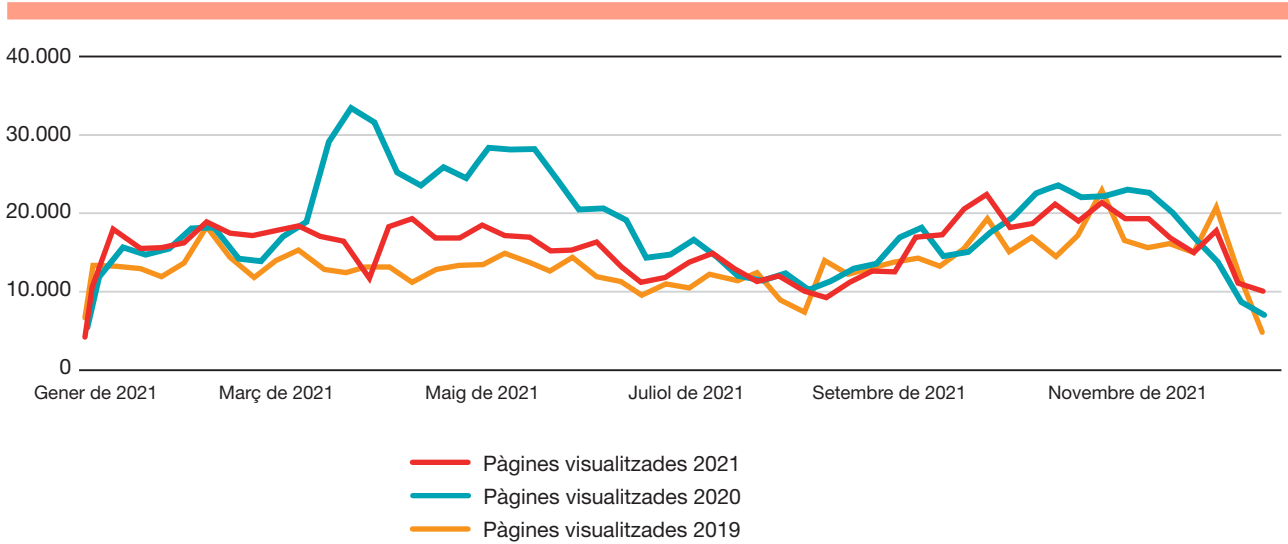
Els 10 documents més descarregats el 2021

Recomanacions vacunació antigripal 2021-2022	6.384
Calendari de vacunacions sistemàtiques	6.361
Guia de recomanacions d'alimentació en la primera infància	4.835
Protocol Infància amb salut	4.566
Manual de vacunacions	4.329
Guia alimentació saludable en l'etapa escolar	4.079
Actualització quadre de visites del protocol d'activitats preventives i de promoció de la salut a l'edat pediàtrica (2010)	3.941
Consell breu: la vacunació antigripal	3.551
Protocol de seguiment de l'embaràs	2.414
Guia d'implementació del Programa Salut i Escola	2.252

Activitat del web de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària (ACSA), 2019-2021

	2019	2020	2021
Pàgines visualitzades	549.160	916.218	667.344
Pàgines visualitzades úniques	304.148	694.696	517.530

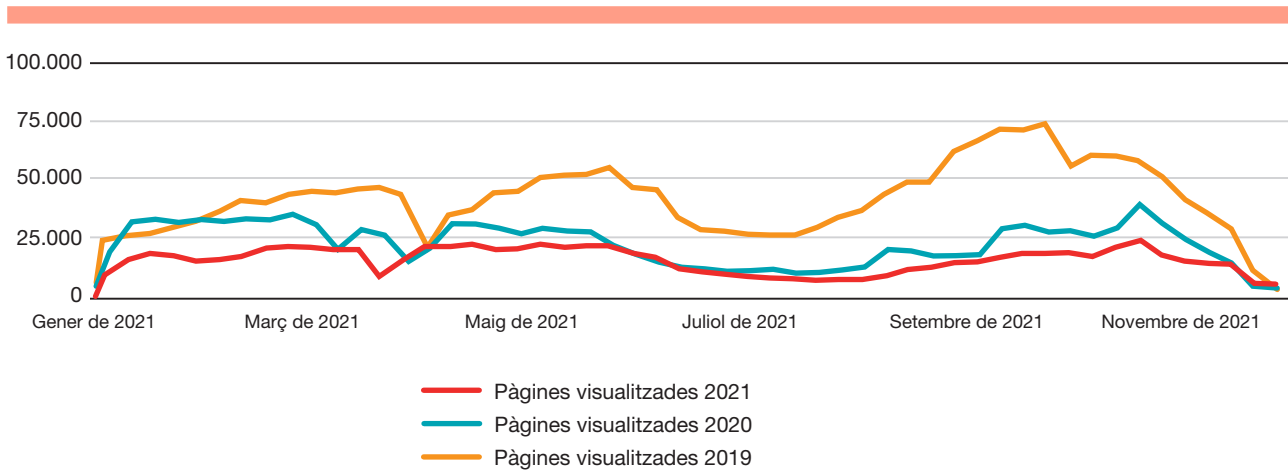
Pàgines visualitzades al web de l'ACSA, 2019-2021

Activitat del web del Canal Drogues, 2019-2021

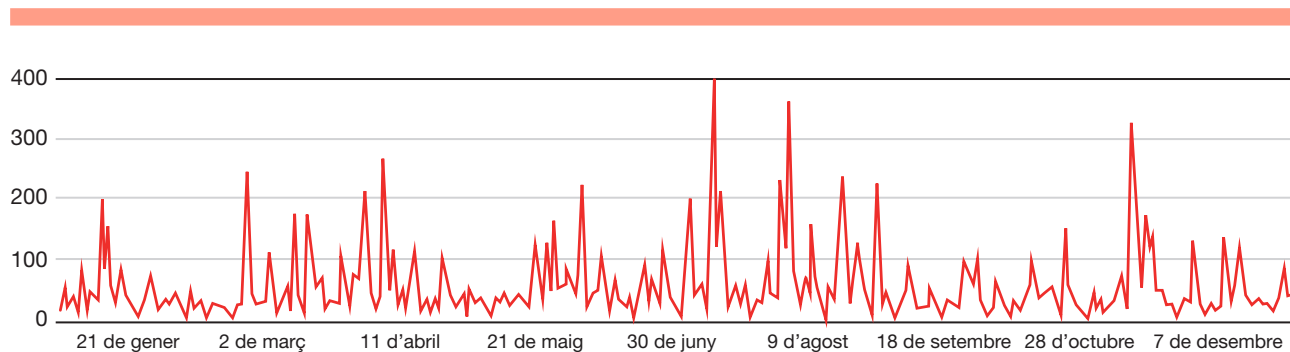
	2019	2020	2021
Pàgines visualitzades	2.081.993	1.241.629	822.277
Pàgines visualitzades úniques	1.711.328	1.042.021	678.652

Pàgines visualitzades al web del Canal Drogues, 2019-2021

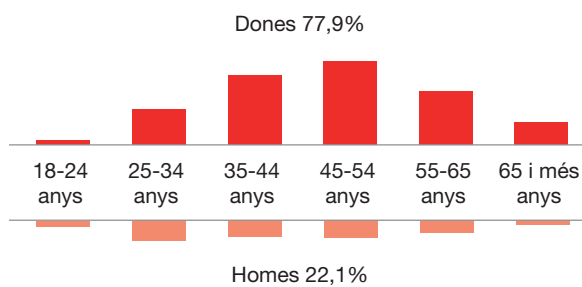

Facebook

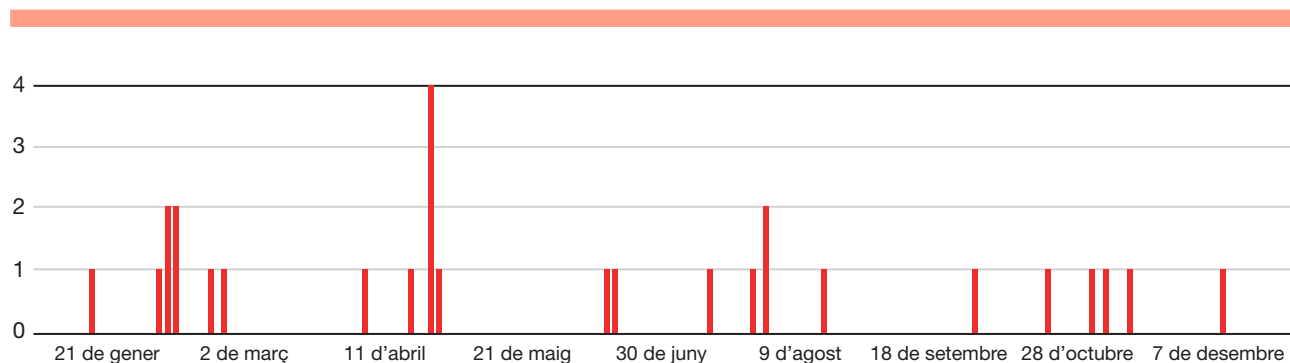
Visites a la pàgina de Facebook, 2021

Persones que segueixen el compte de Facebook, segons edat i sexe, 2021

Nous m'agrada a la pàgina de Facebook, 2021

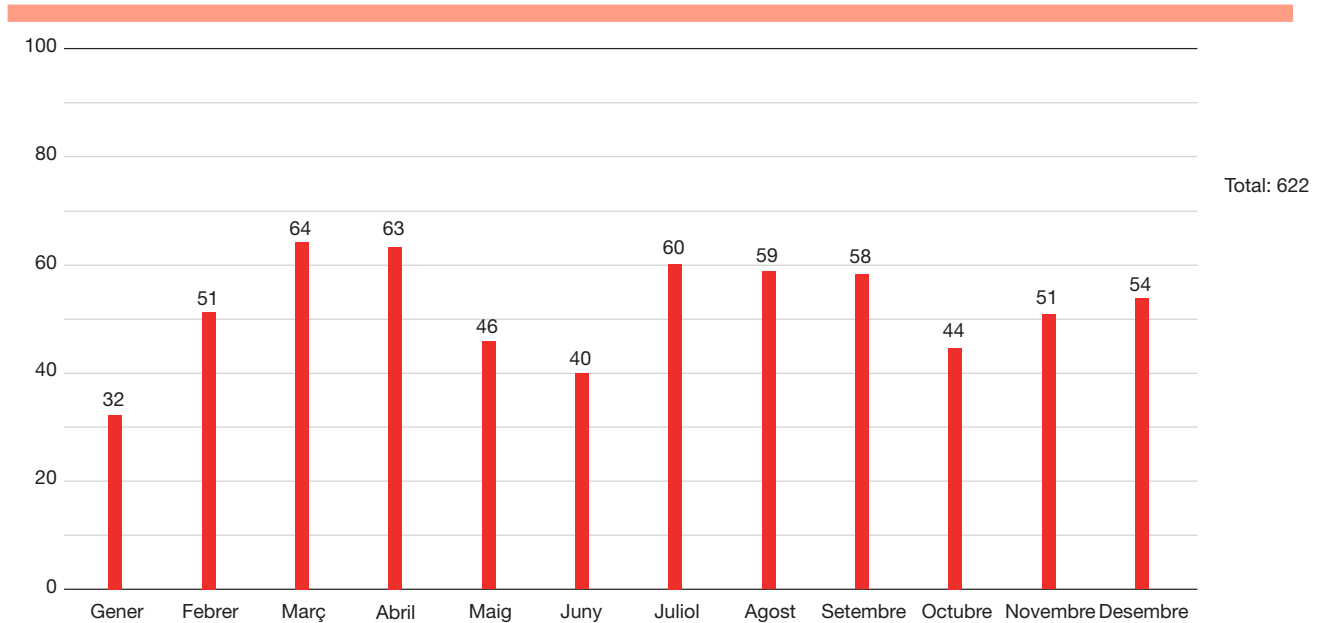

Informació als mitjans de comunicació

Atenció als mitjans de comunicació, rodes de premsa i temes més rellevants, 2021

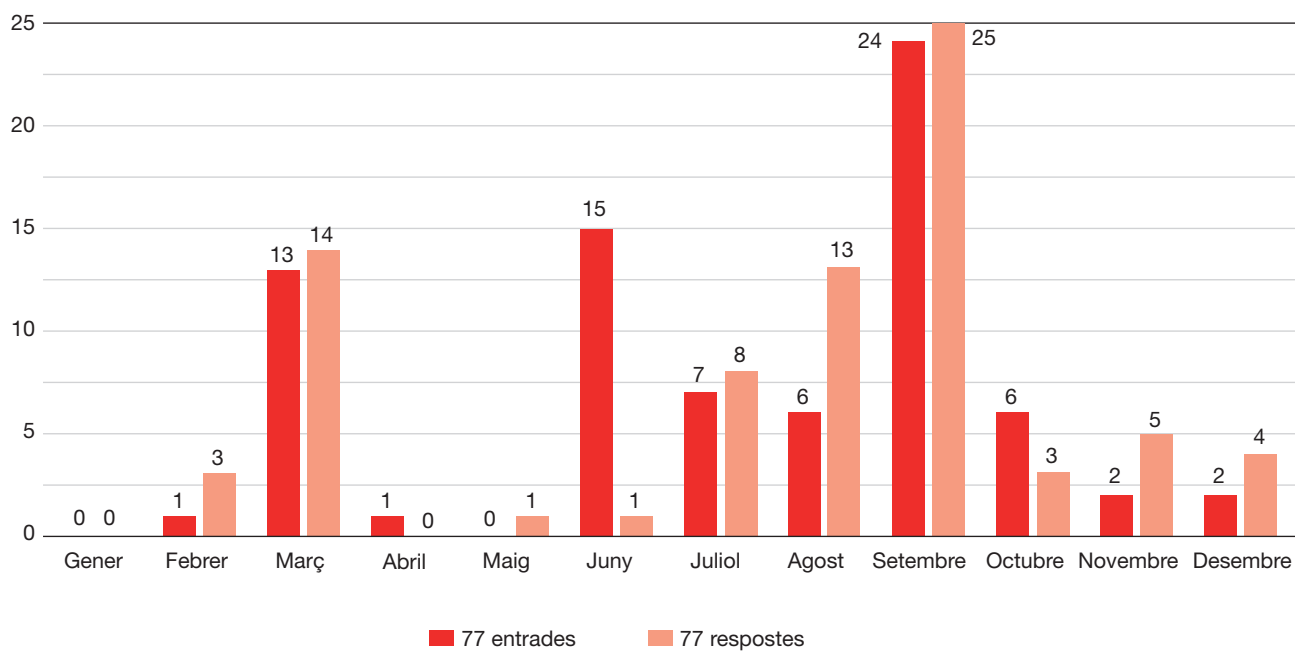

Notícies publicades al web, 2021

Activitat parlamentària

Preguntes parlamentàries, del Síndic de Greuges i del Defensor del Poble, 2021

Activitat normativa, 2021

	2020	2021
Dades SIGOV¹		
Avantprojectes de llei	3	-
Decrets i decrets llei	7	3
Acords de Govern	27	26
Projectes normatius estatals	-	1
Dades SAIP²		
Transparència	23	56

1 Sistema d'informació, gestió i tramitació dels documents del Govern.

2 Sol·licitud d'accés a la informació pública.

Formació, recerca i coneixement

Activitats formatives organitzades per l'Agència de Salut Pública de Catalunya

Activitats formatives internes per línia de formació, 2021

Línia de formació	Edicions	Assistents	Hores	Certificats d'assistència*
Bàsica - estratègica	0	0	0	0
Actualització i aprofundiment - estratègica	27	1.636	6.524,5	1.398
Divulgació, reflexió i debat - estratègica	7	433	664	371
Total	34	2.069	7.188,5	1.769

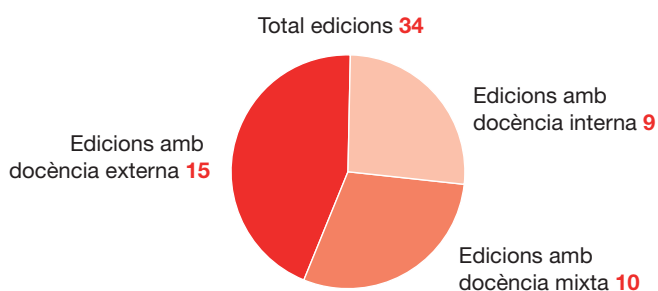
* 1.643 certificats d'assistència i 126 d'assistència i aprofitament.

Activitats formatives internes per funció de formació, 2021

	Edicions	Assistents	Hores
Formació específica pròpia del Departament	34	2.069	7.188,50

Activitats formatives internes per tipus de docència, 2021

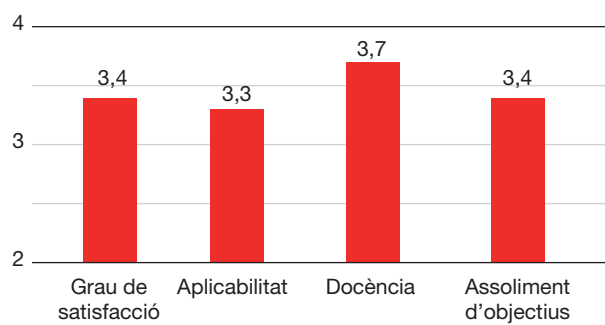
	Edicions	Assistents	Hores docència interna	Hores docència externa
Edicions amb docència interna	9	1.076	1.655	-
Edicions amb docència mixta	10	501	1.153,5	2.114,5
Edicions amb docència externa	15	492	-	2.265,5
Total	34	2.069	2.808,5	4.350

El 85,5% de les 2.069 persones admeses han obtingut el certificat.

Avaluació de les activitats formatives internes, 2021

Valor màxim: 4

Activitats formatives organitzades per organismes externs, 2021

	Assistències	Hores d'assistent	Hores de ponent
Com a alumne/a i/o assistent	67	847,25	–
Com a tutor/a	3	–	11,5
Com a assistent/ponent	8	177,25	11
		1.024,50	22,50
Total	78	1.047	

Docència impartida (curs 2020-2021)

La Sub-direcció General de Promoció de la Salut (programa d'alimentació saludable) ha acollit vuit estudiants en pràctiques durant l'any 2021, provinents de la Universitat de Barcelona, Universitat Ramon Llull, Universitat de VIC i Universitat Oberta de Catalunya.

A més, s'ha fet:

- Formació sobre alimentació saludable i sostenible: una sessió dirigida a l'alumnat del grau de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport. Tecnocampus Mataró. Universitat Pompeu Fabra (35 assistents). Març de 2021.
- Formació sobre alimentació saludable i sostenible: dues sessions dirigides a professionals de la salut bucodental (40 assistents). ICS Girona. Abril i maig de 2021
- Formació sobre alimentació complementària: una sessió dirigida a professionals de la salut en el marc del curs de postgrau "Actualització en lactància materna" (160 assistents). ASPCAT. Juliol de 2021.
- Màster Interuniversitari en Salut Pública de la Universitat Pompeu Fabra. Docència en l'assignatura Atención en salud de la población inmigrante: acceso y políticas sanitarias.

Docència de postgrau

La Sub-direcció General de Drogodependències ha acollit 20 estudiants en pràctiques durant l'any 2021.

D'altra banda, professionals de la Sub-direcció General de Drogodependències han participat com a docents i coordinadors d'activitats formatives externes als nostres cursos:

- Grau d'Educació Social i Grau de Treball Social de la Universitat Ramon Llull.
- Grau d'Educació Social de la Universitat Oberta de Catalunya.
- Màster de Salut Mental Comunitària de la Universitat de Barcelona.
- Màster en Drogodependències (Universitat de Barcelona-IL3).
- Seminari de Reducció de Danys en Drogodependències.
- Seminari de Prevenció Escolar.
- Seminari de Gestió i Planificació de Centres i Projectes en Drogodependències.
- Curs en línia sobre Salut Mental i Addiccions adreçat a professionals de l'educació i la salut infantojuvenil, impulsat pel Pla director de SMiA, en col·laboració amb el Departament d'Educació i organitzat per la Fundació Avedis Donavedian.

Presència internacional

Secretaria de Salut Pública

- IUHP European Conference on Health Promotion. Virtual. IUPE/EURO Regional vicepresident and prof. Doros Juvinya-Canal, Health Promotion Chair of the University of Girona. Del 14 al 16 de juny de 2021.
- 28th Internacional HPH Conference. Virtual. 12 d'octubre de 2021.
- 44th World Hospital Congress. IHF Barcelona. La Unió. 9 de novembre de 2021.
- Jornada Arts in health Internacional Foundation. Auditori del Museu Nacional d'Art de Catalunya. Arts in Health Internacional Foundation. 2 de desembre de 2021.
- Fundació Internacional Olof Palme. Entrega de medalles. Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. Fundació Internacional Olof Palme. 21 de desembre de 2021.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

- Salut ambiental. Projecte NextGen. Estudi sobre les tecnologies de tractament de les aigües depurades per a la seva reutilització. Suïssa, Alemanya, Grècia, Espanya, Regne Unit, Suècia, Romania i Holanda. CTM Eurecat. 1 de juliol de 2018 - 1 juliol de 2022 (4 anys).
- Servei de Coordinació de Programes de Protecció. Auditoria DG SANTE 2021-7248. Comissió Europea. Directorate General for Health and Food Safety (DG SANTE). Del 18 al 29 de gener i del 20 de setembre a l'1 d'octubre de 2021.
- Servei de Coordinació de Programes de Protecció. Auditoria DG SANTE. Comissió Europea. Directorate General for Health and Food Safety (DG SANTE). Del 14 al 25 de juny de 2021.
- Servei de Vigilància, Control Alimentari i Alertes. "Better training for safer food initiative". Virtual. Comissió Europea. DG Health and Consumers. De l'1 al 4 de juny de 2021.
- Servei de Salut Ambiental. Control harmonitzat de compliment de normativa europea sobre productes químics. Estats Membres CE. Agència Europea de Substàncies i Mescles Químiques (ECHA). De l'1 de gener al 31 de desembre de 2021.
- Servei de Salut Ambiental. Presentació sobre el control de productes químics a Catalunya. Internacional, especialment Iberoamèrica i Espanya. Societat Iberoamericana de Salut Ambiental. Del 8 al 12 de novembre de 2021.

Drogodependències

- Participació al Workshop de Prescripció Social en el marc de l'11th IUHPE European Conference on Health Promotion. Health Promotion: Transformative action in a changing Europe & 6th International Conference on Salutogenesis: Advancing Salutogenesis towards thriving societies, organitzats per la Universitat de Girona i la Diputació de Girona. Del 14 al 18 de juny de 2021.
- Intervenció a través d'un vídeo testimonial a l'EURO NET NETWORK CONFERENCE, el 16 de setembre de 2021, en format virtual.
- Suport en l'organització de la 17a conferència anual de la Xarxa Inebria, realitzada en línia, amb el títol "Establir noves direccions per a les intervencions breus". 22, 23 i 24 de setembre de 2021. Participació de la Subdirecció duent a terme dos workshops previs a la conferència sobre la implementació d'iniciatives de detecció de l'alcohol a gran escala i intervencions breus en serveis d'atenció primària en el marc del projecte europeu DEEP SEAS i sobre la prevenció de l'espectre alcohòlic fetal en el marc del projecte europeu FAR SEAS. Durant la conferència, la Subdirecció va participar en la sessió de la prevenció del consum d'alcohol en l'embaràs i en la farmàcia comunitària i el seu rol, actituds i coneixement sobre la detecció i el consell sobre consum d'alcohol a Catalunya.
- Participació a la 15a edició del Congrés ATHS (Addiccions, Toxicomanies, Hepatitis, Sida), en el debat "Consum de drogues i addiccions en temps COVID". Biarritz, del 19 al 22 d'octubre.
- Co-organització, juntament amb la societat científica Socidrogalcohol i la Unitat d'Addiccions de l'Hospital Clínic de Barcelona del 3r Congrés Internacional i les XLVIII Jornades Nacionals de Socidrogalcohol. Barcelona, del 21 al 23 d'octubre de 2021. (Veg. detall a l'apartat Jornades i esdeveniments.)
- Organització del simposi anual de la xarxa APN (Alcohol Policy Network in Europe) sobre l'estat actual en la promoció i implementació de polítiques d'alcohol orientades a la salut pública. En coordinació amb l'Oficina Regional per a Europa de l'Organització Mundial de la Salut (OMS). 19 de novembre de 2021.

CEEISCAT

- Salut ambiental. Projecte NextGen. Estudi sobre les tecnologies de tractament de les aigües depurades per a la seva reutilització. CTM Eurecat. 2018-2022.
- Salut ambiental. Assessorament al Govern d'Andorra en matèria de prevenció i control de la legionel·losi. Govern Andorrà.
- Salut ambiental. Control harmonitzat del compliment de la normativa europea sobre productes químics.

- Agència Europea de Substàncies i Mescles Químiques (ECHA).
- Reunió - WHO/OMS. Berlín. Presència del Dr. Jordi Casabona.
- Pòster al 36th International Congress of the ISBT. En línia.
- Pòster al Congrés EASL. En línia.
- Dos pòsters al Congrés AASLD (American Association for the Study of Liver Diseases). En línia.
- Publicació de l'informe internacional "HIV and men who have sex with men - Monitoring implementation of the Dublin Declaration on partnership to fight HIV/ AIDS in Europe and Central Asia: 2018 progress report". ECDC. Autor (entre d'altres): Dr. Jordi Casabona.
- Publicació de l'informe internacional: "HIV and migrants - Monitoring implementation of the Dublin Declaration on partnership to fight HIV/AIDS in Europe and Central Asia: 2018 progress report". ECDC. Autor (entre d'altres): Dr. Jordi Casabona.
- Publicació de l'informe internacional: "HIV Combination prevention - Monitoring implementation of the Dublin Declaration on partnership to fight HIV/AIDS in Europe and Central Asia: 2018 progress report". ECDC. Autor (entre d'altres): Dr. Jordi Casabona.
- Publicació de l'informe internacional: "Monitoring the responses to hepatitis B and C epidemics in EU/EEA Member States, 2019". ECDC. Autor (entre d'altres): Dr. Jordi Casabona.

PCAVIHV

- Participació en el 3rd EU HCV Virtual Policy Summit "Securing Wider EU Commitment to the elimination of VHC", en la *breakout session* "Best practice studies", amb la ponència "The case of Catalonia: SLTC in migrants and other vulnerable populations". 24 de març de 2021.
- Participació en el XV International Symposium on Viral Hepatitis and liver diseases, a la Taula "Towards HCV elimination: the impact of COVID-19" amb la ponència "Elimination in Drug users". Sitges, 2 d'octubre de 2021.

Gestió del coneixement: aprenentatge i treball col·laboratiu

Durant el 2021 s'han prioritzat tres línies estratègiques de treball:

- Foment de les accions d'aprenentatge (formació no formal i informal)
- Generació de coneixement
- Foment i posada en valor del talent de les persones de l'ASPCAT

En relació amb les comunitats de pràctica (CoP), durant el 2020 i el 2021 no es va poder fer el tradicional Mercadillo del Coneixement que dona inici a la temporada CoP. Tot i això, durant 2021 s'ha finalitzat la 9a temporada de CoP, iniciada al 2020. En aquest sentit, tres CoP autoanomenades *exprés*, han presentat els següents treballs:

- [Perruqueria a prova de COVID](#)
- [Recepta per a un local segur](#)
- [Control oficial dels productes vitivinícoles. Aplicació del SICA en establiments del sector del vi. Criteris de flexibilitat](#)

A més d'aquestes tres CoP *exprés*, Toni Colomer, de l'Equip de Gestió del Coneixement ha presentat l'aplicació [Cercador d'additius permesos per categoria d'aliments o per additiu](#).

Pel que fa a les sessions de [Casos pràctics en temps de pandèmia](#), iniciades al 2020, l'Equip de Gestió del Coneixement de l'ASPCAT va programar entre el 26 de febrer i el 26 de novembre de 2021 el [segon cicle](#) de sessions telemàtiques per a professionals de la salut pública.

PERRUQUERIA A PROVA DE COVID

Recomanacions per a establiments d'estètica i perruqueria enfront de la COVID-19

Facilito la neteja: mínima decoració i estanteries buides

Facilito cobrar en efectiu

No ofereixo revistes o similars ni accés als lavabos

Ventilo amb freqüència
Utilitzo filtres HEPA

Desinfecto la zona de treball després de cada client

No sacsejo les capes quan hi ha clients
Tinc contenidors de pedal o sense tapa

Rentari i desinfectar
Sabó amb aigua calenta
Hipoclorit en aigua freda 0,1%
Alcohol 70%
Aigua oxigenada 0,5%
La roba de treball i les capes a 60°C
Camb roba cada dia
Desinfecto el calçat de treball!

Servei a domicili
Porto mascareta i pantalla facial
Gel hidroalcohòlic per les mans
Recullo tot el material utilitzat amb bosses per rentar-lo i desinfectar-lo

Porto mascareta FFP2 sense vàlvula i pantalla facial

Em poso vestuari i calçat exclusius de la feina i no porto accessoris

Atenc cures concertades i a primera hora prioritizo col·lectius de risc

Em rento les mans mínim en entrar i en canviar de client

Els clients guarden les seves pertinències individualment

Dono una mascareta quirúrgica als clients i els demano que es rentin les mans

Mantinc sempre una distància de 2 metres entre persones o utilitzo separacions físiques

Extremo les mesures d'higiene i recordo desinfectar totes les superfícies i els objectes que toquem amb les mans

Desinfecto tots els utensilis i capes utilitzades amb un client abans de tornar-los a fer servir

Autors: Fina Planas, E. Gardia-Troyano, A. Guerrero-López, A. Jiménez-Sánchez-Arevalo, J. Legido-Mateo, M. Lope-Roura, M. Marié-Villena, M. Il·lustracions: Montse López i Roura. Maig 2020

Salut Pública de Catalunya ASPCAT

RECEPTA PER A UN LOCAL SEGUER

Epidèmia per via aèria: Recomanacions pels establiments d'hostaleria

Què necessito?
Em rento molt les mans: aigua calenta i sabó

Si tinc símptomes em quedo a casa

Em desinfecto el calçat en entrar

Em poso roba de feina d'ús exclusiu. També mascareta!

Anotacions
Quina mascareta?
Quirúrgica
FFP1/FFP2 sense vàlvula

Com ho faig?
Els clients es netegen les mans a l'entrar

En tot moment mantinc una distància mínima de 2 metres entre consumidors, treballadors i proveïdors, evitant encruaments

Limito la zona i horari de recepció de mercaderies

Aforament màxim: 4 persones en 10 m²

Separo les taules i indico als clients on seure

Comunico el menú a distància

Evito cobrar amb efectiu

Entrego el producte sense tocar les mans del client i el bufet lliure es assistit

Respecto distàncies

Evito el cara a cara

Separació física

Per acabar... netejo!
Netejo i desinfecto amb molta freqüència

Ventilo amb freqüència

Utilitzo filtres HEPA

Facilito la neteja: mínima decoració i barra neta

Desinfecto amb:
hipoclorit 0,1%
alcohol 70% o
aigua oxigenada 0,5%

Desinfecto les taules després de cada ús i no oblidol superfícies i objectes que toquem amb les mans

Altres serveis a oferir
Prioritzo el servei a gent gran i embarassades
Serveixo per emportar
Servei a domicili

Autors: Cañete-González, H. Fina Planas, E. Guerrero-López, A. Jiménez-Sánchez-Arevalo, J. Legido-Mateo, M. Lope-Roura, P. Lope-Roura, M. Il·lustracions: Montse López i Roura. Abril 2020

Salut Pública de Catalunya ASPCAT

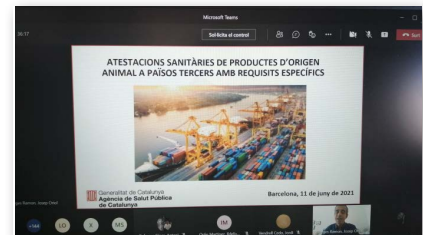
Els casos pràctics pretenen abordar temàtiques del dia a dia dels professionals, facilitant un espai de conversa per compartir dubtes i intentar resoldre'ls de forma col·laborativa sobre temes tècnics de protecció, promoció de la salut i epidemiologia, però també de temes més transversals, com per exemple l'actuació inspectora o el malbaratament alimentari i la sostenibilitat.

Durant 2021 s'han programat 14 sessions quinzenals, d'una hora de durada, el segon i l'últim divendres de cada mes a la una del migdia. S'hi han inscrit 2.897 persones, de les quals 2.072 hi han participat activament (71,5% de seguiment). De les persones inscrites, el 90% pertanyen a l'ASPCAT. Pel que fa als ponents, han intervingut 19 persones diferents, de les quals 16 treballen a l'ASPCAT, una a la Xunta de Galicia i dues al sector privat.

De la mateixa manera que en la primera temporada, els continguts d'aquestes sessions s'han publicat i compartit, aquest cop amb l'aplicació Sway, perquè puguin ser aprofitats per qui ho necessiti de l'organització.

Al gener es va activar el programa d'aprenentatge [Erasmus del Coneixement](#), nascut de la proposta d'una CoP al 2019 i basat en l'intercanvi de coneixement i experiències per a professionals de l'Agència de Salut Pública de Catalunya i de l'Agència de Salut Pública de Barcelona. El funcionament es basa en la disponibilitat d'un espai web que facilita la trobada entre els professionals on una persona (amfitrió) es presta voluntàriament a aportar el seu coneixement i experiència a altres professionals que ho demanen (convidats). Per participar cal estar inscrit en el programa i oferir algun tipus de coneixement. L'intercanvi es fa mitjançant estades presencials o virtuals a altres llocs de treball i pot durar fins a una jornada laboral.

Durant 2021 hi ha hagut 120 persones inscrites de les quals 22 han participar en alguna estada d'aprenentatge.

Publicacions

Drogues i salut mental

Casajuana Kögel C, López-Pelayo H, Oliveras C, Colom J, Gual A, Balcells-Oliveró MM. The relationship between motivations for cannabis consumption and problematic use. *Adicciones*. 2021 Jan 15;33(1):31-42. English, Spanish. doi: 10.20882/adicciones.1221. PMID: 31018002.

Colom J, Segura-García L, Bastons-Compta A, Astals M, Andreu-Fernandez V, Barcons N, Vidal R, Ibar AI, Fumadó V, Gómez N, Russiñol A, Garcia-Algar O. Prevalence of Fetal Alcohol Spectrum Disorders (FASD) among Children Adopted from Eastern European Countries: Russia and Ukraine. *Int J Environ Res Public Health*. 2021 Feb 3;18(4):1388. doi: 10.3390/ijerph18041388. PMID: 33546212; PMCID: PMC7913360.

Colom J, Szerman N, Sabater E, Ferre F, Pascual F, Gilabert-Perramon A, Casado MA, Bobes J, M C D A-O U D. Study to determine relevant health outcome measures in opioid use disorder: Multicriteria decision analysis. *Adicciones*. 2021 Mar 31;33(2):109-120. English, Spanish. doi: 10.20882/adicciones.1263. PMID: 33338240.

Folch C, Casabona J, Majó X, Meroño M, González V, Colom J, Brugal MT, Espelt A. Women who inject drugs and violence: Need for an integrated response. *Adicciones*. 2021 Nov 5;33(4):299-306. English, Spanish. doi: 10.20882/adicciones.1322. PMID: 32677694.

Folch C, Saludes V, Reyes-Ureña J, Antuori A, Ibáñez N, Majó X, Colom J, Matas L, Casabona J, Martró E; HepCdetect II Study Group. The hepatitis C care cascade among people who inject drugs accessing harm reduction services in Catalonia: Major gaps for migrants. *Int J Drug Policy*. 2021 Apr;90:103057. doi: 10.1016/j.drugpo.2020.103057. Epub 2020 Dec 11. PMID: 33310634.

Jané-Llopis E, Anderson P, Segura L, Zabaleta E, Muñoz R, Ruiz G, Rehm J, Cabezas C, Colom J. Mental ill-health during COVID-19 confinement. *BMC Psychiatry*. 2021 Apr 14;21(1):194. doi: 10.1186/s12888-021-03191-5. PMID: 33853562; PMCID: PMC8045571.

Reyes-Urueña J, Celly A, Moreno S, Majó X, Colom J, Casabona J. Hepatitis C virus: Testing rate and at-

tribution at linkage to specialized care, Catalonia, Spain 2011-2016. *J Viral Hepat*. 2021 Feb;28(2):288-299. doi: 10.1111/jvh.13427. Epub 2020 Nov 15. PMID: 33098176.

Rogés J, Bosque-Prous M, Colom J, Folch C, Barón-García T, González-Casals H, Fernández E, Espelt A. Consumption of Alcohol, Cannabis and Tobacco in a Cohort of Adolescents before and during COVID-19 Confinement. *Int J Environ Res Public Health*. 2021 Jul 24;18(15):7849. doi: 10.3390/ijerph18157849. PMID: 34360141; PMCID: PMC8345772.

Sanvisens A, Rivas I, Faure E, Espinach N, Hernandez-Rubio A, Majó X, Colom J, Muga R. Monitoring hepatitis C virus treatment rates in an Opioid Treatment Program: A longitudinal study. *World J Gastroenterol*. 2020 Oct 14;26(38):5874-5883. doi: 10.3748/wjg.v26.i38.5874. PMID: 33132641; PMCID: PMC7579757.

Soldevila-Domenech N, Forero CG, Alayo I, Capella J, Colom J, Malmusi D, Mompert A, Mortier P, Puértolas B, Sánchez N, Schiaffino A, Vilagut G, Alonso J. Mental well-being of the general population: direct and indirect effects of socioeconomic, relational and health factors. *Qual Life Res*. 2021 Aug;30(8):2171-2185. doi: 10.1007/s11136-021-02813-5. Epub 2021 Apr 13. PMID: 33847868; PMCID: PMC8298347.

CEEISCAT

Alemaný A, Millat-Martinez P, Ouchi D, Corbacho-Monné M, Bordoy AE, Esteban C, Hernández A, Casañ C, Gonzalez V, Costes G, Capdevila-Jáuregui M, Torrano-Soler P, San José A, Ara J, Prat N, Clotet B, Bassat Q, Gimenez M, Blanco I, Baro B, Mitjà O. Self-collected mid-nasal swabs and saliva specimens, compared with nasopharyngeal swabs, for SARS-CoV-2 detection in mild COVID-19 patients. *J Infect*. 2021 Dec;83(6):709-737. doi: 10.1016/j.jinf.2021.09.012. Epub 2021 Sep 16.

Ambrosioni J, Blanco JL, Reyes-Urueña J, Davies MA, Sued O, Marcos MA, Martínez E, Bertagnolio S, Alcamí J, Miro JM, COVID-19 in HIV Investigators. Overview of SARS-CoV-2 infection in adults living with HIV. *Lancet HIV*. 2021 May;8(5):e294-e305. doi: 10.1016/S2352-3018(21)00070-9.

Antuori A, Montoya V, Piñeyro D, Sumoy L, Joy J, Krajdén M, González-Gómez S, Folch C, Casabona J, Matas L, Colom J, Saludes V, Martró E, HepCdetect II Study Group. Characterization of acute HCV infection and transmission networks in people who currently inject drugs in Catalonia: usefulness of dried blood spots. *Hepatology*. 2021 Aug;74(2):591-606. doi: 10.1002/hep.31757. Epub 2021 Aug 25.

Atkinson A, Zwahlen M, Barger D, d'Arminio Monforte A, De Wit S, et al. Opportunistic Infections Project Working Group of the Collaboration of Observational HIV Epidemiological Research Europe (COHERE) in EuroCoord. Withholding Primary Pneumocystis Pneumonia Prophylaxis in Virologically Suppressed Patients With Human Immunodeficiency Virus: An Emulation of a Pragmatic Trial in COHERE. *Clin Infect Dis*. 2021 Jul 15;73(2):195-202. doi: 10.1093/cid/ciaa615.

Bansi-Matharu L, Phillips A, Oprea C, Grabmeier-Pfistershammer K, Günthard HF, De Wit S, Guaraldi G, Vehreschild JJ, Wit F, Law M, Wasmuth JC, Chkhar-tishvili N, d'Arminio Monforte A, Fontas E, Vester-backa J, Miro JM, Castagna A, Stephan C, Llibre JM, Neesgaard B, Greenberg L, Smith C, Kirk O, Duvivier C, Dragovic G, Lundgren J, Dedes N, Knudsen A, Gallant J, Vannappagari V, Peters L, Elbirt D, Sarcletti M, Braun DL, Necsoi C, Mussini C, Muccini C, Bolokadze N, Hoy J, Mocroft A, Ryom L. Contemporary antiretrovirals and body-mass index: a prospective study of the RESPOND cohort consortium. *Lancet HIV*. 2021 Nov;8(11):e711-e722. doi: 10.1016/S2352-3018(21)00163-6. Epub 2021 Sep 20.

Caby F, Guiguet M, Weiss L, Winston A, Miro JM, et al. (CD4/CD8 ratio and cancer risk) project Working Group for the Collaboration of Observational HIV Epidemiological Research Europe (COHERE) in EuroCoord. CD4/CD8 Ratio and the Risk of Kaposi Sarcoma or Non-Hodgkin Lymphoma in the Context of Efficiently Treated Human Immunodeficiency Virus (HIV) Infection: A Collaborative Analysis of 20 European Cohort Studies. *Clin Infect Dis*. 2021 Jul 1;73(1):50-59. doi: 10.1093/cid/ciaa1137.

Cordioli M, Gios L, Huber JW, Sherriff N, Folch C, Alexiev I, Dias S, Nöstlinger C, Gama A, Naseva E, Valkovicová Staneková D, Marcus U, Schink SB, Rosinska M, Blondeel K, Toskin I, Mirandola M. Estimating the percentage of European MSM eligible for PrEP: insights from a bio-behavioural survey in thirteen cities. *Sex Transm Infect*. 2021 Jan 13;sextrans-2020-054786.

doi: 10.1136/sextrans-2020-054786. (En línia abans d'impressió)

Dias S, Gama A, Sherriff N, Gios L, Berghe WV, Folch C, Marcus U, Valkovicová Staneková D, Pawlega M, Caplinskas S, Naseva E, Klavs I, Velicko I, Mirandola M, Nöstlinger C, Sialon II Network. Process evaluation of a bio-behavioural HIV research combined with prevention among GBMSM in 13 European countries. *Glob Public Health*. 2021 Jan 18;1-16. doi: 10.1080/17441692.2021.1874469. (En línia abans d'impressió)

Fernández-López L, Baros S, Niedzwiedzka-Stadnik M, Valkovicová Staneková D, Rosinska M, Simic D, Jovanoic V, Hábeková M, Takácová M, Wawer I, Wysocki P, Conway A, Klavs I, Casabona J. Integration of community-based testing data into national HIV surveillance in Poland, Serbia and Slovakia within the framework of INTEGRATE project. *BMC Infect Dis*. 2021 Sep 13;21(Suppl 2):800. doi: 10.1186/s12879-021-06498-6.

Fernández-López L, Klavs I, Conway A, Kustec T, Serdt M, Baros S, Valkovicová Staneková D, Lemsalu L, Wawer I, Wysocki P, Casabona J. Recommendations for collection and integration of community-based testing and linkage to care data into national surveillance, monitoring and evaluation systems for HIV, viral hepatitis and sexually transmitted infections: results from the INTEGRATE Joint Action. *BMC Infect Dis*. 2021 Sep 13;21(Suppl 2):794. doi: 10.1186/s12879-021-06499-5.

Folch C, Casabona J, Majó X, Meroño M, González V, Colom J, Brugal MT, Espelt A. Women who inject drugs and violence: Need for an integrated response. *Adicciones*. 2021 Nov 5;33(4):299-306. doi: 10.20882/adicciones.1322.

Hoyos J, Guerras JM, Maté T, Agustí C, Fernández-López L, de la Fuente L, Belza MJ. Opinions Towards Key Operational Aspects for the Implementation of HIV Self-Testing in Spain: A Comparison between Stakeholders and Potential Users. *Int J Environ Res Public Health*. 2021 Feb 3;18(4):1428. doi: 10.3390/ijerph18041428.

Nomah DK, Reyes-Urueña J, Díaz Y, Moreno S, Aceiton J, Bruguera A, Vivanco-Hidalgo RM, Llibre JM, Domingo P, Falcó V, Imaz A, Cortés C, Force L, Letang E, Vilaró I, Casabona J, Miro JM, PISCIS study group. Sociodemographic, clinical, and immunological factors associated with SARS-CoV-2

diagnosis and severe COVID-19 outcomes in people living with HIV: a retrospective cohort study. *Lancet HIV*. 2021 Nov;8(11):e701-e710. doi: 10.1016/S2352-3018(21)00240-X. Epub 2021 Oct 13.

Nomah DK, Reyes-Urueña J, Llibre JM, Ambrosioni J, Ganem FS, Miró JM, Casabona J. HIV and SARS-CoV-2 Co-infection: Epidemiological, Clinical Features, and Future Implications for Clinical Care and Public Health for People Living with HIV (PLWH) and HIV Most-at-Risk Groups. *Curr HIV/AIDS Rep*. 2021 Dec;18(6):518-526. doi: 10.1007/s11904-021-00579-6.

Palacio-Vieira J, Maria Reyes-Urueña J, Imaz A, Bruguera A, Force L, Orti Llaveria A, Llibre JM, Vilaró I, Homar Borràs F, Falcó V, Riera M, Domingo P, de Lazzari E, Miró JM, Casabona J, PICIS study group. Strategies to reengage patients lost to follow up in HIV care in high income countries, a scoping review. *BMC Public Health*. 2021 Aug 28;21(1):1596. doi: 10.1186/s12889-021-11613-y.

Picchio CA, Nomah DK, Araujo SG, Rando-Segura A, Fernández E, Buti M, Rodríguez-Tajes S, Lens S, Rodríguez-Frías F, Lazarus JV. A novel model of care for simplified testing of HBV in African communities during the COVID-19 pandemic in Spain. *Sci Rep*. 2021 Aug 25;11(1):17063. doi: 10.1038/s41598-021-96350-3.

Raben D, Casabona J, Cosmaro L, Gasbarrini N, Lambert JS, Glapsy S, Kakalou C, Maffeo M, Mommi M, Corradini G, Klavs I, Kurbatova A, Wawer I, Wysocki P, Raahauge A, Jakobsen SF, Lazarus JV, Sullivan A, Kall M, Hedrich D, Case Johnson C, Simone Seguy N, Simões D, Delpech V. Lessons learned from the first European project on the integration of infectious diseases in testing services, data collection and country responses. *BMC Infect Dis*. 2021 Sep 13;21(Suppl 2):690. doi: 10.1186/s12879-021-06362-7.

Rinder Stengaard A, Combs L, Supervie V, Croxford S, Desai S, Sullivan AK, Jakobsen SF, Santos Q, Simões D, Casabona J, Lazarus JV, de Wit JBF, Amort FM, Pharris A, Nerlander L, Raben D. HIV seroprevalence in five key populations in Europe: a systematic literature review, 2009 to 2019. *Euro Surveill*. 2021 Nov;26(47):2100044. doi: 10.2807/1560-7917.ES.2021.26.47.2100044.

Rogés J, Bosque-Prous M, Colom J, Folch C, Barón-García T, González-Casals H, Fernández E, Espelt A. Consumption of Alcohol, Cannabis, and Tobacco in a Cohort of Adolescents before and during COVID-19

Confinement. *Int J Environ Res Public Health*. 2021 Jul 24;18(15):7849. doi: 10.3390/ijerph18157849.

Sentís A, Montoro-Fernandez M, Lopez-Corbeto E, Egea-Cortés L, Nomah DK, Díaz Y, Garcia de Olalla P, Mercuriali L, Borrell N, Reyes-Urueña J, Casabona J, Catalan HIV and STI Surveillance Group. STI epidemic re-emergence, socio-epidemiological clusters characterisation and HIV coinfection in Catalonia, Spain, during 2017-2019: a retrospective population-based cohort study. *BMJ Open*. 2021 Dec 13;11(12):e052817. doi: 10.1136/bmjopen-2021-052817

Sentís A, Prats-Urbe A, López-Corbeto E, Montoro-Fernandez M, Nomah DK, Garcia de Olalla P, Mercuriali L, Borrell N, Guadalupe-Fernández V, Reyes-Urueña J, Casabona J, Catalan HIV and STI Surveillance Group. The impact of the COVID-19 pandemic on Sexually Transmitted Infections surveillance data: incidence drop or artefact? *BMC Public Health*. 2021 Sep 7;21(1):1637. doi: 10.1186/s12889-021-11630-x.

Sönmez I, Folch C, Lorente N, Berg RC, Thurlby N, Schmidt AJ. Influence of Internalised Homonegativity on Sexual Risk Behaviour of Men Who Have Sex with Men in Spain. *Sexuality & Culture*. 2021 Nov 27. doi: 10.1007/s12119-021-09925-7

Soriano-Arandes A, Gatell A, Serrano P, Biosca M, Campillo F, Capdevila R, Fàbrega A, Lobato Z, López N, Moreno AM, Poblet M, Riera-Bosch MT, Rius N, Ruiz M, Sánchez A, Valldepérez C, Vilà M, Pineda V, Lazcano U, Díaz Y, Reyes-Urueña J, Soler-Palacín P, COPEDI-CAT research group. Household SARS-CoV-2 transmission and children: a network prospective study. *Clin Infect Dis*. 2021 Mar 12;ciab228. doi: 10.1093/cid/ciab228. (En línia abans d'impressió)

The RESPOND Study Group. Incidence of dyslipidemia in people with HIV who are treated with integrase inhibitors versus other antiretroviral agents. *AIDS*. 2021 May 1;35(6):869-882. doi: 10.1097/QAD.0000000000002811.

Promoció de la salut

Blanquer M, Manera M, Vila L, Gonzalez P, Bocio A, Coll D, Hernández T, Mundet C, Oliva JM, Salvador G, Castell C, Cabezas C. The school menu review program of Catalonia, Spain. Comunicació oral presentada a: 11th IUHPE European Conference on Health Promotion. 16 de juny de 2021. Girona. Catalunya.

Blanquer M. "Dietistas-Nutricionistas en Salud Pública" (ponència de clausura). Congrés en línia "III Red-N". Universitat de Barcelona. Juliol de 2022.

Blanquer M. "Fonaments científics de la reducció de la proteïna animal en el menjador escolar". Jornada CODINUCAT. Desembre de 2021. Reus. Catalunya.

Cabezas C, Coma E, Mora-Fernandez N, Xintong Li, Martinez-Marcos M, Fina F, Fabregas M, Hermosilla E, Jover A, Contel JC, Lejardi Y, Enfedaque B, Argimon JM, Medina-Peralta M, Prieto-Alhambra D. Associations of BNT162b2 vaccination with SARS-CoV-2 infection and hospital admission and death with covid-19 in nursing homes and healthcare workers in Catalonia: prospective cohort study. *BMJ*. 2021 Aug 18;374:n1868. doi: 10.1136/bmj.n1868

Manera M, Salvador G. Educational tools for better eating: Origin and evolution of dietary guidelines in Catalonia. *Mètode Science Studies Journal*. 2021;11:131-137.

Miranda G, Salvador G, Bocio A, Coll D, Hernández T, Mundet C, Oliva JM, Castell C, Cabezas C. The Amed Certifications eases to follow a healthy diet outside home. Comunicació oral presentada a: 11th IUHPE European Conference on Health Promotion. 16 de juny de 2021. Girona. Catalunya.

Mou-te i menja bé! Guia amb 20 preguntes i respostes freqüents sobre consells d'alimentació i hidratació durant la pràctica d'activitat física i esportiva en la infància i l'adolescència, elaborat conjuntament entre l'Institut Barcelona Esports i l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

Passar-s'ho bé i menjar millor. Recomanacions per als menús de campus esportius i casals d'estiu. Informació per tenir en compte i recomanacions per programar menús de campus esportius i casals d'estiu. Inclou un exemple de programació de menú per a quatre setmanes.

Ramos P, Nortia J, Ortiz M, Juarez O, Antón A, Manera M, Fernández A. Evaluación de los comedores escolares de Barcelona. *Nutrición Clínica y Dietética Hospitalaria*. 2020; 40(4). <https://doi.org/10.12873/404ramos>.

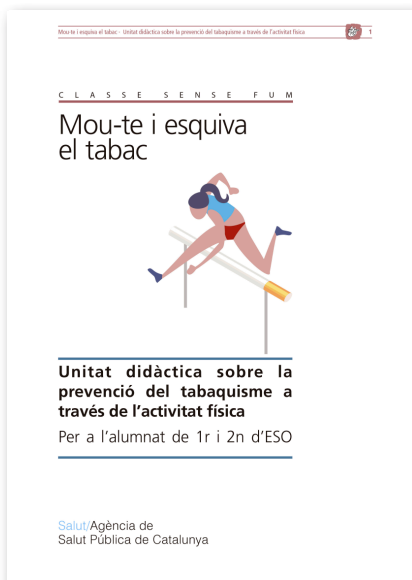
Ramos P, Ortiz M, Nortia J, Juárez O, Antón A, Blanquer M. Metodología de implementación de un programa de revisión de menú en comedores escolares. *Rev Esp Nutr Hum Diet*. 2021; 25(2): 256-65. doi: 10.14306/renhyd.25.2.1237

Salvador G. 2021 Año Internacional de las Frutas y Verduras. Alimentación Mediterránea y Salud Planetaria. Comunicació oral presentada a: I Jornada Internacional d'hotels i restaurants sostenibles. Juny de 2021. Barcelona. Catalunya.

Premis

Premis de l'edició 2020-2021 del programa educatiu “Classe sense fum”

3.016 adolescents han participat en el programa de prevenció del tabaquisme de referència als centres d'Educació Secundària.

- “Classe sense fum” és un programa d'àmbit europeu que persegueix l'objectiu que els adolescents d'entre 12 i 14 anys no fumin o que comencin el més tard possible. El projecte s'emmarca en la iniciativa *Smoke-free Class*, que s'ha validat científicament en diversos estudis epidemiològics i que es realitza a Barcelona des de l'any 1997 i a tot Catalunya des del 2004.
- Coincidint amb l'acte de lliurament de premis del programa Classe sense fum, s'ha fet pública una **nova proposta didàctica** destinada als centres educatius que participen en el programa. L'objectiu d'aquesta unitat és contribuir a posar de manifest els beneficis de l'activitat física i el seu paper com alternativa saludable al tabaquisme a l'adolescència, connectant així amb els continguts de la campanya protagonitzada pel jugador de bàsquet Ricky Rubio “Aguanta sense fumar”, iniciada pel Departament de Salut a final de 2019.
- Els guardonats d'aquest any han estat:
- Premi al millor eslògan: “Sense fum arribarem més lluny” (Institut Emperador Carles de Barcelona, 2n ESO C).
- Premi al millor eslògan seleccionat pel jurat jove de l'Institut Escola Eixample de Barcelona: “Qui consumeix a qui?” (Institut Teresià de Tortosa, 2n ESO A).
- Premi a la millor activitat creativa: vídeo “**Apaga el cigarret, encén la vida**” (Institut Escola Jacint Verdaguer de Sant Sadurn d'Anoia, 2n ESO C).
- Premis d'activitats d'esport i salut:
 - Lycée Français de Barcelone (1r ESO 5ème 4)
 - Mare de Déu dels Àngels de Barcelona (2n ESO B)
 - Institut Olorda de Sant Feliu de Llobregat (1r ESO B)
 - Institut Marianao de Sant Boi de Llobregat (1r ESO A)

**Generalitat
de Catalunya**

Salut/
Salut Pública